This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07438240 3

P. OVIDII
NASONIS
QVAE SVPERSVNT.

AD

OPTIMORVM LIBRORVM FIDEM

ACCVRATE EDITA.

CVRAVIT

ANTONIVS RICHTER.

EDITIO STEREOTYPA.

TOMVS II.

Metamorphoseon Libri XV.

LIPSIAE

SVMTIBVS ET TYPIS CAROLI TAVCHNITII.

MENSE IVN. MDCCCXXVIII.

THE NEW
PUBLIC LIBRARY
478487
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1909

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBRI XV.

NASONIS EPIGRAMMA.

Orba parente suo quicunque volumina tangis,
His saltem vestra detur in urbe locus.
Quoque magis faveas, non sunt haec edita ab ill
Sed quasi de domini funere rapta sui.
Quidquid in his igitur vitii rude carmen habebit
Emendaturus, si licuisset, erat.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER PRIMVS.

In nova fert animus mutatas dicere formas
Corpora. Di, coeptis; nam vos mutastis et illas;
Adspirate meis: primaque ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.
Ante mare et tellus, et, quod tegit omnia, coelum,
Vnus erat toto Naturae vultus in orbe,
Quem dixere Chaos; rudis indigestaque moles;
Nec quidquam, nisi pondus iners; congestaque eodem
Non bene iunctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo praebebat lumina Titan;
Nec nova crescendo reparabat cornua Phoebe;
Nec circumfuso pendebat in aëre tellus
Ponderibus librata suis: nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite:
Quaque fuit tellus, illic et pontus et aër.
Sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
Lucis egens aër: nulli sua forma manebat:
Obstabatque aliis aliud, quia corpore in uno
Frigida *pugnabant calidis*, humentia siccis,
Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.
Hanc Deus et melior litem Natura diremit:

Nam coelo terras, et terris abscidit undas:
Et liquidum spisso secrevit ab aëre coelum.
Quae postquam evolvit, caecoque exemit acervo,
Dissociata locis concordi pace ligavit.
Ignea convexi vis et sine pondere coeli
Emicuit, summaque locum sibi legit in arce.
Proximus est aër illi levitate, locoque:
Densior his tellus, elementaque grandia traxit;
Et pressa est gravitate sui. Circumfluus humor
Vltima possedit, solidumque coërcuit orbem.
Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille Deorum,
Congeriem secuit, sectamque in membra redegit;
Principio terram, ne non aequalis ab omni
Parte foret, magni speciem glomeravit in orbis.
Tum freta diffundi, rabidisque tumescere ventis
Iussit, et ambitae circumdare littora terrae.
Addidit et fontes, immensaque stagna, lacusque;
Fluminaque obliquis cinxit declivia ripis:
Quae, diversa locis, partim sorbentur ab ipsa;
In mare perveniunt partim, campoque recepta
Liberioris aquae, pro ripis littora pulsant.
Iussit et extendi campos, subsidere valles,
Fronde tegi silvas, lapidosos surgere montes.
Vtque duae dextra coelum, totidemque sinistra
Parte secant Zonae, quinta est ardentior illis;
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura Dei: totidemque plagae tellure premuntur.
Quarum quae media est, non est habitabilis aestu
Nix tegit alta duas: totidem inter utramque locavit;
Temperiemque dedit, mista cum frigore flamma.
Imminet his aër, qui, quanto est pondere terrae
Pondus aquae levius, tanto est onerosior igni.
Illic et nebulas, illic consistere nubes
Iussit, et humanas motura tonitrua mentes,
Et cum fulminibus facientes frigora ventos.
His quoque non passim mundi fabricator habendum

Aëra permisit. Vix nunc obsistitur illis,
Cum sua quisque regant diverso flamina tracta,
Quin lanient mundum; tanta est discordia fratrum!
Eurus ad Auroram, Nabataeaque regna recessit,
Persidaque, et radiis iuga subdita matutinis.
Vesper, et occiduo quae littora sole tepescunt,
Proxima sunt Zephyro: Scythiam Septemque trionem
Horrifer invasit Boreas: contraria tellus
Nubibus assiduis, pluvioque madescit ab Austro.
Haec super imposuit liquidum, et gravitate carentem,
Aethera, nec quidquam terrenae faecis habentem.
Vix ea limitibus dissepserat omnia certis,
Cum, quae pressa diu massa latuere sub illa,
Sidera coeperunt toto effervescere coelo.
Neu regio foret ulla suis animantibus orba,
Astra tenent coeleste solum, formaeque Deorum:
Cesserunt nitidis habitandae piscibus undae:
Terra feras cepit: volucres agitabilis aër.
Sanctius his animal, mentisque capacius altae
Deerat adhuc, et quod dominari in caetera posset.
Natus homo est, sive hunc divino semine fecit
Ille opifex rerum, mundi melioris origo:
Sive recens tellus, seductaque nuper ab alto
Aethere, cognati retinebat semina coeli:
Quam satus Iäpeto, mistam fluvialibus undis,
Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum:
Pronaque cum spectent animalia caetera terram,
Os homini sublime dedit: coelumque tueri
Iussit, et erectos ad sidera tollere vultus.
Sic, modo quae fuerat rudis et sine imagine, tellus
Induit ignotas hominum conversa figuras.
Aurea prima sata est aetas, quae, vindice nullo,
Sponte sua, sine lege, fidem rectumque colebat.
Poena metusque aberant; nec verba minacia fixo

Aere legebantur: nec supplex turba timebant
Iudicis ora sui: sed erant sine vindice tuti.
Nondum caesa suis, peregrinum ut viseret orbem,
Montibus, in liquidas pinus descenderat undas:
Nullaque mortales, praeter sua, littora norant.
Nondum praecipites cingebant oppida fossae:
Non tuba directi, non aeris cornua flexi,
Non galeae, non ensis, erant. Sine militis usu
Mollia securae peragebant otia gentes.
Ipsa quoque immunis, rastroque intacta, nec ullis
Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus:
Contentique cibis, nullo cogente, creatis,
Arbuteos foetus, montanaque fraga legebant,
Cornaque, et in duris haerentia mora rubetis;
Et quae deciderant patula Iovis arbore glandes.
Ver erat aeternum, placidique tepentibus auris
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:
Nec renovatus ager gravidis canebat aristis.
Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant:
Flavaque de viridi stillabant ilice mella.
Postquam, Saturno tenebrosa in Tartara misso,
Sub Iove mundus erat; subiit argentea proles,
Auro deterior, fulvo pretiosior aere.
Iupiter antiqui contraxit tempora veris:
Perque hiemes, aestusque, et inaequales autumnos
Et breve ver, spatiis exegit quatuor annum.
Tum primum siccis aër fervoribus ustus
Canduit: et ventis glacies adstricta pependit.
Tum primum subiere domos. Domus antra fuerun
Et densi frutices, et vinctae cortice virgae.
Semina tum primum longis Cerealia sulcis
Obruta sunt, pressique iugo gemuere iuvenci.
Tertia post illas successit aënea proles,
Saevior ingeniis, et ad horrida promtior arma;
Nec scelerata tamen. De duro est ultima ferro

Protinus irrumpit venae peioris in aevum
Omne nefas: fugere pudor, verumque, fidesque:
In quorum subiere locum fraudesque, dolique,
Insidiaeque, et vis, et amor sceleratus habendi.
Vela dabant ventis, nec adhuc bene noverat illos
Navita: quaeque diu steterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis insultavere carinae.
Communemque prius, ceu lumina Solis et auras,
Cautus humum longo signavit limite mensor.
Nec tantum segetes alimentaque debita dives
Poscebatur humus; sed itum est in viscera terrae:
Quasque recondiderat, Stygiisque admoverat umbris,
Effodiuntur opes, irritamenta malorum.
Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierant: prodit bellum, quod pugnat utroque;
Sanguineaque manu crepitantia concutit arma.
Vivitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus,
Non socer a genero: fratrum quoque gratia rara est.
Imminet exitio vir coniugis, illa mariti:
Lurida terribiles miscent aconita novercae:
Filius ante diem patrios inquirit in annos.
Victa iacet Pietas: et Virgo caede madentes,
Vltima coelestum, terras Astraea reliquit.
Neve foret terris securior arduus aether;
Affectasse ferunt regnum coeleste Gigantas:
Altaque congestos struxisse ad sidera montes.
Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum
Fulmine, et excussit subiecto Pelion Ossae.
Obruta mole sua cum corpora dira iacerent;
Perfusam multo natorum sanguine Terram
Incaluisse ferunt, calidumque animasse cruorem:
Et, ne nulla suae stirpis monumenta manerent,
In faciem vertisse hominum. Sed et illa propago
Contemtrix Superum, saevaeque avidissima caedis,
Et violenta fuit: scires e sanguine natos.

Quae pater ut summa vidit Saturnius arce;
Ingemit: et, facto nondum vulgata recenti,
Foeda Lycaoniae referens convivia mensae,
Ingentes animo et dignas Iove concipit iras;
Conciliumque vocat. Tenuit mora nulla vocatos.
Est via sublimis, coelo manifesta sereno:
Lactea nomen habet; candore notabilis ipso.
Hac iter est Superis ad magni tecta Tonantis,
Regalemque domum. Dextra laevaque Deorum
Atria nobilium valvis celebrantur apertis.
Plebs habitant diversa locis: a fronte potentes
Coelicolae, clarique suos posuere penates.
Hic locus est, quem, si verbis audacia detur,
Haud timeam magni dixisse Palatia coeli.
Ergo ubi marmoreo Superi sedere recessu,
Celsior ipse loco, sceptroque innixus eburno,
Terrificam capitis concussit terque quaterque
Caesariem, cum qua terram, mare, sidera, movit.
Talibus inde modis ora indignantia solvit:
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempestate fui, qua centum quisque parabant
Iniicere anguipedum captivo brachia coelo.
Nam, quamquam ferus hostis erat, tamen illud ab uno
Corpore, et ex una pendebat origine bellum.
Nunc mihi, qua totum Nereus circumtonat orbem,
Perdendum mortale genus. Per flumina iuro
Infera, sub terras Stygio labentia luco,
Cuncta prius tentata: sed immedicabile vulnus
Ense recidendum, ne pars sincera trahatur.
Sunt mihi Semidei, sunt rustica numina, Nymphae,
Faunique, Satyrique, et monticolae Silvani:
Quos quoniam coeli nondum dignamur honore,
Quas dedimus, certe terras habitare sinamus.
An satis, o! Superi, tutos fore creditis illos,
Cum mihi, qui fulmen, qui vos habeoque, regoque,

Struxerit insidias notus feritate Lycaon?
Confremuere omnes: studiisque ardentibus ausum
Talia deposcunt. Sic, cum manus impia saevit,
Sanguine Caesareo Romanum extinguere nomen,
Attonitum tanto subitae terrore ruinae
Humanum genus est; totusque perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas, Auguste, tuorum,
Quam fuit illa Iovi. Qui postquam voce manuque
Murmura compressit; tenuere silentia cuncti.
Substitit ut clamor, pressus gravitate regentis;
Iupiter hoc iterum sermone silentia rumpit:
Ille quidem poenas, curam hanc dimittite, solvit;
Quod tamen admissum, quae sit vindicta, docebo.
Contigerat nostras infamia temporis aures:
Quam cupiens falsam, summo delabor Olympo,
Et Deus humana lustro sub imagine terras.
Longa mora est, quantum noxae sit ubique repertum,
Enumerare: minor fuit ipsa infamia vero.
Maenala transieram, latebris horrenda ferarum,
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycaei.
Arcados hinc sedes et inhospita tecta tyranni
Ingredior, traherent cum sera crepuscula noctem.
Signa dedi venisse Deum; vulgusque precari
Coeperat. Irridet primo pia vota Lycaon;
Mox ait, Experiar, Deus hic, discrimine aperto,
An sit mortalis: nec erit dubitabile verum.
Nocte gravem somno nec opina perdere morte
Me parat. Haec illi placet experientia veri.
Nec contentus eo, missi de gente Molossa
Obsidis unius iugulum mucrone resolvit:
Atque ita semineces partim ferventibus artus
Mollit aquis, partim subiecto torruit igni.
Quos simul imposuit mensis; ego vindice flamma
In domino dignos everti tecta Penates.
Territus ille fugit; nactusque silentia ruris

Exululat, frustraque loqui conatur: ab ipso
Colligit os rabiem, solitaeque cupidine caedis
Vertitur in pecudes: et nunc quoque sanguine gaudet.
In villos abeunt vestes, in crura lacerti.
Fit lupus, et veteris servat vestigia formae.
Canities eadem est, eadem violentia vultu:
Idem oculi lucent: eadem feritatis imago.
Occidit una domus: sed non domus una perire
Digna fuit; qua terra patet, fera regnat Erinnys.
In facinus iurasse putes. Dent ocius omnes,
Quas meruere pati, sic stat sententia, poenas.
Dicta Iovis pars voce probant, stimulosque furenti
Adiiciunt: alii partes assensibus implent.
Est tamen humani generis iactura dolori
Omnibus: et, quae sit terrae, mortalibus orbae,
Forma futura, rogant: quis sit laturus in aras
Tura? ferisne paret populandas tradere terras?
Talia quaerentes, sibi enim fore caetera curae,
Rex Superum trepidare vetat; sobolemque priori
Dissimilem populo promittit origine mira.
Iamque erat in totas sparsurus fulmina terras;
Sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus aether
Conciperet flammas, longusque ardesceret axis.
Esse quoque in fatis reminiscitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia coeli
Ardeat, et mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata Cyclopum.
Poena placet diversa; genus mortale sub undis
Perdere, et ex omni nimbos dimittere coelo.
Protinus Aeoliis Aquilonem claudit in antris,
Et quaecunque fugant inductas flamina nubes:
Emittitque Notum. Madidis Notus evolat alis,
Terribilem picea tectus caligine vultum.
Barba gravis nimbis; canis fluit unda capillis:

Fronte sedent nebulae: rorant pennaeque, sinusque.
Vtque manu lata pendentia nubila pressit;
Fit fragor: hinc densi funduntur ab aethere nimbi.
Nuntia Iunonis, varios induta colores,
Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus affert.
Sternuntur segetes, et deplorata coloni
Vota iacent; longique labor perit irritus anni.
Nec coelo contenta suo Iovis ira: sed illum
Caeruleus frater iuvat auxiliaribus undis.
Convocat hic amnes. Qui postquam tecta tyranni
Intravere sui, Non est hortamine longo
Nunc, ait, utendum: vires effundite vestras.
Sic opus est; aperite domos, ac, mole remota,
Fluminibus vestris totas immittite habenas.
Iusserat. Hi redeunt, ac fontibus ora relaxant,
Et defrenato volvuntur in aequora cursu.
Ipse tridente suo terram percussit: at illa
Intremuit, motuque sinus patefecit aquarum.
Exspatiata ruunt per apertos flumina campos;
Cumque satis arbusta simul, pecudesque, virosque,
Tectaque, cumque suis rapiunt penetralia sacris.
Si qua domus mansit, potuitque resistere tanto
Indeiecta malo; culmen tamen altior huius
Vnda tegit, pressaeque labant sub gurgite turres.
Iamque mare et tellus nullum discrimen habebant.
Omnia pontus erant: deerant quoque littora ponto.
Occupat hic collem: cymba sedet alter adunca,
Et ducit remos illic, ubi nuper ararat.
Ille supra segetes, aut mersae culmina villae,
Navigat: hic summa piscem deprendit in ulmo.
Figitur in viridi, si fors tulit, ancora prato:
Aut subiecta terunt curvae vineta carinae.
Et, modo qua graciles gramen carpsere capellae,
Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocae.
Mirantur sub aqua lucos, urbesque, domosque

Nereïdes: silvasque tenent delphines, et altis
Incursant ramis, agitataque robora pulsant.
Nat lupus inter oves: fulvos vehit unda leones:
Vnda vehit tigres: nec vires fulminis apro,
Crura nec ablato prosunt velocia cervo.
Quaesitisque diu terris, ubi sidere detur,
In mare lassatis volucris vaga decidit alis.
Obruerat tumulos immensa licentia ponti,
Pulsabantque novi montana cacumina fluctus.
Maxima pars unda rapitur: quibus unda pepercit,
Illos longa domant inopi ieiunia victu.
Separat Aonios Actaeis Phocis ab arvis,
Terra ferax, dum terra fuit; sed tempore in illo
Pars maris, et latus subitarum campus aquarum.
Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus,
Nomine Parnasus, superatque cacumine nubes.
Hic ubi Deucalion, nam caetera texerat aequor,
Cum consorte tori parva rate vectus adhaesit;
Corycidas Nymphas, et numina montis adorant,
Fatidicamque Themin; quae nunc oracla tenebat
Non illo melior quisquam, nec amantior aequi
Vir fuit, aut illa metuentior ulla Deorum.
Iupiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
Et superesse videt de tot modo millibus unum,
Et superesse videt de tot modo millibus unam;
Innocuos ambos, cultores numinis ambos;
Nubila disiecit: nimbisque Aquilone remotis,
Et coelo terras ostendit, et aethera terris.
Nec maris ira manet; positoque tricuspide telo
Mulcet aquas rector pelagi: supraque profundum
Extantem, atque humeros innato murice tectum
Caeruleum Tritona vocat; conchaeque sonaci
Inspirare iubet; fluctusque et flumina signo
Iam revocare dato. Cava buccina sumitur illi
Tortilis, in latum quae turbine crescit ab imo:
Buccina, quae medio concepit ut aëra ponto,

Littora voce replet, sub utroque iacentia Phoebo.
Tum quoque, ut ora Dei madida rorantia barba
Contigit, et cecinit iussos inflata receptus,
Omnibus audita est telluris et aequoris undis:
Et quibus est undis audita, coërcuit omnes.
Iam mare littus habet: plenos capit alveus amnes:
Flumina subsidunt: colles exire videntur.
Surgit humus: crescunt loca, decrescentibus undis.
Postque diem longam nudata cacumina silvae
Ostendunt, limumque tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat. Quem postquam vidit inanem,
Et desolatas agere alta silentia terras;
Deucalion lacrimis ita Pyrrham affatur obortis:
O! soror, o! coniux, o! femina sola superstes,
Quam commune mihi genus, et patruelis origo,
Deinde torus iunxit; nunc ipsa pericula iungunt:
Terrarum, quascunque vident occasus et ortus,
Nos duo turba sumus: possedit caetera pontus.
Nunc quoque adhuc vitae non est fiducia nostrae
Certa satis: terrent etiamnum nubila mentem.
Quid tibi, si sine me fatis erepta fuisses,
Nunc animi, miseranda, foret? quo sola timorem
Ferre modo posses? quo consolante doleres?
Namque ego, crede mihi, si te modo pontus haberet,
Te sequerer, coniux, et me quoque pontus haberet.
O! utinam possim populos reparare paternis
Artibus; atque animas formatae infundere terrae
Nunc genus in nobis restat mortale duobus;
Sic visum Superis: hominumque exempla manemus.
Dixerat, et flebant. Placuit coeleste precari
Numen, et auxilium per sacras quaerere sortes.
Nulla mora est; adeunt pariter Cephisidas undas,
Vt nondum liquidas, sic iam vada nota secantes
Inde ubi libatos irroravere liquores

Vestibus et capiti; flectunt vestigia sanctae
Ad delubra Deae: quorum fastigia turpi
Squalebant musco; stabantque sine ignibus arae.
Vt templi tetigere gradus; procumbit uterque
Pronus humi, gelidoque pavens dedit oscula saxo:
Atque ita, Si precibus, dixerunt, numina iustis
Victa remollescunt, si flectitur ira Deorum;
Dic, Themi, qua generis damnum reparabile nostri
Arte sit: et mersis fer opem, mitissima, rebus.
Mota Dea est; sortemque dedit: Discedite templo;
Et velate caput; cinctasque resolvite vestes:
Ossaque post tergum magnae iactate parentis.
Obstupuere diu: rumpitque silentia voce
Pyrrha prior, iussisque Deae parere recusat:
Detque sibi veniam, pavido rogat ore: pavetque
Laedere iactatis maternas ossibus umbras.
Interea repetunt caecis obscura latebris
Verba datae sortis secum, inter seque volutant.
Inde Promethides placidis Epimethida dictis
Mulcet, et Aut fallax, ait, est sollertia nobis,
Aut pia sunt, nullumque nefas oracula suadent.
Magna parens terra est, lapides in corpore terrae
Ossa reor dici: iacere hos post terga iubemur.
Coniugis augurio quamquam Titania mota est;
Spes tamen in dubio est. Adeo coelestibus ambo
Diffidunt monitis: sed quid tentare nocebit?
Descendunt; velantque caput, tunicasque recingunt;
Et iussos lapides sua post vestigia mittunt.
Saxa, quis hoc credat, nisi sit pro teste vetustas?
Ponere duritiem coepere, suumque rigorem,
Mollirique mora, mollitaque ducere formam.
Mox, ubi creverunt, naturaque mitior illis
Contigit, ut quaedam, sic non manifesta, videri
Forma potest hominis; sed uti de marmore coepto
Non exacta satis, rudibusque simillima signis.

ıe tamen ex illis aliquo pars humida succo,
:errena fuit, versa est in corporis usum.
)d solidum est, flectique nequit, mutatur in ossa:
)d modo vena fuit, sub eodem nomine mansit:
ue brevi spatio, Superorum munere, saxa
ısa viri manibus faciem traxere virilem:
le femineo reparata est femina iactu.
e genus durum sumus, experiensque laborum:
documenta damus, qua simus origine nati.
)aetera diversis tellus animalia formis
)nte sua peperit, postquam vetus humor ab igne
·caluit Solis; coenumque, udaeque paludes
ımuere aestu: fecundaque semina rerum
·aci nutrita solo, ceu matris in alvo,
:verunt, faciemque aliquam cepere morando.
ubi deseruit madidos septemfluus agros
us, et antiquo sua flumina reddidit alveo,
herioque recens exarsit sidere limus;
ırima cultores versis animalia glebis
eniunt, et in his quaedam modo coepta, sub ipsum
scendi spatium: quaedam imperfecta, suisque
ınca vident numeris: et eodem in corpore saepe
era pars vivit; rudis est pars altera tellus.
ippe ubi temperiem sumsere humorque calorque;
ncipiunt: et ab his oriuntur cuncta duobus.
mque sit ignis aquae pugnax; vapor humidus omnes
s creat, et discors concordia foetibus apta est.
go ubi diluvio tellus lutulenta recenti
libus aetheriis altoque recanduit aestu;
idit innumeras species: partimque figuras
tulit antiquas; partim nova monstra creavit.
ı quidem nollet, sed te quoque, maxime Python,
m genuit: populisque novis, incognita serpens,
rror eras: tantum spatii de monte tenebas.

Hanc Deus arcitenens, et nunquam talibus armis
Ante, nisi in damis capreisque fugacibus, usus,
Mille gravem telis, exhausta paene pharetra,
Perdidit, effuso per vulnera nigra veneno.
Neve operis famam possit delere vetustas,
Instituit sacros celebri certamine ludos,
Pythia, de domitae serpentis nomine dictos.
His iuvenum quicunque manu, pedibusve, rotave
Vicerat; aesculeae capiebat frondis honorem.
Nondum laurus erat; longoque decentia crine
Tempora cingebat de qualibet arbore Phoebus.
Primus amor Phoebi Daphne Peneïa; quem non
Fors ignara dedit, sed saeva Cupidinis ira.
Delius hunc nuper, victa serpente superbus,
Viderat adducto flectentem cornua nervo:
Quidque tibi, lascive puer, cum fortibus armis?
Dixerat: ista decent humeros gestamina nostros:
Qui dare certa ferae, dare vulnera possumus hosti,
Qui modo, pestifero tot iugera ventre prementem,
Stravimus innumeris tumidum Pythona sagittis.
Tu face nescio quos esto contentus amores
Irritare tua: nec laudes assere nostras.
Filius huic Veneris: Figat tuus omnia, Phoebe;
Te meus arcus, ait: quantoque animalia cedunt
Cuncta tibi, tanto minor est tua gloria nostra.
Dixit: et eliso percussis aëre pennis
Impiger umbrosa Parnasi constitit arce:
Eque sagittifera promsit duo tela pharetra
Diversorum operum: fugat hoc, facit illud amorem.
Quod facit, auratum est, et cuspide fulget acuta:
Quod fugat, obtusum est, et habet sub arundine plumbum.
Hoc Deus in Nympha Peneïde fixit; at illo
Laesit Apollineas traiecta per ossa medullas.
Protinus alter amat; fugit altera nomen amantis,
Silvarum latebris, captivarumque ferarum

Exuviis gaudens, innuptaeque aemula Phoebes.
Vitta coërcebat positos sine lege capillos.
Multi illam petiere: illa aversata petentes,
Impatiens expersque viri, nemorum avia lustrat;
Nec quid Hymen, quid Amor, quid sint connubia, curat.
Saepe pater dixit: Generum mihi, filia, debes.
Saepe pater dixit: Debes mihi, nata, nepotes.
Illa, velut crimen, taedas exosa iugales,
Pulchra verecundo suffunditur ora rubore;
Inque patris blandis haerens cervice lacertis,
Da mihi perpetua, genitor carissime, dixit,
Virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianae.
Ille quidem obsequitur: sed te decor iste, quod optas,
Esse vetat: votoque tuo tua forma repugnat.
Phoebus amat; visaeque cupit connubia Daphnes:
Quaeque cupit, sperat: suaque illum oracula fallunt.
Vtque leves stipulae demtis adolentur aristis;
Vt facibus sepes ardent, quas forte viator
Vel nimis admovit, vel iam sub luce reliquit;
Sic Deus in flammas abiit: sic pectore toto
Vritur, et sterilem sperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos,
Et, Quid? si comantur? ait. videt igne micantes
Sideribus similes oculos: videt oscula; quae non
Est vidisse satis. Laudat digitosque, manusque,
Brachiaque, et nudos media plus parte lacertos.
Si qua latent, meliora putat. Fugit ocior aura
Illa levi: neque ad haec revocantis verba resistit:
Nympha, precor, Peneï, mane: non insequor hostis:
Nympha, mane. Sic agna lupum, sic cerva leonem,
Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae;
Hostes quaeque suos: amor est mihi caussa sequendi.
Me miserum! ne prona cadas, indignave laedi

Crura secent sentes; et sim tibi caussa doloris.
Aspera, qua properas, loca sunt: moderatius, oro,
Curre, fugamque inhibe: moderatius insequar ipse.
Cui placeas, inquire tamen; non incola montis,
Non ego sum pastor: non hic armenta, gregesve
Horridus observo. Nescis, temeraria, nescis
Quem fugias: ideoque fugis. Mihi Delphica tellus,
Et Claros, et Tenedos, Pataraeaque regia servit.
Iupiter est genitor. Per me, quod eritque, fuitque,
Estque, patet: per me concordant carmina nervis.
Certa quidem nostra est: nostra tamen una sagitta
Certior, in vacuo quae vulnera pectore fecit.
Inventum medicina meum est; opiferque per orbem
Dicor; et herbarum subiecta potentia nobis.
Hei mihi! quod nullis amor est medicabilis herbis:
Nec prosunt domino, quae prosunt omnibus, artes!
Plura locuturum timida Peneïa cursu
Fugit; cumque ipso verba imperfecta reliquit:
Tum quoque visa decens: nudabant corpora venti,
Obviaque adversas vibrabant flamina vestes;
Et levis impexos retro dabat aura capillos:
Auctaque forma fuga est. Sed enim non sustinet ultra
Perdere blanditias iuvenis Deus: utque movebat
Ipse Amor, admisso sequitur vestigia passu,
Vt canis in vacuo leporem cum Gallicus arvo
Vidit; et hic praedam pedibus petit, ille salutem.
Alter inhaesuro similis, iam iamque tenere
Sperat, et extento stringit vestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit deprensus, et ipsis
Morsibus eripitur; tangentiaque ora relinquit.
Sic Deus et virgo est: hic spe celer, illa timore.
Qui tamen insequitur, pennis adiutus Amoris
Ocior est, requiemque negat: tergoque fugaci
Imminet; et crinem sparsum cervicibus afflat.
Viribus absumtis expalluit illa: citaeque

Victa labore fugae, spectans Peneïdas undas,
Fer, pater, inquit, opem; si flumina numen habetis.
Qua nimium placui, tellus, aut hisce, vel istam,
Quae facit, ut laedar, mutando perde figuram.
Vix prece finita, torpor gravis alligat artus:
Mollia cinguntur tenui praecordia libro.
In frondem crines, in ramos brachia crescunt:
Pes, modo tam velox, pigris radicibus haeret:
Ora cacumen obit: remanet nitor unus in illa.
Hanc quoque Phoebus amat: positaque in stipite dextra
Sentit adhuc trepidare novo sub cortice pectus.
Complexusque suis ramos, ut membra, lacertis,
Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
Cui Deus, At coniux quoniam mea non potes esse,
Arbor eris certe, dixit, mea. Semper habebunt
Te coma, te citharae, te nostrae, Laure, pharetrae.
Tu ducibus Latiis aderis, cum laeta triumphum
Vox canet; et longas visent Capitolia pompas.
Postibus Augustis eadem fidissima custos
Ante fores stabis; mediamque tuebere quercum.
Vtque meum intonsis caput est iuvenile capillis;
Tu quoque perpetuos semper gere frondis honores.
Finierat Paean. Factis modo laurea ramis
Annuit: utque caput, visa est agitasse cacumen.
Est nemus Haemoniae, praerupta quod undique claudit
Silva: vocant Tempe, per quae Penëus, ab imo
Effusus Pindo, spumosis volvitur undis:
Deiectuque gravi tenues agitantia fumos
Nubila conducit, summasque adspergine silvas
Impluit; et sonitu plus quam vicina fatigat.
Haec domus, haec sedes, haec sunt penetralia magni
Amnis: in hoc, residens facto de cautibus antro,
Vndis iura dabat, Nymphisque colentibus undas.
Conveniunt illuc popularia flumina primum,

Nescia gratentur, consolentur parentem;
Populifer Spercheos, et irrequietus Enipeus,
Apidanusque senex, lenisque Amphrysos, et Aeas;
Moxque amnes alii. Qui, qua tulit impetus illos,
In mare deducunt fessas erroribus undas.
Inachus unus abest: imoque reconditus antro
Fletibus auget aquas: natamque miserrimus Io
Luget, ut amissam. Nescit, vitane fruatur,
An sit apud manes: sed quam non invenit usquam,
Esse putat nusquam; atque animo peiora veretur.
Viderat a patrio redeuntem Iupiter Io
Flumine: et, O! virgo Iove digna, tuoque beatum
Nescio quem factura toro, pete, dixerat, umbras
Altorum nemorum; et nemorum monstraverat umbras;
Dum calet, et medio Sol est altissimus orbe.
Quod si sola times latebras intrare ferarum;
Praeside tuta Deo nemorum secreta subibis:
Nec de plebe Deo, sed qui coelestia magna
Sceptra manu teneo; sed qui vaga fulmina mitto.
Ne fuge me; fugiebat enim. Iam pascua Lernae,
Consitaque arboribus Lyrcea reliquerat arva;
Cum Deus inducta latas caligine terras
Occuluit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem.
Interea medios Iuno despexit in agros:
Et noctis faciem nebulas fecisse volucres
Sub nitido mirata die; non fluminis illas
Esse, nec humenti sentit tellure remitti:
Atque, suus coniux ubi sit, circumspicit; ut quae
Deprensi toties iam nosset furta mariti.
Quem postquam coelo non reperit; Aut ego fallor,
Aut ego laedor, ait; delapsaque ab aethere summo
Constitit in terris; nebulasque recedere iussit.
Coniugis adventum praesenserat, inque nitentem
Inachidos vultus mutaverat ille iuvencam.
Bos quoque formosa est. Speciem Saturnia vaccae,

Quamquam invita, probat: nec non et cuius, et unde,
Quove sit armento, veri quasi nescia, quaerit.
Iupiter e terra genitam mentitur, ut auctor
Desinat inquiri. Petit hanc Saturnia munus.
Quid faciat? crudele, suos addicere amores:
Non dare, suspectum. Pudor est, qui suadeat illinc;
Hinc dissuadet amor. Victus pudor esset amore:
Sed, leve si munus sociae generisque torique
Vacca negaretur, poterat non vacca videri.
Pellice donata, non protinus exuit omnem
Diva metum; timuitque Iovem, et fuit anxia furti;
Donec Arestoridae servandam tradidit Argo.
Centum luminibus cinctum caput Argus habebat:
Inde suis vicibus capiebant bina quietem:
Caetera servabant, atque in statione manebant.
Constiterat quocunque modo, spectabat ad Io:
Ante oculos Io, quamvis aversus, habebat.
Luce sinit pasci: cum sol tellure sub alta est,
Claudit, et indigno circumdat vincula collo.
Frondibus arboreis, et amara pascitur herba:
Proque toro, terrae, non semper gramen habenti,
Incubat infelix; limosaque flumina potat.
Illa etiam supplex Argo cum brachia vellet
Tendere, non habuit, quae brachia tenderet Argo:
Conatoque queri mugitus edidit ore:
Pertimuitque sonos: propriaque exterrita voce est.
Venit et ad ripas, ubi ludere saepe solebat,
Inachidas ripas: novaque ut conspexit in unda
Cornua, pertimuit, seque externata refugit.
Naïdes ignorant, ignorat et Inachus ipse,
Quae sit. At illa patrem sequitur, sequiturque sorores:
Et patitur *tangi, seque admirantibus* offert.
Decerptas senior porrexerat Inachus herbas;
Illa manus lambit, patriisque dat oscula palmis;

Nec retinet lacrimas: et, si modo verba sequantur,
Oret opem; nomenque suum, casusque loquatur.
Littera pro verbis, quam pes in pulvere duxit,
Corporis indicium mutati triste peregit.
Me miserum! exclamat pater Inachus: inque gementis
Cornibus, et niveae pendens cervice iuvencae,
Me miserum! ingeminat. Tune es quaesita per omnes,
Nata, mihi terras? tu non inventa reperta
Luctus eras levior. Retices: nec mutua nostris
Dicta refers; alto tantum suspiria ducis
Pectore: quodque unum potes, ad mea verba remugis.
At tibi ego ignarus thalamos taedasque parabam:
Spesque fuit generi mihi prima, secunda nepotum.
De grege nunc tibi vir, nunc de grege natus habendus.
Nec finire licet tantos mihi morte dolores:
Sed nocet esse Deum; praeclusaque ianua leti
Aeternum nostros luctus extendit in aevum.
Talia moerenti stellatus submovet Argus,
Ereptamque patri diversa in pascua natam
Abstrahit. Ipse procul montis sublime cacumen
Occupat: unde sedens partes speculetur in omnes.
Nec Superum rector mala tanta Phoronidos ultra
Ferre potest: natumque vocat; quem lucida partu
Pleïas enixa est: letoque det, imperat, Argum.
Parva mora est, alas pedibus, virgamque potenti
Somniferam sumsisse manu, tegimenque capillis.
Haec ubi disposuit, patria Iove natus ab arce
Desilit in terras. Illic tegimenque removit,
Et posuit pennas: tantummodo virga retenta est.
Hac agit, ut pastor, per devia rura capellas,
Dum venit, abductas: et structis cantat avenis.
Voce nova captus custos Iunonius, At tu,

Quisquis es, hoc poteras mecum considere saxo,
Argus ait: neque enim pecori fecundior ullo
Herba loco est: aptamque vides pastoribus umbram.
Sedit Atlantiades, et euntem multa loquendo
Detinuit sermone diem: iunctisque canendo
Vincere arundinibus servantia lumina tentat.
Ille tamen pugnat molles evincere somnos:
Et, quamvis sopor est oculorum parte receptus;
Parte tamen vigilat. Quaerit quoque; namque reperta
Fistula nuper erat; qua sit ratione reperta.
Tum Deus, Arcadiae gelidis in montibus, inquit,
Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas
Naïas una fuit. Nymphae Syringa vocabant.
Non semel et Satyros eluserat illa sequentes,
Et quoscunque Deos umbrosave silva, feraxve
Rus habet. Ortygiam studiis ipsaque colebat
Virginitate Deam. Ritu quoque cincta Dianae
Falleret, et credi posset Latonia, si non
Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
Sic quoque fallebat. Redeuntem colle Lycaeo
Pan videt hanc, pinuque caput praecinctus acuta,
Talia verba refert. Restabat verba referre;
Et precibus spretis fugisse per avia Nympham;
Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem
Venerit: hic illi cursum impedientibus undis,
Vt se mutarent, liquidas orasse sorores;
Panaque, cum prensam sibi iam Syringa putaret,
Corpore pro Nymphae calamos tenuisse palustres:
Dumque ibi suspirat, motos in arundine ventos
Effecisse sonum tenuem, simileмque querenti:
Arte nova vocisque Deum dulcedine captum,
Hoc mihi concilium tecum, dixisse, manebit:
Atque ita disparibus calamis compagine cerae
Inter se iunctis nomen tenuisse puellae.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER SECVNDVS.

Regia Solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammasque imitante pyropo:
Cuius eburnitidum fastigia summa tenebat:
Argenti bifores radiabant lumine valvae.
Materiem superabat opus: nam Mulciber illic
Aequora caelarat, medias cingentia terras,
Terrarumque orbem, coelumque, quod imminet orbi.
Caeruleos habet unda Deos; Tritona canorum,
Proteaque ambiguum, balaenarumque prementem
Aegaeona suis immania terga lacertis,
Doridaque, et natas: quarum pars nare videntur,
Pars in mole sedens virides siccare capillos;
Pisce vehi quaedam. Facies non omnibus una,
Nec diversa tamen: qualem decet esse sororum.
Terra viros, urbesque gerit, silvasque, ferasque,
Fluminaque, et Nymphas, et caetera numina ruris.
Haec super imposita est coeli fulgentis imago:
Signaque sex foribus dextris, totidemque sinistris.
Quo simul acclivo Clymeneïa limite proles
Venit, et intravit dubitati tecta parentis;
Protinus ad patrios sua fert vestigia vultus:
Consistitque procul: neque enim propiora ferebat
Lumina. Purpurea velatus veste sedebat
In solio Phoebus, claris lucente zmaragdis.
A dextra laevaque Dies, et Mensis, et Annus,

laque, et positae spatiis aequalibus Horae:
ıe novum stabat, cinctum florente corona:
t nuda Aestas, et spicea serta gerebat.
t et Autumnus, calcatis sordidus uvis,
cialis Hiems, canos hirsuta capillos.
oco medius, rerum novitate paventem
ulis iuvenem, quibus adspicit omnia, vidit.
ue viae tibi caussa? quid hac, ait, arce petisti,
nies, Phaëthon, haud inficianda parenti?
fert: O! lux immensi publica mundi,
ıe pater, si das huius mihi nominis usum,
ılsa Clymene culpam sub imagine celat;
ra da, genitor, per quae tua vera propago
r; et hunc animis errorem detrahe nostris.
at. At genitor circum caput omne micantes
ıuit radios, propiusque accedere iussit:
exuque dato, Nec tu meus esse negari
ıs es; et Clymene veros, ait, edidit ortus.
ıe minus dubites, quodvis pete munus: ut illud,
ibuente, feras. Promissis testis adesto
randa palus, oculis incognita nostris.
ene desierat: currus rogat ille paternos,
diem alipedum ius et moderamen equorum.
tuit iurasse patrem, qui terque quaterque
ıtiens illustre caput, Temeraria, dixit,
ıea facta tua est. Vtinam promissa liceret
are! confiteor, solum hoc tibi, nate, negarem.
adere licet. Non est tua tuta voluntas.
a petis, Phaëthon; et quae nec viribus istis
ra conveniant, nec tam puerilibus annis.
ua mortalis: non est mortale, quod optas.
etiam, quam quod Superis contingere fas sit,
us affectas. Placeat sibi quisque licebit;
amen ignifero quisquam consistere in axe
ılet excepto. Vasti quoque rector Olympi,

Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra,
Non agat hos currus: et quid Iove maius habemus
Ardua prima via est; et qua vix mane recentes
Enitantur equi: medio est altissima coelo;
Vnde mare et terras ipsi mihi saepe videre
Fit timor, et pavida trepidat formidine pectus.
Vltima prona via est; et eget moderamine certo.
Tunc etiam, quae me subiectis excipit undis,
Ne ferar in praeceps, Tethys solet ipsa vereri.
Adde, quod assidua rapitur vertigine coelum;
Sideraque alta trahit, celerique volumine torquet.
Nitor in adversum: nec me, qui caetera, vincit
Impetus; et rapido contrarius evehor orbi.
Finge datos currus. Quid agas? poterisne rotatis
Obvius ire polis, ne te citus auferat axis?
Forsitan et lucos illic urbesque domosque,
Concipias animo, delubraque ditia donis
Esse. Per insidias iter est, formasque ferarum.
Vtque viam teneas, nulloque errore traharis;
Per tamen adversi gradieris cornua Tauri,
Haemoniosque arcus, violentique ora Leonis,
Saevaque circuitu curvantem brachia longo
Scorpion, atque aliter curvantem brachia Cancrum.
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent, quos ore et naribus efflant,
In promtu regere est. Vix me patiuntur, ut acres
Incaluere animi; cervixque repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris auctor,
Nate, cave: dum resque sinit, tua corrige vota.
Scilicet, ut nostro genitum te sanguine credas,
Pignora certa petis: do pignora certa timendo:
Et patrio pater esse metu probor. Adspice vultus
Ecce! meos: utinamque oculos in pectora posses
Inserere, et patrias intus deprendere curas!
*Denique quid*quid habet dives, circumspice, mundus:

Eque tot ac tantis coeli, terraeque, marisque,
Posce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum; quod vero nomine poena,
Non honor est. Poenam, Phaëthon, pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis?
Ne dubita; dabitur, Stygias iuravimus undas,
Quodcunque optaris: sed tu sapientius opta.
Finierat monitus. Dictis tamen ille repugnat:
Propositumque tenet: flagratque cupidine currus.
Ergo, qua licuit, genitor cunctatus, ad altos
Deducit iuvenem, Vulcania munera, currus.
Aureus axis erat, temo aureus, aurea summae
Curvatura rotae; radiorum argenteus ordo.
Per iuga chrysolithi, positaeque ex ordine gemmae,
Clara repercusso reddebant lumina Phoebo.
Dumque ea magnanimus Phaëthon miratur, opusque
Perspicit: ecce! vigil rutilo patefecit ab ortu
Purpureas Aurora fores, et plena rosarum
Atria. Diffugiunt stellae: quarum agmina cogit,
Lucifer, et coeli statione novissimus exit.
At pater ut terras, mundumque rubescere vidit,
Cornuaque extremae velut evanescere Lunae:
Iungere equos Titan velocibus imperat Horis.
Iussa Deae celeres peragunt: ignemque vomentes,
Ambrosiae succo saturos, praesepibus altis
Quadrupedes ducunt; adduntque sonantia frena.
Tum pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit, et rapidae fecit patientia flammae.
Imposuitque comae radios: praesagaque luctus
Pectore sollicito repetens suspiria, dixit:
Si potes hic saltem monitis parere paternis;
Parce, puer, stimulis; et fortius utere loris.
Sponte sua *properant. Labor* est inhibere volentes.
Nec tibi directos placeat via quinque per arcus.

Sectus in obliquum est lato curvamine limes,
Zonarumque trium contentus fine: polumque
Effugito australem, iunctamque aquilonibus Arcton.
Hac sit iter: manifesta rotae vestigia cernes.
Vtque ferant aequos et coelum et terra calores,
Nec preme, nec summum molire per aethera currum.
Altius egressus coelestia tecta cremabis;
Inferius terras: medio tutissimus ibis.
Neu te dexterior tortum declinet in anguem,
Neve sinisterior pressam rota ducat ad aram:
Inter utrumque tene. Fortunae caetera mando;
Quae iuvet, et melius, quam tu tibi, consulat, opto.
Dum loquor, Hesperio positas in littore metas
Humida nox tetigit. Non est mora libera nobis:
Poscimur. Effulget tenebris Aurora fugatis.
Corripe lora manu: vel, si mutabile pectus
Est tibi, consiliis, non curribus, utere nostris:
Dum potes; et solidis etiamnum sedibus adstas;
Dumque male optatos nondum premis inscius axes.
Quae tutus spectes, sine me dare lumina terris.
Occupat ille levem iuvenili corpore currum:
Statque super; manibusque datas contingere habenas
Gaudet; et invito grates agit inde parenti.
Interea volucres Pyroëis, Eous, et Aethon,
Solis equi, quartusque Phlegon, hinnitibus auras
Flammiferis implent, pedibusque repagula pulsant.
Quae postquam Tethys, fatorum ignara nepotis,
Repulit, et facta est immensi copia mundi;
Corripuere viam, pedibusque per aëra motis
Obstantes findunt nebulas, pennisque levati
Praetereunt ortos isdem de partibus Euros.
Sed leve pondus erat; nec quod cognoscere possent
*Solis equi: solita*que iugum gravitate carebat.
Vtque labant curvae iusto sine pondere naves,

ue maré, instabiles nimia levitate, feruntur;
nere assueto vacuos dat in aëra saltus,
ititurque alte, similisque est currus inani.
simulac sensere, ruunt, tritumque relinquunt
riiugi spatium: nec, quo prius, ordine currunt.
pavet; nec qua commissas flectat habenas,
cit, qua sit iter: nec, si sciat, imperet illis.
primum radiis gelidi caluere Triones,
tito frustra tentarunt aequore tingi.
que polo posita est glaciali proxima serpens,
ore pigra prius, nec formidabilis ulli;
uit: sumsitque novas fervoribus iras.
ioque turbatum memorant fugisse, Boote,
nvis tardus eras, et te tua plaustra tenebant.
ro summo despexit ab aethere terras
ix Phaëthon, penitus penitusque iacentes;
it, et subito genua intremuere timore:
que oculis tenebrae per tantum lumen obortae.
m mallet equos nunquam tetigisse paternos:
ue agnosse genus piget, et valuisse rogando:
Meropis dici cupiens, ita fertur, ut acta
cipiti pinus Borea, cui victa remisit
a suus rector, quam Dis, votisque reliquit.
faciat? multum coeli post terga relictum:
oculos plus est. animus metitur utrumque;
odo, quos illi fato contingere non est,
picit occasus: interdum respicit ortus.
que agat ignarus, stupet: et nec frena remittit,
retinere valet: nec nomina novit equorum.
sa quoque in vario passim miracula coelo,
arumque videt trepidus simulacra ferarum.
t locus, in geminos ubi brachia concavat arcus
pios; et cauda flexisque utrimque lacertis
igit in spatium signorum membra duorum.
c puer *ut nigri madidum* sudore veneni
era curvata minitantem cuspide vidit;

Mentis inops, gelida formidine lora remisit.
Quae postquam summum tetigere iacentia tergum
Exspatiantur equi: nulloque inhibente per auras
Ignotae regionis eunt; quaque impetus egit,
Hac sine lege ruunt: altoque sub aethere fixis
Incursant stellis, rapiuntque per avia currum.
Et modo summa petunt, modo per decliva, viasque
Praecipites spatio terrae propiore feruntur.
Inferiusque suis fraternos currere Luna
Admiratur equos: ambustaque nubila fumant.
Corripitur flammis, ut quaeque altissima, tellus;
Fissaque agit rimas, et succis aret ademtis.
Pabula canescunt: cum frondibus uritur arbos:
Materiamque suo praebet seges arida damno.
Parva queror; magnae pereunt cum moenibus urbes:
Cumque suis totas populis incendia gentes
In cinerem vertunt. Silvae cum montibus ardent:
Ardet Athos, Taurusque Cilix, et Tmolus, et Oete;
Et nunc sicca, prius celeberrima fontibus, Ide;
Virgineusque Helicon, et nondum Oeagrius Haemos.
Ardet in immensum geminatis ignibus Aetne,
Parnasusque biceps, et Eryx, et Cynthus, et Othrys,
Et tandem Rhodope nivibus caritura, Mimasque,
Dindymaque, et Mycale, natusque ad sacra Cithaeron.
Nec prosunt Scythiae sua frigora: Caucasus ardet,
Ossaque cum Pindo, maiorque ambobus Olympus:
Aëriaeque Alpes, et nubifer Apenninus.
Tunc vero Phaëthon cunctis e partibus orbem
Adspicit accensum, nec tantos sustinet aestus:
Ferventesque auras, velut e fornace profunda,
Ore trahit, currusque suos candescere sentit.
Et neque iam cineres eiectatamque favillam
Ferre potest: calidoque involvitur undique fumo

Quoque eat, aut ubi sit, picea caligine tectus,
Nescit; et arbitrio volucrum raptatur equorum.
Sanguine tum credunt in corpora summa vocato,
Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.
Tum facta est Libye, raptis humoribus aestu,
Arida: tum Nymphae passis fontesque, lacusque
Deflevere comis. Quaerit Boeotia Dircen,
Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.
Nec sortita loco distantes flumina ripas
Tuta manent: mediis Tanais fumavit in undis,
Peneosque senex, Teuthranteusque Caicus,
Et celer Ismenos, cum Phocaico Erymantho;
Arsurusque iterum Xanthus, flavusque Lycormas,
Quique recurvatis ludit Maeandros in undis;
Mygdoniusque Melas, et Taenarius Eurotas.
Arsit et Euphrates Babylonius, arsit Orontes,
Thermodonque citus, Gangesque, et Phasis, et Ister.
Aestuat Alpheos: ripae Spercheïdes ardent:
Quodque suo Tagus amne vehit, fluit ignibus, aurum:
Et, quae Maeonias celebrarant carmine ripas,
Flumineae volucres medio caluere Caystro.
Nilus in extremum fugit perterritus orbem,
Occuluitque caput, quod adhuc latet. Ostia septem
Pulverulenta vacant, septem sine flumine valles.
Fors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccat,
Hesperiosque amnes, Rhenum, Rhodanumque, Padumque,
Cuique fuit rerum promissa potentia, Thybrin.
Dissilit omne solum; penetratque in Tartara rimis
Lumen, et infernum terret cum coniuge regem.
Et mare contrahitur; siccaeque est campus arenae,
Quod modo pontus erat; quosque altum texerat aequor,
Exsistunt montes, *et sparsas* Cycladas augent.
Ima petunt pisces: nec se super aequora curvi
Tollere consuetas audent delphines in auras.

Corpora phocarum summo resupina profundo
Exanimata iacent. Ipsum quoque Nerea fama est,
Doridaque, et natas, tepidis latuisse sub antris.
Ter Neptunus aquis cum torvo brachia vultu
Exserere ausus erat: ter non tulit aëris aestus.
Alma tamen Tellus, ut erat circumdata ponto,
Inter aquas pelagi, contractosque undique fontes,
Qui se condiderant in opacae viscera matris,
Sustulit omniferos collo tenus arida vultus,
Opposuitque manum fronti: magnoque tremore
Omnia concutiens paulum subsedit; et infra,
Quam solet esse, fuit: siccaque ita voce locuta est:
Si placet hoc, meruique, quid o! tua fulmina cessant,
Summe Deûm? liceat perituraе viribus ignis,
Igne perire tuo; clademque auctore levare.
Vix equidem fauces haec ipsa in verba resolvo;
Presserat ora vapor; tostos en! adspice crines,
Inque oculis tantum, tantum super ora favillae.
Hosne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem
Officiique refers; quod adunci vulnera aratri,
Rastrorumque fero, totoque exerceor anno?
Quod pecori frondes, alimentaque mitia, fruges,
Humano generi, vobis quod tura ministro?
Sed tamen exitium fac me meruisse: quid undae,
Quid meruit frater? cur illi tradita sorte
Aequora decrescunt, et ab aethere longius absunt
Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit;
At coeli miserere tui. Circumspice utrumque;
Fumat uterque polus: quos si vitiaverit ignis,
Atria vestra ruent. Atlas en! ipse laborat:
Vixque suis humeris candentem sustinet axem.
Si freta, si terrae pereunt, si regia coeli;
In chaos antiquum confundimur. Eripe flammis,
Si quid adhuc superest: et rerum consule summae
Dixerat haec Tellus: neque enim tolerare vaporem
Vlterius potuit, nec dicere plura: suumque

Retulit os in se, propioraque manibus antra.
At pater omnipotens Superos testatus, et ipsum,
Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato
Interitura gravi; summam petit arduus arcem:
Vnde solet latis nubes inducere terris:
Vnde movet tonitrus, vibrataque fulmina iactat.
Sed neque, quas posset terris inducere, nubes
Tunc habuit: nec, quos coelo dimitteret, imbres.
Intonat: et dextra libratum fulmen ab aure
Misit in aurigam: pariterque animaque rotisque
Expulit, et saevis compescuit ignibus ignes.
Consternantur equi: et saltu in contraria facto
Colla iugo excutiunt, abruptaque lora relinquunt.
Illic frena iacent, illic temone revulsus
Axis; in hac radii fractarum parte rotarum:
Sparsaque sunt late laceri vestigia currus.
At Phaëthon, rutilos flamma populante capillos,
Volvitur in praeceps, longoque per aëra tractu
Fertur; ut interdum de coelo stella sereno,
Etsi non cecidit, potuit cecidisse videri.
Quem procul a patria diverso maximus orbe
Excipit Eridanus: spumantiaque abluit ora.
Naides Hesperiae trifida fumantia flamma
Corpora dant tumulo: signantque hoc carmine saxum:

Hic situs est Phaëthon, currus auriga paterni:
Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.

Nam pater obductos, luctu miserabilis aegro,
Condiderat vultus: et si modo credimus, unum
Isse diem sine Sole ferunt. Incendia lumen
Praebebant; aliquisque malo fuit usus in illo.
At Clymene postquam dixit, quaecunque fuerunt
In tantis dicenda malis; lugubris et amens,
Et laniata sinus totum percensuit orbem;
Exanimesque artus primo, mox ossa requirens,
Reperit ossa tamen: peregrina condita ripa.

Incubuitque loco: nomenque in marmore lectum
Perfudit lacrimis, et aperto pectore fovit.
Nec minus Heliades fletus, et, inania morti
Munera, dant lacrimas: et caesae pectora palmis
Non auditurum miseras Phaëthonta querelas
Nocte dieque vocant, adsternunturque sepulcro.
Luna quater iunctis implerat cornibus orbem:
Illae more suo, nam morem fecerat usus,
Plangorem dederant. E quis Phaëthusa, sororum
Maxima, cum vellet terrae procumbere, questa est
Diriguisse pedes: ad quam conata venire
Candida Lampetie, subita radice retenta est.
Tertia, cum crinem manibus laniare pararet,
Avellit frondes. Haec stipite crura teneri,
Illa dolet fieri longos sua brachia ramos.
Dumque ea mirantur, complectitur inguina cortex:
Perque gradus uterum, pectusque, humerosque, manusque
Ambit: et exstabant tantum ora vocantia matrem.
Quid faciat mater? nisi, quo trahat impetus illam,
Huc eat, atque illuc? et, dum licet, oscula iungat?
Non satis est; truncis avellere corpora tentat,
Et teneros manibus ramos abrumpere: at inde
Sanguineae manant, tanquam de vulnere, guttae.
Parce, precor, mater, quaecunque est saucia, clamat:
Parce, precor: nostrum laniatur in arbore corpus.
Iamque vale. Cortex in verba novissima venit.
Inde fluunt lacrimae: stillataque sole rigescunt
De ramis electra novis: quae lucidus amnis
Excipit, et nuribus mittit gestanda Latinis.
Adfuit huic monstro proles Stheneleïa Cycnus;
Qui tibi materno quamvis a sanguine iunctus,
Mente tamen, Phaëthon, propior fuit. Ille relicto,
Nam Ligurum populos, et magnas rexerat urbes,
Imperio ripas virides, amnemque querelis

Eridanum implerat, silvamque sororibus auctam:
Cum vox est tenuata viro: canaeque capillos
Dissimulant plumae: collumque a pectore longum
Porrigitur, digitosque ligat iunctura rubentes:
Penna latus vestit: tenet os sine acumine rostrum:
Fit nova Cycnus avis; nec se coeloque Iovique
Credit, ut iniuste missi memor ignis ab illo.
Stagna petit, patulosque lacus: ignemque perosus,
Quae colat, elegit contraria flumina flammis.
Squalidus interea genitor Phaëthontis, et expers
Ipse sui decoris, qualis, cum deficit orbem,
Esse solet: lucemque odit, seque ipse, diemque:
Datque animum in luctus; et luctibus adiicit iram:
Officiumque negat mundo. Satis, inquit, ab aevi
Sors mea principiis fuit irrequieta: pigetque
Actorum sine fine mihi, sine honore, laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus.
Si nemo est, omnesque Dei non posse fatentur;
Ipse agat: ut saltem, dum nostras tentat habenas,
Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tum sciet, ignipedum vires expertus equorum,
Non meruisse necem, qui non bene rexerit illos.
Talia dicentem circumstant omnia Solem
Numina: neve velit tenebras inducere rebus,
Supplice voce rogant. Missos quoque Iupiter ignes
Excusat, precibusque minas regaliter addit.
Colligit amentes, et adhuc terrore paventes,
Phoebus equos: stimuloque domans et verbere saevit:
Saevit enim, natumque obiectat, et imputat illis.
At pater omnipotens ingentia moenia coeli
Circuit: et, ne quid labefactum viribus ignis
Corruat, explorat. Quae postquam firma, suique
Roboris esse videt: terras, hominumque labores
Perspicit. Arcadiae tamen est impensior illi
Cura suae: fontesque, et nondum audentia labi

Flumina restituit; dat terrae gramina, frondes
Arboribus; laesasque iubet revirescere silvas.
Dum redit, itque frequens; in virgine Nonacrina
Haesit, et accepti caluere sub ossibus ignes.
Non erat huius opus lanam mollire trahendo;
Nec positu variare comas. Vbi fibula vestem,
Vitta coërcuerat neglectos alba capillos,
Et modo leve manu iaculum, modo sumserat arcum;
Miles erat Phoebes: nec Maenalon attigit ulla
Gratior hac Triviae. Sed nulla potentia longa est.
Vlterius medio spatium Sol altus habebat;
Cum subit illa nemus, quod nulla ceciderat aetas.
Exuit hic humero pharetram, lentosque retendit
Arcus: inque solo, quod texerat herba, iacebat:
Et pictam posita pharetram cervice premebat.
Iupiter ut vidit fessam, et custode vacantem;
Hoc certe coniux furtum mea nesciet, inquit:
Aut si rescierit; sunt o! sunt iurgia tanti.
Protinus induitur faciem cultumque Dianae:
Atque ait, O! comitum, virgo, pars una mearum,
In quibus es venata iugis? De cespite virgo
Se levat: et, Salve numen, me iudice, dixit,
Audiat ipse licet, maius love. Ridet, et audit;
Et sibi praeferri se gaudet, et oscula iungit,
Nec moderata satis, nec sic a virgine danda.
Qua venata foret silva narrare parantem
Impedit amplexu: nec se sine crimine prodit.
Illa quidem contra, quantum modo femina possit;
Adspiceres utinam, Saturnia, mitior esses!
Illa quidem pugnat: sed quae superare puella,
Quisve Iovem poterat? superum petit aethera victor
Iupiter. Huic odio nemus est, et conscia silva.
Vnde, pedem referens, paene est oblita pharetram
Tollere cum telis, et, quem suspenderat, arcum.
Ecce! suo comitata choro Dictynna per altum
Maenalon ingrediens, et caede superba ferarum,

Adspicit hanc, visamque vocat: clamata refugit;
Et timuit primo, ne Iupiter esset in illa.
Sed postquam pariter Nymphas incedere vidit;
Sensit abesse dolos: numerumque accessit ad harum.
Heu! quam difficile est, crimen non prodere vultu!
Vix oculos attollit humo: nec, ut ante solebat,
Iuncta Deae lateri, nec toto est agmine prima:
Sed silet; et laesi dat signa rubore pudoris.
Et, nisi quod virgo est, poterat sentire Diana
Mille notis culpam. Nymphae sensisse feruntur.
Orbe resurgebant Lunaria cornua nono;
Cum Dea venatrix, fraternis languida flammis,
Nacta nemus gelidum: de quo cum murmure labens
Ibat, et attritas versabat rivus arenas.
Vt loca laudavit; summas pede contigit undas.
His quoque laudatis, Procul est, ait, arbiter omnis:
Nuda superfusis tingamus corpora lymphis.
Parrhasis erubuit. Cunctae velamina ponunt:
Vna moras quaerit: dubitanti vestis ademta est:
Qua posita nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitae, manibusque uterum celare volenti,
I procul hinc, dixit, nec sacros pollue fontes,
Cynthia: deque suo iussit secedere coetu.
Senserat hoc olim magni matrona Tonantis,
Distuleratque graves in idonea tempora poenas.
Caussa morae nulla est: et iam puer Arcas, id ipsum
Indoluit Iuno, fuerat de pellice natus.
Quo simul obvertit saevam cum lumine mentem;
Scilicet hoc unum restabat, adultera, dixit,
Vt fecunda fores: fieretque iniuria partu
Nota, Iovisque mei testatum dedecus esset.
Haud impune feres: adimam tibi nempe figuram;
Qua tibi, quaque places nostro, importuna, marito.
Dixit: et, adversa prensis a fronte capillis,
Stravit humi pronam. Tendebat brachia supplex:

Brachia coeperunt nigris horrescere villis,
Curvarique manus, et aduncos crescere in ungues,
Officioque pedum fungi: laudataque quondam
Ora Iovi, lato fieri deformia rictu.
Neve preces animos, et verba potentia flectant,
Posse loqui eripitur. Vox iracunda, minaxque,
Plenaque terroris rauco de gutture fertur.
Mens antiqua tamen facta quoque mansit in ursa:
Assiduoque suos gemitu testata dolores,
Qualescunque manus ad coelum et sidera tollit;
Ingratumque Iovem, nequeat cum dicere, sentit.
Ah! quoties, sola non ausa quiescere silva,
Ante domum, quondamque suis erravit in agris!
Ah! quoties per saxa canum latratibus acta est!
Venatrixque metu venantum territa fugit!
Saepe feris latuit visis, oblita quid esset:
Vrsaque conspectos in montibus horruit ursos:
Pertimuitque lupos; quamvis pater esset in illis.
Ecce! Lycaoniae proles, ignara parentis,
Arcas adest, ter quinque fere natalibus actis.
Dumque feras sequitur; dum saltus eligit aptos,
Nexilibusque plagis silvas Erymanthidas ambit;
Incidit in matrem: quae restitit Arcade viso;
Et cognoscenti similis fuit. Ille refugit:
Immotosque oculos in se sine fine tenentem
Nescius extimuit: propiusque accedere aventi
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo.
Arcuit Omnipotens: pariterque ipsosque nefasque
Sustulit; et celeri raptos per inania vento
Imposuit coelo, vicinaque sidera fecit.
Intumuit Iuno, postquam inter sidera pellex
Fulsit: et ad canam descendit in aequora Tethyn,
Oceanumque senem; quorum reverentia movit
Saepe Deos: caussamque viae scitantibus infit:
Quaeritis, aetheriis quare regina Deorum
Sedibus huc adsim? pro me tenet altera coelum.

iar, obscurum nisi nox cum fecerit orbem,
r honoratas summo, mea vulnera, coelo
·itis stellas illic, ubi circulus axem
ius extremum, spatioque brevissimus, ambit.
ero, cur quis Iunonem laedere nolit,
samque tremat; quae prosim sola nocendo?
:go quantum egi! quam vasta potentia nostra
est!
hominem vetui: facta est Dea. Sic ego poenas
bus impono: sic est mea magna potestas.
cet antiquam faciem, vultusque ferinos
hat; Argolica quod et ante Phoronide fecit.
on et pulsa ducat Iunone, meoque
cet in thalamo, socerumque Lycaona sumat?
si laesae contemtus tangit alumnae,
ite caeruleo septem prohibete Triones:
aque in coelo stupri mercede recepta
e: ne puro tingatur in aequore pellex.
maris annuerant. Habili Saturnia curru
ditur liquidum pavonibus aëra pictis:
nuper pictis caeso pavonibus Argo,
tu nuper eras, cum candidus ante fuisses,
loquax, subito nigrantes versus in alas.
fuit haec quondam niveis argentea pennis
ut aequaret totas sine labe columbas:
ervaturis vigili Capitolia voce
·et anseribus, nec amanti flumina cycno.
ia fuit damno: lingua faciente loquaci,
olor albus erat, nunc est contrarius albo.
ior in tota, quam Larissaea Coronis,
uit Haemonia. Placuit tibi, Delphice, certe,
vel casta fuit, vel inobservata. Sed ales
t adulterium Phoebeïus: utque latentem
eret culpam non exorabilis index,
minum tendebat iter: quem garrula motis
quitur pennis, scitetur ut omnia, cornix.

Auditaque viae caussa, Non utile carpis,
Inquit, iter: ne sperne meae praesagia linguae.
Quid fuerim, quid simque, vide; meritumque require:
Invenies nocuisse fidem. Nam tempore quodam
Pallas Erichthonium, prolem sine matre creatam,
Clauserat Actaeo texta de vimine cista:
Virginibusque tribus, gemino de Cecrope natis,
Hanc legem dederat, sua ne secreta viderent.
Abdita fronde levi densa speculabar ab ulmo,
Quid facerent. Commissa duae sine fraude tuentur,
Pandrosos atque Herse. Timidas vocat una sorores
Aglauros: nodosque manu diducit: at intus
Infantemque vident, apporrectumque draconem.
Acta Deae refero: pro quo mihi gratia talis
Redditur, ut dicar tutela pulsa Minervae;
Et ponar post noctis avem. Mea poena volucres
Admonuisse potest, ne voce pericula quaerant.
At, puto, non ultro, nec quidquam tale rogantem
Me petiit. Ipsa licet hoc a Pallade quaeras:
Quamvis irata est: non hoc irata negabit.
Nam me Phocaica clarus tellure Coroneus,
Nota loquor, genuit, fueramque ego regia virgo:
Divitibusque procis, ne me contemne, petebar.
Forma mihi nocuit: nam cum per littora lentis
Passibus, ut soleo, summa spatiarer arena,
Vidit, et incaluit pelagi Deus: utque precando
Tempora cum blandis consumsit inania verbis;
Vim parat, et sequitur. Fugio, densumque relinquo
Littus, et in molli nequidquam lassor arena.
Inde Deos, hominesque voco: nec contigit ullum
Vox mea mortalem. Mota est pro virgine virgo,
Auxiliumque tulit. Tendebam brachia coelo:
Brachia coeperunt levibus nigrescere pennis.
Reiicere ex humeris vestem molibar; at illa
*Pluma erat; in*que cutem radices egerat imas.

Plangere nuda meis conabar pectora palmis:
Sed neque iam palmas, nec pectora nuda gerebam.
Currebam: nec, ut ante, pedes retinebat arena:
Sed summa tollebar humo: mox acta per auras
Evehor, et data sum comes inculpata Minervae.
Quid tamen hoc prodest, si diro facta volucris
Crimine Nyctimene nostro successit honori?
An, quae per totam res est notissima Lesbon,
Non audita tibi est? patrium temerasse cubile
Nyctimenen? avis illa quidem: sed conscia culpae
Conspectum lucemque fugit, tenebrisque pudorem
Celat; et a cunctis expellitur aethere toto.
Talia dicenti, Tibi, ait, revocamina, corvus,
Sint precor ista malo: nos vanum spernimus omen.
Nec coeptum dimittit iter: dominoque iacentem
Cum iuvene Haemonio vidisse Coronida narrat.
Laurea delapsa est, audito crimine, amanti:
Et pariter vultusque Deo, plectrumque, colorque
Excidit. Vtque animus tumida fervebat ab ira;
Arma assueta rapit; flexumque a cornibus arcum
Tendit: et illa suo toties cum pectore iuncta
Indevitato traiecit pectora telo.
Icta dedit gemitum, tractoque a vulnere ferro,
Candida puniceo perfudit membra cruore:
Et dixit, Potui poenas tibi, Phoebe, dedisse;
Sed peperisse prius: duo nunc moriemur in una.
Hactenus; et pariter vitam cum sanguine fudit.
Corpus inane animae frigus letale secutum est.
Poenitet heu! sero poenae crudelis amantem:
Seque, quod audierit, quod sic exarserit, odit:
Odit avem, per quam crimen caussamque dolendi
Scire coactus erat: nervumque, arcumque, manumque
Odit; cumque manu, temeraria tela, sagittas.
Collapsamque fovet: seraque ope vincere fata
Nititur; et medicas exercet inaniter artes.

Quae postquam frustra tentata, rogumque parari
Sensit, et arsuros supremis ignibus artus;
Tum vero gemitus; neque enim coelestia tingi
Ora licet lacrimis; alto de corde petitos
Edidit: haud aliter, quam cum, spectante iuvenca,
Lactentis vituli, dextra libratus ab aure,
Tempora discussit claro cava malleus ictu.
Vt tamen ingratos in pectora fudit odores:
Et dedit amplexus, iniustaque iusta peregit:
Non tulit in cineres labi sua Phoebus eosdem
Semina: sed natum flammis uteroque parentis
Eripuit; geminique tulit Chironis in antrum.
Sperantemque sibi non falsae praemia linguae
Inter aves albas vetuit considere corvum.
Semifer interea divinae stirpis alumno
Laetus erat; mistoque oneri gaudebat honore.
Ecce! venit rutilis humeros protecta capillis
Filia Centauri: quam quondam Nympha Chariclo,
Fluminis in rapidi ripis enixa, vocavit
Ocyrhoën. Non haec artes contenta paternas
Edidicisse fuit: fatorum arcana canebat.
Ergo ubi fatidicos concepit mente furores,
Incaluitque Deo, quem clausum pectore habebat;
Adspicit infantem, Totique salutifer orbi
Cresce puer, dixit: tibi se mortalia saepe
Corpora debebunt: animas tibi reddere ademtas
Fas erit: idque semel Dis indignantibus ausus,
Posse dare hoc iterum flamma prohibebere avita:
Eque Deo corpus fies exsangue: Deusque,
Qui modo corpus eras: et bis tua fata novabis.
Tu quoque, care pater, non iam mortalis, et aevis
Omnibus ut maneas, nascendi lege creatus;
Posse mori cupies tum, cum cruciabere dirae
Sanguine serpentis, per saucia membra recepto:
Teque ex aeterno patientem numina mortis
Efficient: triplicesque Deae tua fila resolvent.

at fatis aliquid: suspirat ab imis
ibus, lacrimaeque genis labuntur obortae:
ta, Praevertunt, inquit, me fata; vetorque
oqui; vocisque meae praecluditur usus.
erant artes tanti, quae numinis iram
xere mihi; mallem nescisse futura.
hi subduci facies humana videtur:
ous herba placet: iam latis currere campis
s est: in equam, cognataque corpora vertor.
imen quare? pater est mihi nempe biformis.
icenti pars est extrema querelae
cta parum: confusaque verba fuere.
c verba quidem, nec equae sonus ille videtur;
nulantis equam: parvoque in tempore certos
hinnitus: et brachia movit in herbas.
igiti coëunt, et quinos alligat ungues
io cornu levis ungula: crescit et oris,
spatium: longae pars maxima pallae
fit. Vtque vagi crines per colla iacebant,
ras abiere iubas: pariterque novata est
, et facies: nomen quoque monstra dedere.
at, opemque tuam frustra Philyreius heros,
ce, poscebat; nam nec rescindere magni
ovis poteras: nec, si rescindere posses,
deras. Elin Messaniaque arva colebas.
rat tempus, quo te pastoria pellis
onusque fuit dextrae silvestris oliva;
is, dispar septenis fistula cannis.
ie amor est curae, dum te tua fistula mulcet;
ditae Pylios memorantur in agros
sisse boves. Videt has Atlantide Maia
et arte sua silvis occultat abactas.
at hoc furtum nemo, nisi notus in illo
enex; Battum vicinia tota vocabant.
hic saltus herbosaque pascua Nelei,
imque greges custos servabat equarum.

Hunc timuit, blandaque manu seduxit: et illi,
Quisquis es, hospes, ait, si forte armenta requir
Haec aliquis, vidisse nega: neu gratia facto
Nulla rependatur; nitidam cape praemia vaccai
Et dedit. Accepta voces has reddidit hospes:
Tutus eas; lapis iste prius tua furta loquatur:
Et lapidem ostendit. Simulat Iove natus abire.
Mox redit: et, versa pariter cum voce figura,
Rustice, vidisti si quas hoc limite, dixit,
Ire boves; fer opem, furtoque silentia deme.
Iuncta suo pretium dabitur tibi femina tauro.
At senior, postquam merces geminata, Sub illis
Montibus, inquit, erunt: et erant sub montibus ill
Risit Atlantiades: et, Me mihi, perfide, prodis!
Me mihi prodis? ait: periuraque pectora vertit
In durum silicem; qui nunc quoque dicitur Inde
Inque nihil merito vetus est infamia saxo.
Hinc se sustulerat paribus Caducifer alis:
Munychiosque volans agros, gratamque Minerv
Despectabat humum, cultique arbusta Lycei.
Illa forte die castae de more puellae
Vertice supposito festas in Palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris.
Inde revertentes Deus adspicit ales: iterque
Non agit in rectum, sed in orbem curvat eunden
Vt volucris visis rapidissima miluus extis,
Dum timet, et densi circumstant sacra ministri,
Flectitur in gyrum; nec longius audet abire:
Spemque suam motis avidus circumvolat alis:
Sic super Actaeas agilis Cyllenius arces
Inclinat cursus: et easdem circinat auras.
Quanto splendidior, quam caetera sidera, fulge
Lucifer; et quanto te, Lucifer, aurea Phoebe;
Tanto virginibus praestantior omnibus Herse
Ibat: eratque decus pompae, comitumque suaru
Obstupuit forma Iove natus: et aethere penden

is exarsit, quam cum Balearica plumbum
cit; volat illud, et incandescit eundo:
non habuit, sub nubibus invenit, ignes.
er; coeloque petit diversa relicto:
ssimulat: tanta est fiducia formae.
amquam iusta est; cura tamen adiuvat illam:
etque comas, chlamydemque, ut pendeat apte,
: ut limbus, totumque appareat aurum:
in dextra, qua somnos ducit, et arcet,
: ut tersis niteant talaria plantis.
eta domus ebore et testudine cultos
uit thalamos: quorum tu, Pandrose, dextrum,
laevum, medium possederat Herse.
uit laevum, venientem prima notavit
im: nomenque Dei scitarier ausa est,
am adventus. Cui sic respondit Atlantis
que nepos: Ego sum, qui iussa per auras
tris porto: pater est mihi lupiter ipse.
im caussas: tu tantum fida sorori
s, prolisque meae matertera dici.
ussa viae; faveas oramus amanti.
hunc oculis fsdem, quibus abdita nuper
glauros flavae secreta Minervae:
ministerio magni sibi ponderis aurum
. Interea tectis excedere cogit.
l hanc torvi Dea bellica luminis orbem,
penitus traxit suspiria motu,
r pectus, positamque in pectore forti
oncuteret. Subit, hanc arcana profana
e manu tum, cum sine matre creatam
lae stirpem contra data foedera vidit:
mque Deo fore iam, gratamque sorori
sumto, quod avara poposcerit, auro.

Protinus Invidiae, nigro squalentia tabo,
Tecta petit. Domus est imis in vallibus antri
Abdita, sole carens, non ulli pervia vento;
Tristis, et ignavi plenissima frigoris; et quae
Igne vacet semper, caligine semper abundet.
Huc ubi pervenit belli metuenda virago;
Constitit ante domum; neque enim succedere tectis
Fas habet; et postes extrema cuspide pulsat.
Concussae patuere fores. Videt intus edentem
Vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
Invidiam: visaque oculos avertit: at illa
Surgit humo pigre, semesarumque relinquit
Corpora serpentum: passuque incedit inerti.
Vtque Deam vidit, formaque armisque decoram;
Ingemuit; vultumque ima ad suspiria duxit.
Pallor in ore sedet: macies in corpore toto:
Nusquam recta acies: livent rubigine dentes:
Pectora felle virent: lingua est suffusa veneno.
Risus abest; nisi quem visi movere dolores.
Nec fruitur somno, vigilacibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitque videndo,
Successus hominum: carpitque et carpitur una:
Suppliciumque suum est. Quamvis tamen oderat illam,
Talibus adfata est breviter Tritonia dictis:
Infice tabe tua natarum Cecropis unam:
Sic opus est. Aglauros ea est. Haud plura locuta
Fugit; et impressa tellurem repulit hasta.
Illa, Deam obliquo fugientem lumine cernens,
Murmura parva dedit: successurumque Minervae
Indoluit: baculumque capit; quod spinea totum
Vincula cingebant: adopertaque nubibus atris,
Quacunque ingreditur, florentia proterit arva,
Exuritque herbas, et summa cacumina carpit:
Afflatuque suo populos, urbesque, domosque
Polluit: et tandem Tritonida conspicit arcem,

Ingeniis, opibusque, et festa pace virentem:
Vixque tenet lacrimas; quia nil lacrimabile cernit.
Sed postquam thalamos intravit Cecrope natae;
Iussa facit: pectusque manu ferrugine tincta
Tangit: et hamatis praecordia sentibus implet:
Inspiratque nocens virus; piceumque per ossa
Dissipat, et medio spargit pulmone venenum.
Neve mali spatium caussae per latius errent,
Germanam ante oculos, fortunatumque sororis
Coniugium, pulchraque Deum sub imagine ponit:
Cunctaque magna facit, quibus irritata, dolore
Cecropis occulto mordetur; et anxia nocte,
Anxia luce gemit; lentaque miserrima tabe
Liquitur, ut glacies incerto saucia sole:
Felicisque bonis non secius uritur Herses,
Quam cum spinosis ignis supponitur herbis,
Quae neque dant flammas, lenique vapore cremantur.
Saepe mori voluit; ne quidquam tale videret:
Saepe, velut crimen, rigido narrare parenti.
Denique in adverso venientem limine sedit
Exclusura Deum. Cui blandimenta, precesque,
Verbaque iactanti mitissima, Desine, dixit:
Hinc ego me non sum nisi te motura repulso.
Stemus, ait, pacto, velox Cyllenius, isto:
Caelatasque fores virga patefecit. At illi
Surgere conanti partes, quascunque sedendo
Flectimur, ignava nequeunt gravitate moveri.
Illa quidem recto pugnat se attollere trunco:
Sed genuum iunctura riget, frigusque per artus
Labitur; et pallent amisso sanguine venae.
Vtque malum late solet immedicabile cancer
Serpere, et illaesas vitiatis addere partes;
Sic letalis hiems paulatim in pectora venit:
Vitalesque vias, et respiramina clausit.
Nec conata loqui est; nec, si conata fuisset,

Vocis haberet iter. Saxum iam colla tenebat;
Oraque duruerant: signumque exsangue sedebat
Nec lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
Has ubi verborum poenas mentisque profanae
Cepit Atlantiades; dictas a Pallade terras
Linquit, et ingreditur iactatis aethera pennis.
Sevocat hunc genitor; nec caussam fassus amoris,
Fide minister, ait, iussorum, nate, meorum,
Pelle moram, solitoque celer delabere cursu:
Quaeque tuam matrem tellus a parte sinistra
Suspicit, indigenae Sidonida nomine dicunt,
Hanc pete: quodque procul montano gramine pasci
Armentum regale vides, ad littora verte.
Dixit: et expulsi iamdudum monte iuvenci
Littora iussa petunt: ubi magni filia regis
Ludere, virginibus Tyriis comitata, solebat.
Non bene conveniunt, nec in una sede morantur
Maiestas et amor. Sceptri gravitate relicta,
Ille pater rectorque Deûm, cui dextra trisulcis
Ignibus armata est, qui nutu concutit orbem,
Induitur tauri faciem: mistusque iuvencis
Mugit, et in teneris formosus obambulat herbis
Quippe color nivis est, quam nec vestigia duri
Calcavere pedis, nec solvit aquaticus Auster.
Colla toris exstant: armis palearia pendent:
Cornua parva quidem; sed quae contendere possis
Facta manu, puraque magis perlucida gemma.
Nullae in fronte minae, nec formidabile lumen:
Pacem vultus habet. Miratur Agenore nata,
Quod tam formosus, quod proelia nulla minetur.
Sed, quamvis mitem, metuit contingere primo:
Mox adit: et flores ad candida porrigit ora.
Gaudet amans; et, dum veniat sperata voluptas,
Oscula dat manibus: vix, ah! vix, caetera differt.
Et nunc alludit, viridique exsultat in herba:
Nunc latus in fulvis niveum deponit arenis.

ılatimque metu demto, modo pectora praebet
ginea plaudenda manu; modo cornua sertis
ɔedienda novis. Ausa est quoque regia virgo,
ıcia quem premeret, tergo considere tauri;
n Deus a terra, siccoque a littore, sensim
sa pedum primis vestigia ponit in undis.
e abit ulterius, mediique per aequora ponti
t praedam. Pavet haec, littusque ablata relictum
ıpicit; et dextra cornum tenet; altera dorso
posita est: tremulae sinuantur flamine vestes.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON LIBER TERTIVS.

nque Deus, posita fallacis imagine tauri,
confessus erat; Dictaeaque rura tenebat:
m pater ignarus Cadmo perquirere raptam
perat: et poenam, si non invenerit, addit
silium, facto pius et sceleratus eodem.
be pererrato, quis enim deprendere possit
rta Iovis? profugus patriamque, iramque parentis
:at Agenorides; Phoebique oracula supplex
nsulit, et, quae sit tellus habitanda, requirit.
s tibi, Phoebus ait, solis occurret in arvis,
llum passa iugum, curvique immunis aratri.
c duce carpe vias, et, qua requieverit herba,
ɔenia fac condas, Boeotiaque illa vocato.
Vix bene Castalio Cadmus descenderat antro:
ɔustoditam lente videt ire iuvencam,
llum servitii signum cervice gerentem.

Subsequitur, pressoque legit vestigia gressu;
Auctoremque viae Phoebum taciturnus adorat.
Iam vada Cephisi, Panopesque evaserat arva:
Bos stetit; et tollens spatiosam cornibus altis
Ad coelum frontem, mugitibus impulit auras.
Atque ita, respiciens comites sua terga sequentes,
Procubuit, teneraque latus submisit in herba.
Cadmus agit grates, peregrinaeque oscula terrae
Figit: et ignotos montes agrosque salutat.
Sacra Iovi facturus erat: iubet ire ministros,
Et petere e vivis libandas fontibus undas.
Silva vetus stabat, nulla violata securi;
Est specus in medio, virgis ac vimine densus,
Efficiens humilem lapidum compagibus arcum;
Vberibus fecundus aquis; hoc conditus antro
Martius anguis erat, cristis praesignis et auro;
Igne micant oculi; corpus tumet omne veneno:
Tresque vibrant linguae: triplici stant ordine dentes.
Quem postquam Tyria lucum de gente profecti
Infausto tetigere gradu; demissaque in undas
Vrna dedit sonitum; longum caput extulit antro
Caeruleus serpens; horrendaque sibila misit.
Effluxere urnae manibus: sanguisque relinquit
Corpus, et attonitos subitus tremor occupat artus
Ille volubilibus squamosos nexibus orbes
Torquet, et immensos saltu sinuatur in arcus:
Ac media plus parte leves erectus in auras
Despicit omne nemus: tantoque est corpore, quanto
Si totum spectes, geminas qui separat Arctos.
Nec mora: Phoenicas, sive illi tela parabant,
Sive fugam, sive ipse timor prohibebat utrumque,
Occupat; hos morsu, longis complexibus illos,
Hos necat afflatos funesti tabe veneni.
Fecerat exiguas iam sol altissimus umbras:
Quae mora sit sociis miratur Agenore natus;

Vestigatque viros. Tegimen derepta leoni
Pellis erat: telum splendenti lancea ferro,
Et iaculum; teloque animus praestantior omni.
Vt nemus intravit, letataque corpora vidit,
Victoremque supra spatiosi corporis hostem,
Tristia sanguinea lambentem vulnera lingua;
Aut ultor vestrae, fidissima corpora, mortis,
Aut comes, inquit, ero. Dixit: dextraque molarem
Sustulit; et magnum magno conamine misit.
Illius impulsu cum turribus ardua celsis
Moenia mota forent; serpens sine vulnere mansit.
Loricaeque modo squamis defensus, et atrae
Duritia pellis, validos cute repulit ictus.
At non duritia iaculum quoque vincit eadem;
Quod medio lentae fixum curvamine spinae
Constitit; et toto descendit in ilia ferro.
Ille, dolore ferox, caput in sua terga retorsit:
Vulneraque adspexit, fixumque hastile momordit.
Idque, ubi vi multa partem labefecit in omnem,
Vix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus haeret.
Tum vero, postquam solitas accessit ad iras,
Plaga recens, plenis tumuerunt guttura venis:
Spumaque pestiferos circumfluit albida rictus:
Terraque rasa sonat squamis; quique halitus exit
Ore niger Stygio, vitiatas inficit auras.
Ipse modo immensum spiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longa trabe rectior exit.
Impete nunc vasto, ceu concitus imbribus amnis,
Fertur, et obstantes proturbat pectore silvas.
Cedit Agenorides paulum, spolioque leonis
Sustinet incursus; instantiaque ora retardat
Cuspide praetenta. Furit ille, et inania duro
Vulnera dat ferro: frangitque in acumine dentes.
Iamque venenifero sanguis manare palato
Coeperat; et virides adspergine tinxerat herbas:
Sed leve vulnus erat: quia se retrahebat ab ictu;

Laesaque colla dabat retro; plagamque sedere
Cedendo arcebat, nec longius ire sinebat:
Donec Agenorides coniectum in gutture ferrum
Vsque sequens pressit: dum retro quercus eunti
Obstitit; et fixa est pariter cum robore cervix.
Pondere serpentis curvata est arbor, et imae
Parte flagellari gemuit sua robora caudae.
Dum spatium victor victi considerat hostis;
Vox subito audita est: neque erat cognoscere promtum,
Vnde; sed audita est; Quid, Agenore nate, peremtum
Serpentem spectas? et tu spectabere serpens.
Ille diu pavidus, pariter cum mente colorem
Perdiderat; gelidoque comae terrore rigebant.
Ecce! viri fautrix, superas delapsa per auras
Pallas adest: motaeque iubet supponere terrae
Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
Paret: et, ut presso sulcum patefecit aratro,
Spargit humi iussos, mortalia semina, dentes.
Inde, fide maius, glebae coepere moveri:
Primaque de sulcis acies apparuit hastae.
Tegmina mox capitum picto nutantia cono:
Mox humeri pectusque, onerataque brachia telis
Existunt: crescitque seges clypeata virorum.
Sic, ubi tolluntur festis aulaea theatris,
Surgere signa solent; primumque ostendere vultum,
Caetera paulatim: placidoque educta tenore
Tota patent; imoque pedes in margine ponunt.
Territus hoste novo Cadmus capere arma parabat:
Ne cape, de populo, quem terra creaverat, unus
Exclamat; nec te civilibus insere bellis.
Atque ita terrigenis rigido de fratribus unum
Cominus ense ferit: iaculo cadit eminus ipse.
Hic quoque, qui leto dederat, non longius illo

Vivit, et exspirat, modo quas acceperat, auras.
Exemploque pari furit omnis turba: suoque
Marte cadunt subiti per mutua vulnera fratres.
Iamque brevis spatium vitae sortita iuventus
Sanguineam trepido plangebant pectore matrem;
Quinque superstitibus: quorum fuit unus Echion.
Is sua iecit humi, monitu Tritonidis, arma;
Fraternaeque fidem pacis petiitque, deditque.
Hos operis comites habuit Sidonius hospes;
Cum posuit iussam Phoebeïs sortibus urbem.

Iam stabant Thebae: poteras iam, Cadme, videri
Exsilio felix: soceri tibi Marsque Venusque
Contigerant; huc adde genus de coniuge tanta,
Tot natos, natasque, et, pignora cara, nepotes.
Hos quoque iam iuvenes; sed, scilicet, ultima semper
Exspectanda dies homini: dicique beatus
Ante obitum nemo supremaque funera debet.

Prima nepos inter tot res tibi, Cadme, secundas
Caussa fuit luctus, alienaque cornua fronti
Addita, vosque canes satiatae sanguine herili.
At bene si quaeras; Fortunae crimen in illo,
Non scelus invenies; quod enim scelus error habebat?
Mons erat, infectus variarum caede ferarum:
Iamque dies rerum medias contraxerat umbras;
Et Sol ex aequo meta distabat utraque;
Cum iuvenis placido per devia lustra vagantes
Participes operum compellat Hyantius ore:
Lina madent, comites, ferrumque cruore ferarum:
Fortunamque dies habuit satis. Altera lucem
Cum croceis evecta rotis Aurora reducet,
Propositum repetamus opus: nunc Phoebus utraque
Distat idem terra; finditque vaporibus arva.
Sistite opus praesens: nodosaque tollite lina.
Iussa viri faciunt, intermittuntque laborem.
Vallis erat, piceis et acuta densa cupressu;

Nomine Gargaphie, succinctae sacra Dianae:
Cuius in extremo est antrum nemorale recessu,
Arte laboratum nulla: simulaverat artem
Ingenio Natura suo: nam pumice vivo,
Et levibus tophis nativum duxerat arcum.
Fons sonat a dextra, tenui perlucidus unda,
Margine gramineo patulos incinctus hiatus.
Hic Dea silvarum, venatu fessa, solebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo postquam subiit; Nympharum tradidit uni
Armigerae iaculum, pharetramque, arcusque retentos:
Altera depositae subiecit brachia pallae.
Vincla duae pedibus demunt: nam doctior illis
Ismenis Crocale, sparsos per colla capillos
Colligit in nodum; quamvis erat ipsa solutis.
Excipiunt laticem Nepheleque, Hyaleque, Rhanisque,
Et Psecas, et Phiale; funduntque capacibus urnis.
Dumque ibi perluitur solita Titania lympha;
Ecce! nepos Cadmi, dilata parte laborum,
Per nemus ignotum non certis passibus errans,
Pervenit in lucum: sic illum fata ferebant.
Qui simul intravit rorantia fontibus antra;
Sicut erant, viso nudae sua pectora Nymphae
Percussere viro; subitisque ululatibus omne
Implevere nemus: circumfusaeque Dianam
Corporibus texere suis. Tamen altior illis
Ipsa Dea est, colloque tenus supereminet omnes.
Qui color infectis adversi Solis ab ictu
Nubibus esse solet, aut purpureae Aurorae:
Is fuit in vultu visae sine veste Dianae.
Quae quanquam comitum turba est stipata suarum,
In latus obliquum tamen adstitit: oraque retro
Flexit: et ut vellet promtas habuisse sagittas,
Quas habuit, sic hausit aquas: vultumque virilem

Perfudit: spargensque comas ultricibus undis,
Addidit haec cladis praenuntia verba futurae:
Nunc tibi me posito visam velamine narres,
Si poteris narrare, licet. Nec plura minata,
Dat sparso capiti vivacis cornua cervi:
Dat spatium collo: summasque cacuminat aures:
Cum pedibusque manus, cum longis brachia mutat
Cruribus: et velat maculoso vellere corpus.
Additus et pavor est. Fugit Autonoëius heros:
Et se tam celerem cursu miratur in ipso.
Vt vero solitis sua cornua vidit in undis,
Me miserum! dicturus erat: vox nulla secuta est.
Ingemuit; vox illa fuit; lacrimaeque per ora
Non sua fluxerunt; mens tantum pristina mansit.
Quid faciat? repetatne domum, regalia tecta?
An lateat silvis? timor hoc, pudor impedit illud.
Dum dubitat, videre canes: primusque Melampus,
Ichnobatesque sagax latratu signa dedere;
Gnosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
Inde ruunt alii rapida velocius aura,
Pamphagus, et Dorceus, et Oribasus; Arcades omnes:
Nebrophonosque valens, et trux cum Laelape Theron,
Et pedibus Pterelas, et naribus utilis Agre,
Hylaeusque fero nuper percussus ab apro,
Deque lupo concepta Nape, pecudesque secuta
Poemenis, et natis comitata Harpyia duobus,
Et substricta gerens Sicyonius ilia Ladon:
Et Dromas, et Canace, Sticteque, et Tigris, et Alce,
Et niveis Leucon, et villis Asbolus atris,
Praevalidusque Lacon, et cursu fortis Aëllo,
Et Thous, et Cyprio velox cum fratre Lycisce:
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos et Melaneus, hirsutaque corpore Lachne
Et patre Dictaeo, sed matre Laconide nati,

Labros, et Agriodos, et acutae vocis Hylactor:
Quosque referre mora est. Ea turba cupidine praedae
Per rupes, scopulosque, adituque carentia saxa,
Qua via difficilis, quaque est via nulla, feruntur.
Ille fugit, per quae fuerat loca saepe secutus.
Heu! famulos fugit ipse suos! clamare libebat:
Actaeon ego sum: dominum cognoscite vestrum.
Verba animo desunt: resonat latratibus aether.
Prima Melanchaetes in tergo vulnera fecit:
Proxima Theridamas; Oresitrophus haesit in armo.
Tardius exierant; sed per compendia montis
Anticipata via est. Dominum retinentibus illis,
Caetera turba coit, confertque in corpore dentes.
Iam loca vulneribus desunt. Gemit ille, sonumque,
Etsi non hominis, quem non tamen edere possit
Cervus, habet: moestisque replet iuga nota querelis:
Et genibus supplex positis, similisque roganti,
Circumfert tacitos, tanquam sua brachia, vultus.
At comites rapidum solitis hortatibus agmen
Ignari instigant, oculisque Actaeona quaerunt;
Et velut absentem certatim Actaeona clamant.
Ad nomen caput ille refert: ut abesse queruntur,
Nec capere oblatae segnem spectacula praedae,
Vellet abesse quidem; sed adest: velletque videre,
Non etiam sentire, canum fera facta suorum.
Vndique circumstant: mersisque in corpore rostris
Dilacerant falsi dominum sub imagine cervi.
[Nec nisi finita per plurima vulnera vita
Ira pharetratae fertur satiata Dianae.]
Rumor in ambiguo est: aliis violentior aequo
Visa Dea est: alii laudant, dignamque severa
Virginitate vocant. Pars invenit utraque caussas.
Sola Iovis coniux non tam culpetne probetne
Eloquitur, quam clade domus ab Agenore ductae
Gaudet: et a Tyria collectum pellice transfert

socios odium. Subit ecce! priori
ems; gravidamque dolet de semine magni
Semelen: tum linguam ad iurgia solvit.
id enim toties per iurgia? dixit.
la mihi est: ipsam, si maxima Iuno
, perdam; si me gemmantia dextra
iere decet; si sum regina, Iovisque
coniux: certe soror. At, puto, furto est
et thalami brevis est iniuria nostri.
d deerat: manifestaque crimina pleno
: et mater, quod vix mihi contigit uni,
lt fieri: tanta est fiducia formae.
faxo: nec sim Saturnia; si non
ersa suo Stygias penetrarit in undas.
b his solio, fulvaque recondita nube
t Semeles; nec nubes ante removit,
ulavit anum: posuitque ad tempora canos:
e cutem rugis: et curva trementi
ilit passu: vocem quoque fecit anilem:
Beroë, Semeles Epidauria nutrix.
captato sermone, diuque loquendo,
venere Iovis; suspirat: et, Optem
sit, ait: metuo tamen omnia. Multi
ivorum thalamos subiere pudicos.
esse Iovis satis est: det pignus amoris;
rus is est; quantusque, et qualis ab alta
cipitur; tantus, talisque rogato
mplexus: suaque ante insignia sumat.
ignarum Iuno Cadmeïda dictis
Rogat illa Iovem sine nomine munus.
Elige, ait: nullam patiere repulsam.
agis credas; Stygii quoque conscia sunto
rrentis, timor et Deus ille Deorum.
o, nimiumque potens, perituraque amantis

Obsequio Semele, Qualem Saturnia, dixit,
Te solet amplecti, Veneris cum foedus initis,
Da mihi te talem. Voluit Deus ora loquentis
Opprimere: exierat iam vox properata sub auras.
Ingemuit: neque enim non haec optasse, neque ille
Non iurasse potest. Ergo moestissimus altum
Aethera conscendit; nutuque sequentia traxit
Nubila; quis nimbos, immistaque fulgura ventis
Addidit, et tonitrus, et inevitabile fulmen.
Qua tamen usque potest, vires sibi demere tentat:
Nec, quo centimanum deiecerat igne Typhoea,
Nunc armatur eo: nimium feritatis in illo.
Est aliud levius fulmen; cui dextra Cyclopum
Saevitiae, flammaeque minus, minus addidit irae:
Tela secunda vocant Superi. Capit illa; domumque
Intrat Agenoream. Corpus mortale tumultus
Non tulit aetherios; donisque iugalibus arsit.
Imperfectus adhuc infans genetricis ab alvo
Eripitur, patrioque tener, si credere dignum,
Insuitur femori; maternaque tempora complet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat: inde datum Nymphae Nyseïdes antris
Occuluere suis; lactisque alimenta dedere.
Dumque ea per terras fatali lege geruntur:
Tutaque bis geniti sunt incunabula Bacchi:
Forte Iovem memorant, diffusum nectare, curas
Seposuisse graves, vacuaque agitasse remissos
Cum Iunone iocos: et, Maior vestra profecto est,
Quam quae contingat maribus, dixisse, voluptas.
Illa negat. Placuit, quae sit sententia docti,
Quaerere, Tiresiae. Venus huic erat utraque nota.
Nam duo magnorum viridi coëuntia silva
Corpora serpentum baculi violaverat ictu:
Deque viro factus, mirabile, femina, septem
Egerat autumnos: octavo rursus eosdem
Vidit: et, Est vestrae si tanta potentia plagae,

ixit, ut auctoris sortem in contraria mutet:
unc quoque vos feriam. Percussis anguibus isdem
orma prior rediit, genitivaque rursus imago.
rbiter hic igitur sumtus de lite iocosa,
icta Iovis firmat. Gravius Saturnia iusto,
ec pro materia fertur doluisse: suique
idicis aeterna damnavit lumina nocte.
At pater omnipotens; neque enim licet irrita cuiquam
acta Dei fecisse Deo; pro lumine ademto
cire futura dedit: poenamque levavit honore.
Ille per Aonias, fama celeberrimus, urbes
reprehensa dabat populo responsa petenti.
rima fide vocisque ratae tentamina sumsit
aerula Liriope: quam quondam flumine curvo
nplicuit, clausaeque suis Cephisos in undis
im tulit. Enixa est utero pulcherrima pleno
ifantem, Nymphis iam nunc qui posset amari;
arcissumque vocat. De quo consultus, an esset
empora maturae visurus longa senectae:
atidicus vates, Si se non viderit, inquit.
ana diu visa est vox auguris. Exitus illam,
esque probat, letique genus, novitasque furoris.
mque ter ad quinos unum Cephisius annum
ddiderat: poteratque puer, iuvenisque videri.
ulti illum iuvenes, multae cupiere puellae.
ed fuit in tenera tam dira superbia forma;
ulli illum iuvenes, nullae tetigere puellae.
Adspicit hunc, trepidos agitantem in retia cervos,
ocalis Nymphe; quae nec reticere loquenti,
ec prior ipsa loqui didicit, resonabilis Echo.
orpus adhuc Echo, non vox erat: et tamen usum
arrula non alium, quam nunc habet, oris habebat;
ldere de multis ut verba novissima posset.
ecerat hoc Iuno, *quia, cum* deprendere posset
um Iove saepe suo Nymphas in monte iacentes,

Illa Deam longo prudens sermone tenebat,
Dum fugerent Nymphae. Postquam Saturnia sensit;
Huius, ait, linguae, qua sum delusa, potestas
Parva tibi dabitur, vocisque brevissimus usus;
Reque minas firmat. Tamen haec in fine loquendi
Ingeminat voces: auditaque verba reportat.
Ergo ubi Narcissum per devia lustra vagantem
Vidit, et incaluit: sequitur vestigia furtim.
Quoque magis sequitur; flamma propiore calescit.
Non aliter, quam cum summis circumlita taedis
Admotam rapiunt vivacia sulfura flammam.
O! quoties voluit blandis accedere dictis,
Et molles adhibere preces! natura repugnat;
Nec sinit incipiat: sed, quod sinit, illa parata est
Exspectare sonos, ad quos sua verba remittat.
Forte puer, comitum seductus ab agmine fido,
Dixerat, Ecquis adest? et, Adest, responderat Echo.
Hic stupet: utque aciem partes dimisit in omnes;
Voce, Veni, clamat magna. Vocat illa vocantem.
Respicit: et nullo rursus veniente, Quid, inquit,
Me fugis? et totidem, quot dixit, verba recepit.
Perstat; et alternae deceptus imagine vocis;
Huc coëamus, ait: nullique libentius unquam
Responsura sono, Coëamus, retulit Echo:
Et verbis favet ipsa suis: egressaque silvis
Ibat, ut iniiceret sperato brachia collo.
Ille fugit: fugiensque, Manus complexibus aufer
Ante, ait, emoriar, quam sit tibi copia nostri.
Retulit illa nihil, nisi, Sit tibi copia nostri.
Spreta latet silvis: pudibundaque frondibus ora
Protegit: et solis ex illo vivit in antris.
Sed tamen haeret amor; crescitque dolore repulsae.
Attenuant vigiles corpus miserabile curae:
Adducitque cutem macies; et in aëra succus
Corporis omnis abit: vox tantum, atque ossa supersunt.

ıx manet. Ossa ferunt lapidis traxisse figuram.
ıde latet silvis: nulloque in monte videtur;
nnibus auditur. sonus est, qui vivit in illa.]
Sic hanc, sic alias, undis aut montibus ortas,
ıserat hic Nymphas; sic coetus ante viriles.
le manus aliquis despectus ad aethera tollens,
: amet iste licet, sic non potiatur amato,
xerat. Assensit precibus Rhamnusia iustis.
Fons erat illimis, nitidis argenteus undis,
ıem neque pastores, neque pastae monte capellae
ntigerant, aliudve pecus: quem nulla volucris,
:c fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus.
amen erat circa, quod proximus humor alebat:
lvaque, sole lacum passura tepescere nullo.
e puer, et studio venandi lassus et aestu,
ocubuit; faciemque loci, fontemque secutus.
ımque sitim sedare cupit; sitis altera crevit.
ımque bibit, visae correptus imagine formae,
em sine corpore amat: corpus putat esse, quod
umbra est.
lstupet ipse sibi: vultuque immotus eodem
ıeret, ut e Pario formatum marmore signum.
ectat humi positus geminum, sua lumina, sidus,
: dignos Baccho, dignos et Apolline crines;
ıpubesque genas, et eburnea colla, decusque
ris, et in niveo mistum candore ruborem;
ınctaque miratur, quibus est mirabilis; ipse
: cupit imprudens; et, qui probat, ille probatur.
ımque petit, petitur: pariterque incendit, et
ardet.
rita fallaci quoties dedit oscula fonti!
medias quoties, visum captantia collum,
rachia mersit aquas; nec se deprendit in illis!
ıid videat, nescit; sed, quod videt, uritur illo.
:que *oculos idem, qui decipit*, incitat error.
edule, quid frustra simulacra fugacia captas?

Quod petis, est nusquam: quod amas, avertere, perdes.
Ista repercussae, quam cernis, imaginis umbra est.
Nil habet ista sui, tecumque venitque, manetque
Tecum discedat; si tu discedere possis.
Non illum Cereris, non illum cura quietis
Abstrahere inde potest: sed opaca fusus in herba
Spectat inexpleto mendacem lumine formam:
Perque oculos perit ipse suos: paulumque levatus,
Ad circumstantes tendens sua brachia silvas;
Ecquis, io silvae, crudelius, inquit, amavit?
Scitis enim, et multis latebra opportuna fuistis.
Ecquem, cum vestrae tot agantur saecula vitae,
Qui sic tabuerit, longo meministis in aevo?
Et placet, et video: sed quod videoque, placetque,
Non tamen invenio: tantus tenet error amantem.
Quoque magis doleam; nec nos mare separat ingens,
Nec via, nec montes, nec clausis moenia portis.
Exigua prohibemur aqua. Cupit ipse teneri.
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Posse putes tangi: minimum est, quod amantibus obstat.
Quisquis es, huc exi: quid me, puer unice, fallis?
Quove petitus abis? certe nec forma, nec aetas
Est mea, quam fugias: et amarunt me quoque Nymphae.
Spem mihi nescio quam vultu promittis amico:
Cumque ego porrexi tibi brachia, porrigis ultro:
Cum risi, arrides: lacrimas quoque saepe notavi,
Me lacrimante, tuas; nutu quoque signa remittis:
Et, quantum motu formosi suspicor oris,
Verba refers, aures non pervenientia nostras.
In te ego sum, sensi: nec me mea fallit imago.
Vror amore mei. flammas moveoque feroque.

ciam? roger, anne rogem? quid deinde rogabo?
upio mecum est: inopem me copia fecit.
am nostro secedere corpore possem!
in amante novum; vellem, quod amamus, abesset.
dolor vires adimit: nec tempora vitae
meae superant: primoque exstinguor in aevo.
ıi mors gravis est, posituro morte dolores.
i diligitur, vellem diuturnior esset.
ıo concordes anima moriemur in una.
:t ad faciem rediit male sanus eandem;
mis turbavit aquas: obscuraque moto
ı forma lacu est. Quam cum vidisset abire;
ris? o remane; nec me, crudelis, amantem
, clamavit: liceat, quod tangere non est,
re; et misero praebere alimenta furori.
e dolet, summa vestem deduxit ab ora,
ıe marmoreis percussit pectora palmis.
ı traxerunt tenuem percussa ruborem;
ter, quam poma solent, quae candida parte,
ubent: aut ut variis solet uva racemis
purpureum, nondum matura, colorem.
mul adspexit liquefacta rursus in unda;
it ulterius: sed, ut intabescere flavae
ri cerae, matutinaeve pruinae
ɔente solent, sic attenuatus amore
r; et caeco paulatim carpitur igni.
ıe iam color est misto candore rubori;
or, et vires, et quae modo visa placebant,
pus remanet, quondam quod amaverat Echo.
ımen ut vidit, quamvis irata memorque,
t: quotiesque puer miserabilis, Eheu,
; *haec resonis iterabat* vocibus, Eheu.
suos manibus percusserat ille lacertos,

Haec quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
Vltima vox solitam fuit haec spectantis in undam:
Heu! frustra dilecte puer! totidemque remisit
Verba locus: dictoque Vale, Vale inquit et Echo.
Ille caput viridi fessum submisit in herba.
Lumina nox claudit, domini mirantia formam.
Tum quoque se, postquam est inferna sede receptus,
In Stygia spectabat aqua. Planxere sorores
Naïdes: et sectos fratri posuere capillos.
Planxere et Dryades. plangentibus assonat Echo.
Iamque rogum, quassasque faces, feretrumque parabant:
Nusquam corpus erat: croceum pro corpore florem
Inveniunt, foliis medium cingentibus albis.
Cognita res meritam vati per Achaïdas urbes
Attulerat famam: nomenque erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc, ex omnibus unus
Contemtor Superum, Pentheus: praesagaque ridet
Verba senis: tenebrasque et cladem lucis ademtae
Obiicit. Ille movens albentia tempora canis,
Quam felix esses, si tu quoque luminis huius
Orbus, ait, fieres, ne Bacchia sacra videres!
Iamque dies aderit, iamque haud procul auguror esse;
Qua novus huc veniat, proles Semeleïa, Liber.
Quem nisi templorum fueris dignatus honore;
Mille lacer spargere locis: et sanguine silvas
Foedabis, matremque tuam, matrisque sorores.
Evenient: neque enim dignabere numen honore:
Meque sub his tenebris nimium vidisse quereris.
Talia dicentem proturbat Echione natus.
Dicta fides sequitur; responsaque vatis aguntur.
Liber adest: festisque fremunt ululatibus agri.
Turba ruunt: mistaeque viris matresque nurasque,
Vulgusque, proceresque, ignota ad sacra feruntur.
Quis furor anguigenae, proles Mavortia, vestras

Attonuit mentes? Pentheus ait· aerane tantum
Aere repulsa valent? et aduncо tibia cornu?
Et magicae fraudes? ut,quos non belliger ensis,
Non tuba terruerint, non strictis agmina telis,
Femineae voces, et mota insania vino,
Obscoenique greges, et inania tympana vincant?
Vosne, senes, mirer? qui longa per aequora vecti
Hac Tyron, hac profugos posuistis sede Penates,
Nunc sinitis sine Marte capi? vosne, acrior aetas,
O! iuvenes, propiorque meae; quos arma tenere,
Non thyrsos; galeaque tegi, non fronde, decebat?
Este, precor, memores, qua sitis stirpe creati:
Illiusque animos, qui multos perdidit unus,
Sumite serpentis. Pro fontibus ille lacuque
Interiit: at vos pro fama vincite vestra.
Ille dedit leto fortes: vos pellite molles,
Et patrium revocate decus. Si fata vetabant
Stare diu Thebas; utinam tormenta virique
Moenia diruerent: ferrumque ignisque sonarent!
Essemus miseri sine crimine: sorsque querenda,
Non celanda foret: lacrimaeque pudore carerent.
At nunc a puero Thebae capientur inermi:
Quem neque bella iuvant, nec tela, nec usus equorum:
Sed madidus myrrha crinis, mollesque coronae,
Purpuraque, et pictis intextum vestibus aurum.
Quem quidem ego actutum, modo vos absistite, cogam
Assumtumque patrem commentaque sacra fateri.
An satis Acrisio est animi, contemnere vanum
Numen, et Argolicas venienti claudere portas;
Penthea terrebit cum totis advena Thebis?
Ite citi; famulis hoc imperat; ite, ducemque
Attrahite huc vinctum: iussis mora segnis abesto.
Hunc avus, hunc Athamas, hunc caetera turba suorum

Corripiunt dictis: frustraque inhibere laborant.
Acrior admonitu est, irritaturque retenta
Et crescit rabies: remoraminaque ipsa nocebant
Sic ego torrentem, qua nil obstabat eunti,
Lenius, et modico strepitu decurrere vidi.
At, quacunque trabes obstructaque saxa tenebant,
Spumeus, et fervens, et ab obiice saevior ibat.
Ecce! cruentati redeunt: et, Bacchus ubi esset,
Quaerenti domino, Bacchum vidisse negarunt.
Hunc, dixere, tamen comitem, famulumque sacrorum
Cepimus: et tradunt manibus post terga ligatis,
Sacra Dei quondam Tyrrhena gente secutum.
Adspicit hunc oculis Pentheus, quos ira tremendos
Fecerat: et, quamquam poenae vix tempora differt,
O! periture, tuaque aliis documenta dature
Morte, ait, ede tuum nomen, nomenque parentum,
Et patriam; morisque novi cur sacra frequentes.
Ille metu vacuus, Nomen mihi, dixit, Acoetes;
Patria Maeonia est: humili de plebe parentes.
Non mihi, quae duri colerent, pater, arva iuvenci,
Lanigerosve greges, non ulla armenta reliquit.
Pauper et ipse fuit: linoque solebat et hamo
Decipere, et calamo salientes ducere pisces.
Ars illi sua census erat. Cum traderet artem;
Accipe, quas habeo, studii successor et heres,
Dixit, opes: moriensque mihi nihil ille reliquit,
Praeter aquas; unum hoc possum appellare paternum.
Mox ego, ne scopulis haererem semper in isdem,
Addidici regimen, dextra moderante, carinae
Flectere: et Oleniae sidus pluviale capellae,
Taygetenque, Hyadasque oculis Arctonque notavi,
Ventorumque domos, et portus puppibus aptos
Forte petens Delon, Diae telluris ad oras
Applicor, et dextris adducor littora remis:

)que leves saltus: udaeque immittor arenae.
)x ubi consumta est; Aurora rubescere primum
·eperat: exsurgo, laticesque inferre recentes
.moneo, monstroque viam, quae ducat ad undas.
)e, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
ospicio: comitesque voco, repetoque carinam.
sumus en! inquit, sociorum primus Opheltes:
que putat, praedam deserto nactus in agro,
rginea puerum ducit per littora forma.
e, mero somnoque gravis, titubare videtur;
xque sequi. Specto cultum, faciemque, gradumque:
l ibi, quod posset credi mortale, videbam.
sensi, et dixi sociis, Quod numen in isto
rpore sit, dubito: sed corpore numen in isto est.
isquis es, o! faveas, nostrisque laboribus adsis:
s quoque des veniam. Pro nobis mitte precari,
ctys ait: quo non alius conscendere summas
ior antennas, prensoque rudente relabi.
)c Libys, hoc flavus, prorae tutela, Melanthus,
)c probat Alcimedon: et, qui requiemque modumque
·ce dabat remis, animorum hortator Epopeus:
)c omnes alii. Praedae tam caeca cupido est.
)n tamen hanc sacro violari pondere pinum
rpetiar, dixi: pars hic mihi maxima iuris.
que aditu obsisto. Furit audacissimus omni
: numero Lycabas: qui Tusca pulsus ab urbe
:silium, dira poenam pro caede, luebat.
mihi, dum resto, iuvenili guttura pugno
ipit: et excussum misisset in aequora; si non
esissem, quamvis amens, in fune retentus.
Impia turba probant factum. Tum denique Bacchus,
cchus enim *fuerat, veluti* clamore solutus
sopor, aque mero redeant in pectora sensus;

Quid facitis? quis clamor? ait; qua, dicite, nautae,
Huc ope perveni? quo me deferre paratis?
Pone metum, Proreus, et quos contingere portus
Ede velis, dixit; terra sistere petita.
Naxon, ait Liber, cursus advertite vestros.
Illa mihi domus est: vobis erit hospita tellus.
Per mare fallaces, perque omnia numina iurant
Sic fore: meque iubent pictae dare vela carinae.
Dextera Naxos erat: dextra mihi lintea danti,
Quid facis, o! demens? quis te furor, inquit, Acoete,
Pro se quisque, tenet? laevam pete. Maxima nutu
Pars mihi significat; pars, quid velit, aure susurrat.
Obstupui: Capiatque alius moderamina, dixi:
Meque ministerio scelerisque artisque removi.
Increpor a cunctis; totumque immurmurat agmen.
E quibus Aethalion, Te scilicet omnis in uno
Nostra salus posita est! ait, et subit ipse: meumque
Explet opus: Naxoque petit diversa relicta.
Tum Deus illudens, tanquam modo denique fraudem
Senserit, e puppi pontum prospectat adunca.
Et flenti similis, Non haec mihi littora, nautae,
Promisistis, ait: non haec mihi terra rogata est.
Quo merui poenam facto? quae gloria vestra est,
Si puerum iuvenes, si multi fallitis unum?
Iamdudum flebam. Lacrimas manus impia nostras
Ridet: et impellit properantibus aequora remis.
Per tibi nunc ipsum; nec enim praesentior illo
Est Deus; adiuro, tam me tibi vera referre,
Quam veri maiora fide. Stetit aequore puppis
Haud aliter, quam si siccum navale teneret.
Illi admirantes remorum in verbere perstant:
Velaque deducunt; geminaque ope currere tentant.
Impediunt hederae remos, nexuque recurvo
Serpunt; et gravidis distinguunt vela corymbis.

miferis frontem circumdatus uvis,
s agitat velatam frondibus hastam.
ca tigres, simulacraque inania lyncum,
que iacent fera corpora pantherarum.
viri; sive hoc insania fecit,
r: primusque Medon nigrescere pinnis
lepresso, et spinae curvamina flecti
uic Lycabas, In quae miracula, dixit,
et lati rictus, et panda loquenti
t, squamamque cutis durata trahebat.
obstantes dum vult obvertere remos,
n resilire manus breve vidit; et illas
sse manus; iam pinnas posse vocari.
intortos cupiens dare brachia funes,
ion habuit; truncoque repandus in undas
lesiluit: falcata novissima cauda est;
viduae sinuantur cornua Lunae.
dant saltus: multaque adspergine rorant:
tque iterum: redeuntque sub aequora
rursus:
ori ludunt speciem: lascivaque iactant
et acceptum patulis mare naribus efflant.
viginti, tot enim ratis illa ferebat,
i solus. Pavidum, gelidumque trementi
vixque meum firmat Deus, Excute, dicens,
tum, Diamque tene. Delatus in illam
aris Baccheïa sacra frequento.
imus longis, Pentheus, ambagibus aures,
t ira mora vires absumere posset.
em famuli rapite hunc: cruciataque diris
tormentis Stygiae demittite nocti.
abstractus solidis Tyrrhenus Acoetes
r in tectis: et dum crudelia iussae
nta necis, ferrumque ignisque parantur;
ia *patuisse fores*, lapsasque lacertis
a fama est nullo solvente, catenas.

Sacrilegos mactas: Tyrrhenaque mittis in aequor
Corpora. Tu biiugum pictis insignia frenis
Colla premis lyncum: Bacchae Satyrique sequuntur:
Quique senex ferula titubantes ebrius artus
Sustinet; et pando non fortiter haeret asello.
Quacunque ingrederis; clamor iuvenilis, et una
Femineae voces, impulsaque tympana palmis,
Concavaque aera sonant, longoque foramine buxus.
Pacatus mitisque, rogant Ismenides, adsis:
Iussaque sacra colunt. Solae Minyeïdes intus,
Intempestiva turbantes festa Minerva,
Aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant,
Aut haerent telae, famulasque laboribus urgent.
E quibus una levi deducens pollice filum:
Dum cessant aliae, commentaque sacra frequentant,
Nos quoque, quas Pallas, melior Dea, detinet, inquit,
Vtile opus manuum vario sermone levemus:
Perque vices aliquid, quod tempora longa videri
Non sinat, in medium vacuas referamus ad aures.
Dicta probant, primamque iubent narrare sorores.
Illa, quid e multis referat, nam plurima norat,
Cogitat; et dubia est, de te, Babylonia, narret,
Derceti, quam versa squamis velantibus artus
Stagna Palaestini credunt celebrasse figura:
An magis ut sumtis illius filia pennis
Extremos albis in turribus egerit annos.
Nais an ut cantu, nimiumque potentibus herbis,
Verterit in tacitos iuvenilia corpora pisces,
Donec idem passa est: an, quae poma alba ferebat,
Vt nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor.
Haec placet; hanc, quoniam vulgaris fabula non est,
Talibus orsa modis, lana sua fila sequente.
Pyramus et Thisbe, iuvenum pulcherrimus alter,
Altera, quas Oriens habuit, praelata puellis,

Contiguas tenuere domos: ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
Notitiam, primosque gradus vicinia fecit;
Tempore crevit amor: taedae quoque iure coissent;
Sed vetuere patres. Quod non potuere vetare,
Ex aequo captis ardebant mentibus ambo.
Conscius omnis abest: nutu, signisque loquuntur.
Quoque magis tegitur, tectus magis aestuat ignis.
Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim,
Cum fieret, paries domui communis utrique.
Id vitium nulli per saecula longa notatum;
Quid non sentit amor? primi sensistis amantes,
Et voci fecistis iter: tutaeque per illud
Murmure blanditiae minimo transire solebant.
Saepe, ut constiterant, hinc Thisbe, Pyramus illinc:
Inque vicem fuerat captatus anhelitus oris;
Invide, dicebant, paries, quid amantibus obstas?
Quantum erat, ut sineres nos toto corpore iungi!
Aut hoc si nimium, vel ad oscula danda pateres!
Nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur,
Quod datus est verbis ad amicas transitus aures.
Talia diversa nequidquam sede locuti,
Sub noctem dixere Vale: partique dedere
Oscula quisque suae, non pervenientia contra.
Postera nocturnos Aurora removerat ignes,
Solque pruinosas radiis siccaverat herbas:
Ad solitum coiere locum. Tum murmure parvo
Multa prius questi, statuunt, ut nocte silenti
Fallere custodes, foribusque excedere tentent:
Cumque domo exierint, urbis quoque claustra relinquant:
Neve sit errandum lato spatiantibus arvo,
Conveniant ad busta Nini: lateantque sub umbra
Arboris. Arbor ibi, niveis uberrima pomis,
Ardua morus, erat, gelido contermina fonti.
Pacta placent: et lux, tarde decedere visa,

Praecipitatur aquis, et aquis nox surgit ab isdem.
Callida per tenebras, versato cardine, Thisbe
Egreditur, fallitque suos: adopertaque vultum
Pervenit ad tumulum: dictaque sub arbore sedit.
Audacem faciebat amor. Venit ecce! recenti
Caede leaena boum spumantes oblita rictus,
Depositura sitim vicini fontis in unda.
Quam procul ad Lunae radios Babylonia Thisbe
Vidit: et obscurum trepido pede fugit in antrum.
Dumque fugit, tergo velamina lapsa relinquit.
Vt lea saeva sitim multa compescuit unda,
Dum redit in silvas, inventos forte sine ipsa
Ore cruentato tenues laniavit amictus.
Serius egressus vestigia vidit in alto
Pulvere certa ferae, totoque expalluit ore
Pyramus. Vt vero vestem quoque sanguine tinctam
Reperit; Vna duos nox, inquit, perdet amantes.
E quibus illa fuit longa dignissima vita.
Nostra nocens anima est: ego te, miseranda, peremi,
In loca plena metus qui iussi nocte venires:
Nec prior huc veni. Nostrum divellite corpus,
Et scelerata fero consumite viscera morsu,
O! quicunque sub hac habitatis rupe, leones.
Sed timidi est optare necem. Velamina Thisbes
Tollit, et ad pactae secum fert arboris umbram.
Vtque dedit notae lacrimas, dedit oscula, vesti:
Accipe nunc, inquit, nostri quoque sanguinis haustus,
Quoque erat accinctus; demittit in ilia ferrum.
Nec mora; ferventi moriens e vulnere traxit.
Vt iacuit resupinus humi; cruor emicat alte;
Non aliter, quam cum vitiato fistula plumbo
Scinditur, et tenues stridente foramine longe
Eiaculatur aquas; atque ictibus aëra rumpit.
Arborei foetus adspergine caedis in atram
Vertuntur faciem: madefactaque sanguine radix

Puniceo tingit pendentia mora colore.
Ecce! metu nondum posito, ne fallat amantem,
Illa redit: iuvenemque oculis, animoque requirit:
Quantaque vitarit narrare pericula gestit.
Vtque locum, et versam cognovit in arbore formam;
Sic facit incertam pomi color; haeret, an haec sit.
Dum dubitat, tremebunda videt pulsare cruentum
Membra solum; retroque pedem tulit: oraque buxo
Pallidiora gerens, exhorruit, aequoris instar,
Quod fremit, exigua cum summum stringitur aura.
Sed postquam remorata suos cognovit amores;
Percutit indignos claro plangore lacertos:
Et laniata comas, amplexaque corpus amatum,
Vulnera supplevit lacrimis; fletumque cruori
Miscuit: et gelidis in vultibus oscula figens,
Pyrame, clamavit, quis te mihi casus ademit?
Pyrame, responde: tua te, carissime, Thisbe
Nominat: exaudi; vultusque attolle iacentes.
Ad nomen Thisbes oculos iam morte gravatos
Pyramus erexit, visaque recondidit illa.
Quae postquam vestemque suam cognovit, et ense
Vidit ebur vacuum; Tua te manus, inquit, amorque
Perdidit, infelix. Est et mihi fortis in unum
Hoc manus: est et amor, dabit hic in vulnera vires.
Persequar extinctum: letique miserrima dicar
Causa, comesque tui: quique a me morte revelli
Heu! sola poteras, poteris nec morte revelli.
Hoc tamen amborum verbis estote rogati,
O! multum miseri, meus illiusque, parentes,
Ut, quos eadem serus amor, quos hora novissima iunxit,
Componi tumulo non invideatis eodem.
At tu, quae ramis arbor miserabile corpus
Nunc tegis unius, mox es tectura duorum;
Signa tene caedis: pullosque, et luctibus aptos
Semper habe *foetus, gemini* monumenta cruoris.
Dixit: et aptato pectus mucrone sub imum

Incubuit ferro; quod adhuc a caede tepebat.
Vota tamen tetigere Deos, tetigere parentes.
Nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater:
Quodque rogis superest, una requiescit in urna.
Desierat; mediumque fuit breve tempus; et orsa est
Dicere Leuconoë: vocem tenuere sorores:
Hunc quoque, siderea qui temperat omnia luce,
Cepit amor Solem. Solis referemus amores.
Primus adulterium Veneris cum Marte putatur
Hic vidisse Deus: videt hic Deus omnia primus.
Indoluit facto: Iunonigenaeque marito
Furta tori, furtique locum monstravit. At illi
Et mens, et quod opus fabrilis dextra tenebat,
Excidit. Extemplo graciles ex aere catenas,
Retiaque, et laqueos, quae lumina fallere possint,
Elimat. Non illud opus tenuissima vincant
Stamina, non summo quae pendet aranea tigno.
Vtque leves tactus, momentaque parva sequantur,
Efficit: et lecto circumdata collocat apte.
Vt venere torum coniux et adulter in unum;
Arte viri, vinclisque nova ratione paratis,
In mediis ambo deprensi amplexibus haerent.
Lemnius extemplo valvas patefecit eburnas:
Admisitque Deos. Illi iacuere ligati
Turpiter. Atque aliquis de Dis non tristibus optet
Sic fieri turpis. Superi risere: diuque
Haec fuit in toto notissima fabula coelo.
Exigit indicii memorem Cythereïa poenam:
Inque vices illum, tectos qui laesit amores,
Laedit amore pari. Quid nunc, Hyperione nate,
Forma, calorque tibi, radiataque lumina prosunt!
Nempe tuis omnes qui terras ignibus uris,
Vreris igne novo: quique omnia cernere debes,
Leucotheen spectas: et virgine figis in una,
Quos mundo debes, oculos. Modo surgis Eoo

Temperius coelo: modo serius incidis undis;
Spectandique mora brumales porrigis horas.
Delicis interdum: vitiumque in lumina mentis
Transit; et obscurus mortalia pectora terres.
Nec, tibi quod Lunae terris propioris imago
Obstiterit, palles: facit hunc amor iste colorem.
Diligis hanc unam: nec te Clymeneve, Rhodosve,
Nec tenet Aeaeae genitrix pulcherrima Circes,
Quaeque tuos Clytie, quamvis despecta, petebat
Concubitus; ipsoque illo grave vulnus habebat
Tempore. Leucothee multarum oblivia fecit.
Gentis odoriferae quam formosissima partu
Edidit Eurynome; sed postquam filia crevit,
Quam mater cunctas, tam matrem filia vicit.
Rexit Achaemenias urbes pater Orchamus: isque
Septimus a prisci numeratur origine Beli.
Axe sub Hesperio sunt pascua Solis equorum:
Ambrosiam pro gramine habent. Ea fessa diurnis
Membra ministeriis nutrit, reparatque labori.
Dumque ibi quadrupedes coelestia pabula carpunt;
Noxque vicem peragit; thalamos Deus intrat amatos
Versus in Eurynomes faciem genitricis: et inter
Bis sex Leucotheen famulas ad limina cernit
Levia versato ducentem stamina fuso.
Ergo ubi, ceu mater, carae dedit oscula natae;
Res, ait, arcana est: famulae, discedite: neve
Eripite arbitrium matri, secreta loquenti.
Paruerant: thalamoque, Deus, sine teste relicto,
Ille ego sum, dixit, qui longum metior annum,
Omnia qui video; per quem videt omnia tellus:
Mundi oculus. Mihi crede, places. Pavet illa: metuque
Et colus, et fusus digitis cecidere remissis.
Ipse timor decuit. Nec longius ille moratus,
In veram rediit faciem, solitumque nitorem.

At virgo, quamvis inopino territa visu,
Victa nitore Dei, posita vim passa querela est.
Invidit Clytie; neque enim moderatus in illa
Solis amor fuerat; stimulataque pellicis ira
Vulgat adulterium: diffamatumque parenti
Indicat. Ille ferox, immansuetusque precantem,
Tendentemque manus ad lumina Solis, et, Ille
Vim tulit invitae, dicentem, defodit alta
Crudus humo: tumulumque super gravis addit arenae.
Dissipat hunc radiis Hyperione natus: iterque
Dat tibi, quo possis defossos promere vultus.
Nec tum iam poteras enectum pondere terrae
Tollere, Nympha, caput: corpusque exsangue iacebas.
Nil illo fertur volucrum moderator equorum
Post Phaëthonteos vidisse dolentius ignes.
Ille quidem gelidos radiorum viribus artus,
Si queat, in vivum tentet revocare calorem;
Sed, quoniam tantis fatum conatibus obstat,
Nectare odorato spargit corpusque locumque:
Multaque praequestus, Tanges tamen aethera, dixit.
Protinus imbutum coelesti nectare corpus
Delicuit, terramque suo madefecit odore:
Virgaque per glebas sensim radicibus actis
Turea surrexit; tumulumque cacumine rupit.
At Clytien, quamvis amor excusare dolorem,
Indiciumque dolor poterat, non amplius auctor
Lucis adit: Venerisque modum sibi fecit in illa.
Tabuit ex illo dementer amoribus usa,
Nympharum impatiens; et sub Iove, nocte dieque,
Sedit humo nuda, nudis incomta capillis.
Perque novem luces expers undaeque cibique,
Rore mero, lacrimisque suis ieiunia pavit:
Nec se movit humo. Tantum spectabat euntis
Ora Dei: vultusque suos flectebat ad illum.

Membra ferunt haesisse solo: partemque coloris
Luridus exsangues pallor convertit in herbas.
Est in parte rubor: violaeque similimus ora
Flos tegit. Illa suum, quamvis radice tenetur,
Vertitur ad Solem: mutataque servat amorem.
Dixerat: et factum mirabile ceperat aures.
Pars fieri potuisse negant; pars omnia veros
Posse Deos memorant: sed non et Bacchus in illis.
Poscitur Alcithoë, postquam siluere sorores.
Quae radio stantis percurrens stamina telae,
Vulgatos taceo, dixit, pastoris amores
Daphnidis Idaei, quem Nymphe pellicis ira
Contulit in saxum: tantus dolor urit amantes.
Nec loquor, ut quondam naturae iure novato
Ambiguus fuerit modo vir, modo femina, Scython.
Te quoque, nunc adamas, quondam fidissime parvo,
Celmi, Iovi: largoque satos Curetas ab imbri,
Et Crocon in parvos versum cum Smilace flores,
Praetereo: dulcique animos novitate tenebo.
Vnde sit infamis; quare male fortibus undis
Salmacis enervet, tactosque remolliat artus;
Discite. Caussa latet: vis est notissima fontis.
Mercurio puerum diva Cythereïde natum
Naides Idaeis enutrivere sub antris.
Cuius erat facies, in qua materque paterque
Cognosci possent: nomen quoque traxit ab illis.
Is tria cum primum fecit quinquennia; montes
Deseruit patrios: Idaque altrice relicta
Ignotis errare locis, ignota videre
Flumina gaudebat; studio minuente laborem.
Ille etiam Lycias urbes, Lyciaeque propinquos
Caras adit. Videt hic stagnum lucentis ad imum
Vsque solum lymphae. Non illic canna palustris,
Nec steriles ulvae, nec acuta cuspide iunci.
Perspicuus liquor est. Stagni tamen ultima vivo
Cespite cinguntur, semperque virentibus herbis.

Nympha colit: sed nec venatibus apta, nec ulli
Flectere quae soleat, nec quae contendere cursu
Solaque Naïadum celeri non nota Dianae.
Saepe suas illi fama est dixisse sorores:
Salmaci, vel iaculum, vel pictas sume pharetras;
Et tua cum duris venatibus otia misce.
Nec iaculum sumit, nec pictas illa pharetras:
Nec sua cum duris venatibus otia miscet:
Sed modo fonte suo formosos perluit artus:
Saepe Cytoriaco deducit pectine crines;
Et quid se deceat, spectatas consulit undas.
Nunc perlucenti circumdata corpus amicta,
Mollibus aut foliis, aut mollibus incubat herbis.
Saepe legit flores: et tunc quoque forte legebat,
Cum puerum vidit: visumque optavit habere.
Nec tamen ante adiit, etsi properabat adire,
Quam se composuit, quam circumspexit amictus,
Et finxit vultum; et meruit formosa videri.
Tunc sic orsa loqui: Puer o! dignissime credi
Esse Deus; seu tu Deus es, potes esse Cupido:
Sive es mortalis; qui te genuere, beati:
Et frater felix, et fortunata profecto
Si qua tibi soror est, et, quae dedit ubera, nutrix
Sed longe cunctis, longeque potentior illis,
Si qua tibi sponsa est; si quam dignabere taeda.
Haec tibi sive aliqua est; mea sit furtiva voluptas
Seu nulla est; ego sim: thalamumque ineamus eundem.
Nais ab his tacuit: pueri rubor ora notavit,
Nescia quid sit amor: sed et erubuisse decebat.
Hic color aprica pendentibus arbore pomis,
Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti,
Cum frustra resonant aera auxiliaria Lunae.
Poscenti Nymphae sine fine sororia saltat.
Oscula, iamque manus ad eburnea colla ferenti,
Desinis! an fugio, tecumque, ait, ista relinquo!

ilmacis extimuit; Locaque haec tibi libera trado,
ospes, ait: simulatque gradu discedere verso.
um quoque respiciens, fruticumque recondita silva
elituit: flexumque genu submisit. At ille,
t puer, et vacuis ut inobservatus in herbis,
uc it, et hinc illuc; et in alludentibus undis
mma pedum, talique tenus vestigia tingit.
ec mora; temperie blandarum captus aquarum,
ollia de tenero velamina corpore ponit.
um vero obstupuit; nudaeque cupidine formae
lmacis exarsit: flagrant quoque luminaNymphes,
on aliter, quam cum puro nitidissimus orbe
pposita speculi referitur imagine Phoebus.
ixque moram patitur; vix iam sua gaudia differt.
im cupit amplecti: iam se male continet amens.
le, cavis velox applauso corpore palmis,
esilit in latices; alternaque brachia ducens
i liquidis translucet aquis: ut eburnea si quis
igna tegat claro, vel candida lilia, vitro.
icimus, en! meus est, exclamat Nais: et, omni
este procul iacta, mediis immittitur undis:
ugnacemque tenet: luctantiaque oscula carpit;
ubiectatque manus, invitaque pectora tangit:
t nunc hac iuveni, nunc circumfunditur illac.
nique nitentem contra, elabique volentem
nplicat, ut serpens, quam regia sustinet ales,
ubilemque rapit: pendens caput illa, pedesque
lligat; et cauda spatiantes implicat alas.
tve solent hederae longos intexere truncos:
tque sub aequoribus deprensum polypus hostem
ontinet, ex omni dimissis parte flagellis.
enatat Atlantiades; speratague gaudia Nymphae
enegat. Illa premit; commissaque corpore toto
icut inhaerebat, Pugnes licet, improbe, dixit,
ion tamen effugies: ita Di iubeatis, et istum

Nulla dies a me, nec me diducat ab isto.
Vota suos habuere Deos; nam mista duorum
Corpora iunguntur: faciesque inducitur illis
Vna; velut si quis conducta cortice ramos
Crescendo iungi, pariterque adolescere cernat.
Sic ubi complexu coïerunt membra tenaci,
Nec duo sunt, et forma duplex, nec femina dici,
Nec puer ut possint: neutrumque, et utrumque videntur:
Ergo ubi se liquidas, quo vir descenderat, undas
Semimarem fecisse videt, mollitaque in illis
Membra; manus tendens, sed iam non voce virili,
Hermaphroditus ait, Nato date munera vestro,
Et pater et genetrix, amborum nomen habenti:
Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde
Semivir; et tactis subito mollescat in undis.
Motus uterque parens nati rata verba biformis
Fecit, et incerto fontem medicamine tinxit.
Finis erat dictis; et adhuc Minyeïa proles
Vrget opus; spernitque Deum, festumque profanat;
Tympana cum subito non apparentia raucis
Obstrepuere sonis: et aduncо tibia cornu,
Tinnulaque aera sonant. Redolent myrrhaeque, crocique;
Resque fide maior, coepere virescere telae,
Inque hederae faciem pendens frondescere vestis.
Pars abit in vites: et quae modo fila fuerunt,
Palmite mutantur: de stamine pampinus exit:
Purpura fulgorem pictis accommodat uvis.
Iamque dies exactus erat, tempusque subibat,
Quod tu nec tenebras, nec possis dicere lucem;
Sed cum luce tamen dubiae confinia noctis.
Tecta repente quati, pinguesque ardere videntur
Lampades, et rutilis collucere ignibus aedes:
Falsaque saevarum simulacra ululare ferarum.
Fumida iamdudum latitant per tecta sorores;

Diversaeque locis ignes ac lumina vitant.
Dumque petunt latebras; parvos membrana per artus
Porrigitur, tenuique inducit brachia penna.
Nec, qua perdiderint veterem ratione figuram,
Scire sinunt tenebrae. Non illas pluma levavit:
Sustinuere tamen se perlucentibus alis.
Conataeque loqui, minimam pro corpore vocem
Emittunt: peraguntque levi stridore querelas.
Tectaque, non silvas, celebrant: lucemque perosae
Nocte volant: seroque trahunt a vespere nomen.
Tum vero totis Bacchi memorabile Thebis
Numen erat; magnasque novi matertera vires
Narrat ubique Dei: de totque sororibus expers
Una doloris erat, nisi quem fecere sorores.
Adspicit hanc natis, thalamoque Athamantis habentem
Sublimes animos, et alumno numine, Iuno;
Nec tulit: et secum, Potuit de pellice natus
Vertere Maeonios, pelagoque immergere, nautas,
Et laceranda suae nati dare viscera matri,
Et triplices operire novis Minyeïdas alis:
Nil poterit Iuno, nisi inultos flere dolores?
Idque mihi satis est? haec una potentia nostra est?
Ipse docet, quid agam; fas est et ab hoste doceri:
Quidque furor valeat, Penthea caede satisque
Ac super ostendit. Cur non stimuletur, eatque
Per cognata suis exempla furoribus Ino?
Est via declivis funesta nubila taxo:
Ducit ad infernas per muta silentia sedes.
Styx nebulas exhalat iners: umbraeque recentes
Descendunt illac, simulacraque functa sepulcris.
Pallor Hiemsque tenent late loca senta: novique,
Qua sit iter, manes, Stygiam quod ducit ad urbem,
Ignorant: ubi sit nigri fera regia Ditis.
Mille capax aditus, et apertas undique portas

Vrbs habet. Vtque fretum de tota flumina terra,
Sic omnes animas locus accipit ille; nec ulli
Exiguus populo est, turbamve accedere sentit.
Errant exsangues sine corpore et ossibus umbrae
Parsque forum celebrant, pars imi tecta tyranni;
Pars alias artes, antiquae imitamina vitae,
Sustinet ire illuc, coelesti sede relicta,
Tantum odiis iraeque dabat, Saturnia Iuno.
Quo simul intravit, sacroque a corpore pressum
Ingemuit limen; tria Cerberus extulit ora:
Et tres latratus simul edidit. Illa Sorores
Nocte vocat genitas, grave et implacabile numen.
Carceris ante fores clausas adamante sedebant:
Deque suis atros pectebant crinibus angues.
Quam simul agnorunt inter caliginis umbras;
Surrexere Deae: sedes Scelerata vocatur.
Viscera praebebat Tityos lanianda; novemque
Iugeribus distentus erat. Tibi, Tantale, nullae
Deprenduntur aquae: quaeque imminet, effugit arbos:
Aut petis, aut urges ruiturum, Sisyphe, saxum.
Volvitur Ixion: et se sequiturque fugitque.
Molirique suis letum patruelibus ausae,
Assiduae repetunt, quas perdant, Belides undas.
Quos omnes acie postquam Saturnia torva
Vidit, et ante omnes Ixiona; rursus ab illo
Sisyphon adspiciens, Cur hic e fratribus, inquit,
Perpetuas patitur poenas; Athamanta superbum
Regia dives habet: qui me cum coniuge semper
Sprevit? et exponit caussas odiique viaeque;
Quidque velit. Quod vellet, erat, ne regia Cadmi
Staret; et in facinus traherent Athamanta Sorores.
Imperium, promissa, preces confundit in unum:
Sollicitatque Deas. Sic haec Iunone locuta,
Tisiphone canos, ut erat, turbata capillos
Movit: et obstantes reiecit ab ore colubras:

:que ita, Non longis opus est ambagibus, infit:
ıcta puta, quaecunque iubes; inamabile regnum
esere: teque refer coeli melioris ad auras.
Laeta redit luno: quam coelum intrare parantem
›ratis lustravit aquis Thaumantias Iris.
ec mora; Tisiphone madefactam sanguine sumit
ıportuna facem: fluidoque cruore rubentem
duitur pallam; tortoque incingitur angue:
;rediturque domo. Luctus comitantur euntem,
: Pavor, et Terror, trepidoque Insania vultu.
imine constiterat: postes tremuisse feruntur
:olii; pallorque fores infecit acernas:
)lque locum fugit. Monstris exterrita coniux,
errítus est Athamas: tectoque exire parabant.
ostitit infelix, aditumque obsedit, Erinnys:
exaque vipereis distendens brachia nodis,
esariem excussit. Motae sonuere colubrae.
ırsque iacens humeris, pars circum tempora lapsae
bila dant, saniemque vomunt, linguasque coruscant.
de duos mediis abrumpit crinibus angues;
estiferaque manu raptos immisit. At illi
oosque sinus, Athamanteosque pererrant;
spirantque graves animas: nec vulnera membris
lla ferunt: mens est, quae diros sentiat ictus.
:tulerat secum liquidi quoque monstra veneni,
ris Cerberei spumas, et virus Echidnae;
rroresque vagos, caecaeque oblivia mentis,
tscelus, et lacrimas, rabiemque, et caedis amorem;
mnia trita simul: quae sanguine mista recenti
›xerat aere cavo, viridi versata cicuta.
umque pavent illi; vertit furiale venenum
ectus in amborum: praecordiaque intima movit.
una face iactata per eundem saepius orbem,
insequitur motos velociter ignibus ignes.

Sic victrix, iussique potens, ad inania magni
Regna redit Ditis: sumtumque recingitur anguem.
Protinus Aeolides media furibundus in aula
Clamat, Io, comites, his retia tendite silvis:
Hic modo cum gemina visa est mihi prole leaena.
Vtque ferae, sequitur vestigia coniugis amens:
Deque sinu matris ridentem et parva Learchum
Brachia tendentem rapit, et bis terque per auras
More rotat fundae: rigidoque infantia saxo
Discutit ossa ferox. Tum denique concita mater;
Seu dolor hoc fecit, seu sparsi caussa veneni;
Exululat; passisque fugit male sana capillis.
Teque ferens parvum nudis, Melicerta, lacertis,
Evoë, Bacche, sonat. Bacchi sub nomine Iuno
Risit: et, Hos usus praestet tibi, dixit, alumnus.
Imminet aequoribus scopulus: pars ima cavatur
Fluctibus, et tectas defendit ab imbribus undas:
Summa riget, frontemque in apertum porrigit aequor.
Occupat hunc, vires insania fecerat, Ino:
Seque super pontum, nullo tardata timore,
Mittit, onusque suum. Percussa recanduit unda.
At Venus immeritae neptis miserata labores,
Sic patruo blandita suo est: O! numen aquarum,
Proxima cui coelo cessit, Neptune, potestas;
Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
Iactari quos cernis in Ionio immenso:
Et Dis adde tuis: aliqua et mihi gratia ponto est,
Si tamen in dio quondam concreta profundo
Spuma fui, Graiumque manet mihi nomen ab illa.
Annuit oranti Neptunus; et abstulit illis,
Quod mortale fuit; maiestatemque verendam
Imposuit; nomenque simul faciemque novavit:
Leucotheeque Deum cum matre Palaemona dixit.
Sidoniae comites, quantum valuere, secutae
Signa pedum, primo videre novissima saxo:

Nec dubium de morte ratae, Cadmeïda palmis
Deplanxere domum, scissae cum veste capillos;
Vtque parum iustae, nimiumque in pellice saevae,
Invidiam fecere Deae. Convicia Iuno
Non tulit: et, Faciam vos ipsas maxima, dixit,
Saevitiae monumenta meae. Res dicta secuta est.
Nam quae praecipue fuerat pia, Persequar, inquit,
In freta reginam: saltumque datura, moveri
Haud usquam potuit: scopuloque affixa cohaesit.
Altera, dum solito tentat plangore ferire
Pectora, tentatos sentit riguisse lacertos.
Illa, manus ut forte tetenderat in maris undas,
Saxea facta manus in easdem porrigit undas:
Huius, ut arreptum laniabat vertice crinem,
Duratos subito digitos in crine videres.
Quó quaeque in gestu deprenditur, haesit in illo.
Pars volucres factae; quae nunc quoque gurgite in illo
Aequora destringunt sumtis Ismenides alis.
Nescit Agenorides natam, parvumque nepotem
Aequoris esse Deos. Luctu serieque malorum
Victus, et ostentis, quae plurima viderat, exit
Conditor urbe sua; tanquam Fortuna locorum,
Non sua se premeret: longisque erratibus actus
Contigit Illyricos profuga cum coniuge fines.
Iamque malis annisque graves, dum prima retractant
Fata domus, releguntque suos sermone labores;
Num sacer ille mea traiectus cuspide serpens,
Cadmus ait, fuerit; tum, cum Sidone profectus
Vipereos sparsi per humum, nova semina, dentes?
Quem si cura Deûm tam certa vindicat ira,
Ipse precor serpens in longam porrigar alvum.
Dixit: et, ut serpens, in longam tenditur alvum;
Durataeque cuti squamas increscere sentit,
Nigraque caeruleis variari corpora guttis:

In pectusque cadit pronus: commissaque in unum
Paulatim tereti sinuantur acumine crura.
Brachia iam restant: quae restant, brachia tendit;
Et lacrimis per adhuc humana fluentibus ora,
Accede, o! coniux, accede, miserrima, dixit:
Dumque aliquid superest de me, me tange: manumque
Accipe, dum manus est; dum non totum occupat anguis.
Ille quidem vult plura loqui: sed lingua repente
In partes est fissa duas. Nec verba volenti
Sufficiunt: quotiesque aliquos parat edere questus;
Sibilat: hanc illi vocem Natura relinquit.
Nuda manu feriens exclamat pectora coniux,
Cadme, mane: teque his, infelix, exue monstris.
Cadme, quid hoc? ubi pes? ubi sunt humerique, manusque?
Et color, et facies, et, dum loquor, omnia? cur non
Me quoque, coelestes, in eandem vertitis anguem?
Dixerat. Ille suae lambebat coniugis ora:
Inque sinus caros, veluti cognosceret, ibat;
Et dabat amplexus; assuetaque colla petebat.
Quisquis adest; aderant comites; terretur. At illa
Lubrica permulcet cristati colla draconis,
Et subito duo sunt; iunctoque volumine serpunt;
Donec in appositi nemoris subiere latebras.
Nunc quoque nec fugiunt hominem, nec vulnere laedunt:
Quidque prius fuerint, placidi meminere dracones.
Sed tamen ambobus versae solatia formae
Magna nepos fuerat: quem debellata colebat
India: quem positis celebrabat Achaia templis.
Solus Abantiades ab origine cretus eadem
Acrisius superest, qui moenibus arceat urbis
Argolicae, contraque Deum ferat arma; genusque
Non putet esse Iovis; neque enim Iovis esse putabat

Persea, quem pluvio Danaë conceperat auro.
Mox tamen Acrisium; tanta est praesentia veri;
Tam violasse Deum, quam non agnosse nepotem,
Poenitet. Impositus iam coelo est alterque alter
Viperei referens spolium memorabile monstri.
Aëra carpebat tenerum stridentibus alis.
Cumque super Libycas victor penderet arenas;
Gorgonei capitis guttae cecidere cruentae:
Quas humus exceptas varios animavit in angues;
Vnde frequens illa est infestaque terra colubris.
Inde per immensum ventis discordibus actus
Nunc huc, nunc illuc, exemplo nubis aquosae,
Fertur; et ex alto seductas aethere longe
Despectat terras; totumque supervolat orbem.
Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia vidit:
Saepe sub occasus, saepe est ablatus in ortus.
Iamque cadente die veritus se credere nocti
Constitit Hesperio, regnis Atlantis, in orbe;
Exiguamque petit requiem, dum Lucifer ignes
Evocet Aurorae, currus Aurora diurnos.
Hic hominum cunctos ingenti corpore praestans
Iapetionides Atlas fuit. Vltima tellus
Rege sub hoc, et pontus erat, qui Solis anhelis
Aequora subdit equis, et fessos excipit axes.
Mille greges illi, totidemque armenta per herbas
Errabant: et humum vicinia nulla premebant.
Arboreae frondes, auro radiante virentes,
Ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
Hospes, ait Perseus illi, seu gloria tangit
Te generis magni: generis mihi Iupiter auctor:
Sive es mirator rerum: mirabere nostras.
Hospitium, requiemque peto. Memor ille vetustae
Sortis erat: Themis hanc dederat Parnasia sortem;
Tempus, Atla, veniet, tua quo spolianbitur auro
Arbor: et hunc praedae titulum Iove natus habebit.
Id metuens, solidis pomaria clauserat Atlas

Moenibus, et vasto dederat servanda draconi:
Arcebatque suis externos finibus omnes.
Huic quoque, Vade procul, ne longe gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe tibi Iupiter absit.
Vimque minis addit; foribusque expellere tentat
Cunctantem, et placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior; quis enim par esset Atlanti
Viribus? At quoniam parvi tibi gratia nostra est;
Accipe munus, ait. laevaque a parte Medusae
Ipse retroversus squalentia prodidit ora.
Quantus erat, mons factus Atlas. iam barba comaeque
In silvas abeunt: iuga sunt humerique manusque.
Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen.
Ossa lapis fiunt. Tum partes auctus in omnes
Crevit in immensum; sic Di statuistis; et omne
Cum tot sideribus coelum requievit in illo.
Clauserat Hippotades aeterno carcere ventos:
Admonitorque operum coelo clarissimus alto
Lucifer ortus erat. Pennis ligat ille resumtis
Parte ab utraque pedes; teloque accingitur unco.
Et liquidum motis talaribus aëra findit.
Gentibus innumeris circumque infraque relictis,
Aethiopum populos, Cepheïa, conspicit, arva.
Illic immeritam maternae pendere linguae
Andromedan poenas immitis iusserat Ammon.
Quam simul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades; nisi quod levis aura capillos
Moverat; et trepido manabant lumina fletu;
Marmoreum ratus esset opus. Trahit inscius ignes:
Et stupet; et, visae correptus imagine formae,
Paene suas quatere est oblitus in aëre pennas.
Vt stetit, O! dixit, non istis digna catenis,
Sed quibus inter se cupidi iungantur amantes;
Pande requirenti nomen terraeque tuumque;
Et cur vincla geras. Primo silet illa: nec audet

ire virum virgo: manibusque modestos
t vultus; si non religata fuisset
i, quod potuit, lacrimis implevit obortis.
i instanti, sua ne delicta fateri
ideretur, nomen terraeque suumque,
que maternae fuerit fiducia formae,
et, nondum memoratis omnibus, unda
t: veniensque immenso bellua ponto
; et latum sub pectore possidet aequor.
nat virgo: genitor lugubris, et amens
idest; ambo miseri, sed iustius illa.
um auxilium, sed dignos tempore fletus,
emque ferunt: vinctoque in corpore adhaerent:
hospes ait: Lacrimarum longa manere
ra vos poterunt: ad opem brevis hora ferendam est.
go si peterem Perseus, Iove natus et illa,
lausam implevit fecundo Iupiter auro,
is anguicomae Perseus superator, et alis
ausus iactatis ire per auras;
rer cunctis certe gener. Addere tantis
i et meritum; faveant modo numina; tento.
sit, servata mea virtute, paciscor.
nt legem, quis enim dubitaret? et orant,
tuntque super regnum dotale, parentes.
elut navis, praefixo concita rostro,
aquas, iuvenum sudantibus acta lacertis;
dimotis impulsu pectoris undis,
i aberat scopulis, quantum Balearica torto
potest plumbo medii transmittere coeli:
bito iuvenis, pedibus tellure repulsa,
in nubes abiit. Vt in aequore summo
viri visa est, visam fera saevit in umbram.
ovis praeceps, vacuo cum vidit in arvo
tam Phoebo liventia terga draconem,

Occupat aversum: neu saeva retorqueat ora,
Squamigeris avidos figit cervicibus ungues:
Sis celeri fissum praeceps per inane volatu
Terga ferae pressit; dextroque frementis in armo
Inachides ferrum curvo tenus abdidit hamo.
Vulnere laesa gravi modo se sublimis in auras
Attollit: modo subdit aquis: modo more ferocis
Versat apri, quem turba canum circumsona terret
Ille avidos morsus velocibus effugit alis:
Quaque patent, nunc terga cavis super obsita conchis,
Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda
Desinit in piscem, falcato verberat ense.
Bellua puniceo mistos cum sanguine fluctus
Ore vomit. Maduere graves adspergine pennae.
Nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus
Credere; conspexit scopulum, qui vertice summo
Stantibus exit aquis; operitur ab aequore moto.
Nixus eo, rupisque tenens iuga prima sinistra,
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora cum plausu clamor superasque Deorum
Implevere domos. Gaudent, generumque salutant,
Auxiliumque domus servatoremque fatentur
Cassiope, Cepheusque pater. Resoluta catenis
Incedit virgo, pretiumque et causa laboris.
Ipse manus hausta victrices abluit unda:
Anguiferumque caput dura ne laedat arena,
Mollit humum foliis: natasque sub aequore virgas
Sternit, et imponit Phorcynidos ora Medusae.
Virga recens, bibulaque etiamnum viva medulla,
Vim rapuit monstri, tactuque induruit huius:
Percepitque novum ramis et fronde rigorem.
At pelagi Nymphae factum mirabile tentant
Pluribus in virgis, et idem contingere gaudent:
Seminaque ex illis iterant iactata per undas.
Nunc quoque curalliis eadem natura remansit,

m tacto capiant ut ab aëre; quodque
in aequore erat, fiat super aequora saxum.
ribus ille focos totidem de cespite ponit;
i Mercurio, dextrum tibi, bellica Virgo;
is media est. Mactatur vaeca Minervae;
vitulus; taurus tibi, summe Deorum.
s Andromedan, et tanti praemia facti
a rapit. Taedas Hymenaeus Amorque
iunt: largis satiantur odoribus ignes:
ie dependent tectis: lotique, lyraeque,
ie, et cantus, animi felicia laeti
:nta, sonant. Reseratis aurea valvis
ta patent; pulchroque instructa paratu
is proceres ineunt convivia regis.
im epulis functi generosi munere Bacchi
re animos: cultusque habitusque locorum
Abantiades; quaerenti protinus unus
Lyncides, moresque habitusque virorum.]
mul edocuit, Nunc, o! fortissime, dixit,
ecor, Perseu, quanta virtute, quibusque
abstuleris crinita draconibus ora.
Agenorides, gelido sub Atlante iacentem
:um, solidae tutum munimine molis:
i introitu geminas habitasse sorores
das, unius partitas luminis usum:
lerti furtim, dum traditur, astu
ita cepisse manu: perque abdita longe,
ue, et silvis horrentia saxa fragosis
eas tetigisse domos: passimque per agros,
vias vidisse hominum simulacra, feraque rumque,
:m ex ipsis visa conversa Medusa:
:n horrendae clypei, quod laeva gerebat,
percusso formam aspexisse Medusae:
.e gravis somnus colubrasque ipsamque tenebat,

Eripuisse caput collo: pennisque fugacem
Pegason, et fratrem, matris de sanguine natos,
Addidit et longi non falsa pericula cursus:
Quae freta, quas terras sub se vidisset ab alto:
Et quae iactatis tetigisset sidera pennis.
Ante expectatum tacuit tamen. Excipit unus
E numero procerum, quaerens, cur sola sororum
Gesserit alternis immistos crinibus angues.
Hospes ait, Quoniam scitaris digna relatu,
Accipe quaesiti caussam. Clarissima forma,
Multorumque fuit spes invidiosa procorum
Illa: nec in tota conspectior ulla capillis
Pars fuit. Inveni, qui se vidisse referret.
Hanc pelagi rector templo vitiasse Minervae
Dicitur. Aversa est, et castos aegide vultus
Nata Iovis texit: neve hoc impune fuisset;
Gorgoneum turpes crinem mutavit in hydros.
Nunc quoque, ut attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in adverso, quos fecit, sustinet angues.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER QVINTVS.

Dumque ea Cephenum medio Danaëius heros
Agmine commemorat; fremitu regalia turbae
Atria complentur: nec coniugialia festa
Qui canat, est clamor; sed qui fera nuntiet arma.
Inque repentinos convivia versa tumultus
Assimulare freto possis, quod saeva quietum

Ventorum rabies motis exasperat undis.
Primus in his Phineus, belli temerarius auctor,
Fraxineam quatiens aeratae cuspidis hastam;
En! ait, en! adsum praereptae coniugis ultor.
Nec mihi te pennae, nec falsum versus in aurum
Iupiter, eripient. Conanti mittere Cepheus,
Quid facis? exclamat: quae te, germane, furentem
Mens agit in facinus? meritisne haec gratia tantis
Redditur? hac vitam servatae dote rependis?
Quam tibi non Perseus, verum si quaeris, ademit:
Sed grave Nereïdum numen, sed corniger Ammon,
Sed quae visceribus veniebat bellua ponto
Exsaturanda meis. Illo tibi tempore rapta est,
Quo peritura fuit. Nisi si, crudelis, id ipsum
Exigis, ut pereat: luctuque levabere nostro.
Scilicet haud satis est, quod, te spectante, revincta est;
Et nullam quod opem patruus sponsusve tulisti:
Insuper, a quoquam quod sit servata, dolebis;
Praemiaque eripies? quae si tibi magna videntur;
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses:
Nunc sine, qui petiit, per quem haec non orba senectus,
Ferre, quod et meritis et voce est pactus: eumque
Non tibi, sed certae praelatum intellige morti.
Ille nihil contra: sed et hunc, et Persea vultu
Alterno spectans, petat hunc ignorat, an illum.
Cunctatusque brevi, contortam viribus hastam,
Quantas ira dabat, nequidquam in Persea misit.
Vt stetit illa toro; stratis tum denique Perseus
Exsiluit, teloque ferox inimica remisso
Pectora rupisset, nisi post altaria Phineus
Isset: et, indignum! scelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhoeti non irrita cuspis adhaesit:
Qui postquam cecidit, ferrumque ex osse revulsum est,

478487

Palpitat, et positas adspergit sanguine mensas.
Tum vero indomitas ardescit vulgus in iras:
Telaque coniiciunt: et sunt, qui Cephea dicant
Cum genero debere mori. Sed limine tecti
Exierat Cepheus, testatus iusque, fidemque,
Hospitiique Deos, ea, se prohibente, moveri.
Bellica Pallas adest; et protegit aegide fratrem:
Datque animos. Erat Indus Athis, quem, flumine Gange
Edita, Limnate vitreis peperisse sub antris
Creditur, egregius forma: quam divite cultu
Augebat, bis adhuc octonis integer annis;
Indutus chlamydem Tyriam, quam limbus obibat
Aureus; ornabant aurata monilia collum;
Et madidos myrrha curvum crinale capillos.
Ille quidem iaculo quamvis distantia misso
Figere doctus erat; sed tendere doctior arcus.
Tum quoque lenta manu flectentem cornua Perseus
Stipite, qui media positus fumabat in aula,
Perculit; et fractis confudit in ossibus ora.
Hunc ubi laudatos iactantem in sanguine vultus
Assyrius vidit Lycabas; iunctissimus illi
Et comes, et veri non dissimulator amoris;
Postquam exhalantem sub acerbo vulnere vitam
Deploravit Athin; quos ille tetenderat, arcus
Arripit: et, Mecum tibi sint certamina, dixit:
Nec longum pueri fato laetabere: quo plus
Invidiae, quam laudis, habes. Haec omnia nondum
Dixerat: emicuit nervo penetrabile telum:
Vitatumque, tamen sinuosa veste pependit.
Vertit in hunc harpen, spectatam caede Medusae,
Acrisioniades, adigitque in pectus. At ille
Iam moriens, oculis sub nocte natantibus atra,
Circumspexit Athin: seque acclinavit in illum:
Et tulit ad manes iunctae solatia mortis.
Ecce! Syenites, genitus Methione, Phorbas,

Libys Amphimedon, avidi committere pugnam,
nguine, quo tellus late madefacta tepebat,
nciderant lapsi: surgentibus obstitit ensis,
:erius costis, iugulo Phorbantis adactus.
non Actoriden Erithon, cui lata bipennis
lum erat, hamato Perseus petit ense: sed altis
stantem signis, multaeque in pondere massae,
gentem manibus tollit cratera duabus;
regitque viro. Rutilum vomit ille cruorem:
resupinus humum moribundo vertice pulsat.
le Semiramio Polydaemona sanguine cretum,
ucasiumque Abarin, Sperchionidenque Lycetum,
onsumque comas Elycen, Phlegiamque, Clytumque
rnit: et adstructos morientum calcat acervos.
c Phineus ausus concurrere cominus hosti,
orquet iaculum: quod detulit error in Idan,
pertem frustra belli, et neutra arma secutum.
s tuens oculis immitem Phinea torvis,
andoquidem in partes, ait, attrahor, accipe, Phineu,
iem fecisti hostem; pensaque hoc vulnere vulnus.
nque remissurus tractum de corpore telum
nguine defectos cecidit collapsus in artus.
c quoque Cephenum post regem primus Odites
se iacet Clymeni: Prothoënora perculit Hypseus:
psea Lyncides. Fuit et grandaevus in illis
athion, aequi cultor, timidusque Deorum:
iem quoniam prohibent anni bellare, loquendo
gnat; et incessit, sceleratque devovet arma.
ic Chromis amplexo tremulis altaria palmis
metit ense caput; quod protinus incidit arae:
que ibi semanimi verba exsecrantia lingua
idit, et medios animam exspiravit in ignes.
nc gemini fratres, Broteasque et caestibus Ammon

Invicti, vinci si possent caestibus enses,
Phinea cecidere manu; Cererisque sacerdos
Ampycus, albenti velatus tempora vitta.
Tu quoque, läpetide, non hos adhibendus in usus;
Sed qui, pacis opus, citharam cum voce moveres;
Iussus eras celebrare dapes, festumque canendo.
Cui procul adstanti, plectrumque imbelle tenenti,
Pettalus, irridens, Stygiis cane caetera, dixit,
Manibus: et laevo mucronem tempore figit.
Concidit, et digitis morientibus ille retentat
Fila lyrae: casuque canit miserabile carmen.
Non sinit hunc impune ferox cecidisse Lycormas:
Raptaque de dextro robusta repagula posti
Ossibus illidit mediae cervicis. At ille
Procubuit terrae, mactati more iuvenci.
Demere tentabat laevi quoque robora postis
Cinyphius Pelates: tentanti dextera fixa est
Cuspide Marmaridae Corythi, lignoque cohaesit.
Haerenti latus hausit Abas: nec corruit ille;
Sed retinente manum moriens e poste pependit.
Sternitur et Menaleus, Perseïa castra secutus,
Et Nasamoniaci Dorylas ditissimus agri;
Dives agri Dorylas: quo non possederat alter
Latius, aut totidem tollebat farris acervos.
Huius in obliquo missum stetit inguine ferrum:
Letifer ille locus. Quem postquam vulneris auctor
Singultantem animam, et versantem lumina vidit
Bactrius Halcyoneus, Hoc, quod premis, inquit, habeto
De tot agris terrae: corpusque exsangue reliquit.
Torquet in hunc hastam calido de vulnere raptam
Vltor Abantiades: media quae nare recepta
Cervice exacta est, in partesque eminet ambas.
Dumque manum Fortuna iuvat; Clytiumque Clanimque,
Matre satos una, diverso vulnere fudit

m Clytii pèr utrumque gravi librata lacerto
axinus acta femur: iaculum Clanis ore momordit.
cidit et Celadon Mendesius: occidit Astreus,
itre Palaestina, dubio genitore creatus.
thionque sagax quondam ventura videre;
nc ave deceptus falsa: regisque Thoactes
miger, et caeso genitore infamis Agyrtes.
is tamen exhausto superest: namque omnibus unum
primere est animus. Coniurata undique pugnant
mina pro caussa, meritum impugnante fidemque.
c pro parte socer frustra pius, et nova coniux
m genetrice, favent, ululatuque atria complent.
l sonus armorum superat, gemitusque cadentum:
llutosque semel multo Bellona Penates
nguine perfundit; renovataque proelia miscet.
'cueunt unum Phineus, et mille secuti
inea. Tela volant hiberna grandine plura
aeter utrumque latus, praeterque et lumen, et aures.
plicat hinc humeros ad magnae saxa columnae:
taque terga gerens, adversaque in agmina versus,
stinet instantes. Instabant parte sinistra
aonius Molpeus, dextra Nabataeus Ethemon.
gris ut, auditis diversa valle duorum
stimulata fame mugitibus armentorum,
scit, utro potius ruat; et ruere ardet utroque:
: dubius Perseus, dextra laevane feratur,
)lpea traiecti submovit vulnere cruris;
ntentusque fuga est: neque enim dat tempus Ethemon;
d furit: et, cupiens alto dare vulnera collo,
)n circumspectis exactum viribus ensem
egit: et extrema percussae parte columnae
mina dissiluit; dominique in gutture fixa est.
)n tamen ad letum caussas satis illa valentes

Plaga dedit. Trepidum Perseus, et inermia frustra
Brachia tendentem Cyllenide confodit harpe.
Verum ubi virtutem turbae succumbere vidit,
Auxilium, Perseus, quoniam sic cogitis ipsi,
Dixit, ab hoste petam. Vultus avertite vestros,
Si quis amicus adest: et Gorgonis extulit ora.
Quaere alium, tua quem moveant miracula, dixit
Thescelus: utque manu iaculum fatale parabat
Mittere, in hoc haesit signum de marmore gestu.
Proximus huic Ampyx animi plenissima magni
Pectora Lyncidae gladio petit: inque petendo
Dextera diriguit, nec citra mota, nec ultra.
At Nileus, qui se genitum septemplice Nilo
Ementitus erat, clypeo quoque flumina septem
Argento partim, partim caelaverat auro,
Adspice, ait, Perseu, nostrae primordia gentis:
Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras,
A tanto cecidisse viro. Pars ultima vocis
In medio suppressa sono est: adapertaque velle
Ora loqui credas; nec sunt ea pervia verbis.
Increpat hos, Vitioque animi, non crinibus, inquit,
Gorgoneis torpetis, Eryx: incurrite mecum;
Et prosternite humi iuvenem magica arma moventem.
Incursurus erat; tenuit vestigia tellus:
Immotusque silex, armataque mansit imago.
Hi tamen ex merito poenas subiere: sed unus
Miles erat Persei, pro quo dum pugnat, Aconteus
Gorgone conspecta saxo concrevit oborto.
Quem ratus Astyages etiamnum vivere, longo
Ense ferit: sonuit tinnitibus ensis acutis.
Dum stupet Astyages; naturam traxit eandem:
Marmoreoque manet vultus mirantis in ore.
Nomina longa mora est media de plebe virorum
Dicere. Bis centum restabant corpora pugnae:
Gorgone bis centum riguerunt corpora visa.

enitet iniusti nunc denique Phinea belli.
d quid agat! simulacra videt diversa figuris;
noscitque suos: et nomine quemque vocatos
scit opem: credensque parum, sibi proxima tangit
rpora: marmor erant. Avertitur; atque ita supplex,
nfessasque manus, obliquaque brachia tendens,
ncis, ait, Perseu: remove fera monstra; tuaeque
xificos vultus, quaecunque ea, tolle Medusae.
lle, precor; non nos odium regnive cupido
mpulit ad bellum: pro coniuge movimus arma.
ussa fuit meritis melior tua, tempore nostra.
n cessisse piget. Nihil, o! fortissime, praeter
nc animam concede mihi: tua caetera sunto.
lia dicenti, neque eum, quem voce rogabat,
spicere audenti, Quod, ait, timidissime Phineu,
possum tribuisse, et magnum munus inerti est,
ne metum, tribuam: nullo violabere ferro.
in etiam mansura dabo monumenta per aevum;
que domo soceri semper spectabere nostri:
mea se sponsi soletur imagine coniux.
xit: et in partem Phorcynida transtulit illam,
l quam se trepido Phineus obverterat ore.
im quoque conanti sua flectere lumina cervix
riguit, saxoque oculorum induruit humor.
d tamen os timidum, vultusque in marmore supplex,
bmissaeque manus, faciesque obnoxia mansit.
Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
trat, et immeriti vindex ultorque parentis
greditur Proetum: nam fratre per arma fugato
risioneas Proetus possederat arces.
d nec ope armorum, nec, quam male ceperat, arce
orva colubriferi superavit lumina monstri.
Te tamen, o! parvae rector, Polydecta, Seriphi,
ec iuvenis virtus, per tot spectata labores,

Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
Exerces odium: nec iniqua finis in ira est.
Detrectas etiam laudes: fictamque Medusae
Arguis esse necem. Dabimus tibi pignora veri;
Parcite luminibus, Perseus ait: oraque regis
Ore Medusaeo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenae comitem Tritonia fratri
Se dedit: inde cava circumdata nube Seriphon
Deserit, a dextra Cythno Gyaroque relictis.
Quaque super pontum via visa brevissima, Theb
Virgineumque Helicona petit; quo monte potit
Constitit; et doctas sic est affata sorores:
Fama novi fontis nostras pervenit ad aures;
Dura Medusaei quem praepetis ungula rupit.
Is mihi caussa viae: volui mirabile monstrum
Cernere: vidi ipsum materno sanguine nasci.
Excipit Vranie: Quaecunque est caussa videndi
Has tibi, Diva, domos, animo gratissima nostro
Vera tamen fama est: et Pegasus huius origo
Fontis, et ad latices deducit Pallada sacros.
Quae mirata diu factas pedis ictibus undas,
Silvarum lucos circumspicit antiquarum,
Antraque, et innumeris distinctas floribus herb
Felicesque vocat pariter studiique, locique
Mnemonidas: quam sic affata est una sororum:
O! nisi te virtus opera ad maiora tulisset,
In partem ventura chori Tritonia nostri,
Vera refers; meritoque probas, artesque locumqu
Et gratam sortem, tutae modo simus, habemus
Sed, vetitum est adeo sceleri nihil, omnia terre
Virgineas mentes: dirusque ante ora Pyreneus
Vertitur: et nondum me tota mente recepi.
Daulia Threïcio, Phoceaque milite rura
Ceperat ille ferox, iniustaque regna tenebat.
Templa petebamus Parnasia: vidit euntes:
Nostraque fallaci veneratus numina cultu,

emonides, cognorat enim, consistite, dixit,
: dubitate, precor, tecto grave sidus, et imbrem,
ıer erat, vitare meo: subiere minores
pe casas Superi. Dictis et tempore motae
ıuimusque viro, primasque intravimus aedes.
ierant imbres; victoque Aquilonibus Austro,
ca repurgato fugiebant nubila coelo.
ietus ire fuit: claudit sua tecta Pyreneus,
ıque parat: quam nos sumtis effugimus alis.
: secuturo similis stetit arduus arce:
ıque via est vobis, erit et mihi, dixit, eadem;
ue iacit vecors e summae culmine turris:
:adit in vultus, discussique ossibus oris
ıdit humum moriens, scelerato sanguine tinctam.

Iusa loquebatur. Pennae sonuere per auras:
ıque salutantum ramis veniebat ab altis.
picit; et linguae, quaerit, tam certa loquentes
le sonent: hominemque putat Iove nata locutum.
s erat; numeroque novem, sua fata querentes,
iterant ramis imitantes omnia picae.
'anti sic orsa Deae Dea: nuper et istae
ıerunt volucrem victae certamine turbam.
ros has genuit Pellaeis dives in arvis:
:onis Euippe mater fuit. Illa potentem
ıinam novies, novies paritura, vocavit.
ımuit numero stolidarum turba sororum:
'que tot Haemonias, et per tot Achaïdas urbes
c venit, et tali committunt proelia voce:
sinite indoctum vana dulcedine vulgus
llere; nobiscum, si qua est fiducia vocis,
espiades certate Deae: nec voce, nec arte
ıcemur; totidemque sumus. Vel cedite victae
nte Medusaeo, et Hyantea Aganippe:
l nos Emathiis ad Paeonas usque nivosos
damus campis: dirimant certamina Nymphae.

Turpe quidem contendere erat; sed cedere visum
Turpius. Electae iurant per flumina Nymphae,
Factaque de vivo pressere sedilia saxo.
Tunc, sine sorte prior, quae se certare professa est,
Bella canit Superum: falsoque in honore Gigantas
Ponit, et extenuat magnorum facta Deorum;
Emissumque ima de sede Typhoëa terrae
Coelitibus fecisse metum; cunctosque dedisse
Terga fugae: donec fessos Aegyptia tellus
Ceperit, et septem discretus in ostia Nilus.
Huc quoque terrigenam venisse Typhoëa narrat,
Et se mentitis Superos celasse figuris:
Duxque gregis, dixit, fit Iupiter; unde recurvis
Nunc quoque formatus Libys est cum cornibus Ammon.
Delius in corvo, proles Semeleïa capro,
Fele soror Phoebi, nivea Saturnia vacca,
Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis.
Hactenus ad citharam vocalia moverat ora.
Poscimur Aonides: sed forsitan otia non sint,
Nec nostris praebere vacet tibi cantibus aurem.
Ne dubita, vestrumque mihi refer ordine carmen,
Pallas ait: nemorisque levi consedit in umbra.
Musa refert: Dedimus summam certaminis uni.
Surgit, et immissos hedera collecta capillos
Calliope querulas praetentat pollice chordas:
Atque haec percussis subiungit carmina nervis.
Prima Ceres unco glebas dimovit aratro:
Prima dedit fruges, alimentaque mitia terris:
Prima dedit leges. Cereris sumus omnia munus.
Illa canenda mihi est: utinam modo dicere possem
Carmina digna Deae! certe Dea carmine digna est.
Vasta giganteis iniecta est insula membris
Trinacris; et magnis subiectum molibus urget
Aetherias ausum sperare Typhoëa sedes.
Nititur ille quidem, pugnatque resurgere saepe:

Ausonio manus est subiecta Peloro:
ıyne, tibi: Lilybaeo crura premuntur:
:tna caput: sub qua resupinus arenas
amamque fero vomit ore Typhoëus.
iri luctatur pondera terrae,
et magnos evolvere corpore montes.
tellus: et rex pavet ipse silentum,
atoque solum retegatur hiatu;
e dies trepidantes terreat umbras.
ns cladem tenebrosa sede tyrannus
rruque atrorum vectus equorum
ulae cautus fundamina terrae.
xploratum satis est, loca nulla labare;
metus: videt hunc Erycina vagantem
esidens, natumque amplexa volucrem;
ısque meae, mea, nate, potentia, dixit,
superas omnes, cape tela, Cupido,
ectus celeres molire sagittas,
cessit fortuna novissima regni.
, ipsumque Iovem, tu numina ponti
ı, ipsumque, regit qui numina ponti.
d cessant? cur non matrisque tuumque
rofers? agitur pars tertia mundi.
coelo, quae iam patientia nostra est,
ac mecum vires tenuantur Amoris.
ne vides, iaculatricemque Dianam
mihi? Cereris quoque filia virgo,
, erit: nam spes affectat easdem.
ɔcio si qua est mea gratia regno,
ı patruo. Dixit Venus: ille pharetram
·bitrio matris de mille sagittis
ıuit, sed qua nec acutior ulla,
ıcerta est, nec quae magis audiat arcum:
ɜ genu curvavit flexile cornu:
ımata percussit arundine Ditem.
cul Hennaeis lacus est a moenibus altae,

Nomine Pergus, aquae: non illo plura Caystros
Carmina cygnorum labentibus audit in undis.
Silva coronat aquas, cingens latus omne, suisque
Frondibus, ut velo, Phoebeos submovet ictus.
Frigora dant rami, Tyrios humus humida flores.
Perpetuum ver est. quo dum Proserpina luco
Ludit, et aut violas, aut candida lilia carpit;
Dumque puellari studio calathosque sinumque
Implet, et aequales certat superare legendo;
Paene simul visa est, dilectaque, raptaque Diti:
Vsque adeo properatur amor. Dea territa moesto
Et matrem, et comites, sed matrem saepius, ore
Clamat: et, ut summa vestem laniarat ab ora,
Collecti flores tunicis cecidere remissis.
Tantaque simplicitas puerilibus adfuit annis:
Haec quoque virgineum movit iactura dolorem.
Raptor agit currus; et nomine quemque vocatos
Exhortatur equos: quorum per colla, iubasque
Excutit obscura tinctas ferrugine habenas.
Perque lacus altos, et olentia sulfure fertur
Stagna Palicorum, rupta ferventia terra:
Et qua Bacchiadae, bimari gens orta Corintho,
Inter inaequales posuerunt moenia portus.
Est medium Cyanes, et Pisaeae Arethusae,
Quod coit angustis inclusum cornibus, aequor.
Hic fuit, a cuius stagnum quoque nomine dictum est,
Inter Sicelidas Cyane celeberrima Nymphas;
Gurgite quae medio summa tenus extitit alvo,
Agnovitque Deum: Nec longius ibitis, inquit.
Non potes invitae Cereris gener esse: roganda,
Non rapienda fuit. Quod si componere magnis
Parva mihi fas est, et me dilexit Anapis.
Exorata tamen, nec, ut haec, exterrita nupsi.
Dixit: et, in partes diversas brachia tendens,
Obstitit. Haud ultra tenuit Saturnius iram:
Terribilesque hortatus equos, in gurgitis ima

n valido sceptrum regale lacerto
Icta viam tellus in Tartara fecit:
currus medio cratere recepit.
. raptamque Deam, contemtaque fontis
oerens, inconsolabile vulnus
it tacita; lacrimisque absumitur omnis:
m fuerat magnum modo numen, in illas
ır aquas. Molliri membra videres:
flexus: ungues posuisse rigorem:
de tota tenuissima quaeque liquescunt;
rines, digitique, et crura, pedesque:
is in gelidas membris exilibus undas
est. Post haec tergumque, humerique, latusque,
ıe in tenues abeunt evanida rivos.
ıro vivo vitiatas sanguine venas
ubit: restatque nihil, quod prendere possis.
pavidae nequidquam filia matri
est terris, omni quaesita profundo.
rutilis veniens Aurora capillis
ı vidit, non Hesperus; illa duabus
ra pinus manibus succendit ab Aetna;
uinosas tulit irrequieta tenebras.
bi alma dies hebetarat sidera, natam
ccasum, Solis quaerebat ab ortu.
ore sitim collegerat; oraque nulli
t fontes: cum tectam stramine vidit
ım; parvasque fores pulsavit: at inde
ıs; Divamque videt, lymphamque roganti,
lit, tosta quod coxerat ante polenta.
: illa datum, duri puer oris et audax
ante Deam; risitque, avidamque vocavit.
ıt: neque adhuc epota parte, loquentem
do mista perfudit Diva polenta.
os maculas: et, qua modo brachia gessit,

Crura gerit: cauda est mutatis addita membris:
Inque brevem formam, ne sit vis magna nocendi,
Contrahitur: parvaque minor mensura lacerta est.
Mirantem, flentemque, et tangere monstra parantem
Fugit anum, latebramque petit: aptumque colori
Nomen habet, variis stellatus corpora guttis.
Quas Dea per terras, et quas erraverit undas,
Dicere longa mora est. Quaerenti defuit orbis.
Sicaniam repetit: dumque omnia lustrat eundo;
Venit et ad Cyanen: ea, ni mutata fuisset,
Omnia narrasset: sed et os et lingua volenti
Dicere non aderant: nec, quo loqueretur, habebat.
Signa tamen manifesta dedit, notamque parenti,
Illo forte loco delapsam gurgite sacro
Persephones zonam summis ostendit in undis.
Quam simul agnovit, tanquam tum denique raptam
Scisset, inornatos laniavit Diva capillos:
Et repetita suis percussit pectora palmis.
Nec scit adhuc ubi sit; terras tamen increpat omnes;
Ingratasque vocat, nec frugum munere dignas.
Trinacriam ante alias, in qua vestigia damni
Reperit. Ergo illic saeva vertentia glebas
Fregit aratra manu: parilique irata colonos
Ruricolasque boves leto dedit: arvaque iussit
Fallere depositum; vitiataque semina fecit.
Fertilitas terrae, latum vulgata per orbem,
Cassa iacet: primis segetes moriuntur in herbis:
Et modo sol nimius, nimius modo corripit imber.
Sideraque, ventique nocent: avidaeque volucres
Semina iacta legunt: lolium, tribulique fatigant
Triticeas messes; et inexpugnabile gramen.
Tum caput Eleis Alpheïas extulit undis;
Rorantesque comas a fronte removit ad aures:
Atque ait: O! toto quaesitae virginis orbe,
Et frugum genetrix, immensos siste labores:

ibi fidae violenta irascere terrae.
nihil meruit: patuitque invita rapinae.
im pro patria supplex: huc hospita veni.
ihi patria est; et ab Elide ducimus ortum.
am peregrina colo; sed gratior omni
nihi terra solo est: hos nunc Arethusa penates,
abeo sedem: quam tu, mitissima, serva.
loco cur sim, tantique per aequoris undas
ar Ortygiam, veniet narratibus hora
stiva meis; cum tu curisque levata,
tus melioris eris. Mihi pervia tellus
et iter: subterque imas ablata cavernas
put attollo: desuetaque sidera cerno.
dum Stygio sub terris gurgite labor,
ia est oculis illic Proserpina nostris.
idem tristis, nec adhuc interrita vultu;
gina tamen, sed opaci maxima mundi;
men inferni pollens matrona tyranni.
ad auditas stupuit, ceu saxea, voces:
taeque diu similis fuit. Vtque dolore
gravi gravis est amentia; curribus auras
i aetherias: ibi toto nubila vultu
ovem passis stetit invidiosa capillis:
e meo supplex venio tibi, Iupiter, inquit,
ine, proque tuo. Si nulla est gratia matris;
atrem moveat: neu sit tibi cura, precamur,
illius, quod nostro est edita partu.
naesita diu tandem mihi nata reperta est:
erire vocas, amittere certius; aut si
ubi sit, reperire vocas. Quod rapta, feremus:
iodo reddat eam: neque enim praedone
marito
ligna tua est; si iam mea filia digna est.
r excepit: Commune est pignus onusque
nihi tecum: sed, si modo nomina rebus
e vera placet, non hoc iniuria factum,

Verum amor est: neque erit nobis gener ille pudori.
Tu modo, Diva, velis. Vt desint caetera, quantum est
Esse Iovis fratrem! quid quod nec caetera desunt,
Nec cedit nisi sorte mihi? sed tanta cupido
Si tibi discidii est, repetat Proserpina coelum:
Lege tamen certa, si nullos contigit illic
Ore cibos: nam sic Parcarum foedere cautum est.
Dixerat: at Cereri certum est educere natam.
Non ita fata sinunt: quoniam ieiunia virgo
Solverat: et, cultis dum simplex errat in hortis,
Puniceum curva decerpserat arbore pomum:
Sumtaque pallenti septem de cortice grana
Presserat ore suo. solusque ex omnibus illud
VideratAscalaphus: quem quondam dicitur Orphne,
Inter Avernales haud ignotissima Nymphas,
Ex Acheronte suo furvis peperisse sub antris.
Vidit: et indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina Erebi; testemque profanam
Fecit avem: sparsumque caput Phlegethontide lympha
In rostrum, et plumas, et grandia lumina vertit.
Ille sibi ablatus fulvis amicitur ab alis;
Inque caput crescit; longosque reflectitur ungues;
Vixque movet natas per inertia brachia pennas:
Foedaque fit volucris, venturi nuntia luctus,
Ignavus bubo, dirum mortalibus omen.
Hic tamen indicio poenam linguaque videri
Commeruisse potest. Vobis, Acheloides, unde
Pluma pedesque avium, cum virginis ora geratis?
An quia, cum legeret vernos Proserpina flores,
In comitum numero mistae, Sirenes, eratis?
Quam postquam toto frustra quaesistis in orbe;
Protinus ut vestram sentirent aequora curam,
Posse super fluctus alarum insistere remis
Optastis: facilesque Deos habuistis, et artus
Vidistis vestros subitis flavescere pennis.

tamen ille canor, mulcendas natus ad aures,
ıtaque dos oris linguae deperderet usum;
ginei vultus, et vox humana remansit.
t medius fratrisque sui moestaeque sororis
iter ex aequo volventem dividit annum.
ıc Dea regnorum numen commune duorum
a matre est totidem, totidem cum coniuge menses.
titur extemplo facies, et mentis, et oris:
n, modo quae poterat Diti quoque moesta videri,
:ta Deae frons est: ut Sol, qui tectus aquosis
ıibus ante fuit, victis ubi nubibus exit.
ixigit alma Ceres, nata secura reperta,
ıe tibi caussa viae? cur sis, Arethusa, sacer fons?
ticuere undae; quarum Dea sustulit alto
ıte caput, viridesque manu siccata capillos
minis Elei veteres narravit amores.
s ego Nympharum, quae sunt in Achaide, dixit,
ı fui: nec me studiosius altera saltus
;it, nec posuit studiosius altera casses.
, quamvis formae nunquam mihi fama petita est,
ımvis fortis eram, formosae nomen habebam.
: mea me facies nimium laudata iuvabat:
ıque aliae gaudere solent; ego rustica dote
poris erubui, crimenque placere putavi.
sa revertebar, memini, Stymphalide silva.
tus erat: magnumque labor geminaverat aestum.
ınio sine vortice aquas, sine murmure euntes,
spicuas imo; per quas numerabilis alte
culus omnis erat; quas tu vix ire putares.
ıa salicta dabant, nutritaque populus unda,
ınte sua natas ripis declivibus umbras.
essi; primumque pedis vestigia tinxi:
ılite deinde tenus: neque eo contenta, recingor,
lliaque impono salici velamina curvae;

Nudaque mergor aquis: quas dum ferioque, trahoque,
Mille modis labens, excussaque brachia iacto;
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur:
Territaque insisto propioris margine ripae.
Quo properas, Arethusa? suis Alpheus ab undis,
Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore.
Sicut eram, fugio sine vestibus: altera vestes
Ripa meas habuit. Tanto magis instat, et ardet:
Et quia nuda fui, sum visa paratior illi.
Sic ego currebam; sic me ferus ille premebat:
Vt fugere accipitrem penna trepidante columbae,
Vt solet accipiter trepidas agitare columbas.
Vsque sub Orchomenon, Psophidaque, Cyllenenque,
Maenaliosque sinus, gelidumque Erymanthon, et Elin
Currere sustinui: nec me velocior ille.
Sed tolerare diu cursus ego, viribus impar,
Non poteram: longi patiens erat ille laboris.
Per tamen et campos, per opertos arbore montes,
Saxa quoque, et rupes, et qua via nulla, cucurri.
Sol erat a tergo: vidi praecedere longam
Ante pedes umbram; nisi si timor illa videbat.
Sed certe sonituque pedum terrebar; et ingens
Crinales vittas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fuga, Fer opem, deprendimur, inquam,
Armigerae, Dictynna, tuae: cui saepe dedisti
Ferre tuos arcus, inclusaque tela pharetra.
Mota Dea est; spissisque ferens e nubibus unam
Me super iniecit. Lustrat caligine tectam
Amnis: et ignarus circum cava nubila quaerit,
Bisque locum, quo me Dea texerat, inscius ambit:
Et bis, Io Arethusa, Io Arethusa, vocavit.
Quid mihi tunc animi miserae fuit? anne quod agnae est,
Si qua lupos audit circum stabula alta frementes?

ori, qui vepre latens hostilia cernit
ıum, nullosque audet dare corpore motus?
nen abscedit: neque enim vestigia cernit
s ire pedum: servat nubemque locumque.
t obsessos sudor mihi frigidus artus;
ıaeque cadunt toto de corpore guttae.
: pedem movi, manat lacus: eque capillis
it: et citius, quam nunc tibi facta renarro,
em mutor. Sed enim cognoscit amatas
ıquas, positoque viri, quod sumserat, ore,
r in proprias, ut se mihi misceat, undas.
umpit humum. Caecis ego mersa cavernis
r Ortygiam: quae me cognomine Divae
neae superas eduxit prima sub auras.
ırethusa tenus. Geminos Dea fertilis angues
ıs admovit, frenisque coërcuit ora:
ium coeli terraeque per aëra vecta est:
evem currum Tritonida misit in arcem
emo; partimque rudi data semina iussit
re humo, partim post tempora longa
recultae.
per Europen sublimis, et Asida, terras
erat iuvenis; Scythias advertitur oras.
Lyncus erat. Regis subit ille penates.
niat, caussamque viae, nomenque rogatus,
iam, Patria est clarae mihi, dixit, Athenae;
emus nomen: veni nec puppe per undas
le per terras: patuit mihi pervius aether.
ero Cereris; latos quae sparsa per agros
ıras messes, alimentaque mitia reddant.
us invidit: tantique ut muneris auctor
, hospitio recipit: somnoque gravatum
itur ferro. Conantem figere pectus
Ceres fecit: rursusque per aëra misit
ɔium iuvenem sacros agitare iugales.
ırat dictos e nobis maxima cantus.

At Nymphae vicisse Deas, Helicona colentes,
Concordi dixere sono. Convicia victae
Cum iacerent, Quoniam, dixit, certamine vobis
Supplicium meruisse parum est, maledictaque culpae
Additis, et non est patientia libera nobis;
Ibimus in poenas; et, quo vocat ira, sequemur.
Rident Emathides, spernuntque minacia verba;
Conataeque loqui, et magno clamore protervas
Intentare manus, penaas exire per ungues
Adspexere suos; operiri brachia plumis:
Alteraque alterius rigido concrescere rostro
Ora vident, volucresque novas accedere silvis.
Dumque volunt plangi; per brachia mota levatae
Aëre pendebant, nemorum convicia, picae.
Nunc quoque in alitibus facundia prisca remansit,
Raucaque garrulitas, studiumque immane loquendi.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER SEXTVS.

Praebuerat dictis Tritonia talibus aurem;
Carminaque Aonidum, iustamque probaverat iram.
Tum secum, Laudare parum est; laudemur et ipsae:
Numina nec sperni sine poena nostra sinamus.
Maeoniaeque animum fatis intendit Arachnes:
Quam sibi lanificae non cedere laudibus artis
Audierat. Non illa loco, nec origine gentis
Clara, sed arte, fuit. Pater huic Colophonius Idmon

ıocaico bibulas tingebat murice lanas.
:ciderat mater: sed et haec de plebe, suoque
:qua viro fuerat. Lydas tamen illa per urbes
ıaesierat studio nomen memorabile; quamvis
·ta domo parva, parvis habitabat Hypaepis.
ıius ut adspicerent opus admirabile, saepe
:seruere sui Nymphae vineta Tymoli:
:seruere suas Nymphae Pactolides undas.
ıc factas solum vestes spectare iuvabat;
ım quoque, cum fierent: tantus decor affuit arti.
ve rudem primos lanam glomerabat in orbes:
u digitis subigebat opus; repetitaque longo
illera mollibat nebulas aequantia tractu;
ve levi teretem versabat pollice fusum;
u pingebat acu; scires a Pallade doctam.
ıod tamen ipsa negat: tantaque offensa magistra,
ırtet, ait, mecum; nihil est, quod victa recusem.
illas anum simulat: falsosque in tempora canos
ldit, et infirmos baculo quoque sustinet artus.
Tum sic orsa loqui: Non omnia grandior aetas,
ıae fugiamus, habet: seris venit usus ab annis.
ınsilium ne sperne meum. Tibi fama petatur
ter mortales faciendae maxima lanae.
:de Deae: veniamque tuis, temeraria, dictis
ıpplice voce roga: veniam dabit illa roganti.
lspicit hanc torvis, inceptaque fila relinquit;
ixque manum retinens, confessaque vultibus iram,
alibus obscuram resecuta est Pallada dictis:
entis inops, longaque venis confecta senecta:
: nimium vixisse diu nocet. Audiat istas,
qua tibi nurus est, si qua est tibi filia, voces.
ınsilii satis est in me mihi: neve monendo
·ofecisse putes; eadem sententia nobis.
ır non ipsa venit? cur haec certamina vitat?
ım *Dea, Venit, ait;* formamque removit anilem;
lladaque exhibuit. Venerantur numina Nymphae,

Mygdonidesque nurus: sola est non territa virgo.
Sed tamen erubuit, subitusque invita notavit
Ora rubor: rursusque evanuit: ut solet aër
Purpureus fieri, cum primum Aurora movetur,
Et breve post tempus candescere Solis ab ortu.
Perstat in incepto, stolidaeque cupidine palmae
In sua fata ruit. Neque enim Iove nata recusat:
Nec monet ulterius, nec iam certamina differt.
Haud mora; consistunt diversis partibus ambae,
Et gracili geminas intendunt stamine telas.
Tela iugo vincta est: stamen secernit arundo:
Inseritur medium radiis subtemen acutis;
Quod digiti expediunt, atque inter stamina ductum
Percusso feriunt insecti pectine dentes.
Vtraque festinant: cinctaeque ad pectora vestes
Brachia docta movent, studio fallente laborem.
Illic et Tyrium quae purpura sensit aënum
Texitur, et tenues parvi discriminis umbrae:
Qualis ab imbre solet percussus solibus arcus
Inficere ingenti longum curvamine coelum:
In quo diversi niteant cum mille colores,
Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit.
Vsque adeo quod tangit idem est: tamen ultima distant.
Illic et lentum filis immittitur aurum,
Et vetus in tela deducitur argumentum.
Cecropia Pallas scopulum Mavortis in arce
Pingit, et antiquam de terrae nomine litem.
Bis sex coelestes, medio Iove, sedibus altis
Augusta gravitate sedent. Sua quemque Deorum
Inscribit facies. Iovis est regalis imago.
Stare Deum pelagi, longoque ferire tridente
Aspera saxa facit, medioque e vulnere saxi
Exsiluisse fretum; quo pignore vindicet urbem.
At sibi dat clypeum, dat acutae cuspidis hastam:
Dat galeam capiti: defenditur aegide pectus.

ımque sua simulat de cuspide terram
cum baccis foetum canentis olivae:
ıe Deos. Operi victoria finis.
ı exemplis intelligat aemula laudis,
ɜtium speret pro tam furialibus ausis;
r in partes certamina quattuor addit
lore suo, brevibus distincta sigillis.
m Rhodopen habet angulus unus, et
Haemon;
idos montes, mortalia corpora quondam;
summorum sibi qui tribuere Deorum.
ygmaeae fatum miserabile matris
et. Hanc Iuno victam certamine iussit
em; populisque suis indicere bellum.
Antigonen, ausam contendere quondam
ɣni consorte Iovis; quam regia Iuno
'em vertit: nec profuit Ilion illi,
ɔnve pater, sumtis quin candida pennis
plaudat crepitante ciconia rostro.
rest solus Cinyran habet angulus orbum:
ıdus templi, natarum membra suarum,
ɜns, saxoque iacens, lacrimare videtur.
xtremas oleis pacalibus oras.
ı est; operique sua facit arbore finem.
ıis elusam designat imagine tauri
: verum taurum, freta vera putares.
ɜbatur terras spectare relictas,
es clamare suas, tactumque vereri
is aquae; timidasque reducere plantas.
Asterien aquila luctante teneri:
ɔrinis Ledam recubare sub alis:
ut Satyri celatus imagine pulchram
mplerit gemino Nycteïda foetu:
yon fuerit, cum te, Tirynthia, cepit;
ıt Danaën, Asopida luserit igneus;
ynen pastor: varius Deoida serpens.

Te quoque mutatum torvo, Neptune, iuvenco
Virgine in Aeolia posuit. Tu visus Enipeus
Gignis Aloidas; aries Bisaltida fallis.
Et te, flava comas, frugum mitissima mater,
Sensit equum; te sensit avem crinita colubris
Mater equi volucris: sensit Delphina Melantho.
Omnibus his faciemque suam, faciemque locorum
Reddidit. Est illic agrestis imagine Phoebus.
Vtque modo accipitris pennas, modo terga leonis
Gesserit: ut pastor Macareïda luserit Issen.
Liber ut Erigonen falsa deceperit uva:
Vt Saturnus equo geminum Chirona crearit.
Vltima pars telae, tenui circumdata limbo,
Nexilibus flores hederis habet intertextos.
Non illud Pallas, non illud carpere Livor
Possit opus. Doluit successu flava virago:
Et rupit pictas, coelestia crimina, vestes.
Vtque Cytoriaco radium de monte tenebat;
Ter quater Idmoniae frontem percussit Arachnes.
Non tulit infelix: laqueoque animosa ligavit
Guttura. Pendentem Pallas miserata levavit:
Atque ita, Vive quidem, pende tamen, improba, dixit:
Lexque eadem poenae, ne sis secura futuri,
Dicta tuo generi, serisque nepotibus esto.
Post ea discedens succis Hecateïdos herbae
Spargit: et extemplo tristi medicamine tactae
Defluxere comae: cumque his et naris et auris.
Fitque caput minimum totoque in corpore parva est.
In latere exiles digiti pro cruribus haerent.
Caetera venter habet: de quo tamen illa remittit
Stamen, et antiquas exercet aranea telas.
Lydia tota fremit: Phrygiaeque per oppida facti
Rumor it, et magnum sermonibus occupat orbem.
Ante suos Niobe thalamos cognoverat illam,
Tum cum Maeoniam virgo Sipylumque colebat:
Nec tamen admonita est poena popularis Arachnes

dere Coelitibus, verbisque minoribus uti.
ulta dabant animos. Sed enim nec coniug
artes,
ic genus amborum, magnique potentia regni,
: placuere illi, quamvis ea cuncta placebant,
sua progenies: et felicissima matrum
cta foret Niobe, si non sibi visa fuisset.
m sata Tiresia, venturi praescia, Manto
r medias fuerat, divino concita motu,
ticinata vias: Ismenides, ite frequentes:
date Latonae, Latonigenisque duobus,
m prece tura pia; lauroque innectite crinem.
e meo Latona iubet. Paretur: et omnes
ebaides iussis sua tempora frondibus ornant:
raque dant sanctis, et verba precantia, flammis.
ce! venit comitum Niobe celeberrima turba,
stibus intexto Phrygiis spectabilis auro:
, quantum ira sinit, formosa: movensque decoro
m capite immissos humerum per utrumque
capillos.
nstitit: utque oculos circumtulit alta superbos;
is furor auditos, inquit, praeponere visis
elestes? aut cur colitur Latona per aras;
men adhuc sine ture meum est? mihi Tantalus
auctor;
i licuit soli Superorum tangere mensas.
diadum soror est genetrix mihi: maximus Atlas
t avus, aetherium qui fert cervicibus axem:
piter alter avus: socero quoque glorior illo.
: gentes metuunt Phrygiae: me regia Cadmi
b domina est: fidibusque mei commissa mariti
enia cum populis a meque viroque reguntur.
quamcunque domus adverto lumina partem,
mensae spectantur opes. Accedit eodem
gna Dea facies: huc natas adiice septem,
totidem iuvenes; et mox generosque nurusque.

Quaerite nunc, habeat quam nostra superbia caussam:
Nescio quoque audete satam Titanida Coeo
Latonam praeferre mihi; cui maxima quondam
Exiguam sedem pariturae terra negavit.
Nec coelo, nec humo, nec aquis Dea vestra recepta est.
Exul erat mundi; donec miserata vagantem,
Hospita tu terris erras, ego, dixit, in undis,
Instabilemque locum Delos dedit. Illa duobus
Facta parens: uteri pars est haec septima nostri.
Sum felix: quis enim neget hoc? felixque manebo.
Hoc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
Maior sum, quam cui possit Fortuna nocere:
Multaque ut eripiat; multo mihi plura relinquet.
Excessere metum mea iam bona. Fingite demi
Huic aliquid populo natorum posse meorum;
Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum
Latonae. Turba quo quantum distat ab orba?
Ite sacris, properate sacris; laurumque capillis
Ponite. Deponunt, infectaque sacra relinquunt:
Quodque licet, tacito venerantur murmure numen.
Indignata Dea est: summoque in vertice Cynthi
Talibus est dictis gemina cum prole locuta:
En! ego vestra parens, vobis animosa creatis,
Et, nisi Iunoni, nulli cessura Dearum,
An Dea sim, dubitor· perque omnia saecula cultis
Arceor, o! nati, nisi vos succurritis, aris.
Nec dolor hic solus: diro convicia facto
Tantalis adiecit: vosque est postponere natis
Ausa suis: et me, quod in ipsam recidat, orbam
Dixit; et exhibuit linguam scelerata paternam.
Adiectura preces erat his Latona relatis:
Desine, Phoebus ait, poenae mora longa, querelas.
Dixit idem Phoebe: celerique per aëra lapsu
Contigerant tecti Cadmeïda nubibus arcem.

ıt lateque patens prope moenia campus,
ılsatus equis; ubi turba rotarum,
ıollierant subiectas ungula glebas.
septem genitis Amphione fortes
ınt in equos, Tyrioque rubentia fuco
munt; auroque graves moderantur
habenas.
smenos, qui matri sarcina quondam
e fuerat, dum certum flectit in orbem
les cursus, spumantiaque ora coërcet;
conclamat; medioque in pectore fixus
, frenisque manu moriente remissis
dextro paulatim defluit armo.
audito sonitu per inane pharetrae,
at Sipylus: veluti cum praescius imbris
: visa, pendentiaque undique rector
educit, ne qua levis effluat aura.
en dantem non evitabile telum
ur: summaque tremens cervice sagitta
exstabat nudum de gutture ferrum.
at pronus, per colla admissa iubasque
et calido tellurem sanguine foedat.
s infelix, et aviti nominis heres
ut solito finem imposuere labori,
nt ad opus nitidae iuvenile palaestrae.
ıtulerant arcto luctantia nexu
ectoribus; cum tento concita cornu,
t iuncti, traiecit utrumque sagitta.
s simul; simul incurvata dolore
olo posuere; simul suprema iacentes
rsarunt; animam simul exhalarunt.
lphenor, laniataque pectora plangens
ıt gelidos complexibus allevet artus:
cadit officio. Nam Delius illi
ifero rumpit praecordia ferro.
ıl eductum, pars est pulmonis in hamis

Eruta: cumque anima cruor est effusus in auras.
At non intonsum simplex Damasichthona vulnus
Afficit. Ictus erat, qua crus esse incipit, et qua
Mollia nervosus facit internodia poples.
Dumque manu tentat trahere exitiabile telum,
Altera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
Expulit hanc sanguis: seque eiaculatus in altum
Emicat, et longe terebrata prosilit aura.
Vltimus Ilioneus non profectura precando
Brachia sustulerat: Dique o! communiter omnes,
Dixerat, ignarus non omnes esse rogandos,
Parcite. Motus erat, cum iam revocabile telum
Non fuit, Arcitenens: minimo tamen occidit ille
Vulnere; non alte percusso corde sagitta.
Fama mali, populique dolor, lacrimaeque suorum
Tam subitae matrem certam fecere ruinae,
Mirantem potuisse, irascentemque, quod ausi
Hoc essent Superi, quod tantum iuris haberent.
Nam pater Amphion, ferro per pectus adacto,
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
Heu! quantum haec Niobe Niobe distabat ab illa,
Quae modo Latois populum submoverat aris,
Et mediam tulerat gressus resupina per urbem,
Invidiosa suis; at nunc miseranda vel hosti!
Corporibus gelidis incumbit, et ordine nullo
Oscula dispensat natos suprema per omnes.
A quibus ad coelum liventia brachia tendens,
Pascere, crudelis, nostro, Latona, dolore;
[Pascere, ait; satiaque meo tua pectora luctu:]
Corque ferum satia, dixit: per funera septem
Efferor: exsulta; victrixque inimica triumpha.
Cur autem victrix? miserae mihi plura supersunt
Quam tibi felici: post tot quoque funera vinco.
Dixerat: insonuit contento nervus ab arcu;
Qui, praeter Nioben unam, conterruit omnes.
Illa malo est audax. Stabant cum vestibus atris

ros fratrum demisso crine sorores.
is una, trahens haerentia viscere tela,
:o fratri moribunda relanguit ore.
solari miseram conata parentem,
iit subito; duplicataque vulnere caeco est.
e non pressit, nisi postquam spiritus exit.]
ustra fugiens collabitur; illa sorori
tur: latet haec; illam trepidare videres.
datis leto, diversaque vulnera passis,
restabat: quam toto corpore mater,
ste tegens, Vnam, minimamque relinque;
tis minimam posco, clamavit, et unam.
e rogat, pro qua rogat, occidit. Orba resedit
es inter natos, natasque, virumque:
tque malis. Nullos movet aura capillos.
i color est sine sanguine: lumina moestis
nmota genis: nihil est in imagine vivi.
oque interius cum duro lingua palato
it, et venae desistunt posse moveri.
:ti cervix, nec brachia reddere gestus,
i ire potest: intra quoque viscera saxum est.
men, et validi circumdata turbine venti
iam rapta est. Ibi fixa cacumine montis
ir, et lacrimas etiamnum marmora manant.
vero tanti manifestam numinis iram
i virque timent: cultuque impensius omnes
gemelliparae venerantur numina Divae.
it, a facto propiore priora renarrant.
is unus ait: Lyciae quoque fertilis agris
mpdne Deam veteres sprevere coloni.
icura quidem est ignobilitate virorum;
imen. Vidi praesens stagnumque locumque
io notum: nam me iam grandior aevo,
nsque viae genitor deducere lectos
t inde boves; gentisque illius eunti
cem dederat: cum quo dum pascua lustro,

Ecce! lacus medio sacrorum nigra favilla
Ara vetus stabat, tremulis circumdata cannis.
Restitit, et pavido, Faveas mihi, murmure dixit
Dux meus: et simili, Faveas, ego murmure dixi.
Naïadum, Faunine foret, tamen, ara, rogabam,
Indigenaeve Dei; cum talia reddidit hospes:
Non hac, o! iuvenis, montanum numen in ara est.
Illa suam vocat hanc, cui quondam regia Iuno
Orbem interdixit: quam vix erratica Delos
Orantem accepit, tum cum levis insula nabat.
Illic incumbens cum Palladis arbore palmae,
Edidit invita geminos Latona noverca.
Hinc quoque Iunonem fugisse puerpera fertur:
Inque suo portasse sinu, duo numina, natos.
Iamque Chimaeriferae, cum Sol gravis ureret arva,
Finibus in Lyciae, longo Dea fessa labore,
Sidereo siccata sitim collegit ab aestu:
Vberaque ebiberant avidi lactantia nati.
Forte lacum melioris aquae prospexit in imis
Vallibus: agrestes illic frutiecosa legebant
Vimina cum iuncis, gratamque paludibus ulvam.
Accessit, positoque genu Titania terram
Pressit, ut hauriret gelidos potura liquores.
Rustica turba vetant. Dea sic affata vetantes:
Quid prohibetis aquis? usus communis aquarum.
Nec Solem proprium Natura, nec aëra fecit,
Nec tenues undas: ad publica munera veni.
Quae tamen, ut detis, supplex peto. Non ego nostros
Abluere hic artus, lassataque membra parabam:
Sed relevare sitim. Caret os humore loquentis;
Et fauces arent; vixque est via vocis in illis.
Haustus aquae mihi nectar erit: vitamque fatebor
Accepisse simul: vitam dederitis in unda.
Hi quoque vos moveant; qui nostro brachia tendunt
Parva sinu: et casu tendebant brachia nati.
Quem non blanda Deae potuissent verba movere!

Hi tamen orantem perstant prohibere: minasque,
Ni procul abscedat, conviciaque insuper addunt.
Nec satis hoc. ipsos etiam pedibusque manuque
Turbavere lacus: imoque e gurgite mollem
Huc illuc limum saltu movere maligno.
Distulit ira sitim. Neque enim iam filia Coei
Supplicat indignis; nec dicere sustinet ultra
Verba minora Dea: tollensque ad sidera palmas,
Aeternum stagno, dixit, vivatis in isto.
Eveniunt optata Deae: iuvat isse sub undas;
Et modo tota cava submergere membra palude:
Nunc proferre caput; summo modo gurgite nare:
Saepe super ripam stagni considere: saepe
In gelidos resilire lacus. Et nunc quoque turpes
Litibus exercent linguas: pulsoque pudore,
Quamvis sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.
Vox quoque iam rauca est; inflataque colla tumescunt;
Ipsaque dilatant patulos convicia rictus.
Terga caput tangunt; colla intercepta videntur:
Spina viret: venter, pars maxima corporis, albet;
Limosoque novae saliunt in gurgite ranae.
Sic ubi nescio quis Lycia de gente virorum
Retulit exitium; Satyri reminiscitur alter:
Quem Tritoniaca Latous arundine victum
Affecit poena. Quid me mihi detrahis? inquit.
Ah! piget: ah! non est, clamabat, tibia tanti!
Clamanti cutis est summos derepta per artus:
Nec quidquam, nisi vulnus, erat. Cruor undique manat;
Detectique patent nervi: trepidaeque sine ulla
Pelle micant venae. Salientia viscera possis,
Et perlucentes numerare in pectore fibras.
Illum ruricolae, silvarum numina, Fauni,
Et Satyri fratres, et tunc quoque clarus Olympus,
Et Nymphae flerunt: et quisquis montibus illis

Lanigerosque greges, armentaque bucera pavit.
Fertilis immaduit, madefactaque terra caducas
Concepit lacrimas, ac venis perbibit imis.
Quas ubi fecit aquam, vacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis declivibus aequor,
Marsya nomen habet, Phrygiae liquidissimus amn
Talibus extemplo redit ad praesentia dictis
Vulgus; et extinctum cum stirpe Amphionia luge
Mater in invidia est. Tamen hanc quoque dicitu unus
Flesse Pelops: humeroque, suas ad pectora postquam
Deduxit vestes, ebur ostendisse sinistro.
Concolor hic humerus, nascendi tempore, dextr
Corporeusque fuit. Manibus mox caesa paternis
Membra ferunt iunxisse Deos, aliisque repertis,
Qui locus est iuguli medius, summique lacerti,
Defuit. Impositum est non comparentis in usum
Partis ebur: factoque Pelops fuit integer ilio.
Finitimi proceres coëunt: urbesque propinqu
Oravere suos ire ad solatia reges,
Argosque, et Sparte, Pelopeïadesque Mycenae,
Et nondum torvae Calydon invisa Dianae,
Orchomenosque ferax, et nobilis aere Corinthe
Messeneque ferox, Patraeque, humilesque Cleon
Et Nelea Pylos, neque adhuc Pittheïa Troezen.
Quaeque urbes aliae bimari clauduntur ab Isthu
Exteriusque sitae bimari spectantur ab Isthmo.
Credere quis possit? solae cessastis Athenae.
Obstitit officio bellum, subvectaque ponto
Barbara Mopsopios terrebant agmina muros.
Threïcius Tereus haec auxiliaribus armis
Fuderat: et clarum vincendo nomen habebat.
Quem sibi Pandion opibusque virisque potentem
Et genus a magno ducentem forte Gradivo,
Connubio Procnes iunxit. Non pronuba Iuno,

menaeus adest, non illi Gratia lecto.
des tenuere faces de funere raptas:
des stravere torum: tectoque profanus
t bubo, thalamique in culmine sedit.
sunt iuncti Procne Tereusque; parentes
sunt facti. Gratata est scilicet illis
: Dísque ipsi grates egere: diemque,
data est claro Pandione nata tyranno,
erat ortus Itys, festam iussere vocari.
deo latet utilitas. Iam tempora Titan
: per autumnos repetiti duxerat anni:
ndita viro Procne, Si gratia, dixit,
a est, vel me visendae mitte sorori;
ır huc veniat. Rediturum tempore parvo
es socero: magni mihi numinis instar
am vidisse dabis. Iubet ille carinas
deduci: veloque et remige portus
ɔs intrat; Piraeaque littora tangit.
um soceri data copia, dextera dextrae
': et fausto committitur omine sermo.
t, adventus caussam, mandata referre
ɜ: et celeres missae spondere recursus:
ɜnit magno dives Philomela paratu;
forma: quales audire solemus
ɜt Dryades mediis incedere silvis:
des illis cultus, similesque paratus.
us exarsit conspecta virgine Tereus,
quis canis ignem supponat aristis:
ıdem, positasque cremet foenilibus herbas.
uidem facies: sed et hunc innata libido
ıat: pronumque genus regionibus illis
rem est. Flagrat vitio gentisque suoque.
est illi, comitum corrumpere curam,
que fidem: nec non ingentibus ipsam
ıre datis, totumque impendere regnum:
ere, et saevo raptam defendere bello.

Et nihil est, quod non effreno captus amore
Ausit: nec capiunt inclusas pectora flammas
Iamque moras male fert; cupidoque revertit
Ad mandata Procnes; et agit sua vota sub ill
Facundum faciebat amor: quotiesque rogab
Vlterius iusto; Procnen ita velle ferebat.
Addidit et lacrimas; tanquam mandasset et
Pro! Superi, quantum mortalia pectora cae
Noctis habent! ipso sceleris molimine Tereu
Creditur esse pius: laudemque a crimine su
Quid? quod idem Philomela cupit, patrios
lacertis
Blanda tenens humeros, ut eat visura soror
Perque suam, contraque suam, petit usque, sal
Spectat eam Tereus, praecontrectatque vide
Osculaque, et collo circumdata brachia cern
Omnia pro stimulis, facibusque, ciboque fur
Accipit; et quoties amplectitur illa parenten
Esse parens vellet: neque enim minus impius
Vincitur ambarum genitor prece: gaudet, a
Illa patri grates: et successisse duabus
Id putat infelix, quod erit lugubre duabus.
Iam labor exiguus Phoebo restabat: equiqu
Pulsabant pedibus spatium declivis Olympi.
Regales epulae mensis, et Bacchus in auro
Ponitur: hinc placido dantur sua corpora sc
At rex Odrysius, quamvis secessit, in illa
Aestuat: et repetens faciem, motusque, man
Qualia vult fingit, quae nondum vidit; et ig
Ipse suos nutrit, cura removente soporem.
Lux erat: et generi dextram complexus eun
Pandion comitem lacrimis commendat obor
Hanc ego, care gener, quoniam pia caussa
[Et voluere ambae, voluisti tu quoque, Ter
Do tibi: perque fidem, cognataque pectora su
Per Superos oro, patrio tuearis amore:

Et mihi sollicitae lenimen dulce senectae
Quamprimum, omnis erit nobis mora longa, remittas.
Tu quoque quam primum; satis est procul esse sororem;
Si pietas ulla est, ad me, Philomela, redito.
Mandabat; pariterque suae dabat oscula natae:
Et lacrimae mites inter mandata cadebant.
Vtque fide pignus dextras utriusque poposcit:
Inter seque datas iunxit, natamque, nepotemque,
Absentes memori pro se iubet ore salutent:
Supremumque vale, pleno singultibus ore,
Vix dixit: timuitque suae praesagia mentis.
At simul imposita est pictae Philomela carinae;
Admotumque fretum remis, tellusque repulsa;
Vicimus, exclamat: mecum mea vota feruntur:
Exsultatque animo, vix et sua gaudia differt
Barbarus: et nusquam lumen detorquet ab illa.
Non aliter, quam cum pedibus praedator obuncis
Deposuit nido leporem Iovis ales in alto:
Nulla fuga est capto: spectat sua praemia raptor.
Iamque iter effectum; iamque in sua littora fessis
Puppibus exierant: cum rex Pandione natam
In stabula alta trahit, silvis obscura vetustis:
Atque ibi pallentem, trepidamque, et cuncta timentem,
Et iam cum lacrimis, ubi sit germana, rogantem,
Includit: fassusque nefas, et virginem, et unam
Vi superat; frustra clamato saepe parente,
Saepe sorore sua, magnis super omnia Divis.
Illa tremit, velut agna pavens, quae saucia cani
Ore excussa lupi, nondum sibi tuta videtur.
Vtque columba, suo madefactis sanguine plumis,
Horret adhuc, avidosque timet, quibus haeserat, ungues.
Mox ubi mens rediit; passos laniata capillos,

[Lugenti similis, caesis plangore lacertis,]
Intendens palmas, Pro! diris, Barbare, factis,
Pro! crudelis, ait! nec te mandata parentis
Cum lacrimis movere piis, nec cura sororis,
Nec mea virginitas, nec coniugialia iura?
Omnia turbasti: pellex ego facta sorori:
Tu geminus coniux; non haec mihi debita poena.
Quin animam hanc, ne quod facinus tibi, perfide, restet,
Eripis? atque utinam fecisses ante nefandos
Concubitus! vacuas habuissem criminis umbras.
Si tamen haec Superi cernunt; si numina Divum
Sunt aliquid; si non perierunt omnia mecum;
Quandocumque mihi poenas dabis. Ipsa, pudore
Proiecto, tua facta loquar. Si copia detur,
In populos veniam: si silvis clausa tenebor,
Implebo silvas, et conscia saxa movebo.
Audiat haec aether, et si Deus ullus in illo est.
Talibus ira feri postquam commota tyranni;
Nec minor hac metus est: caussa stimulatus utraque,
Quo fuit accinctus, vagina liberat ensem,
Arreptamque coma, flexis post terga lacertis,
Vincla pati cogit. Iugulum Philomela parabat;
Spemque suae mortis viso conceperat ense.
Ille indignanti, et nomen patris usque vocanti,
Luctantique loqui, compressam forcipe linguam
Abstulit ense fero: radix micat ultima linguae.
Ipsa iacet, terraeque tremens immurmurat atrae.
Vtque salire solet mutilatae cauda colubrae,
Palpitat; et moriens dominae vestigia quaerit.
Hoc quoque post facinus, vix ausim credere, fertur
Saepe sua lacerum repetisse libidine corpus.
Sustinet ad Procnen post talia facta reverti.
Coniuge quae viso germanam quaerit: at ille
Dat gemitus fictos, commentaque funera narrat.

crimae fecere fidem. Velamina Procne
it ex humeris, auro fulgentia lato:
turque atras vestes: et inane sepulcrum
ituit: falsisque piacula manibus infert;
get non sic lugendae fata sororis.
. Deus bis sex acto lustraverat anno.
faciat Philomela? fugam custodia claudit:
ta rigent solido stabulorum moenia saxo:
atum facti caret indice. Grande dolori
ium est: miserisque venit sollertia rebus.
lna barbarica suspendit callida tela:
ıreasque notas filis intexuit albis
ium sceleris: perfectaque tradidit uni:
ı ferat dominae, gestu rogat. Ille rogata
lit ad Procnen: nec scit quid tradat in illis.
it vestes saevi matrona tyranni:
naeque suae carmen miserabile legit:
rum potuisse, silet. Dolor ora repressit:
que quaerenti satis indignantia linguae
runt: nec flere vacat; sed fasque nefasque
ısura ruit, poenaeque in imagine tota est.
mpus erat, quo sacra solent Trieterica Bacchi
niae celebrare nurus: nox conscia sacris.
ı sonat Rhodope tinnitibus aeris acuti:
ı sua est egressa domo regina: Deique
ıs instruitur; furialiaque accipit arma.
caput tegitur: lateri cervina sinistro
ra dependent: humero levis incubat hasta.
ta per silvas, turba comitante suarum,
bilis Procne, furiisque agitata doloris,
ıe, tuas simulat. Venit ad stabula avia tandem:
ılatque, Evoeque sonat, portasque refringit,
ınamque rapit: raptaeque insignia Bacchi
t: et vultus hederarum frondibus abdit:
itamque trahens intra sua limina ducit.
sit tetigisse domum Philomela nefandam,

Horruit infelix; totoque expalluit ore.
Nacta locum Procne, sacrorum pignora dem
Oraque develat miserae pudibunda sorori;
Amplexuque petit. Sed non attollere contra
Sustinet haec oculos, pellex sibi vi[illegible]a sororis
Deiectoque in humum vultu, iurare volenti,
Testarique Deos, per vim sibi dedecus illud
Illatum, pro voce manus fuit. Ardet, et iran
Non capit ipsa suam Procne: fletumque sor
Corripiens, Non est lacrimis hic, inquit, age
Sed ferro; sed si quid habes, quod vincere f
Possit; in omne nefas ego me, germana, pa
Aut ego, cum facibus regalia tecta cremaro,
Artificem mediis immittam Terea flammis:
Aut linguam, aut oculos, aut quae tibi mem
pudorem
Abstulerunt, ferro rapiam: aut per vulnera
Sontem animam expellam. Magnum quodc
paravi;
Quid sit, adhuc dubito. Peragit dum talia P
Ad matrem veniebat Itys. Quid possit, ab il
Admonita est: oculisque tuens immitibus, Ah
Es similis patri! dixit. Nec plura locuta,
Triste parat facinus; tacitaque exaestuat ir
Vt tamen accessit natus, matrique salutem
Attulit, et parvis adduxit colla lacertis,
Mistaque blanditiis puerilibus oscula iunxit
Mota quidem est genetrix; infractaque consti
Invitique oculi lacrimis maduere coactis.
Sed simul ex nimia matrem pietate labare
Sensit, ab hoc iterum est ad vultus versa so
Inque vicem spectans ambos, Cur admovet,
Alter blanditias; rapta silet altera lingua?
Quam vocat hic matrem, cur non vocat illa sor
Cui sis nupta vide, Pandione nata, marito.
Degeneras: scelus est pietas in coniuge Te

traxit Ityn: veluti Gangetica cervae
foetum per silvas tigris opacas.
us altae partem tenuere remotam;
ique manus, et iam sua fata videntem,
mater, clamantem, et colla petentem
Procne, lateri qua pectus adhaeret.
i avertit. Satis illi ad fata vel unum
it: iugulum ferro Philomela resolvit.
lhuc, animaeque aliquid retinentia membra
Pars inde cavis exsultat aënis:
us stridet: manant penetralia tabo.
t coniux ignarum Terea mensis:
oris sacrum mentita, quod uni
re viro, comites famulosque removit.
s solio Tereus sublimis avito
inque suam sua viscera congerit alvum.
nox animi est, Ityn huc arcessite, dixit.
e nequit crudelia gaudia Procne:
ae cupiens exsistere nuntia cladis;
s, quod poscis, ait. Circumspicit ille,
it, quaerit. Quaerenti, iterumque vocanti,
sparsis furiali caede capillis,
ltyosque caput Philomela cruentum
a patri: nec tempore maluit ullo
.i, et meritis testari gaudia dictis.
ngenti mensas clamore repellit,
ue ciet Stygia de valle sorores:
ii possit, reserato pectore diras
.de dapes, demersaque viscera gestit:
, seque vocat bustum miserabile nati:
itur nudo genitas Pandione ferro.
ecropidum pennis pendere putares;
t pennis. Quarum petit altera silvas:
'a subit. Neque adhuc de pectore caedis
*notae; signata*que sanguine pluma est.

Ille dolore suo, poenaeque cupidine velox,
Vertitur in volucrem; cui stant in vertice cristae
Prominet immodicam pro longa cuspide rostrum
Nomen Epops volucri: facies armata videtur.
Hic dolor ante diem longaeque extrema senectae
Tempora, Tartareas Pandiona misit ad umbras.
Sceptra loci, rerumque capit moderamen Erechtheus;
Iustitia dubium, validisne potentior armis.
Quattuor ille quidem iuvenes, totidemque creant
Femineae sortis: sed erat par forma duarum.
E quibus Aeolides Cephalus te coniuge felix,
Procri, fuit: Boreae Tereus Thracesque nocebat
Dilectaque diu caruit Deus Orithyia,
Dum rogat, et precibus mavult, quam viribus, uti
Ast ubi blanditiis agitur nihil; horridus ira,
Quae solita est illi, nimiumque domestica, venti
Et merito, dixit: quid enim mea tela reliqui,
Saevitiam, et vires, iramque, animosque minaces
Admovique preces, quarum me dedecet usus?
Apta mihi vis est: vi tristia nubila pello:
Vi freta concutio, nodosaque robora verto,
Induroque nives, et terras grandine pulso.
Idem ego, cum fratres coelo sum nactus aperto,
Nam mihi campus is est, tanto molimine luctor,
Vt medius nostris concursibus intonet aether;
Exiliantque cavis elisi nubibus ignes.
Idem ego, cum subii convexa foramina terrae,
Supposuique ferox imis mea terga cavernis;
Sollicito manes, totumque tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petiisse: socerque
Non orandus erat, sed vi faciendus, Erechtheus.
Haec Boreas, aut his non inferiora locutus,
Excussit pennas. Quarum iactatibus omnis
Afflata est tellus; latumque perhorruit aequor.
Pulvereamque trahens per summa cacumina pall

:rrit humum: pavidamque metu caligine tectus
ithyian amans fulvis amplectitur alis.
ım volat, arserunt agitati fortius ignes.
:c prius aëri cursus suppressit habenas,
iam Ciconum tenuit populos, sua moenia, raptor.
ic et gelidi coniux Actaea tyranni,
genetrix facta est, partus enixa gemellos,
etera qui matris, pennas genitoris haberent.
n tamen has una memorant cum corpore natas:
rbaque dum rutilis aberat submissa capillis;
plumes Calaisque puer, Zetesque, fuerunt.
ox pariter ritu pennae coepere volucrum
igere utrumque latus; pariter flavescere malae.
go, ubi concessit tempus puerile iuventae,
llera cum Minyis nitido radiantia villo
r mare non motum prima petiere carina.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER SEPTIMVS.

mque fretum Minyae Pagasaea puppe secabant,
rpetuaque trahens inopem sub nocte senectam
ineus visus erat; iuvenesque Aquilone creati
rgineas volucres miseri senis ore fugarant;
altaque perpessi claro sub Iasone, tandem
ntigerant rapidas limosi Phasidos undas.
imque adeunt regem, Phryxeaque vellera poscunt;
xque datur numeris magnorum horrenda laborum;

Concipit interea validos Aeetias ignes:
Et luctata diu, postquam ratione furorem
Vincere non poterat; Frustra, Medea, r
Nescio quis Deus obstat, ait: mirumqu
hoc est,
Aut aliquid certe simile huic, quod amare
Nam cur iussa patris nimium mihi dura v
Sunt quoque dura nimis. Cur, quem m
denique vidi,
Ne pereat, timeo? quae tanti caussa tim
Excute virgineo conceptas pectore flamm
Si potes, infelix. Si possem, sanior esse
Sed trahit invitam nova vis; aliudque Cu
Mens aliud suadet. Video meliora, prob
Deteriora sequor. Quid in hospite, regia
Vreris? et thalamos alieni concipis orbis
Haec quoque terra potest, quod ames,
Vivat, an ille
Occidat, in Dis est: vivat tamen; idque
Vel sine amore licet. Quid enim commis
Quam, nisi crudelem, non tangat läsonis
Et genus, et virtus? quam non, ut caeter
Forma movere potest? certe mea pector
At, nisi opem tulero, taurorum afflabitu
Concurretque suae segeti, tellure creatis
Hostibus: aut avido dabitur fera praeda
Hoc ego si patiar, tum me de tigride nat
Tum ferrum et scopulos gestare in corde
Cur non et specto pereuntem? oculosque
Conscelero? cur non tauros exhortor in
Terrigenasque feros, insopitumque drac
Di meliora velint. Quamquam non ista p
Sed facienda mihi. Prodamne ego regna
Atque ope nescio quis servabitur advena
Vt per me sospes, sine me, det lintea ven
Virque sit alterius; poenae Medea relin

i facere hoc, aliamve potest praeponere nobis,
ccidat ingratus. Sed non is vultus in illo,
on ea nobilitas animo est, ea gratia formae,
t timeam fraudem, meritique oblivia nostri.
t dabit ante fidem: cogamque in foedera testes
sse Deos. Quid tuta times? accingere; et omnem
elle moram. Tibi se semper debebit läson,
e face sollenni iunget sibi: perque Pelasgas
ervatrix urbes matrum celebrabere turba.
rgo ego germanam, fratremque, patremque,
Deosque,
t natale solum, ventis ablata, relinquam?
empe pater saevus, nempe est mea barbara tellus,
rater adhuc infans: stant mecum vota sororis.
[aximus intra me Deus est. Non magna relinquam;
[agna sequar: titulum servatae pubis Achivae,
otitiamque loci melioris, et oppida, quorum
ic quoque fama viget, cultusque, artesque virorum:
uemque ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
esoniden mutasse velim: quo coniuge felix,
t Dis cara ferar, et vertice sidera tangam.
uid, quod nescio qui mediis concurrere in undis
icuntur montes, ratibusque inimica Charybdis
unc sorbere fretum, nunc reddere; cinctaque saevis
cylla rapax canibus Siculo latrare profundo?
empe tenens, quod amo, gremioque in läsonis haerens
er freta longa trahar. Nihil, illum amplexa, verebor:
ut, si quid metuam, metuam de coniuge solo.
oniugiumne putas, speciosaque nomina culpae
nponis, Medea, tuae? quin adspice, quantum
ggrediare nefas: et, dum licet, effuge crimen.
ixit: et ante oculos rectum, pietasque, pudorque

Constiterant: et victa dabat iam terga C
Ibat ad antiquas Hecates Perseïdos ar
Quas nemus umbrosum, secretaque silva
Et iam fortis erat, pulsusque resederat a
Cum videt Aesonidem: extinctaque flamm
Et rubuere genae; totoque resanduit or
Vt solet a ventis alimenta assumere, qua
Parva sub inducta latuit scintilla favilla,
Crescere; et in veteres agitata resurgere
Sic iam lentus amor, iam quem languere
Vt vidit iuvenem, specie praesentis inar
Et casu solito formosior Aesone natus
Illa luce fuit. Posses ignoscere amanti.
Spectat; et in vultu, veluti tum denique
Lumina fixa tenet: nec se mortalia dem
Ora videre putat: nec se declinat ab illo
Vt vero coepitque loqui, dextramque pr
Hospes, et auxilium submissa voce roga
Promisitque torum; lacrimis ait illa pro
Quid faciam video: nec me ignorantia v
Decipiet, sed amor. Servabere munere
Servatus promissa dato. Per sacra trifo
Ille Deae, lucoque foret quod numen in
Perque patrem soceri, cernentem cuncta
Eventusque suos, et tanta pericula iurat
Creditus, accepit cantatas protinus herb
Edidicitque usum; laetusque in castra re
Postera depulerat stellas Aurora mica
Conveniunt populi sacrum Mavortis in a
Consistuntque iugis. Medio rex ipse res
Agmine purpureus, sceptroque insignis
Ecce! adamanteis Vulcanum naribus effl
Aeripedes tauri: tactaeque vaporibus he
Ardent. Vtque solent pleni resonare cam
Aut ubi terrena silices fornace soluti
Concipiunt ignem liquidarum adspergine

a sic intus clausas volventia flammas,
raque usta sonant. Tamen illis Aesone natus
i it. Vertere truces venientis ad ora
iles vultus, praefixaque cornua ferro;
eumque solum pede pulsavere bisulco;
cisque locum mugitibus implevere.
ere metu Minyae. Subit ille; nec ignes
anhelatos: tantum medicamina possunt:
laque audaci mulcet palearia dextra:
itoque iugo pondus grave cogit aratri
e, et insuetum ferro proscindere campum.
tur Colchi: Minyae clamoribus implent,
untque animos. Galea tum sumit aëna
os dentes; et aratos spargit in agros.
a mollit humus, valido praetincta veneno:
scunt, fiuntque sati nova corpora dentes.
hominis speciem materna sumit in alvo,
s suos intus numeros componitur infans;
si maturus communes exit in auras;
i visceribus gravidae telluris imago
a est hominis, foeto consurgit in arvo:
ue magis mirum, simul edita concutit arma.
ibi viderunt praeacutae cuspidis hastas
ut Haemonii iuvenis torquere paratos;
ere metu vultumque animumque Pelasgi.
ioque extimuit, quae tutum fecerat illum:
peti iuvenem tot vidit ab hostibus unum,
t; et subito sine sanguine frigida sedit.
arum valeant a se data gramina, carmen
are canit, secretasque advocat artes.
avem medios silicem iaculatus in hostes,
epulsum Martem convertit in ipsos.
enae pereunt per mutua vulnera fratres;
ue cadunt acie. Gratantur Achivi:
emque tenent; avidisque amplexibus haerent.
oque victorem complecti, barbara, velles;

Obstitit incepto pudor: et complexa fuisse
Sed te, ne faceres, tenuit reverentia fami
Quod licet, affectu tacito laetaris: agisqu
Carminibus grates, et Dis auctoribus hor
Pervigilem superest herbis sopire drac
Qui crista linguisque tribus praesignis, e
Dentibus horrendus, custos erat arietis a
Hunc postquam sparsit Lethaei gramine
Verbaque ter dixit placidos facientia som
Quae mare turbatum, quae concita flumin
Somnus in ignotos oculos advenit: et aur
Heros Aesonius potitur: spolioque super
Muneris auctorem secum, spolia altera, l
Victor Iölciacos tetigit cum coniuge port
Haemoniae matres pro gnatis dona rec
Grandaevique ferunt patres: congestaqu
Tura liquefiunt; inductaque cornibus au
Victima vota cadit. Sed abest gratantibu
Iam propior leto, fessusque senilibus ann
Tum sic Aesonides: O! cui debere salute
Confiteor, coniux, quamquam mihi cunct
Excessitque fidem meritorum summa tuo
Si tamen hoc possunt; quid enim non c
possint?
Deme meis annis, et demtos adde parent
Nec tenuit lacrimas. Mota est pietate ro
Dissimilemque animum subiit Aeëta relic
Non tamen affectus tales confessa, Quod
Excidit ore pio, coniux, scelus? ergo ego
Posse tuae videar spatium transscribere
Nec sinat hoc Hecate; nec tu petis aequa
Quod petis, experiar maius dare munus,
Arte mea soceri longum tentabimus aevu
Non annis revocare tuis. Modo Diva trif
Adiuvet; et praesens ingentibus annuat a
Tres aberant noctes, ut cornua tota coi

Efficerentque orbem. Postquam plenissima fulsit,
Ac solida terras spectavit imagine Luna:
Egreditur tectis, vestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos:
Fertque vagos mediae per muta silentia noctis
Incomitata gradus. Homines, volucresque, ferasque
Solverat alta quies: nullo cum murmure sepes,
Immotaeque silent frondes; silet humidus aër.
Sidera sola micant: ad quae sua brachia tendens
Ter se convertit; ter sumtis flumine crinem
Irroravit aquis; ternis ululatibus ora
Solvit: et in dura submisso poplite terra,
Nox, ait, arcanis fidissima, quaeque diurnis
Aurea cum Luna succeditis ignibus, astra,
Tuque triceps Hecate, quae coeptis conscia nostris,
Adiutrixque venis, cantusque, artesque magarum,
Quaeque magas, Tellus, pollentibus instruis herbis;
Auraeque, et venti, montesque, amnesque, lacusque,
Dique omnes nemorum, Dique omnes noctis adeste:
Quorum ope, cum volui, ripis mirantibus, amnes
In fontes rediere suos: concussaque sisto,
Stantia concutio cantu freta; nubila pello:
Nubilaque induco: ventos abigoque, vocoque:
Vipereas rumpo verbis et carmine fauces:
Vivaque saxa, sua convulsaque robora terra,
Et silvas moveo; iubeoque tremiscere montes:
Et mugire solum, manesque exire sepulcris.
Te quoque, Luna, traho, quamvis Temesaea labores
Aera tuos minuant: currus quoque carmine nostro
Pallet avi; pallet nostris Aurora venenis.
Vos mihi taurorum flammas hebetastis; et unco
Haud patiens oneris collum pressistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis;
Custodemque rudem somni sopistis: et aurum,
Vindice *decepto, Graias misistis* in urbes.
Nunc opus est succis; per quos renovata senectus

In florem redeat, primosque recolligat an
Et dabitis: neque enim micuerunt sidera
Nec frustra volucrum tractu cervice draco
Currus adest. Aderat demissus ab aether
Quo simul adscendit, frenataque colla dr
Permulsit, manibusque leves agitavit hab
Sublimis rapitur: subiectaque Thessala T
Despicit, et cretis regionibus applicat ang
Et quas Ossa tulit, quas altus Pelion herb
Othrysque, Pindusque, et Pindo maior O
Perspicit: et placita partim radice revelli
Partim succidit curvamine falcis aënae.
Multa quoque Apidani placuerunt gramin
Multa quoque Amphrysi: neque eras imm
Enipeu:
Nec non Peneae, nec non Sperchëides un
Contribuere aliquid, iuncosaque littora B
Carpit et Euboica vivax Anthedone grame
Nondum mutato vulgatum corpore Glauci
Et iam nona dies curru pennisque draconu
Nonaque nox omnes lustrantem viderat ag
Cum rediit: neque erant tacti, nisi odore, d
Et tamen annosae pellem posuere senecta
Constitit adveniens citra limenque, foresq
Et tantum coelo tegitur: refugitque virile
Contactus; statuitque aras e cespite binas
Dexteriore Hecates, at laeva parte Iuven
Quas ubi verbenis, silvaque incinxit agres
Haud procul egesta scrobibus tellure dual
Sacra facit: cultrosque in guttura velleris
Coniicit; et patulas perfundit sanguine fo
Tum super invergens liquidi carchesia Ba
Aeneaque invergens tepidi carchesia lactis
Verba simul fundit, terrenaque numina p
*Vmbrarum*que rogat rapta cum coniuge r
Ne properent artus anima fraudare senil

ios ubi placavit precibusque, et murmure longo;
sonis effoetum proferri corpus ad aras
ssit: et in plenos resolutum carmine somnos,
canimi similem, stratis porrexit in herbis.
inc procul Aesoniden, procul hinc iubet ire ministros:
monet arcanis oculos removere profanos.
ffugiunt iussi. Sparsis Medea capillis,
cchantum ritu, flagrantes circuit aras;
ultifidasque faces in fossa sanguinis atra
ngit: et intinctas geminis accendit in aris.
rque senem flamma, ter aqua, ter sulfure lustrat.
tereo validum posito medicamen aëno
rvet, et exsultat; spumisque tumentibus albet.
ic Haemonia radices valle resectas,
minasque, floresque, et succos incoquit acres.
licit extremo lapides Oriente petitos,
, quas Oceani refluum mare lavit, arenas.
ldit et exceptas Luna pernocte pruinas,
strigis infames, ipsis cum carnibus, alas;
que virum soliti vultus mutare ferinos
bigui prosecta lupi. Nec defuit illic
uamea Cinyphii tenuis membrana chelydri,
vacisque iecur cervi; quibus insuper addit
ra caputque novem cornicis saecula passae.
is et mille aliis postquam sine nomine rebus
opositum instruxit mortali barbara munus;
renti ramo iampridem mitis olivae
mnia confudit, summisque immiscuit ima.
cce! vetus calido versatus stipes aëno
it viridis primo: nec longo tempore frondem
duit; et subito gravidis oneratur olivis.
quacunque cavo spumas eiecit aëno
nis, et in terram guttae cecidere calentes;
ernat humus: *floresque*, et mollia pabula surgunt.
rod simul ac vidit; stricto Medea recludit

Ense senis iugulum: veteremque exire cruorem
Passa, replet succis. Quos postquam combibit Aeson
Aut ore acceptos, aut vulnere; barba, comaeque
Canitie posita nigrum rapuere colorem.
Pulsa fugit macies; abeunt pallorque, situsque;
Adiectoque cavae supplentur sanguine venae;
Membraque luxuriant. Aeson miratur, et olim
Ante quater denos hunc se reminiscitur annos.
Viderat ex alto tanti miracula monstri
Liber: et admonitus iuvenes nutricibus annos
Posse suis reddi; petit hoc Aeetida munus.
Neve doli cessent; odium cum coniuge falsum
Phasias assimulat: Peliaeque ad limina supplex
Confugit. Atque illam, quoniam gravis ipse senecti
Excipiunt natae, quas tempore callida parvo
Colchis amicitiae mendacis imagine cepit.
Dumque refert, inter meritorum maxima, demtu
Aesonis esse situs; atque hac in parte moratur;
Spes est virginibus Pelia subiecta creatis,
Arte suum parili revirescere posse parentem.
Iamque petunt: pretiumque iubent sine fine pacisc
Illa brevi spatio silet, et dubitare videtur:
Suspenditque animos ficta gravitate rogantes.
Mox ubi pollicita est, Quo sit fiducia maior
Muneris huius, ait, qui vestras maximus aevo es
Dux gregis inter oves, agnus medicamine fiet.
Protinus innumeris effoetus laniger annis
Attrahitur, flexo circum cava tempora cornu:
Cuius ut Haemonio marcentia guttura cultro
Fodit, et exiguo maculavit sanguine ferrum;
Membra simul pecudis, validosque venefica succ
Mergit in aere cavo. Minuuntur corporis artus:
Cornuaque exuitur, nec non cum cornibus annos
Et tener auditur medio balatus aëno.
Nec mora; balatum mirantibus, exsilit agnus:
*Lascivit*que fuga, lactantiaque ubera quaerit.

Obstupuere satae Pelia: promissaque postquam
Exhibuere fidem; tum vero impensius instant.
Ter iuga Phoebus equis, in Ibero gurgite mersis,
Demserat; et quarta radiantia nocte micabant
Sidera; cum rapido fallax Aeetias igni
Imponit purum laticem, et sine viribus herbas.
Iamque neci similis, resoluto corpore, regem,
Et cum rege suo custodes somnus habebat,
Quem dederant cantus, magicaeque potentia linguae.
Intrarant iussae cum Colchide limina natae:
Ambierantque torum: Quid nunc dubitatis inertes?
Stringite, ait, gladios: veteremque haurite cruorem;
Vt repleam vacuas iuvenili sanguine venas.
In manibus vestris vita est, aetasque parentis.
Si pietas ulla est, nec spes agitastis inanes;
Officium praestate patri: telisque senectam
Exigite; et saniem coniecto emittite ferro.
His, ut quaeque pia est, hortatibus impia prima est:
Et ne sit scelerata, facit scelus. Haud tamen ictus
Vlla suos spectare potest: oculosque reflectunt;
Caecaque dant saevis aversae vulnera dextris.
Ille, cruore fluens, cubito tamen allevat artus:
Semilacerque toro tentat consurgere: et inter
Tot medius gladios pallentia brachia tendens;
Quid facitis, gnatae? quid vos in fata parentis
Armat, ait? cecidere illis animique manusque.
Plura locuturo cum verbis guttura Colchis
Abstulit, et calidis laniatum mersit aënis.
Quod nisi pennatis serpentibus isset in auras;
Non exemta foret poenae. Fugit alta superque
Pelion umbrosum, Philyreïa tecta, superque
Othryn, et eventu veteris loca nota Cerambi.
Hic ope Nympharum sublatus in aëra pennis,
Cum *gravis infuso tellus* foret obruta ponto,
*Deucalioneas effugit ino*brutus undas.

Aeoliam Pitanen a laeva parte relinquit,
Factaque de saxo longi simulacra dracon
Idaeumque nemus: quo, nati furta, iuve
Occuluit Liber falsi sub imagine cervi:
Quaque pater Corythi parva tumulatus a
Et quos Maera novo latratu terruit agro
Eurypylique urbem, qua Coae cornua m
Gesserunt, tum cum discederet Herculis
Phoebeamque Rhodon, et lälysios Telch
Quorum oculos ipso vitiantes omnia visu
Iupiter exosus, fraternis subdidit undis.
Transit et antiquae Cartheïa moenia Cea
Qua pater Alcidamas placidam de corpo
Miraturus erat nasci potuisse columbam.
Inde lacus Hyries videt, et Cycneïa Tem
Quae subitus celebravit olor. Nam Phyll
Imperio pueri volucresque ferumque leo
Tradiderat domitos: taurum quoque vinc
Vicerat; et, spreto toties iratus amore,
Praemia poscenti taurum suprema negar
Ille indignatus, Cupies dare, dixit: et al
Desiluit saxo. Cuncti cecidisse putabant
Factus olor niveis pendebat in aëra penn
At genetrix Hyrie, servati nescia, flendo
Delicuit: stagnumque suo de nomine fec
Adiacet his Pleuron: in qua trepidantibu
Ophias effugit natorum vulnera Combe.
Inde Calaureae Letoidos adspicit arva,
In volucrem versi cum coniuge conscia r
Dextera Cyllene est: in qua cum matre M
Concubiturus erat, saevarum more ferar
Cephison procul hinc deflentem fata nep
Respicit in tumidam Phocen ab Apolline
Eumelique domum lugentis in aëre natai
Tandem vipereis Ephyren Pirenida penn
Contigit. Hic aevo veteres mortalia prin

)ora vulgarunt pluvialibus edita fungis.
postquam Colchis arsit nova nupta venenis,
rantemque domum regis mare vidit utrumque
ruine natorum perfunditur impius ensis:
aque se male mater, Iasonis effugit arma.]
: Titaniacis ablata draconibus, intrat
adias arces: quae te, iustissima Phini,
ae, senex Peripha, pariter videre volantes,
tamque novis neptem Polypemonis alis.
pit hanc Aegeus, facto damnandus in uno:
satis hospitium est, thalami quoque foedere iungit.
ue aderat Theseus, proles ignara parenti;
irtute sua bimarem pacaverat Isthmon.
is in exitium miscet Medea, quod olim
lerat secum Scythicis aconiton ab oris.
Echidneae memorant e dentibus ortum
cavis. Specus est tenebroso caecus hiatu:
ia declivis, per quam Tirynthius heros
antem, contraque diem, radiosque micantes
quantem oculos, nexis adamante catenis,
eron abstraxit: rabida qui concitus ira
evit pariter ternis latratibus auras:
parsit virides spumis albentibus agros.
concresse putant; nactasque alimenta feracis
ndique soli, vires cepisse nocendi.
e, quia nascuntur dura vivacia caute,
stes aconita vocant. Ea coniugis astu
parens Aegeus nato porrexit, ut hosti.
serat ignara Theseus data pocula dextra;
pater in capulo gladii cognovit eburno
a sui generis: facinusque excussit ab ore.
git illa necem, nebulis per carmina motis.
genitor, quamquam laetatur sospite nato;
nitus tantum, leti discrimine parvo,
mitti potuisse nefas, fovet iguibus aras,

Muneribusque Deos implet: feriuntque secu
Colla torosa boum, vinctorum cornua vittis.
Nullus Erechthidis fertur celebratior illo
Illuxisse dies. Agitant convivia patres,
Et medium vulgus: nec non et carmina, vin
Ingenium faciente, canunt. Te, maxime Th
Mirata est Marathon Cretaei sanguine tauri
Quodque suis securus arat Cromyona colon
Munus opusque tuum est. Tellus Epidauria
Clavigeram vidit Vulcani occumbere prolem
Vidit et immitem Cephesias ora Procrusten
Cercyonis letum vidit Cerealis Eleusin.
Occidit ille Sinis, magnis male viribus usus
Qui poterat curvare trabes; et agebat ab alt
Ad terram late sparsuras corpora pinus.
Tutus ad Alcathoën, Lelegeïa moenia, lime
Composito Scirone, patet: sparsique latron
Terra negat sedem, sedem negat ossibus un
Quae iactata diu fertur durasse vetustas
In scopulos: scopulis nomen Scironis inhae
Si titulos, annosque tuos numerare velimus
Facta premant annos. Pro te, fortissime, v
Publica suscipimus: Bacchi tibi sumimus h
Consonat assensu populi, precibusque faven
Regia: nec tota tristis locus ullus in urbe e
Nec tamen; usque adeo nulli sincera volu
Sollicitique aliquid laetis intervenit; Aegeu
Gaudia percepit, nato secura recepto.
Bella parat Minos: qui quamquam milite, q
quam
Classe valet; patria tamen est firmissimus i
Androgeïque necem iustis ulciscitur armis.
Ante tamen bello vires acquirit amicas:
Quaque potens habitus, volucri freta classe pe
Hinc Anaphen sibi iungit, et Astypaleïa reg
Promissis Anaphen, regna Astypaleïa bell

Hinc humilem Myconon, cretosaque rura Cimoli,
Florentemque Cythnon, Scyron, planamque Seriphon,
Marmoreamque Paron, quamque impia prodidit Arne
Sithonis accepto, quod avara poposcerat, auro.
Mutata est in avem, quae nunc quoque diligit aurum;
Nigra pedem; nigris velata monedula pennis.
At non Oliaros, Didymaeque, et Tenos, et Andros,
Et Gyaros, nitidaeque ferax Peparethos olivae,
Gnosiacas iuvere rates: latere inde sinistro
Oenopiam Minos petit, Aeacideïa regna.
Oenopiam veteres appellavere: sed ipse
Aeacus Aeginam genetricis nomine dixit.
Turba ruit, tantaeque virum cognoscere famae
Expetit. Occurrunt illi Telamonque, minorque,
Quam Telamon, Peleus, et proles tertia Phocus.
Ipse quoque egreditur, tardus gravitate senili,
Aeacus: et quae sit veniendi caussa requirit.
Admonitus patrii luctus suspirat, et illi
Dicta refert rector populorum talia centum:
Arma iuves oro pro gnato sumta, piaeque
Pars sis militiae: tumulo solatia posco.
Huic Asopiades, Petis irrita, dixit, et urbi
Haud facienda meae: neque enim coniunctior ulla
Cecropidis hac est tellus: ea foedera nobis.
Tristis abit, Stabuntque tibi tua foedera magno,
Dixit: et utilius bellum putat esse minari,
Quam gerere, atque suas ibi praeconsumere vires.
Classis ab Oenopiis etiamnum Lyctia muris
Spectari poterat; cum pleno concita velo
Attica puppis adest, in portusque intrat amicos:
Quae Cephalum, patriaeque simul mandata ferebat.
Aeacidae *longo iuvenes post* tempore visum
Agnovere tamen Cephalum, dextrasque dedere:

Inque patris duxere domum. Spectabilis h
Et veteris retinens etiamnum pignora form
Ingreditur; ramumque tenens popularis ol
A dextra laevaque duos aetate minores
Maior habet, Clyton et Buten, Pallante cr
Postquam congressus primi sua verba tuler
Cecropidum Cephalus peragit mandata, ro
Auxilium; foedusque refert, et iura parent
Imperiumque peti totius Achaïdos addit.
Sic ubi mandatam iuvit facundia caussam;
Aeacus in capulo sceptri nitente sinistra,
Ne petite auxilium, sed sumite, dixit, Ath
Nec dubie vires, quas haec habet insula, ve
Ducite, et omnis eat rerum status iste mea
Robora non desunt: superat mihi miles, et
Gratia Dis; felix et inexcusabile tempus.
Immo ita sit, Cephalus, crescat tua civibus
Res, ait. Adveniens equidem modo gaudia
Cum tam pulchra mihi, tam par aetate iuve
Obvia processit. Multos tamen inde requir
Quos quondam vidi vestra prius urbe recep
Aeacus ingemuit; tristique ita voce locutus
Flebile principium melior fortuna sequuta
Hanc utinam possem vobis memorare sine
Ordine nunc repetam: neu longa ambage mo
Ossa cinisque iacent, memori quos mente r
Et quota pars illi rerum periere mearum!
Dira lues ira populis Iunonis iniquae
Incidit, exosae dictas a pellice terras.
Dum visum mortale malum, tantaeque lat
Caussa nocens cladis; pugnatum est arte m
Exitium superabat opem; quae victa iaceb
Principio coelum spissa caligine terras
Pressit; et ignavos inclusit nubibus aestus.
Dumque quater iunctis implevit cornibus o
Luna, quater plenum tenuata retexuit orb

Letiferis calidi spirarunt flatibus Austri.
Constat et in fontes vitium venisse, lacusque;
Milliaque incultos serpentum multa per agros
Errasse, atque suis fluvios temerasse venenis.
Strage canum prima, volucrumque, oviumque, boumque,
Inque feris subiti deprensa potentia morbi.
Concidere infelix validos miratur arator
Inter opus tauros, medioque recumbere sulco.
Lanigeris gregibus, balatus dantibus aegros,
Sponte sua lanaeque cadunt, et corpora tabent.
Acer equus quondam, magnaeque in pulvere famae,
Degenerat palmas; veterumque oblitus honorum,
At praesepe gemit, morbo moriturus inerti.
Non aper irasci meminit; non fidere cursu
Cerva; nec armentis incurrere fortibus ursi.
Omnia languor habet; silvisque, agrisque, viisque
Corpora foeda iacent: vitiantur odoribus aurae.
Mira loquor: non illa canes, avidaeque volucres,
Non cani tetigere lupi: dilapsa liquescunt;
Afflatuque nocent; et agunt contagia late.
Pervenit ad miseros damno graviore colonos
Pestis, et in magnae dominatur moenibus urbis.
Viscera torrentur primo: flammaeque latentis
Indicium rubor est, et ductus anhelitus aegre.
Aspera lingua tumet; tepidisque arentia ventis
Ora patent: auraeque graves captantur hiatu.
Non stratum, non ulla pati velamina possunt:
Dura sed in terra ponunt praecordia: nec fit
Corpus humo gelidum, sed humus de corpore fervet.
Nec moderator adest: inque ipsos saeva medentes
Erumpit clades: obsuntque auctoribus artes.
Quo propior quisque est, servitque fidelius aegro;
In partem leti citius venit. Vtque salutis
Spes abiit; finemque vident in funere morbi;
Indulgent animis: et nulla, quid utile, cura est.

Vtile enim nihil est. Passim, positoque pudore,
Fontibus, et fluviis, puteisque capacibus haerent:
Nec prius est exstincta sitis, quam vita, bibendo.
Inde graves multi nequeunt consurgere; et ipsis
Immoriuntur aquis: alius tamen haurit et illas.
Tantaque sunt miseris invisi taedia lecti;
Prosiliunt: aut, si prohibent consistere vires,
Corpora devolvunt in humum; fugiuntque penates
Quisque suos: sua cuique domus funesta videtur.
Et quia caussa latet, locus est in crimine. Notis
Semanimes errare viis, dum stare valebant,
Adspiceres; flentes alios, terraeque iacentes;
Lassaque versantes supremo lumina motu.
Membraque pendentis tendunt ad sidera coeli,
Hic, illic ubi mors deprenderat, exhalantes.
Quid mihi tunc animi fuit? an, quod debuit esse,
Vt vitam odissem, et cuperem pars esse meorum?
Quo se cunque acies oculorum flexerat; illic
Vulgus erat stratum: veluti cum putria motis
Poma cadunt ramis, agitataque ilice glandes.
Templa vides contra, gradibus sublimia longis.
Iupiter illa tenet. Quis non altaribus illis
Irrita tura tulit? quoties pro coniuge coniux,
Pro gnato genitor, dum verba precantia dicit,
Non exoratis animam finivit in aris:
Inque manu turis pars inconsumta reperta est!
Admoti quoties templis, dum vota sacerdos
Concipit, et fundit purum inter cornua vinum,
Haud exspectato ceciderunt vulnere tauri!
Ipse ego sacra Iovi pro me, patriaque, tribusque
Cum facerem natis, mugitus victima diros
Edidit: et subito collapsa sine ictibus ullis
Exiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
Fibra quoque aegra notas veri, monitusque Deorum
Prodiderat: tristes penetrant ad viscera morbi.
Ante sacros vidi proiecta cadavera postes:

Ante ipsas, quo mors foret invidiosior, aras.
Pars animam laqueo claudunt; mortisque timorem
Morte fugant: utroque vocant venientia fata.
Corpora missa neci nullis de more feruntur
Funeribus: neque enim capiebant funera portae.
Aut inhumata premunt terras: aut dantur in altos
Indotata rogos. Et iam reverentia nulla est:
Deque rogis pugnant: alienisque ignibus ardent.
Qui lacriment, desunt: indefletaeque vagantur
Natarumque matrumque animae, iuvenumque
senumque.
Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
Attonitus tanto miserarum turbine rerum,
Iupiter o! dixi, si te non falsa loquuntur
Dicta sub amplexus Aeginae Asopidos isse:
Nec te, magne pater, nostri pudet esse parentem;
Aut mihi redde meos, aut me quoque conde sepulcro.
Ille notam fulgore dedit, tonitruque secundo.
Accipio, sintque ista precor felicia mentis
Signa tuae, dixi: quod das mihi, pigneror, omen.
Forte fuit iuxta patulis rarissima ramis
Sacra Iovi quercus de semine Dodonaeo
Hic nos frugilegas aspeximus agmine longo
Grande onus exiguo formicas ore gerentes,
Rugosoque suum servantes cortice callem.
Dum numerum miror, Totidem, pater optime, dixi,
Tu mihi da cives: et inania moenia supple.
Intremuit, ramisque sonum sine flamine motis
Alta dedit quercus. Pavido mihi membra timore
Horruerant, stabantque comae. Tamen oscula
terrae,
Roboribusque dedi: nec me sperare fatebar;
Sperabam tamen: atque animo mea vota fovebam.
Nox subit: et curis exercita corpora somnus
Occupat. Ante oculos eadem mihi quercus adesse,
Et ramos totidem, totidemque animalia ramis

Ferre suis visa est; pariterque tremiscere motu
Graniferumque agmen subiectis spargere in ar
Crescere quod subito, et maius maiusque videri
Ac se tollere humo: rectoque adsistere trunco;
Et maciem, numerumque pedum, nigrumque
colorem
Ponere; et humanam membris inducere formam
Somnus abit. Damno vigilans mea visa; queror
In Superis opis esse nihil. At in aedibus ingens
Murmur erat: vocesque hominum exaudire videb
Iam mihi desuetas. Dum suspicor has quoque som
Ecce! venit Telamon properus: foribusque reclu
Speque fideque, pater, dixit, maiora videbis.
Egredere. egredior: qualesque in imagine som
Visus eram vidisse viros; ex ordine tales
Adspicio, agnoscoque. Adeunt; regemque saluta
Vota Iovi solvo, populisque recentibus urbem
Partior, et vacuos priscis cultoribus agros;
Myrmidonasque voco: nec origine nomina frau
Corpora vidisti. Mores, quos ante gerebant,
Nunc quoque habent; parcumque genus, patien
que laborum,
Quaesitique tenax, et qui quaesita reservent.
Hi te ad bella, pares annis animisque, sequentu
Cum primum, qui te feliciter attulit, Eurus,
Eurus enim attulerat, fuerit mutatus in Austro
Talibus atque aliis longum sermonibus illi
Implevere diem. Lucis pars ultima mensae
Est data, nox somnis. Iubar aureus extulerat S
Flabat adhuc Eurus; redituraque vela tenebat.
Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior aetas,
Ad regem Cephalus, simul et Pallante creati
Conveniunt. Sed adhuc regem sopor altus habeb
Excipit Aeacides illos in limine Phocus:
Nam Telamon, fraterque, viros ad bella legeba
Phocus in interius spatium pulchrosque recessu

Cecropidas ducit: cum quis simul ipse resedit;
Adspicit Aeoliden ignota ex arbore factum
Ferre manu iaculum; cuius fuit aurea cuspis.
Pauca prius mediis sermonibus ille locutus,
Sum nemorum studiosus, ait, caedisque ferinae:
Qua tamen e silva teneas hastile recisum,
Iamdudum dubito: certe, si fraxinus esset,
Fulva colore foret: si cornus; nodus inesset.
Vnde sit ignoro: sed non formosius isto
Viderunt oculi telum iaculabile nostri.
Excipit Actaeis e fratribus alter: et, Vsum
Maiorem specie mirabere, dixit, in isto.
Consequitur, quodcunque petit; Fortunaque missum
Non regit; et revolat, nullo referente, cruentum.
Tum vero iuvenis Nereïus omnia quaerit:
Cur sit, et unde datum; quis tanti muneris auctor.
Quae petit, Ille refert, sed, quae narrare pudori est,
Qua tulerit mercede, silet: tactusque dolore
Coniugis amissae, lacrimis ita fatur obortis:
Hoc me, nate Dea, quis possit credere? telum
Flere facit, facietque diu; si vivere nobis
Fata diu dederint. Hoc me cum coniuge cara
Perdidit; hoc utinam caruissem munere semper!
Procris erat, si forte magis pervenit ad aures
Orithyïa tuas, raptae soror Orithyïae.
Si faciem moresque velis conferre duarum;
Dignior ipsa rapi. Pater hanc mihi iunxit Erechtheus:
Hanc mihi iunxit Amor. Felix dicebar, eramque:
Non ita Dis visum est; ac nunc quoque forsitan essem.
Alter agebatur post sacra iugalia mensis;
Cum me cornigeris tendentem retia cervis
Vertice de summo semper florentis Hymetti
Lutea mane videt pulsis Aurora tenebris,

Invitamque rapit. Liceat mihi vera referre
Pace Deae, quod sit roseo spectabilis ore,
Quod teneat lucis, teneat confinia noctis,
Nectareis quod alatur aquis; ego Procrin amaba
Pectore Procris erat, Procris mihi semper in o
Sacra tori, coitusque novos, thalamosque recen
Primaque deserti referebam foedera lecti.
Mota Dea est: et, Siste tuas, ingrate, querelas
Procrin habe, dixit. Quod si mea provida mens
Non habuisse voles: meque illi irata remisit.
Dum redeo; mecumque Deae memorata retrac
Esse metus coepit, ne iura iugalia coniux
Non bene servasset. Faciesque aetasque iubeb
Credere adulterium: prohibebant credere mor
Sed tamen abfueram: sed et haec erat, unde redibam,
Criminis exemplum: sed cuncta timemus amant
Quaerere, quod doleam, studeo; donisque pudic
Sollicitare fidem. Favet huic Aurora timori:
Immutatque meam, videor sensisse, figuram.
Palladias ineo non cognoscendus Athenas:
Ingrediorque domum. Culpa domus ipsa carebs
Castaque signa dabat: dominoque erat anxia rap
Vix aditu per mille dolos ad Erechthida facto;
Vt vidi, obstupui: meditataque paene reliqui
Tentamenta fide: male me, quin vera faterer,
Continui; male quin, ut oportuit, oscula ferre
Tristis erat; sed nulla tamen formosior illa
Esse potest tristi; desideriooque calebat
Coniugis abrepti. Tu collige, qualis in illa,
Phoce, decor fuerit; quam sic dolor ipse deceb
Quid referam, quoties tentamina nostra pudici
Repulerint mores? quoties, Ego, dixerit, uni
Servor, ubicunque est: uni mea gaudia servo?
Cui non ista fide satis experientia sano
Magna foret? non sum contentus, et in mea pu

Vulnera; dum census dare me pro nocte paciscor.
Muneraque augendo tandem dubitare coëgi.
Exclamo: Male tectus ego en! male pactus adulter,
Verus eram coniux: me, perfida, teste teneris.
Illa nihil: tacito tantummodo victa pudore
Insidiosa malo cum coniuge limina fugit:
Offensaque mei genus omne perosa virorum
Montibus errabat, studiis operata Dianae.
Tum mihi deserto violentior ignis ad ossa
Pervenit: orabam veniam; et peccasse fatebar.
Et potuisse datis simili succumbere culpae
Me quoque muneribus; si munera tanta darentur.
Hoc mihi confesso, laesum prius ulta pudorem,
Redditur, et dulces concorditer exigit annos.
Dat mihi praeterea, tanquam se parva dedisset
Dona, canem munus: quem cum sua traderet illi
Cynthia, Currendo superabit, dixerat, omnes.
Dat simul et iaculum; manibus quod, cernis, habemus.
Muneris alterius quae sit fortuna requiris?
Accipe: mirandi novitate movebere facti.
Carmina Laïades non intellecta priorum
Solverat ingeniis; et praecipitata iacebat,
Immemor ambagum, vates obscura, suarum.
Scilicet alma Themis non talia linquit inulta.
Protinus Aoniis immittitur altera Thebis
Pestis; et exitio multi pecorumque suoque
Rurigenae pavere feram. Vicina iuventus
Venimus; et latos indagine cinximus agros.
Illa levi velox superabat retia saltu;
Summaque transibat positarum lina plagarum.
Copula detrahitur canibus, quas illa sequentes
Effugit, et volucri non segnius alite ludit.
Poscor et ipse meum consensu Laelapa magno.
Muneris hoc nomen. Iamdudum vincula pugnat
Exuere ipse sibi, colloque morantia tendit.

Vix bene missus erat; neciam poteramus, u
Scire: pedum calidus vestigia pulvis habel
Ipse oculis ereptus erat. Non ocior illo
Hasta, nec excussae contorto verbere glar
Nec Gortyniaco calamus levis exit ab arcu
Collis apex medii subiectis imminet arvis:
Tollor eo, capioque novi spectacula cursu
Quo modo deprendi, modo se subducere a
Vulnere visa fera est. Nec limite callida r
In spatiumve fugit; sed decipit ora sequer
Et redit in gyrum, ne sit suus impetus hos
Imminet hic, sequiturque parem, similisqu
Non tenet, et vacuos exercet in aëra mors
Ad iaculi vertebar opem: quod dextera lil
Dum mea, dum digitos amentis indere ten
Lumina deflexi; revocataque rursus eode
Retuleram: medio, mirum! duo marmora
Adspicio; fugere hoc, illud latrare putare
Scilicet invictos ambo certamine cursus
Esse Deus voluit; si quis Deus adfuit illis.
Hactenus: et tacuit. Iaculo quod crimen i
Phocus ait. Iaculi sic crimina reddidit ille
Gaudia principium nostri sunt, Phoce, do
Illa prius referam. Iuvat o! meminisse be
Temporis, Aeacida, quo primos rite per a
Coniuge eram felix; felix erat illa marito.
Mutua cura duos, et amor socialis habeba
Nec Iovis illa meo thalamos praeferret am
Nec, me quae caperet, non si Venus ipsa
Vlla erat: aequales urebant pectora flamn
Sole fere radiis feriente cacumina primis,
Venatum in silvas iuveniliter ire solebam:
Nec mecum famulos, nec equos, nec narib
Ire canes, nec lina sequi nodosa sinebam.
Tutus eram iaculo. Sed cum satiata ferin
Dextera caedis erat; repetebam frigus, et

ae de gelidis halabat vallibus, auram.
)etebatur medio mihi lenis in aestu:
ı exspectabam: requies erat illa labori.
recordor enim, venias, cantare solebam:
: iuves, intresque sinus, gratissima, nostros:
facis, relevare velis, quibus urimur, aestus.
an addiderim, sic me mea fata trahebant,
itias plures: et, Tu mihi magna voluptas,
: sim solitus: tu me reficisque, fovesque:
is, ut silvas, ut amem loca sola: meoque
ıs iste tuus semper captatur ab ore.
ıs ambiguis deceptam praebuit aurem
quis: nomenque aurae tam saepe vocatum
utans Nymphae, Nympham mihi credit amari.
ıis extemplo ficti temerarius auctor
n adit: linguaque refert audita susurra.
la res amor est. Subito collapsa dolore,
narratur, cecidit: longoque refecta
)re, se miseram, se fati dixit iniqui:
fide questa est: et crimine concita vano,
ıihil est, metuit; metuit sine corpore nomen:
et infelix veluti de pellice vera.
tamen dubitat; speratque miserrima falli:
)que fidem negat; et, nisi viderit ipsa,
atura sui non est delicta mariti.
'a depulerant Aurorae lumina noctem;
ior, silvasque peto: victorque per herbas,
'eni, dixi; nostroque medere labori.
ıito gemitus inter mea verba videbar
) quos audisse. Veni, tamen, optima, dixi.
e levem rursus strepitum faciente caduca,
atus esse feram: telumque volatile misi.
s erat: medioque tenens in pectore vulnus,
ıihi! conclamat. Vox est ubi cognita fidae
gis; ad vocem praeceps amensque cucurri.
ıimem, et sparsas foedantem sanguine vestes,

Et sua, me miserum! de vulnere dona trahentem
Invenio: corpusque meo mihi carius ulnis
Sontibus attollo: scissaque a pectore veste
Vulnera saeva ligo: conorque inhibere cruorem:
Neu me morte sua sceleratum deserat, oro.
Viribus illa carens, et iam moribunda, coëgit
Haec se pauca loqui: Per nostri foedera lecti,
Perque Deos supplex oro, superosque, meosque
Per si quid merui de te bene; perque manentem
Nunc quoque, cum pereo, caussam mihi mortis, amorem;
Ne thalamis Auram patiare innubere nostris.
Dixit: et errorem tum denique nominis esse
Et sensi, et docui. Sed quid docuisse iuvabat?
Labitur; et parvae fugiunt cum sanguine vires.
Dumque aliquid spectare potest; me spectat: et in me
Infelicem animam nostroque exhalat in ore.
Sed vultu meliore mori secura videtur.
Flentibus haec lacrimans heros memorabat; et ecce
Aeacus ingreditur duplici cum prole, novoque
Milite; quem Cephalus cum fortibus accipit armi

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER OCTAVVS.

Iam nitidum retegente diem, noctisque fugante
Tempora Lucifero, cadit Eurus; et humida surgit
Nubila. Dant placidi cursum redeuntibus Austri
Aeacidis, Cephaloque; quibus feliciter acti

Ante exspectatum portus tenuere petitos.
Interea Minos Lelegeïa littora vastat:
Praetentatque sui vires Mavortis in urbe
Alcathoi, quam Nisus habet; cui splendidus ostro
Inter honoratos medio de vertice canos
Crinis inhaerebat, magni fiducia regni.
Sexta resurgebant orientis cornua Phoebes:
Et pendebat adhuc belli Fortuna: diuque
Inter utrumque volat dubiis Victoria pennis.
Regia turris erat vocalibus addita muris:
In quibus auratam proles Letoïa fertur
Deposuisse lyram: saxo sonus eius inhaesit.
Saepe illuc solita est adscendere filia Nisi;
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo,
Tum cum pax esset. Bello quoque saepe solebat
Spectare ex illa rigidi certamina Martis.
Iamque mora belli procerum quoque nomina norat,
Armaque, equosque, habitusque, Cydoneasque pharetras.
Noverat ante alios faciem ducis Europaei;
Plus etiam, quam nosse sat est. Hac iudice Minos,
Seu caput abdiderat cristata casside pennis,
Seu galea formosus erat: seu sumserat auro
Fulgentem clypeum, clypeum sumsisse decebat.
Torserat adductis hastilia lenta lacertis;
Laudabat virgo iunctam cum viribus artem.
Imposito patulos calamo sinuaverat arcus:
Sic Phoebum sumtis iurabat stare sagittis.
Cum vero faciem demto nudaverat aere,
Purpureusque albi stratis insignia pictis
Terga premebat equi, spumantiaque ora regebat;
Vix sua, vix sanae virgo Niseïa compos
Mentis erat. Felix iaculum, quod tangeret ille,
Quaeque manu premeret, felicia frena vocabat.
Impetus est illi, liceat modo, ferre per agmen
Virgineos hostile gradus: est impetus illi,

Turribus e summis in Gnosia mittere corpus
Castra; vel aeratas hosti recludere portas:
Vel si quid Minos aliud velit. Vtque sedebat
Candida Dictaei spectans tentoria regis;
Laeter, ait, doleamne geri lacrimábile bellum,
In dubio est. Doleo, quod Minos hostis amanti es
Sed nisi bella forent, numquid mihi cognitus esse
Me tamen accepta poterat deponere bellum
Obside: me comitem, me pacis pignus habere.
Si, quae te genuit, talis, pulcherrime rerum,
Qualis es ipse, fuit; merito Deus arsit in illa.
O! ego ter felix, si pennis lapsa per auras
Gnosiaci possim castris insistere regis:
Fassaque me, flammasque meas, qua dote, rogarer
Vellet emi! tantum patrias ne posceret arces.
Nam pereant potius sperata cubilia, quam sim
Proditione potens: quamvis saepe utile vinci
Victoris placidi fecit clementia multis.
Iusta gerit certe pro nato bella peremto:
In caussaque valet; caussamque tuentibus armis
Vt puto, vincemur. Qui si manet exitus urbem,
Cur suus haec illi reserabit moenia Mavors,
Et non noster amor? melius sine caede, moraqu
Impensaque sui poterit superare cruoris.
Quam metuo certe, ne quis tua pectora, Minos,
Vulneret imprudens! quis enim tam dirus, ut in
Dirigere immitem, nisi nescius, audeat hastam!
Coepta placent, et stat sententia tradere mecum
Dotalem patriam, finemque imponere bello.
Verum velle parum est. Aditus custodia servat:
Claustraque portarum genitor tenet: hunc ego solum
Infelix timeo: solus mea vota moratur.
Di facerent, sine patre forem! sibi quisque profec
Fit Deus: ignavis precibus Fortuna repugnat.
Altera iamdudum succensa Cupidine tanto

ire gauderet, quodcunque obstaret amori.
r ulla foret me fortior? ire per ignes,
ladios ausim. Neque in hoc tamen ignibus ullis,
ladiis opus est: opus est mihi crine paterno.
ihi est auro pretiosior; illa beatam
ira me, votique mei factura potentem.
lia dicenti, curarum maxima nutrix,
ntervenit; tenebrisque audacia crevit.
a quies aderat, qua curis fessa diurnis
ra somnus habet. Thalamos taciturna paternos
:: et, heu facinus! fatali nata parentem
suum spoliat: praedaque potita nefanda
iecum spolium sceleris; progressaque porta
iedios hostes, meritis fiducia tanta est,
nit ad regem: quem sic affata paventem:
t amor facinus. Proles ego regia Nisi
a, tibi trado patriosque, meosque Penates.
nia nulla peto, nisi te: cape pignus amoris
ureum crinem: nec me nunc tradere crinem,
atrium tibi crede caput: sceleratque dextra
ra porrexit. Minos porrecta refugit;
atusque novi, respondit, imagine facti:
submoveant, o! nostri infamia saecli,
suo: tellusque tibi pontusque negentur.
ego non patiar, Iovis incunabula, Creten,
meus est orbis, tantum contingere monstrum.
: et, ut leges captis iustissimus auctor
ibus imposuit, classis retinacula solvi
:; et aeratas impelli remige puppes.
a, freto postquam deductas nare carinas,
praestare ducem sceleris sibi praemia vidit;
umtis precibus violentam transit in iram:
densque manus, sparsis furibunda capillis,
fugis, exclamat, meritorum auctore relicta,

O! patriae praelate meae, praelate parenti?
Quo fugis, immitis? cuius victoria nostrum
Et scelus et meritum est. Nec te data munera, n
Noster movit amor; nec quod spes omnis in u
Te mea congesta est. Nam quo deserta revert
In patriam? superata iacet. Sed finge manere
Proditione mea clausa est mihi. Patris ad ora
Quae tibi donavi. Cives odere meretem:
Finitimi exemplum metuunt. Obstruximus or
Terrarum, nobis ut Crete sola pateret.
Hac quoque si prohibes, et nos, ingrate, relin
Non genetrix Europa tibi, sed inhospita Syrti
Armeniaeve tigres, Austrove agitata Charybdi
Nec Iove tu natus: nec mater imagine tauri
Ducta tua est: generis falsa est ea fabula vest
Et ferus, et captus nullius amore iuvencae,
Qui te progenuit, taurus fuit. Exige poenas,
Nise pater. Gaudete malis modo prodita nost
Moenia: nam fateor, merui; et sum digna per
Me tamen ex illis aliquis, quos impia laesi,
Me perimat. Cur, qui vicisti crimine nostro,
Insequeris crimen? scelus hoc patriaeque, patri
Officium tibi sit. Te vere coniuge digna est,
Quae torvum ligno decepit adultera taurum;
Discordemque utero foetum tulit. Ecquid ad a
Perveniunt mea dicta tuas? an inania venti
Verba ferunt, idemque tuas, ingrate, carinas?
Iam iam Pasiphaën non est mirabile taurum
Praeposuisse tibi: tu plus feritatis habebas.
Me miseram! properare iuvat: divulsaque re
Vnda sonat. Mecum simul ah! mea terra rece
Nil agis, o! frustra meritorum oblite meorum.
Insequar invitum: puppimque amplexa recur
Per freta longa trahar. Vix dixerat; insilit un
Consequiturque rates, faciente Cupidine vires
Gnosiacaeque haeret comes invidiosa carinae.

{uam pater ut vidit; nam iam pendebat in auras,
{t modo factus erat fulvis Haliaeëtos alis;
bat, ut haerentem rostro laniaret adunco.
lla metu puppim dimittit: at aura cadentem
ustinuisse levis, ne tangeret aequora, visa est.
luma fuit: plumis in avem mutata vocatur
iris: et a tonso est hoc nomen adepta capillo.
Vota Iovi Minos taurorum corpora centum
olvit, ut egressus ratibus Curetida terram
ontigit; et spoliis decorata est regia fixis.
reverat opprobrium generis: foedumque patebat
atris adulterium monstri novitate biformis.
estinat hunc Minos thalamis removere pudorem;
ultiplicique domo, caecisque includere tectis.
aedalus ingenio fabrae celeberrimus artis
nit opus: turbatque notas, et lumina flexum
ucit in errorem variarum ambage viarum.
n secus ac liquidus Phrygiis Maeandros in arvis
ıdit; et ambiguo lapsu refluitque fluitque:
ccurrensque sibi venturas adspicit undas:
t nunc ad fontes, nunc in mare versus apertum,
certas exercet aquas. Ita Daedalus implet
ınumeras errore vias: vixque ipse reverti
d limen potuit; tanta est fallacia tecti.
uo postquam tauri geminam iuvenisque figuram
lausit, et Actaeo bis pastum sanguine monstrum
ertia sors annis domuit repetita novenis;
tque ope virginea, nullis iterata priorum,
ınua difficilis filo est inventa relecto;
rotinus Aegides, rapta Minoide, Dian
ela dedit: comitemque suam crudelis in illo
ittore deseruit. Desertae, et multa querenti,
mplexus et opem Liber tulit. Vtque perenni
idere clara foret, sumtam de fronte coronam
mmisit coelo. Tenues volat illa per auras:
umque volat; gemmae subitos vertuntur in ignes:

Consistuntque loco, specie remanente Coronae:
Qui medius nixique genu est, anguemque tenenti
Daedalus interea Creten longumque perosus
Exsilium, tactusque soli natalis amore;
Clausus erat pelago. Terras licet, inquit, et undi
Obstruat: at coelum certe patet: ibimus illac.
Omnia possideat; non possidet aëra Minos.
Dixit: et ignotas animum dimittit in artes:
Naturamque novat. Nam ponit in ordine pennas
A minima coeptas, longam breviore sequenti:
Vt clivo crevisse putes. Sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit avenis.
Tum lino medias, et ceris alligat imas,
Atque ita compositas parvo curvamine flectit;
Vt veras imitentur aves. Puer Icarus una
Stabat: et, ignarus sua se tractare pericla,
Ore renidenti, modo quas vaga moverat aura,
Captabat plumas: flavam modo pollice ceram
Mollibat; lusuque suo mirabile patris
Impediebat opus. Postquam manus ultima coepti
Imposita est; geminas opifex libravit in alas
Ipse suum corpus: motaque pependit in aura.
Instruit et natum: Medioque ut limite curras,
Icare, ait, moneo, ne, si demissior ibis,
Vnda gravet pennas; si celsior, ignis adurat.
Inter utrumque vola. Nec te spectare Booten,
Aut Helicen iubeo, strictumve Orionis ensem.
Me duce carpe viam. Pariter praecepta volandi
Tradit; et ignotas humeris accommodat alas.
Inter opus monitusque genae maduere seniles:
Et patriae tremuere manus. Dedit oscula nato
Non iterum repetenda suo; pennisque levatus
Ante volat; comitique timet. Velut ales, ab alto
Quae teneram prolem produxit in aëra nido,
Hortaturque sequi; damnosasque erudit artes:
Et movet ipse suas, et nati respicit alas.

Hos aliquis, tremula dum captat arundine pisces,
Aut pastor baculo, stivave innixus arator,
Vidit; et obstupuit: quique aethera carpere possent,
Credidit esse Deos. Et iam Iunonia laeva
Parte Samos fuerant, Delosque, Parosque relictae:
Dextra Lebynthos erant, fecundaque melle Calymne,
Cum puer audaci coepit gaudere volatu,
Deseruitque ducem, coelique cupidine tactus
Altius egit iter. Rapidi vicinia Solis
Mollit odoratas, pennarum vincula, ceras.
Tabuerant cerae: nudos quatit ille lacertos:
Remigioque carens non ullas percipit auras.
Oraque caerulea, patrium clamantia nomen,
Excipiuntur aqua: quae nomen traxit ab illo.
At pater infelix, nec iam pater, Icare, dixit,
Icare, dixit, ubi es? qua te regione requiram?
Icare, dicebat: pennas conspexit in undis
Devovitque suas artes; corpusque sepulcro
Condidit; et tellus a nomine dicta sepulti.
Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati
Garrula ramosa prospexit ab ilice perdix:
Et plausit pennis; testataque gaudia cantu est;
Vnica tunc volucris; nec visa prioribus annis,
Factaque nuper avis, longum tibi, Daedale, crimen.
Namque huic tradiderat, fatorum ignara, docendam
Progeniem germana suam, natalibus actis
Bis puerum senis, animi ad praecepta capacis.
Ille etiam medio spinas in pisce notatas
Traxit in exemplum: ferroque incidit acuto
Perpetuos dentes; et serrae reperit usum.
Primus et ex uno duo ferrea brachia nodo
Vinxit; ut, aequali spatio distantibus illis,
Altera pars staret; pars altera duceret orbem.
Daedalus invidit; sacraque ex arce Minervae
Praecipitem mittit, lapsum mentitus. At illum,

Quae favet ingeniis, excepit Pallas: avemque
Reddidit: et medio velavit in aëre pennis.
Sed vigor ingenii quondam velocis in alas,
Inque pedes abiit: nomen, quod et ante, remansit.
Non tamen haec alte volucris sua corpora tollit,
Nec facit in ramis, altoque cacumine, nidos;
Propter humum volitat: ponitque in sepibus ova,
Antiquique memor metuit sublimia casus.
Iamque fatigatum tellus Aetnaea tenebat
Daedalon: et sumtis pro supplice Cocalus armis
Mitis habebatur. Iam lamentabile Athenae
Pendere desierant, Thesea laude, tributum.
Templa coronantur: bellatricemque Minervam
Cum Iove Disque vocant aliis: quos sanguine voti
Muneribusque datis, et acerris turis adorant.
Sparserat Argolicas nomen vaga Fama per urbes
Theseos: et populi, quos dives Achaïa cepit,
Huius opem magnis imploravere periclis:
Huius opem Calydon, quamvis Meleagron habere
Sollicita supplex petiit prece. Caussa petendi
Sus erat, infestae famulus vindexque Dianae.
Oenea namque ferunt, pleni successibus anni,
Primitias, frugem Cereri, sua vina Lyaeo,
Palladios flavae latices libasse Minervae.
Coeptus ab agricolis Superos pervenit ad omnes
Invidiosus honos: solas sine ture relictas
Praeteritae cessasse ferunt Letoïdos aras.
Tangit et ira Deos. At non impune feremus;
Quaeque inhonoratae, non et dicemur inultae;
Inquit: et Oeneos ultorem spreta per agros
Misit aprum: quanto maiores herbida tauros
Non habet Epiros: sed habent Sicula arva minores
Sanguine et igne micant oculi, riget ardua cervi
Et setae densis similes hastilibus horrent:
*[Stant*que velut vallum, velut alta hastilia setae
Fervida cum rauco latos stridore per armos

fluit: dentes aequantur dentibus Indis.
n ab ore venit: frondes afflatibus ardent.
o crescenti segetes proculcat in herba:
natura metit fleturi vota coloni:
erem in spicis intercipit. Area frustra,
tra exspectant promissas horrea messes.
ntur gravidi longo cum palmite foetus,
ue cum ramis semper frondentis olivae.
et in pecudes. Non has pastorve canesve,
menta truces possunt defendere tauri.
iunt populi, nec se, nisi moenibus urbis,
utant tutos: donec Meleagros, et una
manus iuvenum coïere cupidine laudis.
ridae gemini, spectatus caestibus alter,
quo: primaeque ratis molitor Iason,
Pirithoo, felix concordia, Theseus,
Thestiadae, prolesque Aphareïa Lynceus,
x Idas; et iam non femina Caeneus,
pusque ferox, iaculoque insignis Acastus,
thoosque, Dryasque, et cretus Amyntore Phoenix,
daeque pares, et missus ab Elide Phyleus.
elamon aberat, magnique creator Achillis:
ue Pheretiade, et Hyanteo Iolao
er Eurytion, et cursu invictus Echion,
iusque Lelex, Panopeusque, Hyleusque, feroxque
sus, et primis etiamnum Nestor in armis.
s Hippocoon antiquis misit Amyclis;
opesque socer, cum Parrhasio Ancaeo,
cidesque sagax, et adhuc a coniuge tutus
les, nemorisque decus Tegeaea Lycaei.
s huic summam mordebat fibula vestem;
erat simplex, nodum collectus in unum:
*mero pendens reso*nabat eburnea laevo
m custos: arcum quoque laeva tenebat.

Talis erat cultus: facies, quam dicere vere
Virgineam in puero, puerilem in virgine possis.
Hanc pariter vidit, pariter Calydonius heros
Optavit, renuente Deo: flammasque latentes
Hausit, et O! felix, si quem dignabitur, inquit,
Ista virum! nec plura sinunt tempusque, pudorque
Dicere: maius opus magni certaminis urget.
Silva frequens trabibus, quam nulla ceciderat aetas,
Incipit a plano, devexaque prospicit arva.
Quo postquam venere viri; pars retia tendunt:
Vincula pars adimunt canibus: pars pressa sequuntur
Signa pedum: cupiuntque suum reperire periclum.
Concava vallis erat, qua se demittere rivi
Assuerant pluvialis aquae. Tenet ima lacunae
Lenta salix, ulvaeque leves, iuncique palustres,
Viminaque, et longa parvae sub arundine cannae.
Hinc aper excitus medios violentus in hostes
Fertur, ut excussis elisi nubibus ignes.
Sternitur incursu nemus: et propulsa fragorem
Silva dat. Exclamant iuvenes: praetentaque forti
Tela tenent dextra, lato vibrantia ferro.
Ille ruit, spargitque canes, ut quisque ruenti
Obstat: et obliquo latrantes dissipat ictu.
Cuspis Echionio primum contorta lacerto
Vana fuit, truncoque dedit leve vulnus acerno.
Proxima, si nimiis mittentis viribus usa
Non foret, in tergo visa est haesura petito:
Longius it: auctor teli Pagasaeus Iason.
Phoebe, ait Ampycides, si te coluique, coloque;
Da mihi, quod petitur, certo contingere telo.
Qua potuit, precibus Deus annuit. Ictus ab illo,
Sed sine vulnere, aper: ferrum Diana volanti
Abstulerat iaculo: lignum sine acumine venit.
Ira feri mota est: nec fulmine lenius arsit:

ux micat ex oculis, spiratque e pectore flamma.
tque volat moles, adducto concita nervo,
um petit aut muros, aut plenas milite turres;
i iuvenes vasto sic impete vulnificus sus
ertur: et Eupalamon Pelagonaque, dextra tuentes
ornua, prosternit. Socii rapuere iacentes.
t non letiferos effugit Enaesimus ictus
ippocoonte satus. Trepidantem, et terga parantem
ertere, succiso liquerunt poplite nervi.
orsitan et Pylius citra Troiana perisset
empora: sed sumto posita conamine ab hasta,
rboris insiluit, quae stabat proxima, ramis:
espexitque, loco tutus, quem fugerat, hostem.
entibus ille ferox in querno stipite tritis
mminet exitio, fidensque recentibus armis
thryadae magni rostro femur hausit adunco.
t gemini, nondum coelestia sidera, fratres,
mbo conspicui, nive candidioribus ambo
ectabantur equis: ambo vibrata per auras.
lastarum tremulo quatiebant spicula motu.
ulnera fecissent; nisi setiger inter opacas
ec iaculis isset, nec equo loca pervia, silvas.
ersequitur Telamon, studioque incautus eundi,
ronus ab arborea cecidit radice retentus.
um levat hunc Peleus, celerem Tegeaea sagittam
mposuit nervo, sinuatoque expulit arcu.
ixa sub aure feri summum destringit arundo
orpus, et exiguo rubefecit sanguine setas.
ec tamen illa sui successu laetior ictus,
Quam Meleagros erat. Primus vidisse putatur,
Et primus sociis visum ostendisse cruorem:
Et Meritum, dixisse, feres virtutis honorem.
Erubuere viri, seque exhortantur, et addunt
Cum clamore animos, iaciuntque sine ordine tela.
Turba nocet iactis, et, quos petit, impedit ictus,
Ecce! furens contra sua fata bipennifer Arcas,

Discite, femineis quid tela virilia praestent,
O! iuvenes, operique meo concedite, dixit.
Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis;
Hunc tamen invita perimet mea dextra Diana.
Talia magniloquo tumidus memoraverat ore:
Ancipitemque manu tollens utraque securim,
Institerat digitis, primos suspensus in artus.
Occupat audacem, quaque est via proxima leto,
Summa ferus geminos direxit in inguina dentes.
Concidit Ancaeus: glomerataque sanguine mult
Viscera lapsa fluunt: madefactaque terra cruor
est.
Ibat in adversum, proles Ixionis, hostem
Pirithous, valida quatiens venabula dextra.
Cui procul Aegides, O! me mihi carior, inquit,
Pars animae consiste meae: licet eminus esse
Fortibus: Ancaeo nocuit temeraria virtus.
Dixit: et aerata torsit grave cuspide cornum:
Quo bene librato, votique potente futuro,
Obstitit aesculea frondosus ab arbore ramus.
Misit et Aesonides iaculum: quod casus ab illo
Vertit in inmeriti fatum latrantis, et, inter
Ilia coniectum, tellure per ilia fixum est.
At manus Oenidae variat: missisque duabus,
Hasta prior terra, medio stetit altera tergo.
Nec mora: dum saevit, dum corpora versat in orbe
Stridentemque novo spumam cum sanguine fundi
Vulneris auctor adest: hostemque irritat ad ira
Splendidaque adversos venabula condit in armo
Gaudia testantur socii clamore secundo;
Victricemque petunt dextrae coniungere dextra
Immanemque ferum multa tellure iacentem
Mirantes spectant: neque adhuc contingere tut
Esse putant; sed tela tamen sua quisque cruenta
Ipse pede imposito caput exitiabile pressit:
Atque ita, Sume mei spolium, Nonacria, iuris,

Dixit, et in partem veniat mihi gloria tecum.
Protinus exuvias, rigidis horrentia setis
Terga, dat, et magnis insignia dentibus ora.
Illi laetitiae est cum munere muneris auctor.
Invidere alii; totoque erat agmine murmur.
Et quibus, ingenti tendentes brachia voce,
Pone age, nec titulos intercipe, femina, nostros,
Thestiadae clamant: neu te fiducia formae
Decipiat; longeque tuo sit captus amore
Auctor: et huic adimunt munus, ius muneris illi.
Non tulit, et tumida frendens Mavortius ira,
Discite raptores alieni, dixit, honoris,
Facta minis quantum distent: hausitque nefando
Pectora Plexippi, nil tale timentia, ferro.
Toxea, quid faciat, dubium, pariterque volentem
Vlcisci fratrem, fraternaque fata timentem,
Haud patitur dubitare diu: calidumque priori
Caede recalfecit consorti sanguine telum.
Dona Deûm templis, nato victore, ferebat,
Cum videt extinctos fratres, Althaea, referri.
Quae, plangore dato, moestis ululatibus urbem
Implet, et auratis mutavit vestibus atras.
At simul est auctor necis editus; excidit omnis
Luctus, et a lacrimis in poenae versus amorem est.
Stipes erat, quem, cum partus enixa iaceret
Thestias, in flammam triplices posuere Sorores:
Staminaque impresso fatalia pollice nentes,
Tempora, dixerunt, eadem, lignoque tibique,
O! modo nate, damus. Quo postquam carmine dicto
Excessere Deae; flagrantem mater ab igne
Eripuit torrem, sparsitque liquentibus undis.
Ille diu fuerat penetralibus abditus imis:
Servatusque tuos, iuvenis, servaverat annos.
Protulit hunc genetrix, taedasque in fragmina ponit
Imperat, *et positis inimicos* admovet ignes.
Tum conata quater flammis imponere ramum,

Coepta quater tenuit. Pugnant materque s
Et diversa trahunt unum duo nomina pect
Saepe metu sceleris pallebant ora futuri:
Saepe suum fervens oculis dabat ira rubo
Et modo nescio quid similis crudele mina
Vultus erat; modo quem misereri credere
Cumque ferus lacrimas animi siccaverat a
Inveniebantur lacrimae tamen. Vtque car
Quam ventus, ventoque rapit contrarius a
Vim geminam sentit, paretque incerta du
Thestias haud aliter dubiis affectibus erra
Inque vicem ponit, positamque resuscitat
Incipit esse tamen melior germana parent
Et, consanguineas ut sanguine leniat umb
Impietate pia est. Nam postquam pestifer
Convaluit; Rogus iste cremet mea viscera
Vtque manu dira lignum fatale tenebat;
Ante sepulcrales infelix adstitit aras:
Poenarumque Deae triplices, furialibus, i
Eumenides, sacris vultus advertite vestro
Vlciscor facioque nefas: mors morte pian
In scelus addendum scelus est, in funera f
Per coacervatos pereat domus impia luctu
An felix Oeneus nato victore fruetur,
Thestius orbus erit? melius lugebitis amb
Vos modo, fraterni manes, animaeque rec
Officium sentite meum: magnoque parata
Accipite inferias, uteri mala pignora nost

Mens ubi materna est? ubi nunc pia vota parentum?
Et, quos sustinui, bis mensum quinque labores?
O! utinam primis arsisses ignibus infans:
Idque ego passa forem! vixisti munere nostro:
Nunc merito moriere tuo. Cape praemia facti,
Misque datam, primum partu, mox stipite rapto,
Redde animam: vel me fraternis adde sepulcris.
Et cupio, et nequeo. Quid agam? modo vulnera fratrum
Ante oculos mihi sunt, et tantae caedis imago:
Nunc animum pietas, maternaque nomina frangunt.
Me miseram! male vincetis: sed vincite, fratres:
Dummodo, quae dedero vobis solatia, vosque
Ipsa sequar. Dixit, dextraque aversa trementi
Funereum torrem medios coniecit in ignes.
Aut dedit, aut visus gemitus est ille dedisse
Stipes: et invitis correptus ab ignibus arsit.
Nascius atque absens flamma Meleagros in illa
Friturr, et caecis torreri viscera sentit
Ignibus: at magnos superat virtute dolores.
Quod tamen ignavo cadat et sine sanguine leto,
Moeret: et Ancaei felicia vulnera dicit:
Grandaevumque patrem, fratremque, piasque sorores
Cum gemitu, sociamque tori vocat ore supremo;
Torsitan et matrem. Crescunt ignisque dolorque;
Languescuntque iterum: simul est extinctus uterque,
Atque leves abiit paulatim spiritus auras.
Alta iacet Calydon: lugent iuvenesque senesque:
Vulgusque, proceresque gemunt: scissaeque capillos
Planguntur matres Calydonides Eveninae.
Pulvere canitiem genitor, vultusque seniles
Foedat humi fusus; spatiosumque increpat aevum.
Iam de matre manus, diri sibi conscia facti,

Post cinerem; cinēres haustos ad pectora pr
Affusaeque iacent tumulo; signataque saxa
Nomine complexae, lacrimas in nomine fun
Quas, Parthaoniae tandem Letoïa clade
Exsatiata domus, praeter Gorgenque, nuru
Nobilis Alcmenae, natis in corpore pennis
Adlevat; et longas per brachia porrigit alas
Corneaque ora facit; versasque per aëra mi
Interea Theseus, sociati parte laboris
Functus, Erechtheas Tritonidos ibat ad arc
Clausit iter, fecitque moras Achelous eunti,
Imbre tumens. Succede meis, ait, inclyte,
Cecropida; nec te committe rapacibus undi
Ferre trabes solidas, obliquaque volvere m
Murmure saxa solent. Vidi contermina rip
Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortib
Profuit armentis, nec equis velocibus esse.
Multa quoque hic torrens, nivibus de monte
Corpora turbineo iuvenilia vortice mersit.
Tutior est requies, solito dum flumina curr

ac Ixionides, illa Troezenius heros
arte Lelex, raris iam sparsus tempora canis.
uosque alios parili fuerat dignatus honore
mnis Acarnanum, laetissimus hospite tanto.
rotinus appositas nudae vestigia Nymphae
struxere epulis mensas: dapibusque remotis
gemma posuere merum. Tum maximus heros,
equora prospiciens oculis subiecta, Quis, inquit,
le locus? digitoque ostendit: et, Insula nomen
uod gerat illa, doce: quamquam non una videtur.
mnis ad haec, Non est, inquit, quod cernimus, unum.
uinque iacent terrae: spatium discrimina fallit.
uoque minus spretae factum mirere Dianae;
aides hae fuerant: quae cum bis quinque iuvencos
lactassent, rurisque Deos ad sacra vocassent;
memores nostri festas duxere choreas.
tumui, quantusque feror, cum plurimus, unquam,
antus eram: pariterque animis immanis, et undis
silvis silvas, et ab arvis arva revelli.
umque loco Nymphas, memores tum denique nostri,
freta provolvi. Fluctus nosterque marisque
ontinuam diduxit humum; partesque resolvit
totidem, mediis quot cernis Echinadas undis.
Vt tamen ipse vides, procul, en! procul una recessit
sula grata mihi, Perimelen navita dicit.
luic ego virgineum dilectae nomen ademi.
uod pater Hippodamas aegre tulit: inque profundum
ropulit e scopulo pariturae corpora natae.
xcepi; nantemque ferens, O! proxima coelo
egna vagae, dixi, sortite, Tridentifer, undae,
quo desinimus, quo sacri currimus amnes,
Hue ades, atque audi placidus, Neptune, precantem.]

Huic ego, quam porto, nocui. Si mitis, et
Si pater Hippodamas, aut si minus impius
Debuit illius misereri, ignoscere nobis.
Affer opem; mersaeque, precor, feritate
Da, Neptune, locum: vel sit locus ipsa, li
Hunc quoque complectar. Movit caput ae
rex:
Concussitque suis omnes assensibus unda
Extimuit Nymphe: nabat tamen. Ipse nat
Pectora tangebam trepido salientia motu:
Dumque ea contrecto, totum durescere se
Corpus; et inducta condi praecordia terra
[Dum loquor; amplexa est artus nova te
natantes,
Et gravis increvit mutatis insula membris.
Amnis ab his tacuit. Factum mirabile c
Moverat. Irridet credentes: utque Dooru
Spretor erat, mentisque ferox Ixione natu
Ficta refers, nimiumque putas, Acheloë, p
Esse Deos, dixit; si dant adimuntque figu
Obstupuere omnes; nec talia dicta probar
Ante omnesque Lelex, animo maturus et a
Sic ait: Immensa est, finemque potentia c
Non habet: et quidquid Superi voluere, p
est.
Quoque minus dubites; tiliae contermina
Collibus est Phrygiis, modico circumdata
Ipse locum vidi: nam me Pelopeïa Pitthe

ıia Baucis anus, parilique aetate Philemon
unt annis iuncti iuvenilibus; illa
enuere casa: paupertatemque fatendo
ere levem, nec iniqua mente ferendam.
efert, dominos illic, famulosve requiras;
domus duo sunt: idem parentque iubentque.
ubi Coelicolae parvos tetigere penates;
ıissoque humiles intrarunt vertice postes;
bra senex posito iussit relevare sedili:
ıuperiniecit textum rude sedula Baucis.
foco tepidum cinerem dimovit: et ignes
tat hesternos; foliisque et cortice sicco
t; et ad flammas anima producit anili:
ifidasque faces, ramaliaque arida tecto
lit, et minuit, parvoque admovit aëno.
que suus coniux riguo collegerat horto,
cat olus foliis. Furca levat ille bicorni
da terga suis, nigro pendentia tigno:
ıtoque diu resecat de tergore partem
ıam; sectamque domat ferventibus undis.
ea medias fallunt sermonibus horas:
rique moram prohibent. Erat alveus illic
ıeus, curva clavo suspensus ab ansa:
ıidis impletur aquis; artusque fovendos
ıit. In medio torus est de mollibus ulvis
situs lecto, sponda pedibusque salignis.
bus hunc velant, quas non nisi tempore festo
ere consuerant: sed et haec vilisque vetusque
s erat, lecto non indignanda saligno.
buere Dei. mensam succincta tremensque
: anus. Mensae sed erat pes tertius impar:
ı parem fecit. Quae postquam subdita clivum
ılit; aequatum mentae tersere virentes.
ur hic bicolor sincerae bacca Minervae,
ltaque In liquida corna autumnalia faece,
ıque, et radix, et lactis massa coacti;

Ovaque, non acri leviter versata favilla;
Omnia fictilibus. Post haec caelatus eade
Sistitur argilla crater; fabricataque fago
Pocula, qua cava sunt, flaventibus illita c
Parva mora est; epulasque foci misere ca
Nec longae rursus referuntur vina senect
Dantque locum mensis paulum seducta se
Hic nux, hic mista est rugosis carica paln
Prunaque, et in patulis redolentia mala c
Et de purpureis collectae vitibus uvae.
Candidus in medio favus est. Super omni
Accessere boni: nec iners pauperque volu
Interea, quoties haustum cratera repleri
Sponte sua, per seque vident succrescere
Attoniti novitate pavent, manibusque sup
Concipiunt Baucisque preces timidusque P
Et veniam dapibus, nullisque paratibus or
Vnicus anser erat, minimae custodia villa
Quem Dis hospitibus domini mactare par
Ille celer penna tardos aetate fatigat;
Eluditque diu: tandemque est visus ad ip
Confugisse Deos. Superi vetuere necari;
Dique sumus; meritasque luet vicinia poe
Impia, dixerunt: vobis immunibus huius
Esse mali dabitur: modo vestra relinquit
Ac nostros comitate gradus: et in ardua n
Ite simul. Parent ambo, baculisque levat
Nituntur longo vestigia ponere clivo.
Tantum aberant summo, quantum semel i
Missa potest: flexere oculos, et mersa pal

Talia cum placido Saturnius edidit ore:
Dicite, iuste senex, et femina coniuge iusto
Digna, quid optetis. Cum Baucide pauca locutus,
Iudicium Superis aperit commune Philemon:
Esse sacerdotes, delubraque vestra tueri
Poscimus: et quoniam concordes egimus annos;
Auferat hora duos eadem: nec coniugis unquam
Iusta meae videam; neu sim tumulandus ab illa.
Vota fides sequitur: templi tutela fuere,
Donec vita data est: annis aevoque soluti
Ante gradus sacros cum starent forte, locique
Inciperent casus; frondere Philemona Baucis,
Baucida conspexit senior frondere Philemon.
Iamque super geminos crescente cacumine vultus,
Mutua, dum licuit, reddebant dicta; Valeque,
O! coniux, dixere simul, simul abdita texit
Ora frutex. Ostendit adhuc Tyaneïus illic
Incola de gemino vicinos corpore truncos.
Haec mihi non vani, neque erat cur fallere vellent,
Narravere senes. Equidem pendentia vidi
Serta super ramos: ponensque recentia, dixi,
Cura pii Dis sunt, et, qui coluere, coluntur.
Desierat: cunctosque et res et moverat auctor;
Thesea praecipue: quem facta audire volentem
Mira Deum, nixus cubito Calydonius amnis
Talibus alloquitur: Sunt, o! fortissime, quorum
Forma semel mota est, et in hoc renovamine mansit
Sunt, quibus in plures ius est transire figuras:
Vt tibi, complexi terram maris incola, Proteu.
Nam modo te iuvenem, modo te videre leonem,
Nunc violentus aper, nunc, quem tetigisse timerent,
Anguis eras: modo te faciebant cornua taurum.
Saepe lapis poteras, arbor quoque saepe videri.
Interdum, faciem liquidarum imitatus aquarum,
Flumen eras: interdum undis contrarius ignis.
Nec minus Autolyci coniux, Erysichthone nata,

Iuris habet. Pater huius erat, qui numina Divum
Sperneret, et nullos aris adoleret honores.
Ille etiam Cereale nemus violasse securi
Dicitur; et lucos ferro temerasse vetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus;
Vna nemus: vittae mediam, memoresque tabellae,
Sertaque cingebant, voti argumenta potentis.
Saepe sub hac Dryades festas duxere choreas:
Saepe etiam, manibus nexis ex ordine, trunci
Circuiere modum; mensuraque roboris ulnas
Quinque ter implebat: nec non et caetera tanto
Silva sub hac, silva quanto iacet herba sub omni.
Non tamen idcirco ferrum Triopeïus illa
Abstinuit; famulosque iubet succidere sacrum
Robur: et ut iussos cunctari vidit, ab uno
Edidit haec rapta sceleratus verba securi:
Non dilecta Deae solum, sed et ipsa licebit
Sit Dea, iam tanget frondente cacumine terram,
Dixit: et, obliquos dum telum librat in ictus,
Contremuit, gemitumque dedit Deoïa quercus:
Et pariter frondes, pariter pallescere glandes
Coepere; ac longi pallorem ducere rami.
Cuius ut in trunco fecit manus impia vulnus;
Haud aliter fluxit, discussa cortice, sanguis;
Quam solet, ante aras ingens ubi victima taurus
Concidit, abrupta cruor e cervice profusus.
Obstupuere omnes: aliquisque ex omnibus audet
Deterrere nefas, saevamque inhibere bipennim.
Adspicit hunc, Mentisque piae cape praemia, dixit
Thessalus: inque virum convertit ab arbore ferrum:
Detruncatque caput; repetitaque robora caedit.
Editus e medio sonus est cum robore talis:
Nympha sub hoc ego sum, Cereri gratissima, ligno:
Quae tibi factorum poenas instare tuorum
Vaticinor moriens, nostri solatia leti.
*Perse*quitur scelus ille suum: labefactaque tandem

is innumeris, adductaque funibus arbor
uit, et multam prostravit pondere silvam.
itae Dryades damno nemorisque, suoque,
es germanae, Cererem cum vestibus atris
entes adeunt; poenamque Erysichthonis orant.
it his: capitisque sui pulcherrima motu
ssit gravidis oneratos messibus agros:
urque genus poenae miserabile, si non
lis esset nulli miserabilis actis,
fera lacerare Fame. Quae quatenus ipsi
deunda Deae, neque enim Cereremque Famemque
coire sinunt, montani numinis unam
us agrestem compellat, Oreada, dictis:
cus extremis Scythiae glacialis in oris,
solum, sterilis, sine fruge, sine arbore, tellus;
s iners illic habitant, Pallorque, Tremorque,
una Fames: ea se in praecordia condat
legi scelerata, iube: nec copia rerum
t eam; superetque meas certamine vires.
viae spatium te terreat; accipe currus:
e, quos frenis alte moderere, dracones.
dit. Illa dato subvecta per aëra curru
uit in Scythiam: rigidique cacumine montis,
son appellant, serpentum colla levavit:
sitamque Famem lapidoso vidit in agro,
ibus, et raras vellentem dentibus herbas.
s erat crinis; cava lumina: pallor in ore:
incana situ: scabri rubigine dentes:
cutis, per quam spectari viscera possent:
sub incurvis exstabant arida lumbis:
is erat pro ventre locus. Pendere putares
s, et a spinae tantummodo crate teneri.
rat *articulos macies*, genuumque rigebat
et immodico prodibant tubere tali.

Hanc procul ut vidit, neque enim est acce
Ausa, refert mandata Deae; paulumque
Quamquam aberat longe, quamquam m
rat illuc,
Visa tamen sensisse Famem; retroque
Egit in Haemoniam, versis sublimis hab
Dicta Fames Cereris, quamvis contra
Illius est operi, peragit; perque aëra ve
Ad iussam delata domum est: et protin
Sacrilegi thalamos: altoque sopore solu
Noctis erat tempus, geminis amplectitu
Seque viro inspirat, faucesque, et pectu
Afflat; et in vacuis spargit ieiunia venis
Functaque mandato fecundum deserit o
Inque domos inopes, assueta revertitur
Lenis adhuc somnus placidis Erysichth
Mulcebat. Petit ille dapes sub imagine
Oraque vana movet, dentemque in dent
Exercetque cibo delusum guttur inani:
Proque epulis tenues nequidquam devo
Vt vero est expulsa quies; furit ardor e
Perque avidas fauces, immensaque visc
Nec mora: quod pontus, quod terra, quod
Poscit; et appositis queritur ieiunia me
Inque epulis epulas quaerit: quodque u
Quodque satis populo poterat; non suff
Plusque cupit, quo plura suam demittit
Vtque fretum recipit de tota flumina te
Nec satiatur aquis; peregrinosque ebib
Vtque rapax ignis non unquam aliment

ttenuarat opes: sed inattenuata manebas
um quoque, dira fames; implacataeque vigebat
lamma gulae. Tandem, demisso in viscera censu,
ilia restabat, non illo digna parente.
anc quoque vendit inops. Dominum generosa
recusat:
t vicina suas tendens super aequora palmas,
ripe me domino, qui raptae praemia nobis
irginitatis habes, ait: haec Neptunus habebat;
ui prece non spreta, quamvis modo visa sequenti
sset hero, formamque novat, vultumque virilem
iduit, et cultus piscem capientibus aptos.
anc dominus spectans, O! qui pendentia parvo
era cibo celas, moderator arundinis, inquit,
ic mare compositum, sic sit tibi piscis in unda
redulus, et nullos, nisi fixus, sentiat hamos:
uae modo cum vili turbatis veste capillis
ittore in hoc steterat, nam stantem in littore vidi,
ic ubi sit: neque enim vestigia longius exstant.
la Dei munus bene cedere sentit: et a se
e quaeri gaudens, his est resecuta rogantem:
uisquis es, ignoscas; in nullam lumina partem
urgite ab hoc flexi; studioque operatus inhaesi.
uoque minus dubites, sic has Deus aequoris artes
diuvet, ut nemo iamdudum littore in isto,
le tamen excepto, nec femina constitit ulla.
redidit; et verso dominus pede pressit arenam;
lususque abiit. Illi sua reddita forma est.
st ubi habere suam transformia corpora sentit,
aepe pater dominis Triopeïda vendit. At illa
unc equa, nunc ales, modo bos, modo cervus
abibat:
raebebatque avido non iusta alimenta parenti.
is tamen illa mali postquam consumserat omnem
lateriam, dederatque gravi nova pabula morbo;
se suos artus lacero divellere morsu

Impulsumque manu, certum mihi vera fateri,
Protinus avertit: tergoque onerosus inhaesit.
Si qua fides; neque enim ficta mihi gloria voce
Quaeritur; imposito pressus mihi monte videbar.
Vix tamen exserui sudore fluentia multo
Brachia; vix solvi duros a corpore nexus.
Instat anhelanti, prohibetque resumere vires:
Et cervice mea potitur. Tum denique tellus
Pressa genu nostro est; et arenas ore momordi.
Inferior virtute, meas devertor ad artes;
Elaborque viro, longum formatus in anguem.
Qui postquam flexos sinuavi corpus in orbes;
Cumque fero movi linguam stridore bisulcam;
Risit, et illudens nostras Tirynthius artes;
Cunarum labor est angues superare mearum,
Dixit: et, ut vincas alios, Acheloë, dracones,
Pars quota Lernaeae serpens eris unus Echidnae!
Vulneribus fecunda suis erat illa: nec ullum
De centum numero caput est impune recisum,
Quin gemino cervix herede valentior esset.
Hanc ego ramosam natis e caede colubris,
Crescentemque malo, domui, domitamque peremi.
Quid fore te credas, falsum qui versus in anguem
Arma aliena moves? quem forma precaria celat!
Dixerat: et summo digitorum vincula collo
Iniicit. Angebar, ceu guttura forcipe pressus:
Pollicibusque meas pugnabam evellere fauces.
Sic quoque devicto restabat tertia tauri
Forma trucis: tauro mutatus membra rebello.
Induit ille toris a laeva parte lacertos,
Admissumque trahens sequitur: deprensaque dura
Cornua figit humo; meque alta sternit arena.
Nec satis id fuerat: rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit; truncaque a fronte revellit.
Naides hoc, pomis et odoro flore repletum,
Sacrarunt; divesque meo bona Copia cornu est.

:erat: at Nymphe, ritu succincta Dianae,
a ministrarum, fusis utrimque capillis,
essit, totumque tulit praedivite cornu
:umnum, et mensas, felicia poma, secundas.
r subit: et, primo feriente cacumina Sole,
:ceduntiuvenes: neque enim dum flumina pacem,
placidos habeant lapsus, motaeque residant,
periuntur, aquae. Vultus Achelous agrestes,
lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
nc tamen ablati domuit iactura decoris;
:tera sospes erat. Capitis quoque, fronde saligna,
: super imposita celatur arundine damnum.
\t te, Nesse ferox, eiusdem virginis ardor
·dideratt, volucri traiectum terga sagitta.
mque, nova repetens patrios cum coniuge muros,
nerat Eveni rapidas Iove natus ad undas.
erius solito nimbis hiemalibus auctus,
rticibusque frequens erat, atque impervius amnis.
repidum pro se, curam de coniuge agentem
ssus adit, membrisque valens, scitusque vadorum;
icioque meo ripa sistetur in illa
æc, ait, Alcide: tu viribus utere nando.
llentemque metu fluviumque, ipsumque timentem
adidit Aonius pavidam Calydonida Nesso.
)x, ut erat, pharetraque gravis, spolioque leonis,
m clavam, et curvos trans ripam miserat arcus,
andoquidem coepi, superentur flumina, dixit
c dubitat; nec qua sit clementissimus amnis
iaerit: et obsequio deferri spernit aquarum.
nque tenens ripam, missos cum tolleret arcus,
niugis agnovit vocem: Nessoque parante
llere depositum, *Quo te fiducia*, clamat,
na pedum, violente, rapit? tibi, Nesse biformis,

Dicimus, exandi: nec res intercipe nostras.
Si te nulla mei reverentia movit: at orbes
Concubitus vetitos poterant inhibere paterni.
Haud tamen effugies, quamvis ope fidis equina.
Vulnere, non pedibus te consequar. Vltima dicta
Re probat: et missa fugientia terga sagitta
Traiicit. Exstabat ferrum de pectore aduncum.
Quod simul evulsum est, sanguis per utrumque foramen

Emicuit, mistus Lernaei tabe veneni.
Excipit hunc Nessus: Neque enim moriemur inulti,
Secum ait: et calido velamina tincta cruore
Dat munus raptae, velut irritamen amoris.
Longa fuit medii mora temporis: actaque magni
Herculis implerant terras, odiumque novercae.
Victor ab Oechalia Cenaeo sacra parabat
Vota Iovi, cum Fama loquax praecessit ad aures,
Deïanira, tuas, quae veris addere falsa
Gaudet, et e minima sua per mendacia crescit,
Amphitryoniaden Ioles ardore teneri.
Credit amans: Venerisque novae perterrita fam
Indulsit primo lacrimis; flendoque dolorem
Diffudit miseranda suum: mox deinde, Quid aut
Flemus, ait? pellex lacrimis laetabitur istis:
Quae quoniam adventat, properandum, aliquid novandum est,

Dum licet, et nondum thalamos tenet altera nos
Conquerar, an sileam? repetam Calydona, more
Excedam tectis? an, si nihil amplius, obstem
Quid si, me, Meleagre, tuam memor esse sor
Forte paro facinus; quantumque iniuria poss
Femineusque dolor, iugulata pellice testor?
Incursus animus varios habet: omnibus illi
Practulit imbutam Nesseo sanguine vestem
Mittere, quae vires defecto reddat amori.
Ignaroque Lichae, quid tradat nescia, luct

sa suos tradit: blandisque miserrima verbis
ona dat illa viro, mandat. Capit inscius heros,
duiturque humeris Lernaeae virus Echidnae.
ıra dabat primis, et verba precantia, flammis;
naque marmoreas patera fundebat in aras:
caluit vis illa mali; resolutaque flammis
erculeos abiit, late diffusa, per artus.
ım potuit, solita gemitum virtute repressit.
icta malis postquam patientia, repulit aras;
ıplevitque suis nemorosum vocibus Oeten.
ec mora; letiferam conatur scindere vestem;
ıa trahitur, trahit illa cutem; foedumque relatu,
ıt haeret membris frustra tentata revelli;
ıt lacertos artus, et grandia detegit ossa.
se cruor, gelido ceu quondam lamina candens,
ncta lacu, stridit; coquiturque ardente veneno.
ec modus est: sorbent avidae praecordia flammae:
ieruleusque fluit toto de corpore sudor:
nbustique sonant nervi: caecaque medullis
abe liquefactis, tendens ad sidera palmas,
adibus, exclamat, Saturnia, pascere nostris:
ıscere: et hanc pestem specta, crudelis, ab alto:
orque ferum satia: vel si miserandus et hosti,
ostis enim tibi sum, diris cruciatibus aegram,
visamque animam, natamque laboribus, aufer.
ors mihi munus erit: decet haec dare dona novercam.
rgo ego foedantem peregrino templa cruore
usirin domui? saevoque alimenta parentis
ntaeo eripui? nec me pastoris Iberi
orma triplex, nec forma triplex tua, Cerbere, movit?
osne, manus, validi pressistis cornua tauri?
estrum opus Elis habet, vestrum Stymphalides undae,
artheniumque nemus? vestra virtute relatus

Thermodontiaco caelatus baltheus auro,
Pomaque ab insomni male custodita dracone?
Nec mihi Centauri potuere resistere, nec mi
Arcadiae vastator aper? nec profuit Hydrae
Crescere per damnum, geminasque resumere vires?
Quid? cum Thracas equos, humano sanguine pingues,
Plenaque corporibus laceris praesepia vidi,
Visaque deieci, dominumque, ipsosque peremi?
His elisa iacet moles Nemeaea lacertis?
Hac coelum cervice tuli? defessa iubendo est
Saeva Iovis coniux: ego sum indefessus agendo.
Sed nova pestis adest: cui nec virtute resisti,
Nec telis armisve potest. Pulmonibus errat
Ignis edax imis, perque omnes pascitur artus.
At valet Eurystheus: et sunt, qui credere possint
Esse Deos? dixit: perque altum saucius Oeten
Haud aliter graditur, quam si venabula tigris
Corpore fixa gerat, factique refugerit auctor.
Saepe illum gemitus edentem, saepe frementem,
Saepe retentantem totas refringere vestes,
Sternentemque trabes, irascentemque videres
Montibus, aut patrio tendentem brachia coelo.
Ecce! Lichan trepidum, et latitantem rupe cavata
Adspicit: utque dolor rabiem collegerat omnem;
Tune, Licha, dixit, feralia dona tulisti?
Tune meae necis auctor eris? tremit ille, pavetque
Pallidus; et timide verba excusantia dicit.
Dicentem, genibusque manus adhibere parantem,
Corripit Alcides; et terque quaterque rotatum
Mittit in Euboicas, tormento fortius, undas.
Ille per aërias pendens induruit auras.
Vtque ferunt imbres gelidis concrescere ventis;
Inde nives fieri; nivibus quoque molle rotatis
Adstringi, et spissa glomerari grandine corpus;
Sic illum validis actum per inane lacertis,

iguemque metu, nec quidquam humoris habentem,
idas versum silices prior edidit aetas.
quoque in Euboico scopulus brevis emicat alte
te, et humanae servat vestigia formae.
, quasi sensurum, nautae calcare verentur;
lantque Lichan. At tu, Iovis inclyta proles,
ibus caesis, quas ardua gesserat Oete,
pyram structis, arcus, pharetramque capacem,
aque visuras iterum Troiana sagittas,
iubes Poeante satum: quo flamma ministro
ta, dumque avidis comprenditur ignibus agger;
riem silvae Nemeaeo vellere summam
is, et imposita clavae cervice recumbis,
alio vultu, quam si conviva iaceres
plena meri redimitus pocula sertis.
ie valens, et in omne latus diffusa sonabat,
osque artus, contemtoremque petebat
na suum. Timuere Dei pro vindice terrae.
ita, sensit enim, laeto Saturnius ore
r alloquitur; Nostra est timor iste voluptas,
peri: totoque libens mihi pectore grator,
memoris populi dicor rectorque paterque:
a progenies vestro quoque tuta favore est.
quamquam ipsius datur hoc immanibus actis;
or ipse tamen. Sed enim, ne pectora vano
metu paveant, Oetaeas spernite flammas.
a qui vicit, vincet, quos cernitis, ignes:
isi materna Vulcanum parte potentem
et. Aeternum est, a me quod traxit, et expers
immune necis, nullaque domabile flamma.
ego defunctum terra coelestibus oris
iam, cunctisque meum laetabile factum
ore confido. Si quis tamen Hercule, si quis

Forte Deo dolituras erit, data praemia nolet:
Sed meruisse dari sciet; invitusque probabit.
Assensere Dei: coniux quoque regia visa est
Caetera non duro, duro tamen ultima vultu
Dicta tulisse Iovis; seque indoluisse notatam.
Interea, quodcunque fuit populabile flammae,
Mulciber abstulerat; nec cognoscenda remansit
Herculis effigies; nec quidquam ab imagine ductum
Matris habet: tantumque Iovis vestigia servat.
Vtque novus serpens, posita cum pelle senecta,
Luxuriare solet, squamaque virere recenti;
Sic, ubi mortales Tirynthius exuit artus;
Parte sui meliore viget, maiorque videri
Coepit, et augusta fieri gravitate verendus.
Quem pater omnipotens, inter cava nubila raptum,
Quadriiugo curru radiantibus intulit astris.
Sensit Atlas pondus. Neque adhuc Stheneleius ira
Solverat Eurystheus; odiumque in prole paterna
Exercebat atrox. At longis anxia curis
Argolis Alcmene, questus ubi ponat aniles,
Cui referat nati testatos orbe labores,
Cuive suos casus, Iolen habet. Herculis illam
Imperiis, thalamoque animoque receperat Hyllus:
Impleratque uterum generoso germine. Cui sic
Incipit Alcmene: Faveant tibi numina saltem;
Corripiantque moras, tum cum matura vocabis
Praepositam timidis parientibus Ilithyiam;
Quam mihi difficilem Iunonis gratia fecit.
Namque laboriferi cum iam natalis adesset
Herculis, et decimum premeretur sidere signum:
Tendebat gravitas uterum mihi: quodque ferebam,
Tantum erat, ut posses auctorem dicere tecti
Ponderis esse Iovem. Nec iam tolerare labores
Vlterius poteram: quin nunc quoque frigidus artus,
Dum loquor, horror habet; parsque est meminisse doloris.

m ego per noctes, totidem cruciata diebus,
malis, tendensque ad coelum brachia, magno
am, Nixosque pares, clamore vocabam.
uidem venit, sed praecorrupta, meumque
donare caput Iunoni vellet iniquae.
i meos audit gemitus; subsedit in illa
fores ara: dextroque a poplite laevum
a genu, digitis iater se pectine iunctis,
ruit partus. Tacita quoque carmina voce
: et inceptos tenuerunt carmina partus.
, et ingrato facie convicia demens
Iovi: cupioque mori; moturaque duras
i queror silices. Matres Cadmeïdes adsunt;
ue suscipiunt; exhortanturque dolentem.
ninistrarum, media de plebe, Galanthis,
comas, aderat, faciendis strenua iussis;
is dilecta suis. Ea sensit iniqua
o quid Iunone geri: dumque exit, et intrat
: fores; Divam residentem vidit in ara;
iiaque in genibus digitis connexa tenentem:
uaecunque es, ait, dominae gratare; levata est
is Alcmene: potiturque puerpera voto.
ait, iunctasque manus pavefacta remisit
potens uteri. Vinclis levor ipsa remissis.
ne decepto risisse Galanthida fama est.
item, prensamque ipsis Dea saeva capillis
it, et e terra corpus relevare volentem
t: inque pedes mutavit brachia primos.
uitas antiqua manet: nec terga colorem
ere suum: forma est diversa priori.
, quia mendaci parientem iuverat ore,
arit: nostrasque domos, ut et ante, frequentat.
dit: et, admonitu veteris commota ministrae,
nuit; quam sic nurus est affata dolentem:
men, o! genetrix, alienae sanguine vestro
a movet facies. Quid si tibi mira sororis

Fata meae referam? quamquam lacrimaeque dolorque
Impediunt, prohibentque loqui. Fuit unica matri,
Me pater ex alia genuit, notissima forma
Oechalidum Dryope: quam virginitate carentem,
Vimque Dei passam, Delphos Delonque tenentis,
Excipit Andraemon; et habetur coniuge felix.
Est lacus, acclivi devexo margine formam
Littoris efficiens: summum myrteta coronant.
Venerat huc Dryope fatorum nescia; quoque
Indiguere magis, Nymphis latura coronas.
Inque sinu puerum, qui nondum impleverat annum,
Dulce ferebat onus: tepidique ope lactis alebat.
Haud procul a stagno, Tyrios imitata colores,
In spem baccarum florebat aquatica lotos.
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret, flores: et idem factura videbar;
Namque aderam. Vidi guttas e flore cruentas
Decidere, et tremulo ramos horrore moveri.
Scilicet, ut referunt tardi nunc denique agrestes,
Lotis in hanc Nymphe, fugiens obscoena Priapi,
Contulerat versos, servato nomine, vultus.
Nescierat soror hoc; quae cum perterrita retro
Ire, et adoratis vellet discedere Nymphis;
Haeserunt radice pedes. Convellere pugnat:
Nec quidquam, nisi summa, movet. Succrescit ab imo,
Totaque paulatim lentus premit inguina cortex.
Vt vidit; conata manu laniare capillos,
Fronde manum implevit: frondes caput omne tenebant.
At puer Amphissos, namque hoc avus Eurytus illi
Addiderat nomen, materna rigescere sentit
Vbera: nec sequitur ducentem lacteus humor.
Spectatrix aderam fati crudelis; opemque
Non poteram tibi ferre, soror: quantumque valebam,

escentem truncum, ramosque amplexa, morabar:
, fateor, volui sub eodem cortice condi.
ce! vir Andraemon, genitorque miserrimus,
adsunt:
quaerunt Dryopen: Dryopen quaerentibus illis
tendi loton. Tepido ant oscula ligno:
usique suae radicibus arboris haerent.
, nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebas,
ra soror. Lacrimae misero de corpore factis
orant foliis: ac dum licet, oraque praestant
cis iter, tales effundit in aëra questus:
qua fides miseris, hoc me per numina iuro
n meruisse nefas: patior sine crimine poenam.
timus innocuae: si mentior, arida perdam,
as habeo, frondes; et caesa securibus urar.
mo tamen infantem maternis demite ramis;
date nutrici: nostraque sub arbore saepe
c facitote bibat; nostraque sub arbore ludat.
mque loqui poterit, matrem facitote salutet.
tristis dicat, Latet hoc sub stipite mater.
gna tamen timeat; nec carpat ab arbore flores:
frutices omnes corpus putet esse Dearum.
:e, vale, coniux, et tu germana, paterque.
fs si qua est pietas, ab acutae vulnere falcis,
ecoris morsu, frondes defendite nostras.
quoniam mihi fas ad vos incumbere non est;
gite huc artus, et ad oscula nostra venite,
m tangi possum, parvumque attollite natum.
ra loqui nequeo: nam iam per candida mollis
la liber serpit, summoque cacumine condor.
oculis removete manus. Sine munere vestro
tegat inductus morientia lumina cortex.
sierant simul ora loqui, simul esse: diuque
pore mutato rami caluere recentes.
Dumque refert Iole fatum miserabile, dumque
rytidos lacrimas admoto pollice siccat

Alcmene, flet et ipsa tamen: compescuit omnem
Res nova tristitiam. Nam limine constitit alto
Paene puer, dubiaque tegens lanugine malas
Ora reformatus primos Iolaus in annos.
Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe,
Victa viri precibus. Quae cum iurare pararet
Dona tributuram posthac se talia nulli;
Non est passa Themis. Nam iam discordia Thebae
Bella movent, dixit: Capaneusque nisi ab Iove victi
Haud poterit: ibuntque pares in vulnera fratres:
Subductaque suos manes tellure videbit
Vivus adhuc vates: ultusque parente parentem
Natus erit facto pius et sceleratus eodem:
Attonitusque malis, exul mentisque domusque,
Vultibus Eumenidum, matrisque agitabitur umbris;
Donec eum coniux fatale poposcerit aurum:
Cognatumque latus Phegeïus hauserit ensis.
Tum demum magno petet hos Acheloïa supplex
Ab Iove Callirhoë natis infantibus annos.
Iupiter his motus, privignae dona nurusque
Praecipiet: facietque viros impubibus annis.
Haec ubi faticano venturi praescia dixit
Ore Themis; vario Superi sermone fremebant:
Et, cur non aliis eadem dare dona liceret,
Murmur erat. Queritur veteres Pallantias annos
Coniugis esse sui: queritur canescere mitis
Läsiona Ceres: repetitum Mulciber aevum
Poscit Erichthonio. Venerem quoque cura futuri
Tangit, et Anchisae renovare paciscitur annos.
Cui studeat, Deus omnis habet: crescitque favore
Turbida seditio; donec sua Iupiter ora
Solvit: et, O! nostri si qua est reverentia, dixit,
Quo ruitis? tantumne sibi quis posse videtur,
Fata quoque ut superet? fatis Iölaus in annos,
Quos egit, rediit: fatis iuvenescere debent
Callirhoë geniti; non ambitione, nec armis.

iam, quoque hoc animo meliore feratis,
oque fata regunt: quae si mutare valerem,
ostrum seri curvarent Aeacon anni:
tuumque aevi florem Rhadamanthus haberet,
Minoë meo: qui propter amara senectae
ra despicitur; nec, quo prius, ordine regnat.
Iovis movere Deos: nec sustinet ullus,
ideant fessos Rhadamanthea et Aeacon annis
oa, queri. Qui, dum fuit integer aevi,
rat magnas ipso quoque nomine gentes.
rat invalidus; Deïonidenque iuventae
s Miletum, Phoeboque parente superbum,
uit; credensque suis insurgere regnis,
tamen est patriis arcere penatibus ausus.
fugis, Milete, tua; celerique carina
s metiris aquas; et in Aside terra
a constituis, positoris habentia nomen.
i, dum sequitur patriae curvamina ripae,
Maeandri, toties redeuntis eodem,
a Cyanëe, praestanti corpora forma,
.a cum Cauno prolem est enixa gemellam.
in exemplo est, ut ament concessa puellae:
Apollinei correpta cupidine fratris,
ror ut fratrem, nec qua debebat, amavit.
idem primo nullos intelligit ignes:
ccare putat, quod saepius oscula iungat:
sua fraterno circumdet brachia collo:
cique diu pietatis fallitur umbra.
im declinat amor; visuraque fratrem
venit; nimiumque cupit formosa videri:
qua est illic formosior, invidet illi.
ndum manifesta sibi est; nullumque sub illo
cit votum: verumtamen aestuat intus.
minum appellat: iam nomina sanguinis odit:
la iam mavult, quam se vocet ille sororem.
amen obscoenas animo demittere non est

Ausa suo vigilans. Placida resoluta quiete
Saepe videt, quod amat. Visa est quoque iungere fratri
Corpus; et erubuit, quamvis sopita iacebat.
Somnus abit: silet illa diu; repetitque quietis
Ipsa suae speciem; dubiaque ita mente profatur:
Me miseram! tacitae quid vult sibi noctis imago?
Quam nolim rata sit! cur haec ego somnia vidi?
Ille quidem est oculis quamvis formosus iniquis:
Et placet, et possum, si non sit frater, amare:
Et me dignus erat. Verum nocet esse sororem.
Dummodo tale nihil vigilans committere tentem;
Saepe licet simili redeat sub imagine somnus.
Testis abest somno; nec abest imitata voluptas.
Pro! Venus, et tenera volucer cum matre Cupido,
Gaudia quanta tuli! quam me manifesta libido
Contigit! ut iacui totis resoluta medullis!
Vt meminisse iuvat! quamvis brevis illa voluptas,
Noxque fuit praeceps, et coeptis invida nostris.
O! ego, si liceat mutato nomine iungi,
Quam bene, Caune, tuo poteram nurus esse parenti
Quam bene, Caune, meo poteras gener esse parenti.
Omnia, Dî facerent, essent communia nobis;
Praeter avos. Tu me vellem generosior esses.
Nescio quam facies igitur, pulcherrime, matrem:
At mihi, quae male sum, quos tu, sortita parentes,
Nil nisi frater eris. Quod obest, id habebimus unum.
Quid mihi significant ergo mea visa? quod autem
Somnia pondus habent? an habent et somnia pondus?
Dî melius! Dî nempe suas habuere sorores.
Sic Saturnus Opim, iunctam sibi sanguine, duxit,
Oceanus Tethyn, Iunonem rector Olympi.
Sunt Superis sua iura. Quid ad coelestia ritus
Exigere humanos, diversaque foedera tento?
Aut nostro vetitus de corde fugabitur ardor:

Aut, hoc si nequeo, peream, precor, ante, toroque
Mortua componar, positaeque det oscula frater.
Et tamen arbitrium quaerit res ista duorum.
Finge placere mihi: scelus esse videbitur illi.
At non Aeolidae thalamos timuere sororum.
Vnde sed hos novi? cur haec exempla paravi?
Quo feror? obscoenae procul hinc discedite flammae:
Nec, nisi qua fas est germanae, frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore,
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quem fueram non reiectura petentem,
Ipsa petam? poterisne loqui? poterisne fateri?
Coget amor; potero. Vel, si pudor ora tenebit,
Littera celatos arcana fatebitur ignes.
Haec placet, haec dubiam vincit sententia mentem.
In latus erigitur; cubitoque innixa sinistro,
Viderit: insanos, inquit, fateamur amores.
Heu mihi! quo labor? quem mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit verba trementi.
Dextra tenet ferrum: vacuam tenet altera ceram.
Incipit; et dubitat: scribit; damnatque tabellas:
Et notat; et delet: mutat; culpatque, probatque:
Inque vicem sumtas ponit, positasque resumit.
Quid velit, ignorat: quidquid factura videtur,
Displicet. In vultu est audacia mista pudori.
Scripta soror fuerat: visum est delere sororem,
Verbaque correctis incidere talia ceris:
Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amans: pudet, ah! pudet, edere nomen!
Et si, quid cupiam, quaeris; sine nomine vellem
Posset agi mea caussa meo: nec cognita Byblis
Ante forem, quam spes votorum certa fuisset.
Esse quidem laesi poterant tibi pectoris index,

Haec nocuere mihi. Neque enim de tigri
Nec rigidas silices, solidumve in pectore
Aut adamanta gerit: nec lac bibit ille les
Vincetur. Repetendus erit: nec taedia c
Vlla mei capiam; dum spiritus iste mane
Nam primum, si facta mihi revocare lice
Non coepisse fuit: coepta expugnare, secu
Quippe nec ille potest, ut iam mea vota r
Non tamen ausorum semper memor esse
Et, quia desierim, leviter voluisse videb
Aut etiam tentasse illum, insidiisque pet
Vel certe non hoc, qui plurimus ussit et
Pectora nostra, Deo, sed victa libidine c
Denique iam nequeo nil commisisse nefa
Et scripsi, et petii: temerata est nostra
Vt nihil adiiciam, non possum innoxia d
Quod superest, multum est in vota, in
parvum.
Dixit: et, incertae tanta est discordia m
Cum pigeat tentasse, libet tentare: mod
Exit; et infelix committit saepe repelli.
Mox ubi finis abest; patriam fugit ille, n

Deserit, et profugi sequitur vestigia fratris.
Vtque tuo motae, proles Semeleïa, thyrso
Ismariae celebrant repetita triennia Bacchae;
Byblida non aliter latos ululasse per agros
Bubasides videre nurus: quibus illa relictis
Caras, et armiferos Lelegas, Lyciamque pererrat.
Iam Cragon, et Lymiren, Xanthique reliquerat undas,
Quoque Chimaera iugo mediis in partibus ignem,
Pectus et ora leae, caudam serpentis habebat.
Deficiunt silvae: cum tu lassata sequendo
Procidis, et, dura positis tellure capillis,
Bybli taces; frondesque tuo premis ore caducas.
Saepe etiam Nymphae teneris Lelegeïdes ulnis
Tollere conantur: saepe, ut moderetur amori,
Praecipiunt: surdaeque adhibent solatia menti.
Muta iacet; viridesque suis terit unguibus herbas
Byblis: et humectat lacrimarum gramina rivo.
Naïdas his venam, quae nunquam arescere posset,
Supposuisse ferunt: quid enim dare maius habebant?
Protinus, ut secto piceae de cortice guttae,
Vtve tenax gravida manat tellure bitumen;
Vtve sub adventum spirantis lene Favoni
Sole remollescit, quae frigore constitit unda;
Sic lacrimis consumta suis Phoebeïa Byblis
Vertitur in fontem, qui nunc quoque vallibus illis
Nomen habet dominae; nigraque sub ilice manat.
Fama novi centum Cretaeas forsitan urbes
Implesset monstri; si non miracula nuper
Iphide mutata Crete propiora tulisset.
Proxima Gnosiaco nam quondam Phaestia regno
Progenuit tellus, ignoto nomine Ligdum,
Ingenua de plebe virum. Nec census in illo
Nobilitate sua maior: sed vita fidesque
Inculpata fuit: gravidae qui coniugis aures

Vocibus his movit, cum iam prope partus adesset:
Quae voveam duo sunt: minimo ut relevere labore;
Vtque marem parias. Onerosior altera sors est:
Et vires Fortuna negat. Quod abominor, ergo
Edita forte tuo fuerit si femina partu;
Invitus mando: pietas, ignosce, necetur.
Dixerat: et lacrimis vultum lavere profusis,
Tam qui mandabat, quam cui mandata dabantur.
Sed tamen usque suum vanis Telethusa maritum
Sollicitat precibus, ne spem sibi ponat in arcto.
Certa sua est Ligdo sententia. Iamque ferendo
Vix erat illa gravem maturo pondere ventrem;
Cum medio noctis spatio, sub imagine somni,
Inachis ante torum, pompa comitata suorum,
Aut stetit, aut visa est. Inerant lunaria fronti
Cornua, cum spicis nitido flaventibus auro,
Et regale decus; cum qua latrator Anubis,
Sanctaque Bubastis, variusque coloribus Apis:
Quique premit vocem, digitoque silentia suadet;
Sistraque erant, nunquamque satis quaesitus Osiris,
Plenaque somniferi serpens peregrina veneni.
Cum, velut excussam somno, et manifesta videntem
Sic affata Dea est: Pars o! Telethusa mearum,
Pone graves curas; mandataque falle mariti.
Nec dubita, cum te partu Lucina levarit,
Tollere quidquid erit. Dea sum auxiliaris, opemque
Exorata fero: nec te coluisse quereris
Ingratum numen. Monuit, thalamoque recessit.
Laeta toro surgit, purasque ad sidera supplex
Cressa manus tollens, rata sint sua visa precatur
Vt dolor increvit; seque ipsum pondus in auras
Expulit, et nata est ignaro femina patri;
Iussit ali mater, puerum mentita: fidemque
Res habuit: neque erat facti, nisi conscia, nutrix.
Vota pater solvit, nomenque imponit avitum.
Iphis avus fuerat. Gavisa est nomine mater,

uod commune foret, nec quemquam falleret illo.
ıpercepta pia mendacia fraude latebant.
ıltus erat pueri: facies, quam sive puellae,
ve dares puero, fieret formosus uterque.
ertius interea decimo successerat annus;
ım pater, Iphi, tibi flavam despondet Ianthen:
ter Phaestiadas quae laudatissima formae
ote fuit virgo, Dictaeo nata Teleste,
ır aetas, par forma fuit: primasque magistris
:cepere artes, elementa aetatis, ab isdem.
inc amor ambarum tetigit rude pectus: et aequum
ılnus utrique tulit; sed erat fiducia dispar.
›niugii pactaeque exspectat tempora taedae:
ıamque virum putat esse, suum fore credit Ianthe.
his amat, qua posse frui desperat, et auget
oc ipsum flammas: ardetque in virgine virgo.
ixque tenens lacrimas, Quis me manet exitus, inquit,
›gnita quam nulli, quam prodigiosa, novaeque
ıra tenet Veneris? Si Dî mihi parcere vellent,
:rdere debuerant: si non et perdere vellent;
aturale malum saltem et de more dedissent.
ec vaccam vaccae, nec equas amor urit equarum.
rit oves aries: sequitur sua femina cervum.
c et aves coëunt: interque animalia cuncta
emina femineo correpta cupidine nulla est.
ellem nulla forem. Ne non tamen omnia Crete
onstra ferat; taurum dilexit filia Solis,
emina nempe marem. Meus est furiosior illo,
verum profitemur, amor. Tamen illa secuta est
pem Veneris: tamen illa dolis et imagine vaccae
assa bovem est: et erat, qui deciperetur, adulter.
uc licet e toto sollertia confluat orbe,
›se licet revolet ceratis Daedalus alis;
uid faciet? num me puerum de virgine doctis
rtibus efficiet? num te mutabit Ianthe?

Quin animum firmas, teque ipsa recolligis, Iphi:
Consiliique inopes et stultos excutis ignes?
Quid sis nata vide: nisi te quoque decipis ipsam;
Et pete quod fas est: et ama, quod femina debes.
Spes est, quae capiat: spes est quae pascat amorem.
Hanc tibi res adimit: non te custodia caro
Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti.
Non patris asperitas, non se negat ipsa roganti.
Nec tamen est potiunda tibi: nec, ut omnia fiant,
Esse potes felix; ut Dique hominesque laborent.
Nunc quoque votorum pars una est vana meorum.
Dique mihi faciles, quidquid valuere, dederunt.
Quodque ego, vult genitor, vult ipsa, socerque futurus:
At non vult natura, potentior omnibus istis;
Quae mihi sola nocet. Venit ecce! optabile tempus:
Luxque iugalis adest: ut iam mea fiat Lăinthe;
Nec mihi continget: mediis sitiemus in undis.
Pronuba quid Iuno, quid ad haec, Hymenaee, venitis
Sacra; quibus qui ducat abest, ubi nubimus ambae?
Pressit ab his vocem. Nec lenius altera virgo
Aestuat: utque celer venias, Hymenaee, precatur.
Quod petit haec, Telethusa timens, modo tempora differt:
Nunc ficto languore moram trahit. Omina saepe,
Visaque caussatur. Sed iam consumserat omnem
Materiam ficti: dilataque tempora taedae
Institerant; unusque dies restabat: at illa
Crinalem capiti vittam nataeque sibique
Detrahit: et passis aram complexa capillis,
Isi, Paraetonium, Mareoticaque arva, Pharonque
Quae colis, et septem digestum in cornua Nilum;
Fer, precor, inquit, opem: nostroque medere timori.
Te Dea, te quondam, tuaque haec insignia vidi:
Cunctaque cognovi; comitesque, facesque, sonumque

strorum: memorique animo tua iussa notavi.
iod videt haec lucem, quod non ego punior ipsa;
nsilium, monitumque tuum est. Miserere duarum,
ixilioque iuva. Lacrimae sunt verba secutae.
isa Dea est movisse suas, et moverat, aras.
: templi tremuere fores imitataque Lunam
rnua fulserunt; crepuitque sonabile sistrum.
n secura quidem, fausto tamen omine laeta
ater abit templo. Sequitur comes Iphis euntem,
nam solita est, maiore gradu: nec candor in ore
rmanet; et vires augentur; et acrior ipse est
ultus: et incomtis brevior mensura capillis.
lusque vigoris adest, habuit quam femina. Iam, quae
mina nuper eras, puer es. Date munera templis:
ec timida gaudete fide. Dant munera templis:
ldunt et titulum: titulus breve carmen habebat:
ona puer solvit, quae femina voverat, Iphis.
ostera lux radiis latum patefecerat orbem;
m Venus, et Iuno, sociosque Hymenaeus adignes
nveniunt: potiturque sua puer Iphis Ianthe.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER DECIMVS.

ade per immensum croceo velatus amictu
ra digreditur, Ciconumque Hymenaeus ad oras
endit; et Orphea nequidquam voce vocatur.
dfuit ille quidem: sed nec sollennia verba,
ec laetos vultus, nec felix attulit omen.

Fax quoque, quam tenuit, lacrimoso stridula fu
Vsque fuit, nullosque invenit motibus ignes.
Exitus auspicio gravior: nam nupta, per herbas
Dum nova Naïadum turba comitata vagatur,
Occidit, in talum serpentis dente recepto.
Quam satis ad superas postquam Rhodopeïus aur
Deflevit vates; ne non tentaret et umbras,
Ad Styga Taenaria est ausus descendere porta:
Perque leves populos, simulacraque functa se
pulcris,
Persephonen adiit, inamoenaque regna tenente
Vmbrarum dominum: pulsisque ad carmina ner
Sic ait: O positi sub terra numina mundi,
In quem recidimus, quidquid mortale creamur;
Si licet, et, falsi positis ambagibus oris,
Vera loqui sinitis; non huc, ut opaca viderem
Tartara, descendi; nec uti villosa colubris
Terna Medusaei vincirem guttura monstri.
Caussa viae coniux, in quam calcata venenum
Vipera diffudit, crescentesque abstulit annos.
Posse pati volui: nec me tentasse negabo.
Vicit Amor: supera Deus hic bene notus in ora e
An sit et hic, dubito: sed et hic tamen auguror es
Famaque si veterem non est mentita rapinam,
Vos quoque iunxit Amor. Per ego haec loca ple
timoris,
Per Chaos hoc ingens, vastique silentia regni,
Eurydices, oro, properata retexite fila.
Omnia debemur vobis: paulumque morati,
Serius aut citius sedem properamus ad unam.
Tendimus huc omnes, haec est domus ultima:
vosque
Humani generis longissima regna tenetis.
Haec quoque, cum iustos matura peregerit ann
Iuris erit vestri. Pro munere poscimus usum.
Quod si fata negant veniam pro coniuge, certum e

lle redire mihi. Leto gaudete duorum.
lia dicentem, nervosque ad verba moventem,
sangues flebant animae. Nec Tantalus undam
ptavit refugam: stupuitque Ixionis orbis.
c carpsere iecur volucres: urnisque vacarunt
lides: inque tuo sedisti, Sisyphe, saxo
m primum lacrimis victarum carmine fama est
menidum maduisse genas: nec regia coniux
stinet oranti, nec qui regit ima, negare:
rydicenque vocant. Vmbras erat illa recentes
er: et incessit passu de vulnere tardo.
nc simul, et legem Rhodopeïus accipit heros,
flectat retro sua lumina, donec Avernas
ierit valles: aut irrita dona futura.
rpitur acclivus per muta silentia trames,
luus, obscurus, caligine densus opaca.
c procul abfuerunt telluris margine summae.
c, ne deficeret, metuens, avidusque videndi,
exit amans oculos: et protinus illa relapsa est.
achiaque intendens, prendique et prendere captans
l nisi cedentes infelix arripit auras.
nque iterum moriens non est de coniuge quidquam
esta suo: quid enim nisi se quereretur amatam?
premumque vale, quod iam vix auribus ille
ciperet, dixit: revolutaque rursus eodem est.
n aliter stupuit gemina nece coniugis Orpheus,
am tria qui timidus, medio portante catenas,
lla canis vidit: quem non pavor ante reliquit,
am natura prior, saxo per corpus oborto:
ique in se crimen traxit, voluitque videri
enos esse nocens: tuque o! confisa figurae,
elix Lethaea, tuae; iunctissima quondam
ctora, nunc lapides, quos humida sustinet Ide.
antem, frustraque iterum transire volentem,

Portitor arcuerat. Septem tamen ille diebus
Squalidus in ripa, Cereris sine munere, sedit.
Cura dolorque animi, lacrimaeque alimenta fuere.
Esse Deos Erebi crudeles questus, in altam
Se recipit Rhodopen, pulsumque Aquilonibus Haemon.
Tertius aequoreis inclusum Piscibus annum
Finierat Titan: omnemque refugerat Orpheus
Femineam Venerem; seu quod male cesserat illi,
Sive fidem dederat. Multas tamen ardor habebat
Iungere se vati: multae doluere repulsae.
Ille etiam Thracum populis fuit auctor, amorem
In teneros transferre mares: citraque iuventam
Aetatis breve ver, et primos carpere flores.
Collis erat, collemque super planissima campi
Area: quam viridem faciebant graminis herbae.
Vmbra loco deerat. Qua postquam parte resedit
Dis genitus vates, et fila sonantia movit;
Vmbra loco venit. Non Chaonis abfuit arbos,
Non nemus Heliadum, non frondibus aesculus altis,
Nec tiliae molles, nec fagus, et innuba laurus.
Et coryli fragiles, et fraxinus utilis hastis,
Enodisque abies, curvataque glandibus ilex,
Et platanus genialis, acerque coloribus impar,
Amnicolaeque simul salices, et aquatica lotos,
Perpetuoque virens buxus, tenuesque myricae,
Et bicolor myrtus, et baccis caerula tinus:
Vos quoque flexipedes hederae venistis, et una
Pampineae vites, et amictae vitibus ulmi:
Ornique, et piceae, pomoque onerata rubenti
Arbutus, et lentae, victoris praemia, palmae;
Et succincta comas, hirsutaque vertice pinus,
Grata Deum matri: siquidem Cybeleïus Attis
Exuit hac hominem, truncoque induruit illo.
Adfuit huic turbae, metas imitata, cupressus,
Nunc arbor, puer ante Deo dilectus ab illo,

tharam nervis, et nervis temperat arcus.
ne sacer Nymphis Carthaea tenentibus arva
i cervus erat: lateque patentibus altas
ıp capiti praebebat cornibus umbras:
a fulgebant auro: demissaque in armos
bant tereti gemmata monilia collo.
super frontem parvis argentea loris
ı movebatur; parilesque ex aere nitebant,
ıs in geminis, circum cava tempora, baccae.
netu vacuus, naturalique pavore
ito, celebrare domos, mulcendaque colla
libet ignotis manibus praebere solebat:
men ante alios, Ceae pulcherrime gentis,
ı erat, Cyparisse, tibi. Tu pabula cervum
'a, tu liquidi ducebas fontis ad undam:
'do texebas varios per cornua flores:
eques in tergo residens, huc latus et illuc
. purpureis frenabas ora capistris.
erat, mediusque dies: Solisque vapore
va littorei fervebant brachia Cancri.
ı in herbosa posuit sua corpora terra
ı, et arborea ducebat frigus ab umbra.
puer imprudens iaculo Cyparissus acuto
et, ut saevo morientem vulnere vidit,
mori statuit. Quae non solatia Phoebus
et ut leviter, pro materiaque doleret,
nuit. Gemit ille tamen: munusque supremum
etit a Superis, ut tempore lugeat omni.
e, per immensos egesto sanguine fletus,
dem verti coeperunt membra colorem;
do, qui nivea pendebant fronte capilli,
da caesaries fieri: sumtoque rigore
ıum gracili spectare cacumine coelum.
uit, tristisque Deus, Lugebere nobis,
ısque alios, aderisque dolentibus, inquit.
e nemus vates attraxerat: inque ferarum

Concilio medius, turba volucrumque sede
Vt satis impulsas tentavit pollice chordas
Et sensit varios, quamvis diversa sonaren
Concordare modos; hoc vocem carmine i
Ab Iove, Musa parens, cedunt Iovis omni
Carmina nostra move. Iovis est mihi saep
Dicta prius. Cecini plectro graviore Giga
Sparsaque Phlegraeis victricia fulmina c
Nunc opus est leviore lyra: puerosque c
Dilectos Superis, inconcessisque puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine poena
Rex Superum Phrygii quondam Ganyme
Arsit: et inventum est aliquid, quod Iupi
Quam quod erat, mallet. Nulla tamen al
Dignatur, nisi quae possit sua fulmina fe
Nec mora: percusso mendacibus aëre pe
Abripit Iliaden, qui nunc quoque pocula
Invitaque Iovi nectar Iunone ministrat.
Te quoque, Amyclide, posuisset in a
Phoebus;
Tristia si spatium ponendi fata dedissent.
Qua licet, aeternus tamen es: quotiesque
Ver hiemem, Piscique Aries succedit aqu
Tu toties oreris: viridique in cespite flor
Te meus ante alios genitor dilexit: et orl
In medio positi caruerunt praeside Delph
Dum Deus Eurotan, immunitamque freq
Sparten; nec citharae, nec sunt in honore
Immemor ipse sui non retia ferre recusa
Non tenuisse canes; non per iuga montis

sit, et oppositas disiecit pondere nubes:
cidit in solidam longo post tempore terram
ndus, et exhibuit iunctam cum viribus artem.
otinus imprudens, actusque cupidine ludi,
llere Taenarides orbem properabat: at illum
ra repercussum subiecit in aëra tellus,
vultus, Hyacinthe, tuos. Expalluit aeque,
puer, ipse Deus: collapsosque excipit artus:
modo te refovet, modo tristia vulnera siccat:
nc animam admotis fugientem sustinet herbis.
. prosunt artes: erat immedicabile vulnus.
si quis violas, riguove papaver in horto,
iaque infringat, fulvis haerentia virgis;
.rcida demittant subito caput illa gravatum,
c se sustineant, spectentque cacumine terram.
: vultus moriens iacet, et defecta vigore
a sibi est oneri cervix, humeroque recumbit.
beris, Oebalide, prima fraudate iuventa,
oebus ait: videoque tuum, mea crimina, vulnus.
dolor es, facinusque meum. Mea dextera leto
cribenda tuo est. Ego sum tibi funeris auctor.
ae mea culpa tamen? nisi si lusisse vocari
lpa potest: nisi culpa potest, et amasse, vocari;
ue utinam pro te vitam, tecumve liceret
ddere! sed quoniam fatali lege tenemur;
nper eris mecum, memorique haerebis in ore.
lyra, pulsa manu, te carmina nostra sonabunt:
)sque novus scripto gemitus imitabere nostros.
mpus et illud erit, quo se fortissimus heros
dat in hunc florem, folioque legatur eodem.
lia dum vero memorantur Apollinis ore,
ce cruor, qui fusus humi signaverat herbam,
sinit esse cruor, Tyrioque nitentior ostro
)s oritur, formamque capit, quam lilia: si non
rpureus color huic, argenteus esset in illis.
n satis hoc Phoebo est, is enim fuit auctor honoris,

Ipse suos gemitus foliis inscribit: et ai ai
Flos habet inscriptum: funestaque littera ducta est.
Nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: honorque
Durat in hoc aevi: celebrandaque more priorum
Annua praelata redeunt Hyacinthia pompa.
At si forte roges fecundam Amathunta metalli,
An genuisse velit Propoetidas; abnuat aeque,
Atque illos, gemino quondam quibus aspera cornu
Frons erat; unde etiam nomen traxere Cerastae.
Ante fores horum stabat Iovis Hospitis ara,
Lugubris sceleris: quam si quis sanguine tinctam
Advena vidisset; mactatos crederet illic
Lactentes vitulos, Amathusiacasve bidentes:
Hospes erat caesus. Sacris offensa nefandis,
Ipsa suas urbes, Ophiusiaque arva parabat
Deserere alma Venus. Sed quid loca grata, quid urbes
Peccavere meae? quod crimen, dixit, in illis?
Exsilio poenam potius gens impia pendat,
Vel nece; vel si quid medium mortisque fugaeque.
Idque quid esse potest, nisi versae poena figurae?
Dum dubitat, quo mutet eos; ad cornua vultum
Flexit: et admonita est haec illis posse relinqui:
Grandiaque in torvos transformat membra iuvencos.
Sunt tamen obscoenae Venerem Propoetides ausae
Esse negare Deam: pro quo sua, numinis ira,
Corpora cum forma primae vulgasse feruntur.
Vtque pudor cessit, sanguisque induruit oris,
In rigidum parvo silicem discrimine versae.
Quas quia Pygmalion aevum per crimen agentes
Viderat, offensus vitiis, quae plurima menti
Femineae Natura dedit, sine coniuge caelebs
Vivebat: thalamique diu consorte carebat.
Interea niveum mira feliciter arte

it ebur, formamque dedit, qua femina nasci
potest: operisque sui concepit amorem.
iis est verae facies, quam vivere credas:
non obstet reverentia, velle moveri.
leo latet arte sua. Miratur, et haurit
re Pygmalion simulati corporis ignes.
manus operi tentantes admovet, an sit
s, an illud ebur: nec ebur tamen esse fatetur.
a dat, reddique putat: loquiturque, tenetque:
dit tactis digitos insidere membris:
tuit, pressos veniat ne livor in artus.
do blanditias adhibet: modo, grata puellis
ra, fert illi conchas, teretesque lapillos,
rvas volucres, et flores mille colorum,
ue, pictasque pilas, et ab arbore lapsas
dum lacrimas; ornat quoque vestibus artus:
igitis gemmas, longoque monilia collo.
leves baccae, redimicula pectore pendent.
a decent: nec nuda minus formosa videtur.
cat hanc stratis, concha Sidonide tinctis:
latque tori sociam: acclinataque colla
bus in plumis, tanquam sensura, reponit.
dies Veneri, tota celeberrima Cypro,
at: et pandis inductae cornibus aurum
derant ictae nivea cervice iuvencae;
ue fumabant: cum munere functus ad aras
itit; et timide, Si Dt dare cuncta potestis;
niux opto, (non ausus, eburnea virgo,
e Pygmalion) similis mea, dixit, eburnae.
t, ut ipsa suis aderat Venus aurea festis,
quid illa velint: et, amici numinis omen,
ma ter accensa est, apicemque per aëra duxit.
diit; simulacra suae petit ille puellae:
abensque toro dedit oscula. Visa tepere est.
vet os iterum: manibus quoque pectora tentat.
atum mollescit ebur: positoque rigore

Aestuat, et tepido suffundit lumina rore
Virginei Cinyras haec credens esse timo
Flere vetat, siccatque genas, atque oscu
Myrrha datis nimium gaudet: consultaq
Optet habere virum; Similem tibi, dixit
Non intellectam vocem collaudat; et, E
Tam pia semper, ait. Pietatis nomine di
Demisit vultus, sceleris sibi conscia, vir
Noctis erat medium, curasque, et pecto
Solverat. At virgo Cinyreïa pervigil ign
Carpitur indomito, furiosaque vota retr
Et modo desperat; modo vult tentare:
Et cupit; et, quod agat, non invenit. Vt
Saucia trabs ingens, ubi plaga novissim
Quo cadat, in dubio est, omnique a part
Sic animus vario labefactus vulnere nut
Huc levis, atque illuc; momentaque sum
Nec modus aut requies, nisi mors, reperit
Mors placet. Erigitur: laqueoque innect
Destinat: et, zona summo de poste revi
Care vale Cinyra, caussamque intellige
Dixit, et aptabat pallenti vincula collo.
Murmura verborum fidas nutricis ad au

ta silet virgo, terramque immota tuetur:
deprensa dolet tardae conamina mortis.
tat anus; canosque suos, et inania nudans
era, per cunas alimentaque prima precatur,
sibi committat, quidquid dolet. Illa rogantem
rsata gemit. Certa est exquirere nutrix:
solam spondere fidem. Dic, inquit, opemque
sine ferre tibi; non est mea pigra senectus.
furor est; habeo, quae carmine sanet et herbis.
e aliquis nocuit; magico lustrabere ritu.
e est ira Deûm; sacris placabilis ira.
d rear ulterius? certe fortuna domusque
pes, et in cursu est; vivunt genetrix que, paterque.
rrha, patre audito, suspiria duxit ab imo
tore. Nec nutrix etiamnum concipit ullum
nte nefas: aliquemque tamen praesentit amorem:
positique tenax, quodcunque sit, orat, ut ipsi
icet, et gremio lacrimantem tollit anili:
ue ita complectens infirmis membra lacertis,
asimus, inquit, amas: et in hoc mea, pone timorem,
lulitas erit apta tibi: nec sentiet unquam
c pater. Exsiluit gremio furibunda, torumque
premens, Discede, precor; miseroque pudori
ce, ait. Instanti, Discede, aut desine, dixit,
aerere quid doleam. Scelus est, quod scire laboras.
rret anus; tremulasque manus annisque metuque
ndit, et ante pedes supplex procumbit alumnae.
modo blanditur; modo, si non conscia fiat,
rret, et indicium laquei, coeptaeque minatur
rtis: et officium commisso spondet amori.
tulit illa caput, lacrimisque implevit obortis
ctora nutricis: conataque saepe fateri,
epe tenet vocem: pudibundaque vestibus ora

Texit: et, O, dixit, felicem coniuge matrem!
Hactenus: et gemuit. Gelidos nutricis in artus,
Ossaque, sensit enim, penetrat tremor: albaque ta
Vertice canities rigidis stetit hirta capillis.
Multaque, ut excuteret diros, si posset, amores
Addidit. At virgo scit se non falsa moneri;
Certa mori tamen est, si non potiatur amato.
Vive, ait haec; potiere tuo; non ausa, parente
Dicere, conticuit: promissaque numine firmat.
Festa piae Cereris celebrabant annua matres
Illa, quibus nivea velatae corpora veste
Primitias frugum dant, spicea serta, suarum:
Perque novem noctes Venerem tactusque virili
In vetitis numerant. Turba Cenchreis in illa
Regis abest coniux: arcanaque sacra frequentat
Ergo legitima vacuus dum coniuge lectus,
Nacta gravem vino Cinyram male sedula nutrix
Nomine mentito, veros exponit amores:
Et faciem laudat. Quaesitis virginis annis,
Par, ait, est Myrrhae. Quam postquam adducere iussa est,
Vtque domum rediit, Gaude mea, dixit, alumna
Vicimus. Infelix non toto corpore sentit
Laetitiam virgo; praesagaque pectora moerent.
Sed tamen et gaudet: tanta est discordia mentis
Tempus erat, quo cuncta silent, interque Trion
Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes.
Ad facinus venit illa suum. Fugit aurea coelo
Luna: tegunt nigrae latitantia sidera nubes;
Nox caret igne suo. Primos tegis, Icare, vultus;
Erigoneque pio sacrata parentis amore.
Ter pedis offensi signo est revocata: ter omen
Funereus bubo letali carmine fecit.
It tamen: et tenebrae minuunt, noxque atra pudorem
Nutricisque manum laeva tenet; altera motu

ecum iter explorat. Thalami iam limina tangit;
aque fores aperit; iam ducitur intus: at illi
plite succiduo genua intremuere; fugitque
color, et sanguis: animusque relinquit euntem.
oque suo propior sceleri, magis horret, et ausi
mitet: et vellet non cognita posse reverti.
nctantem longaeva manu deducit: et alto
motam lecto cum traderet, Accipe, dixit;
a tua est, Cinyra; devotaque corpora iunxit.
cipit obscoeno genitor sua viscera lecto;
gineosque metus levat, hortaturque timentem.
mitan aetatis quoque nomine, Filia, dicat:
at et illa, Pater; sceleri ne nomina desint.
na patris thalamis excedit: et impia diro
nina fert utero; conceptaque crimina portat.
tera nox facinus geminat: nec finis in illa est.
a tandem Cinyras, avidus cognoscere amantem
st tot concubitus, illato lumine vidit
scelus, et natam, verbisque dolore retentis,
denti nitidum vagina deripit ensem.
rrha fugit, tenebris et caecae munere noctis
ercepta neci: latosque vagata per agros,
lmiferos Arabas, Panchaeaque rura relinquit.
que novem erravit redeuntis cornua Lunae;
a tandem terra requievit fessa Sabaea.
que uteri portabat onus. Tum nescia voti,
que inter mortisque metus, et taedia vitae,
t tales exorsa preces: O si qua patetis
mina confessis: merui, nec triste recuso
pplicium. Sed, ne violem vivosque superstes,
rtuaque exstinctos, ambobus pellite regnis:
tataeque mihi vitamque necemque negate.
men confessis aliquod patet. Victima certe
ta suos habuere Deos: nam crura loquentis
rra supervenit; ruptosque obliqua per ungues
rrigitur radix, longi firmamina trunci:

Ossaque robur agunt: mediaque manente medulla
Sanguis it in succos; in magnos brachia ramos;
In parvos digiti: duratur cortice pellis.
Iamque gravem crescens uterum perstrinxerat arbor;
Pectoraque obruerat, collumque operire parabat;
Non tulit illa moram: venientique obvia ligno
Subsedit, mersitque suos in cortice vultus.
Quae, quamquam amisit veteres cum corpore sensus,
Flet tamen, et tepidae manant ex arbore guttae.
Est honor et lacrimis: stillataque cortice Myrrha
Nomen herile tenet, nullique tacebitur aevo.
At male conceptus sub robore creverat infans;
Quaerebatque viam, qua se, genetrice relicta,
Exsereret. Media gravidus tumet arbore venter.
Tendit onus matrem: nec habent sua verba dolores;
Nec Lucina potest parientis voce vocari.
Nitenti tamen est similis, curvataque crebros
Dat gemitus arbor, lacrimisque cadentibus humet.
Constitit ad ramos mitis Lucina dolentes;
Admovitque manus: et verba puerpera dixit.
Arbor agit rimas, et fissa cortice vivum
Reddit onus; vagitque puer: quem mollibus herbis
Naides impositum lacrimis unxere parentis.
Laudaret faciem Livor quoque. Qualia namque
Corpora nudorum tabula pinguntur Amorum,
Talis erat: sed, ne faciat discrimina cultus,
Aut huic adde leves, aut illis deme pharetras.
Labitur occulte, fallitque volatilis aetas:
Et nihil est annis velocius. Ille sorore
Natus avoque suo, qui conditus arbore nuper,
Nuper erat genitus; modo formosissimus infans;
Iam iuvenis, iam vir, iam se formosior ipso est:
Iam placet et Veneri, matrisque ulciscitur ignes.
Namque pharetratus dum dat puer oscula matri,

Inscius exstanti destrinxit arundine pectus.
Laesa manu natum Dea repulit, altius actum
Vulnus erat specie, primoque fefellerat ipsam.
Capta viri forma non iam Cythereïa curat
Littora: non alto repetit Paphon aequore cinctam,
Piscosamque Gnidon, gravidamve Amathunta metalli;
Abstinet et coelo: coelo praefertur Adonis.
Hunc tenet: huic comes est: assuetaque semper in umbra
Indulgere sibi, formamque augere colendo,
Per iuga, per silvas, dumosaque saxa vagatur
Nuda genu, vestem ritu succincta Dianae;
Hortaturque canes; tutaeque animalia praedae,
Aut pronos lepores, aut celsum in cornua cervum,
Aut agitat damas: a fortibus abstinet apris;
Raptoresque lupos, armatosque unguibus ursos
Vitat, et armenti saturatos caede leones.
Te quoque, ut hos timeas, si quid prodesse monendo
Possit, Adoni, monet: fortisque fugacibus esto,
Inquit: in audaces non est audacia tuta,
Parce meo, iuvenis, temerarius esse periclo:
Neve feras, quibus arma dedit Natura, lacesse:
Stet mihi ne magno tua gloria. Non movet aetas,
Nec facies, nec quae Venerem movere, leones,
Setigerosque sues, oculosque, animosque ferarum.
Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri;
Impetus est fulvis et vasta leonibus ira:
Invisumque mihi genus est. Quae caussa, roganti,
Dicam, ait: et veteris monstrum mirabere culpae.
Sed labor insolitus iam me lassavit: et ecce
Opportuna sua blanditur populus umbra:
Datque torum cespes. Libet hac requiescere tecum,
Et requievit, humo: pressitque et gramen, et ipsum:
Inque sinu iuvenis, posita cervice, renidens
Sic ait: ac mediis interserit oscula verbis.

Sed non culpa mea est. Vtinam desistere velles!
Aut, quoniam es demens, utinam velocior esses!
At quam virgineus puerili vultus in ore est!
Ah! miser Hippomene, nollem tibi visa fuissem!
Vivere dignus eras. Quod si felicior essem,
Nec mihi coniugium fata importuna negarent:
Vnus eras, cum quo sociare cubilia possem.
Dixerat: utque rudis, primoque Cupidine tacta,
Quid facit ignorans, amat, et non sentit amorem.
Iam solitos poscunt cursus populusque paterque;
Cum me sollicita proles Neptunia voce
Invocat Hippomenes. Cythereïa, comprecor, annis
Adsit, ait, nostris; et, quos dedit, adiuvet ignes.
Detulit aura preces ad me non invida blandas:
Motaque sum, fateor; nec opis mora longa dabatur.
Est ager, indigenae Tamaseum nomine dicunt;
Telluris Cypriae pars optima: quem mihi prisci
Sacravere senes, templisque accedere dotem
Hanc iussere meis. Medio nitet arbor in arvo;
Fulva comam, fulvo ramis crepitantibus auro.
Hinc tria forte mea veniens decerpta ferebam
Aurea poma manu: nullique videnda, nisi ipsi,
Hippomenen adii; docuique, quis usus in illis.
Signa tubae dederant; cum carcere pronus uterque
Emicat, et summam celeri pede libat arenam.
Posse putes illos sicco freta radere passu,
Et segetis canae stantes percurrere aristas.
Adiiciunt animos iuveni clamorque favorque,
Verbaque dicentum, Nunc, nunc incumbere tempus,
Hippomene: propera. Nunc viribus utere totis.
Pelle moram: vinces. Dubium Megareïus heros
Gaudeat, an virgo magis his Schoeneïa dictis.
O quoties, cum iam posset transire, morata est;
Spectatosque diu vultus invita reliquit!
Aridus e lasso veniebat anhelitus ore:
Metaque erat longe. Tum denique de tribus unum

arboreis proles Neptunia misit.
it virgo; nitidique cupidine pomi
cursus; aurumque volubile tollit.
tHippomenes. Resonant spectacula plausu.
ım celeri, cessataque tempora, cursu
atque iterum iuvenem post terga relinquit.
s pomi iactu remorata secundi,
itur transitque virum. Pars ultima cursus
; Nunc, inquit, ades, Dea muneris auctor:
tus campi, quo tardius illa rediret,
›bliquo nitidum iuveniliter aurum.
'et, virgo visa est dubitare: coëgi
et adieci sublato pondera malo:
ue oneris pariter gravitate moraque.
us sermo cursu sit tardior illo;
ta est virgo: duxit sua praemia victor.
, cui grates ageret, cui tūris honorem
ádoni, fui? Nec grates immemor egit,
i tura dedit. Subitam convertor in iram:
ıique dolens, ne sim spernenda futuris,
› caveo, meque ipsa exhortor in ambos.
Deum matri, quae quondam clarus Echion
ex voto, nemorosis abdita silvis,
ant: et iter longum requiescere suasit.
cubitus intempestiva cupido
Hippomenen, a numine concita nostro.
exigui fuerat prope templa recessus,
ae similis, nativo pumice tectus;
e sacer prisca: quo multa sacerdos
:ontulerat veterum simulacra Deorum.
it; et vetito temerat sacraria probro.
torserunt oculos: turritaque Mater,
ia sontes, dubitavit, mergeret unda.
:vis visa est. Ergo modo laevia fulvae
bae velant: digiti curvantur in ungues:
eris armi fiunt: in pectora totum

Maenades Orphei titulum rapuere theatri:
Inde cruentatis vertuntur in Orphea dextris:
Et coëunt, ut aves, si quando luce vagantem
Noctis avem cernunt: structoque utrimque theatro
Cèu matutina cervus periturus arena,
Praeda canum est: vatemque petunt; et fronde virenti
Coniiciunt thyrsos, non haec in munera factos.
Hae glebas, illae dereptos arbore ramos,
Pars torquent silices. Neu desint tela furori;
Forte boves presso subigebant vomere terram:
Nec procul hinc, multo fructum sudore parantes,
Dura lacertosi fodiebant arva coloni.
Agmine qui viso fugiunt, operisque relinquunt
Arma sui: vacuosque iacent dispersa per agros
Sarculaque, rastrique graves, longique ligones.
Quae postquam rapuere ferae, cornuque minaci
Divellere boves, ad vatis fata recurrunt,
Tendentemque manus, atque illo tempore primum
Irrita dicentem, nec quidquam voce moventem,
Sacrilegae perimunt: perque os, pro Iupiter! illud,
Auditum saxis, intellectumque ferarum
Sensibus, in ventos anima exhalata recessit.
Te moestae volucres, Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi silices, tua carmina saepe secutae
Fleverunt silvae: positis te frondibus arbos,
Tonsa comam, luxit: lacrimis quoque flumina dicunt
Increvisse suis: obscuraque carbasa pullo
Naides et Dryades, passosque habuere capillos.
Membra iacent diversa locis. Caput, Hebre, lyramque
Excipis; et, mirum, medio dum labitur amne,
Flebile nescio quid queritur lyra, flebile lingua
Murmurat exanimis: respondent flebile ripae.
Iamque mare invectae flumen populare relinquunt
Et Methymnaeae potiuntur littore Lesbi.

Hic ferus expositum peregrinis anguis arenis
Os petit, et sparsos stillanti rore capillos.
Tandem Phoebus adest, morsusque inferre parantem
Arcet, et in lapidem rictus serpentis apertos
Congelat; et patulos, ut erant, indurat hiatus.
Vmbra subit terras: et, quae loca viderat ante,
Cuncta recognoscit: quaerensque per arva piorum
Invenit Eurydicen, cupidisque amplectitur ulnis.
Hic modo coniunctis spatiantur passibus ambo:
Nunc praecedentem sequitur, nunc praevius anteit.
Eurydicenque suam iam tuto respicit Orpheus.
Non impune tamen scelus hoc sinit esse Lyaeus
Amissoque dolens sacrorum vate suorum,
Protinus in silvis matres Edonidas omnes,
Quae fecere nefas, torta radice ligavit.
Quippe pedum digitos, in quantum quaeque secuta est,
Traxit: et in solidam detrusit acumine terram.
Vtque suum laqueis, quos callidus abdidit auceps,
Crus ubi commisit volucris, sensitque teneri;
Plangitur, ac trepidans adstringit vincula motu:
Sic, ut quaeque solo defixa cohaeserat harum,
Externata fugam frustra tentabat. At illam
Lenta tenet radix, exsultantemque coërcet.
Dumque ubi sint digiti, dum pes ubi quaerit, et ungues,
Adspicit in teretes lignum succedere suras.
Et conata femur moerenti plangere dextra,
Robora percussit. Pectus quoque robora fiunt:
Robora sunt humeri: porrectaque brachia veros
Esse putes ramos, et non fallare putando.
Nec satis hoc Baccho est: ipsos quoque deserit agros:
Cumque choro meliore, sui vineta Tymoli,
Pactolonque petit: quamvis non aureus illo
Tempore, nec caris erat invidiosus arenis.

Hunc assueta cohors Satyri, Bacchaeque frequentant:
At Silenus abest. Titubantem anilisque, meroque
Ruricolae cepere Phryges, vinctumque coronis
Ad regem traxere Midan: cui Thracius Orpheus
Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo.
Qui simul agnovit socium, comitemque sacrorum,
Hospitis adventu festum genialiter egit
Per bis quinque dies, et iunctas ordine noctes.
Et iam stellarum sublime coëgerat agmen
Lucifer undecimus, Lydos cum laetus in agros
Rex venit, et iuveni Silenum reddit alumno.
Huic Deus optandi gratum, sed inutile, fecit
Muneris arbitrium, gaudens altore recepto.
Ille male usurus donis, ait, Effice, quidquid
Corpore contigero, fulvum vertatur in aurum.
Annuit optatis, nocituraque munera solvit
Liber; at indoluit, quod non meliora petisset.
Laetus abit, gaudetque malo Berecynthius heros:
Pollicitamque fidem tangendo singula tentat.
Vixque sibi credens, non alta fronde virentem
Ilice detraxit virgam: virga aurea facta est.
Tollit humo saxum: saxum quoque palluit auro.
Contigit et glebam: contactu gleba potenti
Massa fit. Arentes Cereris decerpsit aristas:
Aurea messis erat. Demtum tenet arbore pomum:
Hesperidas donasse putes. Si postibus altis
Admovit digitos: postes radiare videntur.
Ille etiam liquidis palmas ubi laverat undis,
Vnda fluens palmis Danaën eludere posset.
Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
Omnia. Gaudenti mensas posuere ministri,
Exstructas dapibus, nec tostae frugis egentes.
Tum vero, sive ille sua Cerealia dextra
Munera contigerat; Cerealia dona rigebant.
Sive dapes avido convellere dente parabat;

Lamina fulva dapes, admoto dente, nitebant.
Miscuerat puris auctorem muneris undis:
Fusile per rictus aurum fluitare videres.
Attonitus novitate mali, divesque, miserque
Effugere optat opes: et, quae modo voverat, odit.
Copia nulla famem relevat: sitis arida guttur
Vrit, et inviso meritus torquetur ab auro.
Ad coelumque manus, et splendida brachia tollens,
Da veniam, Lenaee pater; peccavimus, inquit;
Sed miserere, precor, speciosoque eripe damno.
Mite Deum numen Bacchus peccasse fatentem
Restituit, pactamque fidem, data munera, solvit.
Neve male optato maneas circumlitus auro,
Vade, ait, ad magnis vicinum Sardibus amnem;
Perque iugum montis labentibus obvius undis
Carpe viam; donec venias ad fluminis ortus.
Spumiferoque tuum fonti, qua plurimus exit,
Subde caput: corpusque simul, simul elue crimen.
Rex iussae succedit aquae. Vis aurea tinxit
Flumen: et humano de corpore cessit in amnem.
Nunc quoque iam veteris percepto semine venae
Arva rigent, auro madidis pallentia glebis.
Ille, perosus opes, silvas et rura colebat,
Panaque montanis habitantem semper in antris.
Pingue sed ingenium mansit: nocituraque, ut ante,
Rursus erant domino stolidae praecordia mentis.
Nam, freta prospiciens, late riget arduus alto
Tmolus in adscensu: clivoque extentus utroque,
Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypaepis.
Pan ibi dum teneris iactat sua carmina Nymphis,
Et leve cerata modulatur arundine carmen;
Ausus Apollineos prae se contemnere cantus,
Iudice sub Tmolo certamen venit ad impar.
Monte suo senior iudex consedit; et aures
Liberat arboribus. Quercu coma caerula tantum
Cingitur; et pendent circum cava tempora glandes.

Isque Deum pecoris spectans, In iudice, dixit,
Nulla mora est. Calamis agrestibus insonat ille:
Barbaricoque Midan (aderat nam forte canenti)
Carmine delenit. Post hunc sacer ora retorsit
Tmolus ad os Phoebi: vultum sua silva secuta est.
Ille caput flavum lauro Parnaside vinctus
Verrit humum Tyrio saturata murice palla:
Instructamque fidem gemmis et dentibus Indis
Sustinet a laeva: tenuit manus altera plectrum.
Artificis status ipse fuit. Tum stamina docto
Pollice sollicitat: quorum dulcedine captus
Pana iubet Tmolus citharae submittere cannas.
Iudicium sanctique placet sententia montis
Omnibus. Arguitur tamen, atque iniusta vocatur
Vnius sermone Midae. Nec Delius aures
Humanam stolidas patitur retinere figuram;
Sed trahit in spatium, villisque albentibus implet;
Instabilesque imo facit, et dat posse moveri.
Caetera sunt hominis: partem damnatur in unam,
Induiturque aures lente gradientis aselli.
Ille quidem celat, turpique onerata pudore
Tempora purpureis tentat velare tiaris.
Sed, solitus longos ferro resecare capillos,
Viderat hoc famulus. Qui, cum nec prodere visum
Dedecus auderet, cupiens efferre sub auras,
Nec posset reticere tamen, secedit; humumque
Effodit, et, domini quales adspexerit aures,
Voce refert parva; terraeque immurmurat haustae
Indiciumque suae vocis tellure regesta
Obruit, et scrobibus tacitus discedit opertis.
Creber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
Coepit; et, ut primum pleno maturuit anno,
Prodidit agricolam. Leni nam motus ab Austro
Obruta verba refert; dominique coarguit aures.
Vltus abit Tmolo, liquidumque per aëra vectus
Angustum citra pontum Nepheleïdos Helles

aomedonteis Letoïus adstitit arvis.
extera Sigei, Rhoetei laeva profundi
ra Panomphaeo vetus est sacrata Tonanti.
de novae primum moliri moenia Troiae
aomedonta videt, susceptaque magna labore
rescere difficili, nec opes exposcere parvas.
umque tridentigero tumidi genitore profundi
ortalem induitur formam; Phrygioque tyranno
edificant muros, pacto pro moenibus auro.
tabat opus: pretium rex inficiatur, et addit,
erfidiae cumulum, falsis periuria verbis.
on impune feres, rector maris inquit: et omnes
iclinavit aquas ad avarae littora Troiae.
ique freti formam terras convertit; opesque
bstulit agricolis, et fluctibus obruit arva,
oena neque haec satis est: regis quoque filia monstro
oscitur aequoreo: quam dura ad saxa revinctam
indicat Alcides, promissaque munera, dictos
oscit equos: tantique operis mercede negata,
is periura capit superatae moenia Troiae.
ec pars militiae, Telamon, sine honore recessit,
esioneque data potitur. Nam coniuge Peleus
arus erat Diva: nec avi magis ille superbit
omine, quam soceri. Siquidem Iovis esse nepoti
ontigit haud uni: coniux Dea contigit uni.
Namque senex Thetidi Proteus, Dea, dixerat, undae,
oncipe: mater eris iuvenis, qui fortibus actis
cta patris vincet: maiorque vocabitur illo.
rgo, ne quidquam mundus Iove maius haberet,
uamvis haud tepidos sub pectore senserat ignes,
upiter aequoreae Thetidis connubia vitat:
n suaque Aeaciden succedere vota nepotem
ussit, et amplexus in virginis ire marinae.
st sinus Haemoniae curvos falcatus in arcus:

Brachia procurrunt: ubi, si foret altior unda,
Portus erat: summis inductum est aequor arenis.
Littus habet solidum, quod nec vestigia servet;
Nec remoretur iter; nec opertum pendeat alga.
Myrtea silva subest, bicoloribus obsita baccis.
Est specus in medio; natura factus, an arte,
Ambiguum, magis arte tamen: quo saepe venire
Frenato delphine sedens, Theti nuda, solebas.
Illic te Peleus, ut somno vincta iacebas,
Occupat: et quoniam precibus tentata repugnas;
Vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
Quod nisi venisses, variatis saepe figuris,
Ad solitas artes; auso foret ille potitus.
Sed modo tu volucris; volucrem tamen ille tenebat:
Nunc gravis arbor eras: haerebat in arbore Peleus.
Tertia forma fuit maculosae tigridis: illa
Territus Aeacides a corpore brachia solvit.
Inde Deos pelagi, vino super aequora fuso,
Et pecoris fibris, et fumo turis adorat.
Donec Carpathius medio de gurgite vates,
Aeacida, dixit, thalamis potiere petitis.
Tu modo, cum gelido sopita quiescet in antro,
Ignaram laqueis vincloque innecte tenaci.
Nec te decipiat centum mentita figuras:
Sed preme, quidquid erit: dum, quod fuit ante, reformet.
Dixerat haec Proteus: et condidit aequore vultum.
Admisitque suos in verba novissima fluctus.
Pronus erat Titan, inclinatoque tenebat
Hesperium temone fretum: cum pulchra relicto
Nereis ingreditur consueta cubilia ponto.
Vix bene virgineos Peleus invaserat artus;
Illa novat formas, donec sua membra teneri
Sentit, et in partes diversas brachia tendi.
Tum demum ingemuit: Neque, ait, sine numine vincis.

Exhibita estque Thetis. Confessam amplectitur heros,
Et potitur votis; ingentique implet Achille.
Felix et nato, felix et coniuge Peleus;
Et cui, si demas iugulati crimina Phoci,
Omnia contigerant. Fraterno sanguine sontem,
Expulsumque domo patria Trachinia tellus
Accipit. Hic regnum sine vi, sine caede, tenebat
Lucifero genitore satus, patriumque nitorem
Ore ferens Ceyx; illo qui tempore moestus,
Dissimilisque sui, fratrem lugebat ademtum.
Quo postquam Aeacides fessus curaque viaque
Venit; et intravit, paucis comitantibus, urbem;
Quosque greges pecorum, quae secum armenta trahebat,
Haud procul a muris sub opaca valle reliquit.
Copia cum facta est adeundi prima tyranni;
Velamenta manu praetendens supplice, qui sit,
Quoque satus, memorat: tantum sua crimina celat.
Mentitusque fugae caussam, petit urbe, vel agro
Se iuvet. Hunc contra placido Trachinius ore
Talibus alloquitur: Mediae quoque commoda plebi
Nostra patent, Peleu; nec inhospita regna tenemus.
Adiicis huic animo momenta potentia, clarum
Nomen, avumque Iovem: nec tempora perde precando.
Quod petis, omne feres: tuaque haec pro parte videto,
Qualiacunque vides. Vtinam meliora videres!
Et flebat. Moveat quae tantos caussa dolores,
Peleusque comitesque rogant. Quibus ille profatur:
Forsitan hanc volucrem, rapto quae vivit, et omnes
Terret aves, semper pennas habuisse putetis.
[Vir fuit: et tanta est animi constantia, quantum]
Acer erat, belloque ferox, ad vimque paratus,
Nomine Daedalion; illo genitore creatus,

Qui vocat Auroram, coeloque novissimus exit.
Culta mihi pax est; pacis mihi cura tuendae,
Coniugiique fuit: fratri fera bella placebant.
Illius virtus reges, gentesque subegit:
Quae nunc Thisbaeas agitat mutata columbas.
Nata erat huic Chione: quae dotatissima forma
Mille procis placuit, bis septem nubilis annis.
Forte revertentes Phoebus, Maiaque creatus,
Ille suis Delphis, hic vertice Cylleneo,
Videre hanc pariter, pariter traxere calorem.
Spem Veneris differt in tempora noctis Apollo.
Non tulit ille moras: virgaque movente soporem
Virginis os tangit. Tactu iacet illa potenti,
Vimque Dei patitur. Nox coelum sparserat astris;
Phoebus anum simulat; praeceptaque gaudia sumit.
Vt sua maturus complevit tempora venter;
Alipedis de stirpe Dei, versuta propago,
Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne:
Qui facere assuerat, patriae non degener artis,
Candida de nigris, et de candentibus atra.
Nascitur e Phoebo, namque est enixa gemellos,
Carmine vocali clarus, citharaque Philammon.
Quid peperisse duos, et Dis placuisse duobus;
Et forti genitore, et progenitore Tonanti
Esse satam prodest? an obest quoque gloria multis?
Obfuit huic certe. Quae se praeferre Dianae
Sustinuit, faciemque Deae culpavit. At illi
Ira ferox mota est: Factisque placebimus, inquit.
Nec mora; curvavit cornu, nervoque sagittam
Impulit, et meritam traiecit arundine linguam.
Lingua tacet, nec vox, tentataque verba sequuntur:
Conantemque loqui cum sanguine vita reliquit.
Quem, misera o pietas! ego tum patruoque dolorem
Corde tuli, fratrique pio solatia dixi.
Quae pater haud aliter, quam cautes murmura ponti,
Accipit: et natam delamentatur ademtam.

vero ardentem vidit, quater impetus illi
medios fuit ire rogos: quater inde repulsus
ncita membra fugae mandat, similisque iuvenco,
cula crabronum pressa cervice gerenti,
a via nulla, ruit. Iam tum mihi currere visus
is homine est: alasque pedes sumsisse putares.
ugit ergo omnes; veloxque cupidine leti
rtice Parnasi potitur. Miseratus Apollo,
m se Daedalion saxo misisset ab alto,
cit avem, et subitis pendentem sustulit alis,
aque aduncadedit, curvos dedit unguibus hamos,
rtutem antiquam, maiores corpore vires.
nunc accipiter, nulli satis aequus, in omnes
evit aves; aliisque dolens fit caussa dolendi.
Quae dum Lucifero genitus miracula narrat
consorte suo; cursu festinus anhelo
volat armenti custos Phoceus Anetor.
u Peleu, Peleu, magnae tibi nuntius adsum
adis, ait. Quodcunque ferat, iubet edere Peleus.
ndet, et ipse metu trepidat Trachinius heros.
e refert: Fessos ad littora curva iuvencos
puleram, medio cum Sol altissimus orbe
ntum respiceret, quantum superesse videret.
rsque boum fulvis genua inclinarat arenis,
tarumque iacens campos spectabat aquarum:
rs gradibus tardis illuc errabat, et illuc:
nt alii, celsoque exstant super aequora collo.
mpla mari subsunt, nec marmore clara, nec auro;
d trabibus densis, lucoque umbrosa vetusto.
reïdes Nereusque tenent. Hos navita templi
lidit esse Deos, dum retia littore siccat.
acta palus huic est, densis obsessa salictis,
iam restagnantis fecit maris unda paludem.
de, fragore gravi strepitans, loca proxima terret,
llua vasta, lupus, silvisque palustribus exit,
litus et spumis, et spisso sanguine rictus

Fulmineos; rubra suffusus lumina flamma.
Qui, quamquam saevit pariter rabieque fameque,
Acrior est rabie. Neque enim ieiunia curat
Caede boum, diramque famem satiare, sed omne
Vulnerat armentum, sternitque hostiliter omne.
Pars quoque de nobis funesto saucia morsu,
Dum defensamus, leto est data. Sanguine littus,
Vndaque prima rubent, demugitaeque paludes.
Sed mora damnosa est, nec res dubitare remittit.
Dum superest aliquid, cuncti coëamus, et arma,
Arma capessamus, coniunctaque tela feramus.
Dixerat agrestis. Nec Pelea damna movebant:
Sed, memor admissi, Nereïda colligit orbam
Damna suo inferias exstincto mittere Phoco.
Induere arma viros, violentaque sumere tela
Rex iubet Oetaeus: cum quis simul ipse parabat
Ire: sed Halcyone coniux excita tumultu
Prosilit, et, nondum totos ornata capillos,
Disiicit hos ipsos: colloque infusa mariti,
Mittat ut auxilium sine se, verbisque precatur,
Et lacrimis: animasque duas ut servet in una.
Aeacides illi, Pulchros, Regina, piosque
Pone metus: plena est promissi gratia vestri.
Non placet arma mihi contra nova monstra moveri
Numen adorandum pelagi est. Erat ardua turris,
Arce patens summa; fessis loca grata carinis.
Adscendunt illuc, stratosque in littore tauros
Cum gemitu adspiciunt, vastatoremque cruento
Ore ferum, longos infectum sanguine villos.
Inde manus tendens in aperti littora ponti,
Caeruleam Peleus Psamathen, ut finiat iram,
Orat; opemque ferat. Nec vocibus illa rogantis
Flectitur Aeacidae. Thetis hanc pro coniuge supplex
Accepit veniam. Sed enim revocatus ab acri
Caede lupus perstat, dulcedine sanguinis asper;
Donec inhaerentem lacerae cervice iuvencae

ıore mutavit. Corpus, praeterque colorem
a servavit: lapidis color indicat, illum
on esse lupum, iam non debere timeri.
amen hac profugum consistere Pelea terra
sinunt: Magnetas adit vagus exsul, et illic
t ab Haemonio purgamina caedis Acasto.
erea fratrisque sui, fratremque secutis
. prodigiis turbatus pectora Ceyx,
ılat ut sacras, hominum oblectamina, sortes,
arium parat ire Deum: nam templa profanus
cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas.
lii tamen ante sui, fidissima, certam
:it, Halcyone. Cui protinus intima frigus
:eceperunt, buxoque simillimus ora
· obit: lacrimisque genae maduere profusis.
ɔnata loqui, ter fletibus ora rigavit:
ltuque pias interrumpente querelas,
mea culpa tuam, dixit, clarissime, mentem
? ubi est, quae cura mei prius esse solebat?
otes Halcyone securus abesse relicta:
ia longa placet: iam sum tibi carior absens.
ıto, per terras iter est, tantumque dolebo;
tiam metuam; curaeque timore carebunt.
ıra me terrent, et ponti tristis imago.
eras nuper tabulas in littore vidi;
:pe in tumulis sine corpore nomina legi.
tuum fallax animum fiducia tangat;
socer Hippotades tibi sit; qui carcere fortes
ıeat ventos; et, cum velit, aequora placet.
ıemel emissi tenuerunt aequora venti;
is vetitum est, incommendataque tellus
ı, et omne fretum. Coeli quoque nubila vexant;
iuntque feris rutilos concursibus ignes.
ıagis hos novi, nam novi, et saepe paterna
domo vidi, magis hos reor esse timendos.
tua si flecti precibus sententia nullis,

Care, potest, coniux; nimiumque es certus eundi;
Me quoque tolle simul. Certe iactabimur una:
Nec, nisi quae patiar, metuam: pariterque feremus,
Quidquid erit: pariter super aequora lata feremur.
Talibus Aeolidis dictis lacrimisque movetur
Sidereus coniux: neque enim minor ignis in ipso est.
Sed neque propositos pelagi dimittere cursus,
Nec vult Halcyonen in partem adhibere pericli:
Multaque respondit, timidum solantia pectus.
Nec tamen idcirco caussam probat. Addidit illis
Hoc quoque lenimen, quo solo flexit amantem:
Longa quidem nobis omnis mora: sed tibi iuro
Per patrios ignes, si me modo fata remittent,
Ante reversurum, quam Luna bis impleat orbem.
His ubi promissis spes est admota recursus;
Protinus eductam navalibus aequore tingi,
Aptarique suis pinum iubet armamentis.
Qua rursus visa, veluti praesaga futuri,
Horruit Halcyone: lacrimasque emisit obortas;
Amplexusque dedit: tristique miserrima tandem
Ore, Vale, dixit: collapsaque corpore tota est.
Ast iuvenes, quaerente moras Ceyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos:
Aequalique ictu scindunt freta. Sustulit illa
Humentes oculos; stantemque in puppe recurva,
Concussaque manu dantem sibi signa maritum
Prima videt, redditque notas. Vbi terra recessit
Longius; atque oculi nequeunt cognoscere vultus;
Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
Haec quoque ut haud poterat, spatio submota, videri;
Vela tamen spectat summo fluitantia malo.
Vt nec vela videt; vacuum petit anxia lectum:
Seque toro ponit. Renovat lectusque locusque
Halcyonae lacrimas: et quae pars, admonet, absit
Portubus exierant; et moverat aura rudentes;
Obvertit lateri pendentes navita remos:

que in summa locat arbore, totaque malo
a deducit, venientesque accipit auras.
ius, aut certe medium non amplius aequor
secabatur; longeque erat utraque tellus;
are sub noctem tumidis albescere coepit
us, et praeceps spirare valentius Eurus.
iamdudum demittite cornua, rector
, et antennis totum subnectite velum.
et: impediunt adversae iussa procellae;
it audiri vocem fragor aequoris ullam.
tamen properant alii subducere remos;
unire latus; pars ventis vela negare.
hic fluctus; aequorque refundit in aequor:
ait antennas. Quae dum sine lege geruntur,
crescit hiems, omnique e parte feroces
erunt venti, fretaque indignantia miscent.
vet, nec se, qui sit status, ipse fatetur
atis rector, nec quid iubeatve, vetetve:
mali moles, totaque potentior arte est.
sonant clamore viri, stridore rudentes,
im incursu gravis unda, tonitribus aether.
us erigitur, coelumque aequare videtur
, et inductas adspergine tangere nubes.
lo, cum fulvas ex imo verrit arenas,
or est illis, Stygia modo nigrior unda:
ur interdum, spumisque sonantibus albet.
ioque his agitur vicibus Trachinia puppis:
lo sublimis, veluti de vertice montis,
ere in valles, imumque Acheronta videtur:
ubi demissam curvum circumstetit aequor,
ere inferno summum de gurgite coelum.
dat ingentem fluctu latus icta fragorem:
rius pulsata sonat, quam ferreus olim
ceras aries ballistave concutit arces.
solent, sumtis in cursu viribus, ire
e in arma feri, praetentaque tela leones;

Sic ubi se ventis admiserat unda coortis,
Ibat in arma ratis, multoque erat altior illis.
Iamque labant cunei, spoliataque tegmine ceras
Rima patet, praebetque viam letalibus undis.
Ecce cadunt largi resolutis nubibus imbres;
Inque fretum credas totum descendere coelum:
Inque plagas coeli tumefactum adscendere pontum.
Vela madent nimbis; et cum coelestibus undis
Aequoreae miscentur aquae. Caret ignibus aether,
Caecaque nox premitur tenebris hiemisque suisque.
Discutiunt tamen has, praebentque micantia lumen
Fulmina: fulmineis ardescunt ignibus undae.
Dat quoque iam saltus intra cava texta carinae
Fluctus: et, ut miles, numero praestantior omni,
Cum saepe assiluit defensae moenibus urbis,
Spe potitur tandem; laudisque accensus amore
Inter mille viros, murum tamen occupat unus.
Sic ubi pulsarunt acres latera ardua fluctus;
Vastius insurgens decimae ruit impetus undae:
Nec prius absistit fessam oppugnare carinam;
Quam velut in captae descendat moenia navis.
Pars igitur tentabat adhuc invadere pinum;
Pars maris intus erat. Trepidant haud secius omnes.
Quam solet urbs, aliis murum fodientibus extra,
Atque aliis murum, trepidare, tenentibus intus.
Deficit ars, animique cadunt: totidemque videntur,
Quot veniant fluctus, ruere atque irrumpere mortes.
Non tenet hic lacrimas: stupet hic: vocat ille beatos,
Funera quos maneant; hic votis numen adorat,
Brachiaque ad coelum, quod non videt, irrita tollens
Poscit opem: subeunt illi fratresque parensque;
Huic cum pignoribus domus, et quod cuique relictum est.
Halcyone Ceyca movet: Ceycis in ore
Nulla nisi Halcyone est: et, cum desideret unam,
Gaudet abesse tamen. Patriae quoque velletad oras

Respicere, inque domum supremos vertere vultus.
Verum, ubi sit, nescit. Tanta vertigine pontus
Fervet, et, inducta piceis e nubibus umbra,
Omne latet coelum, duplicataque noctis imago est.
Frangitur incursu nimbosi turbinis arbos:
Frangitur et regimen: spoliisque animosa superstans
Vnda, velut victrix, sinuatas despicit undas.
Nec levius, quam si quis Athon, Pindumve, revulsos
Sede sua, totos in apertum everterit aequor,
Praecipitata ruit: pariterque et pondere et ictu
Mergit in ima ratem; cum qua pars magna virorum
Gurgite pressa gravi, neque in aëra reddita, fato
Functa suo est. Alii partes et membra carinae
Trunca tenent. Tenet ipse manu, qua sceptra solebat,
Fragmina navigii Ceyx: socerumque patremque
Invocat, heu! frustra. Sed plurima nantis in ore
Halcyone coniux. Illam meminitque refertque:
Illius ante oculos ut agant sua corpora fluctus,
Optat; et exanimis manibus tumuletur amicis.
Dum natat; absentem, quoties sinit hiscere fluctus,
Nominat Halcyonen, ipsisque immurmurat undis.
Ecce super medios fluctus niger arcus aquarum
Frangitur: et rupta mersum caput obruit unda.
Lucifer obscurus, nec quem cognoscere posses,
Illa nocte fuit: quoniamque excedere Olympo
Non licuit, densis texit sua nubibus ora.
Aeolis interea tantorum ignara malorum
Dinumerat noctes: et iam, quas induat ille,
Festinat vestes: iam quas, ubi venerit ille,
Ipsa gerat: reditusque sibi promittit inanes.
Omnibus illa quidem Superis pia tura ferebat;
Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat:
Proque viro, qui nullus erat, veniebat ad aras.
Vtque foret sospes coniux suus, utque rediret,

Optabat; nullamque sibi praeferret. At illi
Hoc de tot votis poterat contingere solum.
At Dea non ultra pro functo morte rogari
Sustinet: utque manus funestas arceat aris;
Iri, meae, dixit, fidissima nuntia vocis,
Vise soporiferam Somni velociter aulam:
Extinctique iube Ceycis imagine mittat
Somnia ad Halcyonen, veros narrantia casus.
Dixerat. Induitur velamina mille colorum
Iris, et arquato coelum curvamine signans
Tecta petit iussi sub rupe latentia regis.
Est prope Cimmerios longo spelunca recessu,
Mons cavus, ignavi domus et penetralia Somni:
Quo nunquam radiis oriens, mediusve, cadensve
Phoebus adire potest. Nebulae caligine mistae
Exhalantur humo, dubiaeque crepuscula lucis.
Non vigil ales ibi cristati cantibus oris
Evocat Auroram: nec voce silentia rumpunt
Sollicitive canes, canibusve sagacior anser.
Non fera, non pecudes, non moti flamine rami,
Humanaeve sonum reddunt convicia linguae.
Muta quies habitat. Saxo tamen exit ab imo
Rivus aquae Lethes: per quem cum murmure labens
Invitat somnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri fecunda papavera florent,
Innumeraeque herbae: quarum de lacte soporem
Nox legit, et spargit per opacas humida terras.
Ianua, quae verso stridorem cardine reddat,
Nulla domo tota; custos in limine nullus.
At medio torus est, ebeno sublimis in atra,
Plumeus, unicolor, pullo velamine tectus:
Quo cubat ipse Deus, membris languore solutis.
Hunc circa passim, varias imitantia formas,
Somnia vana iacent totidem, quot messis aristas,
Silva gerit frondes, eiectas littus arenas.
Quo simul intravit, manibusque obstantia virgo

dimovit; vestis fulgore reluxit
omus: tardaque Deus gravitate iacentes
los tollens, iterumque iterumque relabens,
que percutiens nutanti pectora mento,
t tandem sibi se: cubitoque levatus,
niat, cognorat enim, scitatur. At illa:
quies rerum, placidissime, Somne, Deorum,
mi, quem cura fugit, qui corda diurnis
inisteriis mulces, reparasque labori;
, quae veras aequent imitamine formas,
:a Trachine iube, sub imagine regis,
nen adeant, simulacraque naufraga fingant.
t hoc Iuno. Postquam mandata peregit
it: neque enim ulterius tolerare vaporis
terat; labique ut Somnum sensit in artus;
, et remeat per quos modo venerat arcus,
ter e populo natorum mille suorum
artificem, simulatoremque figurae
:a. Non illo iussos sollertius alter
it incessus, vultumque sonumque loquendi.
et vestes, et consuetissima cuique
Sed hic solos homines imitatur: at alter
., fit volucris, fit longo corpore serpens.
:elon Superi, mortale Phobetora vulgus
it. Est etiam diversae tertius artis
ios. Ille in humum, saxumque, undamque,
trabemque,
ie vacant anima, feliciter omnia transit.
s hi, ducibusque suos ostendere vultus
olent: populos alii plebemque pererrant.
it hos senior: cunctisque e fratribus unum
:a, qui peragat Thaumantidos edita,
Somnus
et rursus molli languore solutus
itque caput, stratoque recondidit alto,
at, nullos strepitus facientibus alis,

Tum lecto incumbens, fletu super ora refu
Haec ait: Agnoscis Ceyca, miserrima coni
An mea mutata est facies nece? respice; n
Inveniesque tuo pro coniuge coniugis umbr
Nil opis, Halcyone, nobis tua vota tulerun
Occidimus: falsae tibi me promittere noli.
Nubilus Aegaeo deprendit in aequore navi
Auster, et ingenti iactatam flamine solvit:
Oraque nostra, tuum frustra clamantia no
Implerunt fluctus. Non haec tibi nuntiat a
Ambiguus: non ista vagis rumoribus audis
Ipse ego fata tibi praesens mea naufragus
Surge, age, da lacrimas, lugubriaque ind
nec me
Indeploratum sub inania Tartara mitte.
Adiicit his vocem Morpheus, quam coniugi
Crederet esse sui. Fletus quoque fundere
Visus erat: gestumque manus Ceycis habe
Ingemit Halcyone lacrimans, motatque la
Per somnum: corpusque petens amplectitu
Exclamatque, Mane. Quo te rapis? ibimus
Voce sua, specieque viri turbata soporem
Excutit: et primo si sit circumspicit illic

ım Ceyce suo. Solantia tollite verba.
ıufragus interiit. Vidi, agnovique, manusque
l discedentem, cupiens retinere, tetendi.
ıbra fuit: sed et umbra tamen manifesta, virique
ɔra mei. Non ille quidem, si quaeris, habebat
suetos vultus: nec, quo prius ore, nitebat.
ıllentem, nudumque, et adhuc humente capillo
felix vidi. Stetit hoc miserabilis ipso
ɔce loco: et quaerit, vestigia si qua supersint.
ɔc erat, hoc animo quod divinante timebam;
ne, me fugiens, ventos sequerere rogabam.
certe vellem, quoniam periturus abibas,
e quoque duxisses. Tecum fuit utile, tecum
ɔ mihi. Neque enim de vitae tempore quidquam
ɔn simul egissem: nec mors discreta fuisset.
ınc absens pereo, iactor nunc fluctibus absens:
sine me me pontus habet. Crudelior ipso
t mihi mens pelago, si vitam ducere nitar
ɔngius, et tanto pugnem superesse dolori.
d neque pugnabo: nec te, miserande, relinquam:
tibi nunc saltem veniam comes. Inque sepulcro,
non urna, tamen iunget nos littera: si non
sibus ossa meis, at nomen nomine tangam.
ura dolor prohibet; verboque intervenit omni
angor: et attonito gemitus e corde trahuntur.
ane erat: egreditur tectis ad littus: et illum
ɔesta locum repetit, de quo spectarat euntem.
ımque, Moratus ibi; dumque, Hic retinacula solvit,
ɔc mihi discedens dedit oscula littore, dicit,
ımque notata oculis reminiscitur acta, fretumque
ospicit; in liquida, spatio distante, tuetur
ɛscio quid, quasi corpus, aqua; primoque, quid illud
set, erat dubium. Postquam paulo appulit unda;
quamvis aberat, corpus tamen esse liquebat;

Admotum terrae, iam quod cognoscere p
Cernit: erat coniux. Ille est, exclamat: «
Ora, comas, vestem lacerat: tendensque t
Ad Ceyca manus, Sic, o carissime coniu
Sic ad me, miserande, redis? ait. Adiace
Facta manu moles, quae primas aequori
Frangit, et incursus quae praedelassat a
Insilit huc: mirumque fuit potuisse; vol
Percutiensque levem modo natis aëra pe
Stringebat summas ales miserabilis unda
Dumque volat; moesto similem, plenu
querelae
Ora dedere sonum, tenui crepitantia ros
Vt vero tetigit mutum et sine sanguine c
Dilectos artus amplexa recentibus alis,
Frigida nequidquam duro dedit oscula r
Senserit hoc Ceyx, an vultum motibus u
Tollere sit visus, populus dubitabat: at
Senserat. Et tandem: Superis miserantib
Alite mutantur. Fatis obnoxius isdem
Tunc quoque mansit amor, nec coniugial
Foedus in alitibus. Coëunt, fiuntque par
Perque dies placidos hiberno tempore

Quem mare carpentem substrictaque crura gerentem
Adspicis, (ostendens spatiosum guttura mergum)
Regia progenies; et, si descendere ad ipsum
Ordine perpetuo quæris, sunt huius origo
Ilus, et Assaracus, raptusque Iovi Ganymedes,
Laomedonque senex, Priamusque novissima Troiae
Tempora sortitus. Frater fuit Hectoris iste:
Qui nisi sensisset prima nova fata iuventa,
Forsitan inferius non Hectore nomen haberet:
Quamvis est illum proles enixa Dymantis.
Aesacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
Fertur Alexirhoë, Granico nata bicorni.
Oderat hic urbes: nitidaque remotus ab aula
Secretos montes, et inambitiosa colebat
Rura: nec Iliacos coetus, nisi rarus, adibat.
Non agreste tamen, nec inexpugnabile Amori
Pectus habens, silvas captatam saepe per omnes
Adspicit Hesperien patria Cebrenida ripa,
Iniectos humeris siccantem sole capillos.
Visa fugit Nymphe, veluti perterrita fulvum
Cerva lupum, longeque lacu deprensa relicto
Accipitrem fluvialis anas. Quam Troïus heros
Insequitur: celeremque metu celer urget amore.
Ecce latens herba coluber fugientis adunco
Dente pedem strinxit; virusque in corpore liquit.
Cum vita suppressa fuga est. Amplectitur amens
Exanimem: clamatque, Piget, piget esse secutum:
Sed non hoc timui: nec erat mihi vincere tanti.
Perdidimus miseram nos te duo. Vulnus ab angue,
A me caussa data est. Ego sim sceleratior illo,
Ni tibi morte mea mortis solatia mittam.
Dixit: et e scopulo, quem rauca subederat unda,
Se dedit in pontum. Tethys miserata cadentem
Molliter excepit: nantemque per aequora pennis
Texit: et optatae non est data copia mortis

Longa manet cervix: caput est a corpore
Aequor amat: nomenque tenet, quia merg

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSI

LIBER DVODECIMVS.

Nescius assumtis Priamus pater Aesacon
Vivere, lugebat: tumulo quoque nomen h
Inferias dederat cum fratribus Hector ina
Defuit officio Paridis praesentia tristi,
Postmodo qui rapta longum cum coniuge
Attulit in patriam: coniurataeque sequun
Mille rates, gentisque simul commune Pe
Nec dilata foret vindicta, nisi aequora sa
Invia fecissent venti, Boeotaque tellus
Aulida piscosa puppes tenuisset ituras.
Hic patrio de more Iovi cum sacra parasa

Obstupuere omnes: at veri providus augur
Thestorides, Vincemus, ait: gaudete, Pelasgi.
Troia cadet; sed erit nostri mora longa laboris.
Atque novem volucres in belli digerit annos.
Ille, ut erat, virides amplexus in arbore ramos,
Fit lapis, et servat serpentis imagine saxum.
Permanet Aoniis Nereus violentus in undis:
Bellaque non transfert: et sunt, qui parcere Troiae
Neptunum credant; quia moenia fecerat urbi.
At non Thestorides. Nec enim nescitve tacetve,
Sanguine virgineo placandam virginis iram
Esse Deae. Postquam pietatem publica caussa,
Rexque patrem vicit, castumque datura cruorem
Flentibus ante aram stetit Iphigenia ministris;
Victa Dea est; nubemque oculis obiecit; et inter
Officium turbamque sacri, vocesque precantum,
Supposita fertur mutasse Mycenida cerva.
Ergo ubi, qua decuit, lenita est caede Diana,
Et pariter Phoebes, pariter maris ira recessit:
Accipiunt ventos a tergo mille carinae:
Multaque perpessae Phrygia potiuntur arena.
Orbe locus medio est inter terrasque, fretumque,
Coelestesque plagas, triplicis confinia mundi:
Vnde quod est usquam, quamvis regionibus absit,
Inspicitur, penetratque cavas vox omnis ad aures.
Fama tenet, summaque domum sibi legit in arce:
Innumerosque aditus, ac mille foramina tectis
Addidit, et nullis inclusit limina portis.
Nocte dieque patent. Tota est ex ore sonanti:
Tota fremit, vocesque refert: iteratque, quod audit.
Nulla quies intus, nullaque silentia parte.
Nec tamen est clamor, sed parvae murmura vocis:
Qualia de pelagi, si quis procul audiat, undis
Esse solent: qualemve sonum, cum Iupiter atras
Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenent: veniunt leve vulgus, euntque.

Seditioque repens, dubioque auctore Sus
Ipsa quid in coelo rerum, pelagoque gera
Et tellure, videt; totumque inquirit in o
Fecerat haec notum, Graias cum milit
Adventare rates: neque inexspectatus in
Hostis adest. Prohibent aditu, littusque
Troës: et Hectorea primus fataliter hast
Protesilaë, cadis: commissaque proelia n
Stant Danaïs: fortisque animae nece co
Hector,
Nec Phryges exiguo, quid Achaïa dexter
Sanguine senserunt. Et iam Sigea rubeb
Littora: iam leto, proles Neptunia, Cyg
Mille viros dederat: iam curru instabat
Troaque Peliacae sternebat cuspidis ictu
Agmina, perque acies aut Cygnum aut H
quaerens
Congreditur Cygno: decimum dilatus in
Hector erat. Tum colla iugo candentia p
Exhortatus equos, currum direxit in hos
Concutiensque suis vibrantia tela lacertis
Quisquis es, o iuvenis, solatia mortis ha
Dixit, ab Haemonio quod sis iugulatus A

Tirabatur enim, non haec, quam cernis, equinis
Vulva iubis cassis, neque onus cava parma sinistrae
Auxilio mihi sunt: decor est quaesitus ab istis.
Mars quoque ob hoc capere arma solet. Removebitur omne
Tegminis officium; tamen indestrictus abibo.
Est aliquid, non esse satum Nereïde, sed qui
Nereaque, et natas, et totum temperet aequor.
Dixit: et haesurum clypei curvamine telum
Misit in Aeaciden, quod et aes, et proxima rupit
Terga novena boum, decimo tamen orbe moratum.
Excutit hoc heros, rursusque trementia forti
Tela manu torsit: rursus sine vulnere corpus,
Sincerumque fuit, nec tertia cuspis apertum,
Et se praebentem valuit destringere Cygnum.
Haud secus exarsit, quam Circo taurus aperto,
Cum sua terribili petit irritamina cornu,
Puniceas vestes, elusaque vulnera sentit.
Dum tamen exciderit ferrum, considerat, hastae:
Haerebat ligno. Manus est mea debilis ergo;
Quasque, ait, ante habuit vires, effudit in uno.
Nam certe valuit, vel cum Lyrnesia primus
Moenia disieci; vel cum Tenedonque suoque
Eëtioneas implevi sanguine Thebas;
Vel cum purpureus populari caede Caycus
Fluxit, opusque meae bis sensit Telephus hastae.
Hic quoque tot caesis, quorum per littus acervos
Et feci, et, video, valuit mea dextra, valetque:
Dixit: et, ante actis veluti male crederet, hastam
Misit in adversum Lycia de plebe Menoeten:
Loricamque simul, subiectaque pectora rupit.
Quo plangente gravem moribundo vertice terram
Extrahit illud idem calido de vulnere telum,
Atque ait; Haec manus est, haec, qua modo vicimus, hasta.
Vtar in hunc isdem: sit in hoc precor exitus idem.

Sic fatus, Cygnumque petit, nec fraxinus errat:
Inque humero sonuit non evitata sinistro.
Inde, velut muro, solidave a caute, repulsa est.
Qua tamen ictus erat, signatum sanguine Cygnum
Viderat, et frustra fuerat gavisus, Achilles.
Vulnus erat nullum: sanguis erat ille Menoetae.
Tum vero praeceps curru fremebundus ab alto
Desilit, et nitido securum cominus hostem
Ense petens, parmam gladio, galeamque cavari
Cernit, et in duro laedi quoque corpore ferrum.
Haud tulit ulterius: clypeoque adversa reducto
Ter, quater ora viri, capulo cava tempora pulsat:
Cedentique sequens instat: turbatque, ruitque:
Attonitoque negat requiem. Pavor occupat illum:
Ante oculosque natant tenebrae: retroque ferenti
Aversos passus, medio lapis obstitit arvo
Quem super impulsum resupino pectore Cygnum
Vi multa vertit, terraeque adflixit Achilles.
Tum, clypeo genibusque premens praecordia durs,
Vincla trahit galeae: quae presso subdita mento
Elidunt fauces, et respiramen, iterque
Eripiunt animae. Victum spoliare parabat:
Arma relicta videt: corpus Deus aequoris albam
Contulit in volucrem, cuius modo nomen habebat.
Hic labor, haec requiem multorum pugna dierum
Attulit, et positis pars utraque substitit armis.
Dumque vigil Phrygios servat custodia muros,
Et vigil Argolicas servat custodia fossas;
Festa dies aderat, qua Cygni victor Achilles
Pallada vittatae placabat sanguine vaccae.
Cuius ut imposuit prosecta calentibus aris;
Et Dis acceptus penetravit in aethera nidor;
Sacra tulere suam, pars est data caetera mensis.
Discubuere toris proceres, et corpora tosta
Carne replent, vinoque levant curasque, sitimque.
Non illos citharae, non illos carmina vocum,

ongave multifori delectat tibia buxi:
ed noctem sermone trahunt: virtusque loquendi
lateria est. Pugnam referunt hostisque suamque
ique vices adita, atque exhausta pericula saepe
ommemorare iuvat. Quid enim loqueretur
Achilles?
ut quid apud magnum potius loquerentur
Achillem?
roxima praecipue domito victoria Cygno
sermone fuit. Visum mirabile cunctis,
uod iuveni corpus nullo penetrabile telo,
victumque ad vulnera erat ferrumque terebat.
oc ipsum Aeacides, hoc mirabantur Achivi:
im sic Nestor ait: Vestro fuit unicus aevo
ntemtor ferri, nulloque forabilis ictu
/gnus. At ipse olim patientem vulnera mille,
rpore non laeso, Perrhaebum Caenea vidi:
enea Perrhaebum, qui, factis inclytus, Othryn
coluit. Quoque id mirum magis esset in illo,
mina natus erat. Monstri novitate moventur,
isquis adest, narretque rogant. Quos inter
Achilles,
ic age, nam cunctis eadem est audire voluntas,
facunde senex, aevi prudentia nostri;
is fuerit Caeneus, cur in contraria versus:
a tibi militia, cuius certamine pugnae
gnitus: a quo sit victus, si victus ab ullo est.
im senior: Quamvis obstet mihi tarda vetustas;
ultaque me fugiant, primis spectata sub annis;
ura tamen memini: nec, quae magis haereat illa
ctore res nostro est inter bellique domique
ta tot. Ac si quem potuit spatiosa senectus
ectatorem operum multorum reddere: vixi
nos bis centum: nunc tertia vivitur aetas.
ara decore fuit proles Elateïa Caenis,
essalidum virgo pulcherrima, perque propinquas,

Perque tuas urbes, tibi enim popularis, Achille,
Multorum frustra votis optata procorum.
Tentasset Peleus thalamos quoque forsitan illos;
Sed iam aut contigerant illi connubia matris,
Aut fuerant promissa, tuae. Nec Caenis in ullos
Denupsit thalamos: secretaque littora carpens
Aequorei vim passa Dei est: ita fama ferebat.
Vtque novae Veneris Neptunus gaudia cepit;
Sint tua vota licet, dixit, secura repulsae:
Elige quid voveas: eadem hoc quoque fama ferebat.
Magnum, Caenis ait, facit haec iniuria votum,
Tale pati nil posse, mihi: da, femina ne sim:
Omnia praestiteris. Graviore novissima dixit
Verba sono, poteratque viri vox illa videri,
Sicut erat. Nam iam voto Deus aequoris alti
Annuerat: dederatque super, ne saucius ullis
Vulneribus fieri, ferrove occumbere posset.
Munere laetus abit, studiisque virilibus aevum
Exigit Atracides, Peneïaque arva pererrat.
Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus,
Nubigenasque feros, positis ex ordine mensis,
Arboribus tecto discumbere iusserat antro.
Haemonii proceres aderant; aderamus et ipsi:
Festaque confusa resonabat regia turba.
Ecce canunt Hymenaeon: et ignibus atria fumant:
Cinctaque adest virgo matrum, nuruumque caterva,
Praesignis facie. Felicem dicimus illa
Coniuge Pirithoum: quod paene fefellimus omen.
Nam tibi, saevorum saevissime Centaurorum,
Euryte, quam vino pectus, tam virgine visa
Ardet, et ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus eversae turbant convivia mensae:
Raptaturque comis per vim nova nupta prehensis.
Eurytus Hippodamen, alii, quam quisque probarant,
Aut poterant, rapiunt: captaeque erat urbis imago.
Femineo clamore sonat domus. Ocius omnes

Surgimus: et primus, Quae te vecordia, Theseus,
Euryte, pulsat, ait; qui, me vivente, lacessas
Pirithoum, violesque duos ignarus in uno?
Neve ea magnanimus frustra memoraverit heros,
Submovet instantes, raptamque furentibus aufert.
Ille nihil contra: neque enim defendere verbis
Talia facta potest: sed vindicis ora protervis
Insequitur manibus, generosaque pectora pulsat.
Forte fuit iuxta signis exstantibus asper
Antiquus crater, quem vastum vastior ipse
Sustulit Aegides, adversaque misit in ora.
Sanguinis ille globos pariter, cerebrumque, merumque,
Vulnere et ore vomens, madida resupinus arena,
Calcitrat. Ardescunt germani caede bimembres:
Certatimque omnes uno ore, Arma, arma, loquuntur.
Vina dabant animos: et prima pocula pugna
Missa volant, fragilesque cadi, curvique lebetes:
Res epulis quondam, nunc bello et caedibus, aptae.
Primus Ophionides Amycus penetralia donis
Haud timuit spoliare suis: et primus ab aede
Lampadibus densum rapuit funale coruscis:
Elatumque alte, veluti qui candida tauri
Rumpere sacrifica molitur colla securi,
Illisit fronti Lapithae Celadontis, et ossa
Non agnoscendo confusa reliquit in ore.
Exsiluere oculi, dissectisque ossibus oris
Acta retro naris, medioque infixa palato est.
Hunc pede convulso mensae Pellaeus acernae
Stravit humi Belates, disiecto in pectora mento:
Cumque atro mistos sputantem sanguine dentes,
Vulnere Tartareas geminato mittit ad umbras.
Proximus ut steterat, spectans altaria vultu
Fumida terribili, Cur non, ait, utimur istis?
Cumque suis Gryneus immanem sustulit aram
Ignibus, et medium Lapitharum iecit in agmen:

Depressitque duos, Brotean, et Orion. Orio
Mater erat Mycale: quam deduxisse canendo
Saepe reluctantis constabat cornua Lunae.
Non impune feres, teli modo copia detur,
Dixerat Exadius: telique habet instar, in alta
Quae fuerant pinu, votivi cornua cervi.
Figitur huic duplici Gryneus in lumina ramo:
Eruiturque oculos: quorum pars cornibus haeret,
Pars fluit in barbam, concretaque sanguine pendet
Ecce rapit mediis flagrantem Rhoetus ab aris
Prunitium torrem, dextraque a parte Charaxi
Tempora perfringit fulvo protecta capillo.
Correpti rapida, veluti seges arida, flamma
Arserunt crines: et vulnere sanguis inustus
Terribilem stridore sonum dedit; ut dare ferrum
Igne rubens plerumque solet, quod forcipe curva
Cum faber eduxit, lacubus demittit: at illud
Stridet, et in trepida submersum sibilat unda.
Saucius hirsutis avidum de crinibus ignem
Excutit: inque humeros limen tellure revulsum
Tollit, onus plaustri: quod ne permittat in hostem,
Ipsa facit gravitas. Socium quoque saxea moles
Oppressit spatio stantem propriore Cometen.
Gaudia nec retinet Rhoetus. Sic comprecor, inquit,
Caetera sit fortis castrorum turba tuorum;
Semicremoque novat repetitum stipite vulnus:
Terque quaterque gravi iuncturas verticis ictu
Rupit: et in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Euagrum, Corythumque, Dryantaque transit.
E quibus ut prima tectus lanugine malas
Procubuit Corythus; Puero quae gloria fuso
Parta tibi est? Euagros ait. Nec dicere Rhoetus
Plura sinit: rutilasque ferox in aperta loquentis
Condidit ora viri, perque os in pectora, flammas.
Te quoque, saeve Drya, circum caput igne rotato

isequitur: sed non in te quoque constitit idem
xitus; assiduae successu caedis ovantem,
ua iuncta est humero cervix, sude figis obusta.
igemuit, duroque sudem vix osse revellit
hoetus, et ipse suo madefactus sanguine fugit.
ugit et Ornëus, Lycabasque, et saucius armo
exteriore Medon, et cum Pisenore Thaumas:
uique pedum nuper certamine vicerat omnes
lermeros; accepto nunc vulnere tardius ibat:
t Pholus, et Melaneus, et Abas praedator aprorum:
uique suis frustra bellum dissuaserat augur
stylos. Ille etiam metuenti vulnera Nesso,
e fuge: ad Herculeos, inquit, servaberis arcus.
t non Eurynomus, Lycidasque, et Areos, et Imbreus
ffugere necem: quos omnes dextra Dryantis
erculit adversos. Adversum tu quoque, quamvis
erga fugae dederis, vulnus, Crenaee, tulisti.
am grave, recipiens, inter duo lumina ferrum,
ua naris fronti committitur, accipis, imae.
i tanto fremitu ductis sine fine iacebat
opitus vinis, et inexperrectus Aphidas:
anguentique manu carchesia mista tenebat,
usus in Ossaeae villosis pellibus ursae.
uem procul ut vidit frustra nulla arma moventem,
serit amento digitos, Miscendaque, dixit,
um Styge vina bibas, Phorbas. Nec plura moratus
i iuvenem torsit iaculum: ferrataque collo
raxinus, ut casu iacuit resupinus, adacta est.
Iors caruit sensu: plenoque e gutture fluxit
aque toros, inque ipsa niger carchesia sanguis.
idi ego Petraeum, conantem evellere terra
landiferam quercum: quam dum complexibus
ambit,
t quatit huc illuc, labefactaque robora iactat,
ancea Pirithoi, costis immissa Petraei,
ectora cum duro luctantia robore fixit.

Pirithoi virtute Lycum cecidisse ferebant:
Pirithoi cecidisse Chromin. Sed uterque minorem
Victori titulum, quam Dictys, Helopsque, dederunt.
Fixus Helops iaculo, quod pervia tempora fecit,
Et missum a dextra laevam penetravit in aurem.
Dictys, ab ancipiti delapsus acumine montis,
Dum fugit instantem trepidans Ixione natum,
Decidit in praeceps, et pondere corporis ornum
Ingentem fregit; suaque induit ilia fractae.
Vltor adest Aphareus, saxumque e monte revulsum
Mittere conatur. Conantem stipite querno
Occupat Aegides, cubitique ingentia frangit
Ossa: nec ulterius dare corpus inutile leto
Aut vacat, aut curat: tergoque Bianoris alti
Insilit, haud solito quemquam portare, nisi ipsum:
Opposuitque genu costis: prensamque sinistra
Caesariem retinens, vultum, minitantiaque ora
Robore nodoso, praeduraque tempora, fregit.
Robore Nedymnum, iaculatoremque Lycotan
Sternit, et immissa protectum pectora barba
Hippason, et summis exstantem Riphea silvis,
Tereaque, Haemoniis qui prensos montibus ursos
Ferre domum vivos, indignantesque solebat.
Haud tulit utentem pugnae successibus ultra
Thesea Demoleon: solidoque revellere trunco
Annosam pinum magno molimine tentat.
Quod quia non potuit, praefractam misit in hostem
Sed procul a telo Theseus veniente recessit,
Pallados admonitu; credi sic ipse volebat.
Non tamen arbor iners cecidit: nam Crantoris alti
Abscidit iugulo pectusque, humerumque sinistrum
Armiger ille tui fuerat genitoris, Achille:
Quem Dolopum rector, bello superatus, Amyntor
Aeacidae dederat pacis pignusque, fidemque.
Hunc procul ut foedo disiectum vulnere Peleus
Vidit, At inferias, iuvenum gratissime Crantor,

Accipe, ait: validoque in Demoleonta lacerto
Fraxineam misit, mentis quoque viribus, hastam.
Quae laterum cratem perrumpit, et ossibus haerens
Intremuit. Trahit ille manu sine cuspide lignum:
Id quoque vix sequitur: cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor vires animo dabat: aeger in hostem
Erigitur, pedibusque virum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galea, clypeoque sonantes,
Defensatque humeros, praetentaque sustinet arma:
Perque armos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat Phlegraeon, et Hylen,
Eminus: Hiphinoum collato Marte, Claninque.
Additur his Dorylas: qui tempora tecta gerebat
Pelle lupi, saevique vicem praestantia teli
Cornua vara boum multo rubefacta cruore.
Huic ego, nam vires animus dabat, Adspice, dixi,
Quantum concedant nostro tua cornua ferro:
Et iaculum torsi: quod cum vitare nequiret,
Opposuit dextram passurae vulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus: fit clamor, at illum
Haerentem Peleus, et acerbo vulnere victum,
Stabat enim propior, mediam ferit ense sub alvum.
Prosiluit, terraque ferox sua viscera traxit:
Tractaque calcavit, calcataque rupit, et illis
Crura quoque impediit, et inani concidit alvo.
Nec te pugnantem tua, Cyllare, forma redemit,
Si modo naturae formam concedimus illi.
Barba erat incipiens: barbae color aureus: aureaque
Ex humeris medios coma dependebat in armos.
Gratus in ore vigor: cervix, humerique, manusque,
Pectoraque artificum laudatis proxima signis:
Et qua parte viri est: nec equi mendosa sub illa
Deteriorque viro facies. Da colla, caputque;
Castore dignus erit. Sic tergum sessile, sic stant
Pectora celsa toris: totus pice nigrior atra.

Candida cauda tamen: color est quoque cruribus albus.
Multae illum petiere sua de gente; sed una
Abstulit Hylonome: qua nulla decentior inter
Semiferos altis habitavit femina silvis.
Haec et blanditiis, et amando, et amare fatendo
Cyllaron una tenet. Cultus quoque quantus in illis
Esse potest membris; ut sit coma pectine levis:
Vt modo rore maris, modo se violave, rosave
Implicet: interdum canentia lilia gestet:
Bisque die lapsis Pagasaeae vertice silvae
Fontibus ora lavet, bis flumine corpora tingat.
Nec, nisi quae deceant, electarumque ferarum,
Aut humero, aut lateri praetendat vellera laevo.
Par amor est illis: errant in montibus una:
Antra simul subeunt, et tum Lapitheïa tecta
Intrarant pariter, pariter fera bella gerebant.
Auctor in incerto est: iaculum de parte sinistra
Venit, et inferius, quam collo pectora subsunt,
Cyllare, te fixit: parvo cor vulnere laesum
Corpore cum toto post tela educta refrixit.
Protinus Hylonome morientes excipit artus:
Impositaque manu vulnus fovet; oraque ad ora
Admovet, atque animae fugienti obsistere tentat.
Vt videt exstinctum, dictis, quae clamor ad aures
Arcuit ire meas, telo, quod inhaeserat illi,
Incubuit: moriensque suum complexa maritum est.
Ante oculos stat et ille meos, qui sena leonum
Vinxerat inter se connexis vellera nodis,
Phaeocomes, hominemque simul protectus equumque.
Codice qui misso, quem vix iuga bina moverent
Iuncta, Phonoleniden a summo vertice fregit.
Fracta volubilitas capitis latissima: perque os,
Perque cavas nares, oculosque, auresque cerebrum
Molle fluit: veluti concretum vimine querno

ıc solet; utve liquor rari sub pondere cribri
anat, et exprimitur per densa foramina spissus.
ıt ego, dum parat hunc armis nudare iacentem,
:it tuus hoc genitor, gladium spoliantis in ima
.a demisi. Chthonius quoque, Teleboasque
ıse iacent nostro. Ramum prior ille bifurcum
esserat: hic iaculum. Iaculo mihi vulnera fecit.
gna vides: apparet adhuc vetus ecce cicatrix.
ınc ego debueram capienda ad Pergama mitti:
ınc poteram magni, si non superare, morari
ectoris arma meis. Illo sed tempore nullus,
ıt puer, Hector erat. Nunc me mea deficit aetas.
ıid tibi victorem gemini Periphanta Pyreti;
npyca quid referam? qui quadrupedantis Oëcli
.xit in adverso cornum sine cuspide vultu.
ecte Pelethronium Macareus in pectus adacto
ravit Erigdupum. Memini et venabula condi
guine, Nesseis manibus coniecta, Cymeli.
ec tu credideris tantum cecinisse futura
npyciden Mopsum. Mopso iaculante biformis
ccubuit, frustraque loqui tentavit Odltes,
l mentum lingua, mentoque ad guttura fixo.
uinque neci Caeneus dederat, Styphelumque, Bromumque,
ıtimachumque, Helimumque, securiferumque Pyracmon.
ulnera non memini: numerum, nomenque notavi.
:ovolat Emathii spoliis armatus Halesi,
uem dederat leto, membris et corpore Latreus
aximus. Huic aetas inter iuvenemque senemque,
is iuvenilis erat: variabant tempora cani.
ui clypeo, galeaque, Macedoniaque sarissa
ınspicuus, faciemque obversus in agmen utrumque,
rmaque concussit, certumque equitavit in orbem:
erbaque tot fudit vacuas animosus in auras:

Et te, Caeni, feram? nam tu mihi femina semper,
Tu mihi Caenis eris: nec te natalis origo
Comminuit? mentemque subit, quo praemia facto,
Quaque viri falsam speciem mercede pararis?
Vel quid nata vide, vel quid sis passa: columque,
I, cape cum calathis, et stamina pollice torque:
Bella relinque viris. Iactanti talia Caeneus
Extentum cursu missa latus eruit hasta,
Qua vir equo commissus erat. Furit ille dolore:
Nudaque Phyllei iuvenis ferit ora sarissa.
Non secus haec resilit, quam tecti a culmine grando:
Aut si quis parvo feriat cava tympana saxo.
Cominus aggreditur, laterique recondere duro
Luctatur gladium. Gladio loca pervia non sunt.
Haud tamen effugies: medio iugulaberis ense:
Quandoquidem mucro est hebes, inquit; et in latus ensem
Obliquat, longaque amplectitur ilia dextra.
Plaga facit gemitus, ceu corpore marmoris icti:
Fractaque dissiluit percusso lamina collo.
Vt satis illaesos miranti praebuit artus;
Nunc age, ait Caeneus, nostro tua corpora ferro
Tentemus; capuloque tenus demisit in armos
Ensem fatiferum, caecamque in viscera movit,
Versavitque manum, vulnusque in vulnere fecit.
Ecce ruunt vasto rabidi clamore bimembres,
Telaque in hunc omnes unum mittuntque, ferunt-que.
Tela retusa cadunt; manet imperfossus ab omni,
Inque cruentatus Caeneus Elateïus ictu.
Fecerat attonitos nova res. Heu dedecus ingens!
Monychus exclamat: populus superamur ab uno,
Vixque viro: quamquam ille vir est: nos segnibus actis,
Quod fuit ille, sumus. Quid membra immania prosunt?

Quid geminae vires? quid, quod fortissima rerum
In nobis duplex natura animalia iunxit?
Nec nos matre Dea, nec nos Ixione natos
Esse reor; qui tantus erat, Iunonis ut altae
Spem caperet: nos semimari superamur ab hoste.
Saxa, trabesque super, totosque involvite montes:
Vivacemque animam missis elidite silvis.
Silva premat fauces: et erit pro vulnere pondus.
Dixit: et insani deiectam viribus Austri
Forte trabem nactus, validum coniecit in hostem.
Exemplumque fuit: parvoque in tempore nudus
Arboris Othrys erat: nec habebat Pelion umbras.
Obrutus immani cumulo, sub pondere Caeneus
Aestuat arboreo; congestaque robora duris
Fert humeris. Sed enim postquam super ora caputque
Crevit onus, neque habet, quas ducat, spiritus auras,
Deficit interdum: modo se super aëra frustra
Tollere conatur, iactasque evolvere silvas;
Interdumque movet: veluti, quam cernimus, ecce!
Ardua si terrae quatiatur motibus Ide.
Exitus in dubio est: alii sub inania corpus
Tartara detrusum silvarum mole ferebant.
Abnuit Ampycides: medioque ex aggere fulvis
Vidit avem pennis liquidas exire sub auras,
Quae mihi tunc primum, tunc est conspecta supremum.
Hanc ubi lustrantem leni sua castra volatu
Mopsus, et ingenti circum clangore sonantem
Adspexit, pariterque oculis animoque secutus;
O salve, dixit, Lapithaeae gloria gentis,
Maxime vir quondam, sed nunc avis unica, Caeneu.
Credita res auctore suo est. Dolor addidit iram:
Oppressumque aegre tulimus tot ab hostibus unum:
Nec prius abstitimus ferrum exercere cruore;
Quam data pars leto, partem fuga noxque diremit.

Haec inter Lapithas, et semihomines Centauros
Proelia, Tlepolemus, Pylio referente, dolorem
Praeteriti Alcidae tacito non pertulit ore:
Atque ait, Herculeae mirum est oblivia laudis
Acta tibi, senior, certe mihi saepe referre
Nubigenas domitos a se pater ipse solebat.
Tristis ad haec Pylius: Quid me meminisse malorum
Cogis, et obductos annis rescindere luctus?
Inque tuum genitorem odium, offensasque fateri?
Ille quidem maiora fide, Dî! gessit, et orbem
Implevit meritis, quod mallem posse negari:
Sed neque Deïphobum, nec Polydamanta, nec ipsum
Hectora laudamus. Quis enim laudaverit hostem?
Ille tuus genitor Messania moenia quondam
Stravit, et immeritas urbes Elinque, Pylonque
Diruit, inque meos ferrum flammamque penates
Impulit. Vtque alios taceam, quos ille peremit;
Bis sex Nelidae fuimus, conspecta iuventus:
Bis sex Herculeis ceciderunt, me minus uno,
Viribus. Atque alios vinci potuisse ferendum est.
Mira Periclymeni mors est: cui posse figuras
Sumere quas vellet, rursusque reponere sumtas
Neptunus dederat, Nelëi sanguinis auctor.
Hic, ubi nequidquam est formas variatus in omnes
Vertitur in faciem volucris: quae fulmina curvis
Ferre solet pedibus, Divum gratissima regi.
Viribus usus avis, pennis rostroque redunco,
Hamatisque viri laniaverat unguibus ora.
Tendit in hunc nimium certos Tirynthius arcus,
Atque inter nubes sublimia membra ferentem,
Pendentemque ferit, lateri qua iungitur ala.
Nec grave vulnus erat: sed rupti vulnere nervi
Deficiunt, motumque negant viresque volandi.
Decidit in terram, non concipientibus auras
Infirmis pennis: et qua levis haeserat alae,
Corporis affixi pressa est gravitate sagitta:

rque latus summum iugulo est exacta sinistro.
im videor debere tui praeconia rebus
erculis, o Rhodiae ductor pulcherrime classis?
c tamen ulterius, quam fortia facta silendo,
ciscar fratres: solida est mihi gratia tecum.
Haec postquam dulci Neleïus edidit ore;
sermone senis, repetito munere Bacchi,
rrexere toris: nox est data caetera somno.
At Deus aequoreas qui cuspide temperat undas,
volucrem corpus nati Stheneleïda versum
nte dolet patria: saevumque perosus Achillem
ercet meniores, plus quam civiliter, iras.
nque fere tracto duo per quinquennia bello,
libus intonsum compellat Sminthea dictis:
mihi de fratris longe gratissime natis,
ita qui mecum posuisti moenia Troiae,
quid, ut has iam iam casuras adspicis arces,
gemis? aut ecquid tot defendentia muros
llia caesa doles? ecquid, ne persequar omnes,
ctoris umbra subit circum sua Pergama tracti?
m tamen ille ferox, belloque cruentior ipso,
vit adhuc, operis nostri populator, Achilles.
t mihi se: faxo, triplici quid cuspide possim,
ntiat. At quoniam concurrere cominus hosti
n datur; occulta necopinum perde sagitta.
nuit: atque animo pariter patruoque suoque
lius indulgens, nebula velatus in agmen
rvenit Iliacum, mediaque in caede virorum
ra per ignotos spargentem cernit Achivos
la Parin: fassusque Deum, Quid spicula perdis
nguine plebis? ait: si qua est tibi cura tuorum,
rtere in Aeaciden, caesosque ulciscere fratres.
xit: et ostendens sternentem Troïa ferro
rpora Peliden, arcus obvertit in illum;
rtaque letifera direxit spicula dextra.
iod Priamus gaudere senex post Hectora posset,

Hoc fuit. Ille igitur tantorum victor, Achille,
Vinceris a timido Graiae raptore maritae!
At si femineo fuerat tibi Marte cadendum;
Thermodontiaca malles cecidisse bipenni.
Iam timor ille Phrygum, decus et tutela Pelasgi
Nominis, Aeacides, caput insuperabile bello,
Arserat; armarat Deus idem, idemque cremarat.
Iam cinis est; et de tam magno restat Achille
Nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam.
At vivit, totum quae gloria compleat orbem.
Haec illi mensura viro respondet: et hac est
Par sibi Pelides; nec inania Tartara sentit.
Ipse etiam, ut, cuius fuerit, cognoscere possis,
Bella movet clypeus, deque armis arma feruntur.
Non ea Tydides, non audet Oileos Aiax,
Non minor Atrides, non bello maior et aevo
Poscere, non alii: soli Telamone creato
Laërtaque fuit tantae fiducia laudis.
A se Tantalides onus invidiamque removit:
Argolicosque duces mediis considere castris
Iussit: et arbitrium litis traiecit in omnes.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER TERTIVS DECIMVS.

Consedere duces, et, vulgi stante corona,
Surgit ad hos clypei dominus septemplicis Aiax
Vtque erat impatiens irae, Sigeïa torvo
Littora respexit, classemque in littore, vultu;

Intendensque manus, Agimus, pro Iupiter, inquit,
Ante rates caussam; et mecum confertur Vlixes!
At non Hectoreis dubitavit cedere flammis,
Quas ego sustinui; quas hac a classe fugavi.
Tutius est igitur fictis contendere verbis,
Quam pugnare manu. Sed nec mihi dicere promtum,
Nec facere est isti: quantumque ego Marte feroci,
Quantum acie valeo, tantum valet iste loquendo.
Nec memoranda tamen vobis mea facta, Pelasgi,
Esse reor, vidistis enim: sua narret Vlixes,
Quae sine teste gerit, quorum nox conscia sola est.
Praemia magna peti fateor: sed demit honorem
Aemulus. Aiaci non est tenuisse superbum,
Sit licet hoc ingens, quidquid speravit Vlixes.
Iste tulit pretium iam nunc certaminis huius;
Quo cum victus erit, mecum certasse feretur.
Atque ego, si virtus in me dubitabilis esset,
Nobilitate potens essem, Telamone creatus,
Moenia qui forti Troiana sub Hercule cepit:
Littoraque intravit Pagasaea Colcha carina.
Aeacus huic pater est, qui iura silentibus illic
Reddit, ubi Aeoliden saxum grave Sisyphon urget.
Aeacon agnoscit summus, prolemque fatetur
Iupiter esse suam. Sic ab Iove tertius Aiax.
Nec tamen haec series in caussa prosit, Achivi;
Si mihi cum magno non est communis Achille.
Frater erat: fraterna peto. Quid sanguine cretus
Sisyphio, furtisque, et fraude simillimus illi,
Inserit Aeacidis alienae nomina gentis?
An quod in arma prior, nulloque sub indice veni,
Arma neganda mihi? potiorque videbitur ille,
Vltima qui cepit, detrectavitque furore
Militiam ficto: donec sollertior isto,
Sed sibi inutilior, timidi commenta retexit
Naupliades animi, vitataque traxit in arma?
Optima nunc sumat, qui sumere noluit ulla;

Nos inhonorati, et donis patruelibus orbi,
Obtulimus qui nos ad prima pericula, simus.
Atque utinam aut verus furor ille, aut creditus, esset;
Nec comes hic Phrygias unquam venisset ad arces
Hortator scelerum! non te, Poeantia proles,
Expositum Lemnos nostro cum crimine haberet:
Qui nunc, ut memorant, silvestribus abditus antris
Saxa moves gemitu, Laërtiadaeque precaris,
Quae meruit: quae, si Di sunt, non vana preceris.
Et nunc ille, eadem nobis iuratus in arma,
Heu! pars una ducum, quo successore sagittae
Herculis utuntur, fractus morboque fameque,
Velaturque aliturque avibus; volucresque petendo
Debita Troianis exercet spicula fatis.
Ille tamen vivit, quia non comitavit Vlixen.
Mallet et infelix Palamedes esse relictus:
Viveret: aut certe letum sine crimine haberet;
Quem male convicti nimium memor iste furoris
Prodere rem Danaam finxit, fictumque probavit
Crimen, et ostendit, quod iam praefoderat, aurum.
Ergo aut exsilio vires subduxit Achivis,
Aut nece. Sic pugnat, sic est metuendus Vlixes.
Qui, licet eloquio fidum quoque Nestora vincat;
Haud tamen efficiet, desertum ut Nestora crimen
Esse rear nullum. Qui, cum imploraret Vlixen
Vulnere tardus equi, fessusque senilibus annis,
Proditus a socio est. Non haec mihi crimina fingi,
Scit bene Tydides, qui nomine saepe vocatum
Corripuit; trepidoque fugam exprobravit amico.
Adspiciunt oculis Superi mortalia iustis.
En eget auxilio, qui non tulit: utque reliquit,
Sic linquendus erat. Legem sibi dixerat ipse.
Conclamat socios. Adsum; videoque trementem,
Pallentemque metu, et trepidantem morte futura
Opposui molem clypei; texique iacentem;

Servavique animam, minimum est hoc laudis, inertem.
Si perstas certare, locum redeamus in illum:
Redde hostem, vulnusque tuum, solitumque timorem:
Post clypeumque late: et mecum contende sub illo
At postquam eripui, cui standi vulnera vires
Non dederant, nullo tardatus vulnere fugit.
Hector adest, secumque Deos in proelia ducit:
Quaque ruit, non tu tantum terreris, Vlixe;
Sed fortes etiam: tantum trahit ille timoris.
Hunc ego sanguineae successu caedis ovantem
Cominus ingenti resupinum pondere fudi.
Hunc ego poscentem, cum quo concurreret, unus
Sustinui: sortemque meam vovistis, Achivi:
Et vestrae valuere preces. Si quaeritis huius
Fortunam pugnae; non sum superatus ab illo.
Ecce ferunt Troës, ferrumque, ignemque, lovemque
In Danaas classes: ubi nunc facundus Vlixes?
Nempe ego mille meo protexi pectore puppes,
Spem vestri reditus. Date tot pro navibus arma.
Quod si vera licet mihi dicere, quaeritur istis,
Quam mihi, maior honos: coniunctaque gloria nostra est,
Atque Aiax armis, non Aiaci arma petuntur.
Conferat his Ithacus Rhesum, imbellemque Dolona,
Priamidenque Helenum rapta cum Pallade captum.
Luce nihil gestum, nihil est Diomede remoto:
Si semel ista datis meritis tam vilibus arma;
Dividite, et maior pars sit Diomedis in illis.
Quo tamen haec Ithaco? qui clam, qui semper inermis
Rem gerit; et furtis incautum decipit hostem?
Ipse nitor galeae, claro radiantis ab auro
Insidias prodet, manifestabitque latentem.
Sed neque Dulichius sub Achillis casside vertex

Pondera tanta feret: nec non onerosa, gravisque
Pelias esse potest imbellibus hasta lacertis:
Nec clypeus, vasti caelatus imagine mundi,
Conveniet timidae nataeque ad furta sinistrae.
Debilitaturum quid te petis, improbe, munus?
Quod tibi si populi donaverit error Achivi;
Cur spolieris, erit: non, cur metuaris ab hoste.
Et fuga, qua sola cunctos, timidissime, vincis,
Tarda futura tibi est, gestamina tanta trahenti.
Adde, quod iste tuus, tam raro proelia passus,
Integer est clypeus: nostro, qui tela ferendo
Mille patet plagis, novus est successor habendus.
Denique, quid verbis opus est? spectemur agendo.
Arma viri fortis medios mittantur in hostes:
Inde iubete peti, et referentem ornate relatis.
Finierat Telamone satus; vulgique secutum
Vltima murmur erat: donec Laërtius heros
Adstitit, atque oculos paulum tellure moratos
Sustulit ad proceres, exspectatoque resolvit
Ora sono; neque abest facundis gratia dictis.
Si mea cum vestris valuissent vota, Pelasgi,
Non foret ambiguus tanti certaminis heres:
Tuque tuis armis, nos te poteremur, Achille.
Quem quoniam non aequa mihi vobisque negarunt
Fata, manuque simul veluti lacrimantia tersit
Lumina, quis magno melius succedat Achilli,
Quam per quem magnus Danais successit Achilles?
Huic modo ne prosit, quod, ut est, hebes esse videtur:
Neve mihi noceat, quod vobis semper, Achivi,
Profuit, ingenium: meaque haec facundia, si qua est,
Quae nunc pro domino, pro vobis saepe locuta est,
Invidia careat: bona nec sua quisque recuset.
Nam genus, et proavos, et quae non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco. Sed enim, quia retulit Aiax
Esse Iovis pronepos, nostri quoque sanguinis auctor
Iupiter est, totidemque gradus distamus ab illo.

Nam mihi Laërtes pater est, Arcesius illi,
Iupiter huic: neque in his quisquam damnatus, et exsul.
Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas. Deus est in utroque parente.
Sed neque materno quod sum generosior ortu,
Nec mihi, quod pater est fraterni sanguinis insons,
Proposita arma peto: meritis expendite causam:
Dummodo, quod fratres Telamon Peleusque fuerunt,
Aiacis meritum non sit: nec sanguinis ordo,
Sed virtutis honos spoliis quaeratur in istis.
Aut si proximitas, primusque requiritur heres;
Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
Quis locus Aiaci? Phthiam Scyronve ferantur.
Nec minus est isto Teucer patruelis Achilli.
Num petit ille tamen, num sperat, ut auferat arma?
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur;
Plura quidem feci, quam quae comprendere dictis
In promtu mihi sit: rerum tamen ordine ducar.
Praescia venturi genitrix Nereïa leti
Dissimulat cultu natum: deceperat omnes,
In quibus Aiacem, sumtae fallacia vestis.
Arma ego femineis, animum motura virilem,
Mercibus inserui. Neque adhuc proiecerat heros
Virgineos habitus, cum parmam hastamque tenenti,
Nate Dea, dixi, tibi se peritura reservant
Pergama. Quid dubitas ingentem evertere Troiam?
Iniecique manum, fortemque ad fortia misi.
Ergo opera illius mea sunt. Ego Telephon hasta
Pugnantem domui: victum orantemque refeci.
Quod Thebae cecidere, meum est. Me credite Lesbon,
Me Tenedon, Chrysenque, et Cillan, Apollinis urbes,
Et Syron cepisse: mea concussa putate
Procubuisse solo Lyrnesia moenia dextra.

Vtque alias taceam: qui saevum perdere posset
Hectora, nempe dedi: per me iacet inclytus Hector
Illis haec armis, quibus est inventus Achilles,
Arma peto: vivo dederam, post fata reposco.
Vt dolor unius Danaos pervenit ad omnes,
Aulidaque Euboicam complerunt mille carinae;
Exspectata diu, nulla, aut contraria classi,
Flamina sunt: duraeque iubent Agamemnona sortes
Immeritam saevae natam mactare Dianae.
Denegat hoc genitor, Divisque irascitur ipsis:
Atque in rege tamen pater est. Ego mite parentis
Ingenium verbis ad publica commoda verti.
Nunc equidem fateor, fassoque ignoscat Atrides;
Difficilem tenui sub iniquo iudice caussam.
Hunc tamen utilitas populi, fraterque, datique
Summa movet sceptri; laudem ut cum sanguine
penset.
Mittor et ad matrem, quae non hortanda, sed astu
Decipienda fuit. Quo si Telamonius isset,
Orba suis essent etiamnum lintea ventis.
Mittor et Iliacas audax orator ad arces:
Visaque, et intrata est altae mihi curia Troiae:
Plenaque adhuc erat illa viris. Interritus egi,
Quam mihi mandarat communis Graecia, caussam:
Accusoque Parin: praedamque Helenamque
reposco:
Et moveo Priamum, Priamoque Antenora iunctum.
At Paris, et fratres, et qui rapuere sub illo,
Vix tenuere manus, scis hoc, Menelaë, nefandas:
Primaque lux nostri tecum fuit illa pericli.
Longa referre mora est, quae consilioque, manuque
Vtiliter feci spatiosi tempore belli.
Post acies primas, urbis se moenibus hostes
Continuere diu; nec aperti copia Martis
Vlla fuit: decimo demum pugnavimus anno.
Quid facis interea, qui nil, nisi proelia, nosti?

Quis tuus usus erat? nam si mea facta requiris;
Hostibus insidior: fossas munimine cingo:
Consolor socios; ut longi taedia belli
Mente ferant placida: doceo, quo simus alendi
Armandive modo: mittor, quo postulat usus.
Ecce Iovis monitu, deceptus imagine somni,
Rex iubet incepti curam dimittere belli.
Ille potest auctore suam defendere caussam.
Non sinat hoc Aiax, delendaque Pergama poscat:
Quodque potest, pugnet. Cur non remoratur ituros?
Cur non arma capit? dat, quod vaga turba sequatur?
Non erat hoc nimium nunquam nisi magna loquenti.
Quid? quod et ipse fugis? vidi, puduitque videre,
Cum tu terga dares, inhonestaque vela parares.
Nec mora, Quid facitis? quae vos dementia, dixi,
Concitat, o socii, captam dimittere Troiam?
Quidve domum fertis decimo, nisi dedecus, anno?
Talibus atque aliis, in quae dolor ipse disertum
Fecerat, aversos profuga de classe reduxi.
Convocat Atrides socios terrore paventes:
Nec Telamoniades etiam nunc hiscere quidquam
Ausit: at ausus erat reges incessere dictis
Thersites, etiam per me haud impune, protervis.
Erigor, et trepidos cives exhortor in hostem:
Amissamque mea virtutem voce reposco.
Tempore ab hoc, quodcunque potest fecisse videri
Fortiter iste, meum est: qui dantem terga retraxi.
Denique de Danais quis te laudatve petitve?
At sua Tydides mecum communicat acta;
Me probat: et socio semper confidit Vlixe.
Est aliquid, de tot Graiorum millibus, unum
A Diomede legi. Nec me sors ire iubebat:
Sic tamen et spreto noctisque hostisque periclo,
Ausum eadem, quae nos, Phrygia de gente Dolona
Interimo: non ante tamen, quam cuncta coëgi
Prodere, et edidici, quid perfida Troia pararet.

Omnia cognoram, nec, quod specularer, habebam:
Et iam promissa poteram cum laude reverti.
Haud contentus ea, petii tentoria Rhesi,
Inque suis ipsum castris comitesque peremi:
Atque ita captivo victor votisque potitus,
Ingredior curru laetos imitante triumphos.
Cuius equos pretium pro nocte poposcerat hostis,
Arma negate mihi: fueritque benignior Aiax.
Quid Lycii referam Sarpedonis agmina ferro
Devastata meo? cum multo sanguine fudi
Coeranon, Hippasiden et, Alastoraque, Chromiumque.
Alcandrumque, Haliumque, Noëmonaque, Prytaninque,
Exitioque dedi cum Chersidamante Thoona,
Et Charopen, fatisque immitibus Ennomon actum;
Quique minus celebres nostra sub moenibus urbis
Procubuere manu. Sunt et mihi vulnera, cives,
Ipso pulcra loco: nec vanis credite verbis.
Adspicite en! vestemque manu diducit, et, Haec sunt
Pectora semper, ait, vestris exercita rebus.
At nihil impendit per tot Telamonius annos
Sanguinis in socios: et habet sine vulnere corpus.
Quid tamen hoc refert, si se pro classe Pelasga
Arma tulisse refert contra Troasque, Iovemque?
Confiteorque, tulit: neque enim benefacta maligne
Detrectare meum est: sed nec communia solus
Occupet, atque aliquem vobis quoque reddat honorem.
Repulit Actorides, sub imagine tutus Achillis,
Troas ab arsuris cum defensore carinis.
Ausum etiam Hectoreo solum concurrere Marti
Se putat, oblitus regisque, ducumque, meique;
Nonus in officio, et praelatus munere sortis.
Sed tamen eventus vestrae, fortissime, pugnae

Quis fuit? Hector abit violatus vulnere nullo.
Me miserum, quanto cogor meminisse dolore
Temporis illius, quo, Graium murus, Achilles
Procubuit! nec me lacrimae, luctusve, timorve
Tardarunt, quin corpus humo sublime referrem.
His humeris, his, inquam, humeris ego corpus Achillis,
Et simul arma tuli: quae nunc quoque ferre laboro.
Sunt mihi, quae valeant in talia pondera, vires:
Est animus vestros certe sensurus honores.
Scilicet idcirco pro gnato caerula mater
Ambitiosa suo fuit, ut coelestia dona,
Artis opus tantae, rudis et sine pectore miles
Indueret? neque enim clypei caelamina norit,
Oceanum, et terras, cumque alto sidera coelo,
Pleïadasque, Hyadasque, immunemque aequoris Arcton,
Diversasque urbes, nitidumque Orionis ensem.
Postulat, ut capiat, quae non intelligit, arma.
Quid? quod me, duri fugientem munera belli,
Arguit incepto serum accessisse labori?
Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulasse vocat crimen; simulavimus ambo.
Si mora pro culpa est; ego sum maturior illo.
Me pia detinuit coniux: pia mater Achillem:
Primaque sunt illis data tempora, caetera vobis.
Haud timeo, si iam nequeo defendere crimen
Cum tanto commune viro. Deprensus Vlixis
Ingenio tamen ille; at non Aiacis, Vlixes.
Neve in me stolidae convicia fundere linguae
Admiremur eum: vobis quoque digna pudore
Obiicit. An falso Palamedem crimine turpe
Accusasse mihi, vobis damnasse decorum est?
Sed neque Naupliades facinus defendere tantum,
Tamque patens, valuit: nec vos audistis in illo
Crimina: vidistis: pretioque obiecta patebant.

Nec Poeantiaden quod habet Vulcania Lemnos,
Esse reus merui: factum defendite vestrum,
Consensistis enim, nec me suasisse negabo;
Vt se subtraheret bellique viaeque labori,
Tentaretque feros requie lenire dolores.
Paruit; et vivit. Non haec sententia tantum
Fida, sed et felix; cum sit satis, esse fidelem.
Quem quoniam vates delenda ad Pergama poscunt;
Ne mandate mihi: melius Telamonius ibit,
Eloquioque virum morbis, iraque furentem
Molliet: aut aliqua producet callidus arte.
Ante retro Simois fluet, et sine frondibus Ide
Stabit, et auxilium promittet Achaïa Troiae,
Quam, cessante meo pro vestris pectore rebus,
Aiacis stolidi Danais sollertia prosit.
Sis licet infestus sociis, regique, mihique,
Dure Philoctete; licet exsecrere, meumque
Devoveas sine fine caput, cupiasque dolenti
Me tibi forte dari; nostrumque haurire cruorem:
[Vtque tui mihi, sic fiat tibi copia nostri:]
Te tamen aggrediar: [mecumque reducere nitar.]
Tamque tuis potiar, faveat Fortuna, sagittis,
Quam sum Dardanio, quem cepi, vate potitus:
Quam responsa Deûm, Troianaque fata retexi:
Quam rapui Phrygiae signum penetrale Minervae
Hostibus e mediis. Et se mihi comparet Aiax!
Nempe capi Troiam prohibebant fata sine illo.
Fortis ubi est Aiax? ubi sunt ingentia magni
Verba viri? cur hic metuis? cur audet Vlixes
Ire per excubias, et se committere nocti?
Perque feros enses, non tantum moenia Troum,
Verum etiam summas arces intrare, suaque
Eripere aede Deam, raptamque efferre per hostes?
Quae nisi fecissem, frustra Telamone creatus
Gestasset laeva taurorum tergora septem.
Illa nocte mihi Troiae victoria parta est:

a tum vici, cum vinci posse coëgi.
Tydiden vultuque et murmure nobis
re meum: pars est sua laudis in illis.
cum socia clypeum pro classe tenebas,
as: tibi turba comes, mihi contigit unus,
i pugnacem sciret sapiente minorem
ec indomitae deberi praemia dextrae,
que haec peteret: peteret moderatior Aiax,
lusque ferox, claroque Andremone natus:
us Idomeneus, patriaque creatus eadem
s: peteret maioris frater Atridae.
manu fortes, nec sunt tibi Marte secundi,
s cessere meis. Tibi dextera bello
ngenium est, quod eget moderamine nostri.
s sine mente geris: mihi cura futuri est.
iare potes: pugnandi tempora mecum
trides. Tu tantum corpore prodes;
mo. Quantoque ratem qui temperat, anteit
officium, quanto dux milite maior;
go te supero. Nec non in corpore nostro
sunt potiora manu: vigor omnis in illis.
o proceres, vigili date praemia vestro:
tot annorum cura, quos anxius egi,
tulum meritis pensandum reddite nostris.
or in fine est: obstantia fata removi:
, posse capi faciendo, Pergama cepi.
s nunc socias, casuraque moenia Troum,
Deos oro, quos hosti nuper ademi;
quid superest, quod sit sapienter agendum;
adhuc audax, ex praecipitique petendum;
ne fatis aliquid restare putatis;
si memores: aut si mihi non datis arma;
te. Et ostendit signum fatale Minervae.
manus procerum est: et, quid facundia posset,
it; fortisque viri tulit arma disertus.

Hectora qui solus, qui ferrum, ignemque, Iovemque
Sustinuit toties; unam non sustinet iram:
Invictumque virum vincit dolor. Arripit ensem;
Et, Meus hic certe est. An et hunc sibi poscet Ulixes!
Hoc, ait, utendum est in me mihi: quique cruore
Saepe Phrygum maduit, domini nunc caede madebit;
Ne quisquam Aiacem possit superare, nisi Aiax.
Dixit: et in pectus, tum denique vulnera passum,
Qua patuit ferro, letalem condidit ensem:
Nec valuere manus infixum educere telum.
Expulit ipse cruor; rubefactaque sanguine tellus
Purpureum viridi genuit de cespite florem,
Qui prius Oebalio fuerat de vulnere natus.
Littera communis mediis pueroque viroque
Inscripta est foliis: haec nominis, illa querelae.
Victor ad Hypsipyles patriam, clarique Thoantis
Et veterum terras infames caede virorum,
Vela dat, ut referat, Tirynthia tela, sagittas.
Quae postquam ad Graios, domino comitante, revexit:
Imposita est sero tandem manus ultima bello.
Troia simul Priamusque cadunt: Priameia coniux
Perdidit infelix hominis post omnia formam;
Externasque novo latratu terruit auras.
Longus in angustum qua clauditur Hellespontus
Ilion ardebat; neque adhuc consederat ignis:
Exiguumque senis Priami Iovis ara cruorem
Combiberat. Tractata comis antistita Phoebi
Non profecturas tendebat ad aethera palmas.
Dardanidas matres, patriorum signa Deorum
Dum licet, amplexas succensaque templa tenentes
Invidiosa trahunt victores praemia Graii.
Mittitur Astyanax illis de turribus, unde
Pugnantem pro se, proavitaque regna tuentem
Saepe videre patrem monstratum a matre solebat

Iamque viam suadet Boreas; flatuque secundo
Carbasa mota sonant: iubet uti navita ventis.
Troia, vale: rapimur, clamant, dantque oscula terrae
Troades: et patriae fumantia tecta relinquunt.
Vltima conscendit classem, miserabile visu,
In mediis Hecube natorum inventa sepulchris.
Prensantem tumulos, atque ossibus oscula dantem
Dulichiae traxere manus. Tamen unius hausit,
Inque sinu cineres secum tulit Hectoris haustos.
Hectoris in tumulo canum de vertice crinem,
Inferias inopes, crinem, lacrimasque relinquit.
Est, ubi Troia fuit, Phrygiae contraria tellus,
Bistoniis habitata viris. Polymestoris illic
Regia dives erat, cui te commisit alendum
Clam, Polydore, pater, Phrygiisque removit ab armis.
Consilium sapiens, sceleris nisi praemia magnas
Adiecisset opes, animi irritamen avari.
Vt cecidit Fortuna Phrygum, capit impius ensem
Rex Thracum, iuguloque sui defigit alumni:
Et, tanquam tolli cum corpore crimina possent,
Exanimem e scopulo subiectas misit in undas.
Littore Threïcio classem religarat Atrides,
Dum mare pacatum, dum ventus amicior esset.
Hic subito, quantus, cum viveret, esse solebat,
Exit humo late rupta, similisque minaci
Temporis illius vultum referebat Achilles,
Quo ferus iniusto petiit Agamemnona ferro;
Immemoresque mei discedit is, inquit, Achivi?
Obrutaque est mecum virtutis gratia nostrae?
Ne facite: utque meum non sit sine honore sepulcrum,
Placet Achilleos mactata Polyxena manes.
Dixit: et, immiti sociis parentibus umbrae,
Rapta sinu matris, quam iam prope sola fovebat,
Fortis, et infelix, et plus quam femina, virgo

Ducitur ad tumulum, diroque fit hostia busto.
Quae memor ipsa sui, postquam crudelibus aris
Admota est, sentitque sibi fera sacra parari;
VtqueNeoptolemum stantem, ferrumque tenentem,
Inque suo vidit figentem lumina vultu;
Vtere iamdudum generoso sanguine, dixit:
Nulla mora est. At tu iugulo vel pectore telum
Conde meo: iugulumque simul, pectusque retexit.
Scilicet aut ulli servire Polyxena ferrem,
Aut per tale sacrum numen placabitur ullum.
Mors tantum vellem matrem mea fallere posset.
Mater obest, minuitque necis mihi gaudia: quamvis
Non mea mors illi, verum sua vita gemenda est.
Vos modo, ne Stygios adeam non libera manes,
Este procul; si iusta peto: tactuque viriles
Virgineo removete manus. Acceptior illi,
Quisquis is est, quem caede mea placare paratis,
Liber erit sanguis. Si quos tamen ultima nostri
Vota movent oris: Priami vos filia regis,
Non captiva, rogat: genetrici corpus inemtum
Reddite: neve auro redimat ius triste sepulcri,
Sed lacrimis: tunc, cum poterat, redimebat et auro.
Dixerat. At populus lacrimas, quas illa tenebat,
Non tenet. Ipse etiam flens invitusque sacerdos
Praebita coniecto rupit praecordia ferro.
Illa, super terram defecto poplite labens,
Pertulit intrepidos ad fata novissima vultus.
Tunc quoque cura fuit partes velare tegendas,
Cum caderet, castique decus servare pudoris.
Troades excipiunt; deploratosque recensent
Priamidas: et quid dederit domus una cruoris.
Teque gemunt, virgo, teque, o modo regia con
Regia dicta parens, Asiae florentis imago;
Nunc etiam praedae mala sors: quam victor Vl
Esse suam nollet, nisi quod tamen Hectora p
Ediderat. Dominum matri vix reperit Hecto

Quae corpus complexa animae tam fortis inane,
Quas toties patriae dederat, natisque, viroque,
Huic quoque dat lacrimas; lacrimas in vulnera fundit.
Osculaque ore tegit, consuetaque pectora plangit,
Canitiemque suam concreto in sanguine verrens,
Plura quidem, sed et haec laniato pectore dixit:
Nata tuae, quid enim superest? dolor ultime matri,
Nata, iaces: videoque tuum, mea vulnera, vulnus.
En, ne perdiderim quemquam sine caede meorum,
Tu quoque vulnus habes. At te, quia femina, rebar
A ferro tutam: cecidisti et femina ferro:
Totque tuos idem fratres, te perdidit idem,
Exitium Troiae nostrique orbator, Achilles.
At postquam Paridis cecidit, Phoebique sagittis:
Nunc certe, dixi, non est metuendus Achilles.
Nunc quoque mi metuendus erat. Cinis ipse sepulti
In genus hoc saevit: tumulo quoque sensimus hostem:
Aeacidae fecunda fui. Iacet Ilion ingens:
Eventuque gravi finita est publica clades:
Si finita tamen. Soli mihi Pergama restant:
In cursuque meus dolor est. Modo maxima rerum,
Tot generis natisque potens, nuribusque, viroque,
Nunc trahor exsul, inops, tumulis avulsa meorum,
Penelopae munus: quae me data pensa trahentem
Matribus ostendens Ithacis, Haec Hectoris illa est
Clara parens: haec est, dicet, Priameïa coniux.
Postque tot amissos tu nunc, quae sola levabas
Maternos luctus, hostilia busta piasti.
Inferias hosti peperi. Quo ferrea resto?
Quidve moror? quo me servas, damnosa senectus?
Quid, Di crudeles, nisi quo nova funera cernam,
Vivacem differtis anum? quis posse putaret
Felicem Priamum, post diruta Pergama, dici?
Felix morte sua nec te, mea nata, peremtam

Adspicit, et vitam pariter regnumque reliquit.
At, puto, funeribus dotabere, regia virgo;
Condeturque tuum monumentis corpus avitis.
Non haec est Fortuna domus. Tibi munera matris
Contingent fletus, peregrinaeque haustus arenae.
Omnia perdidimus: superest, cur vivere tempus
In breve sustineam, proles gratissima matri,
Nunc solus, quondam minimus de stirpe virili,
Has datus Ismario regi Polydorus in oras.
Quid moror interea crudelia vulnera lymphis
Abluere, et sparsos immiti sanguine vultus?
Dixit: et ad littus passu processit anili,
Albentes laniata comas. Date, Troades, urnam,
Dixerat infelix, liquidas hauriret ut undas:
Adspicit eiectum Polydori in littore corpus,
Factaque Threïciis ingentia vulnera telis.
Troades exclamant: obmutuit illa dolore;
Et pariter vocem, lacrimasque introrsus obortas
Devorat ipse dolor, duroque simillima saxo
Torpet, et adversa figit modo lumina terra:
Interdum torvos sustollit ad aethera vultus:
Nunc positi spectat vultum, nunc vulnera, nati,
Vulnera praecipue: seque armat et instruit ira.
Qua simul exarsit, tanquam regina maneret,
Vlcisci statuit; poenaeque in imagine tota est.
Vtque furit catulo lactente orbata leaena,
Signaque nacta pedum sequitur, quem non videt, hostem:
Sic Hecube, postquam cum luctu miscuit iram,
Non oblita animorum, annorum oblita suorum,
Vadit ad artificem dirae, Polymestora, caedis:
Colloquiumque petit: nam se monstrare relictum
Velle latens illi, quod nato redderet, aurum.
Credidit Odrysius: praedaeque assuetus amore
In secreta venit; cum blando callidus ore,
Tolle moras, Hecube, dixit: da munera nato.

)mne fore illius quod das, quod et ante dedisti,
er superos iuro. Spectat truculenta loquentem,
'alsaque iurantem: tumidaque exaestuat ira.
tque ita correptum captivarum agmine matrum
ıvolat, et digitos in perfida lumina condit,
xspoliatque genas oculis, facit ira valentem,
nmergitque manus, foedataque sanguine sonti
on lumen, neque enim superest, loca luminis haurit.
lade sui Thracum gens irritata tyranni
'roada telorum, lapidumqua incessere iactu
oepit. At haec missum rauco cum murmure saxum
lorsibus insequitur; rictuque in verba parato
atravit, conata loqui. Locus exstat, et ex re
omen habet: veterumque diu memor illa malorum,
'um quoque Sithonios ululavit moesta per agros.
lius Troasque suos hostesque Pelasgos,
lius Fortuna Deos quoque moverat omnes:
ic omnes, ut et ipsa Iovis coniuxque, sororque,
ventus Hecubam meruisse negaverit illos.
Non vacat Aurorae, quamquam isdem faverat armis,
ladibus, et casu Troiaeque, Hecubaeque moveri.
ura Deam propior, luctusque domesticus angit
lemnonis amissi: Phrygiis quem lutea campis
idit Achillea pereuntem cuspide mater.
idit; et ille color, quo matutina rubescunt
empora, palluerat: latuitque in nubibus aether.
t non impositos supremis ignibus artus
ustinuit spectare parens: sed crine soluto,
icut erat, magni genibus procumbere non est
edignata Iovis, lacrimisque has addere voces:
mnibus inferior, quas sustinet aureus aether,
am mihi sunt totum rarissima templa per orbem,
iva tamen venio, non ut delubra, diesque
es mihi sacrificos, caliturasque ignibus aras.

Da, precor, huic aliquem, solatia mortis, l
Summe Deûm rector, maternaque vulner
Iupiter annuerat; cum Memnonis arduus
Corruit igne rogus; nigrique volumina fu
Infecere diem. Veluti cum flumina natas
Exhalant nebulas, nec Sol admittitur infi
Atra favilla volat: glomerataque corpus i
Densatur, faciemque capit, sumitque cal
Atque animam ex igni; levitas sua praebu
Et primo similis volucri, mox vera volucr
Insonuit pennis: pariter sonuere sorores
Innumerae, quibus est eadem natalis orig
Terque rogum lustrant: et consonus exii
T'er clangor: quarto seducunt castra volu
Tum duo diversa populi de parte feroces
Bella gerunt: rostrisque, et aduncis ungu
Exercent, alasque, adversaque pectora la
Inferiaeque cadunt cineri cognata sepulti
Corpora: seque viro forti meminere crea
Praepetibus subitis nomen facit auctor; a
Memnonides dictae, cum Sol duodena pe
Signa, parentali perituraе Marte rebella

e tantis opibus praedam pius eligit illam,
scaniumque suum: profugaque per aequora classe
ertur ab Antandro, sceleratagque limina Thracum,
t Polydoreo manantem sanguine terram
inquit: et utilibus ventis aestuque secundo
ıtrat Apollineam, sociis comitantibus, urbem.
unc Anius, quo rege homines, antistite Phoebus
ite colebantur, temploque, domoque recepit:
rbemque ostendit, delubraque vota, duasque
atona quondam stirpes pariente retentas.
ure dato flammis, vinoque in tura profuso,
aesorumque boum fibris de more crematis,
egia tecta petunt: positique tapetibus altis
unera cum liquido capiunt Cerealia Baccho.
um pius Anchises: O Phoebi lecte sacerdos,
allor? an et natum, cum primum haec moenia vidi,
isque duas natas, quantum reminiscor, habebas?
uic Anius niveis circumdata tempora vittis
oncutiens, et tristis, ait: Non falleris, heros
axime: natorum vidisti quinque parentem.
uem nunc, tanta homines rerum inconstantia versat,
aene vides orbum. Quid enim mihi filius absens
uxilii? quem dicta suo de nomine tellus
ndros habet, pro patre locumque et regna tenentem.
elius augurium dedit huic: dedit altera Liber
emineae sorti voto maiora fideque
unera: nam tactu natarum cuncta mearum
ı segetem, laticemque meri, baccamque Minervae
ransformabantur: divesque erat usus in illis.
oc ubi cognovit, Troiae populator, Atrides;
e non ex aliqua vestram sensisse procellam
os quoque parte putes, armorum viribus usus
bstrahit invitas gremio genitoris: alantque,
mperat, Argolicam coelesti munere classem.

Effugiunt quo quaeque potest. Euboea duabus,
Et totidem natis Andros fraterna petita est.
Miles adest, et, ni dedantur, bella minatur.
Victa metu pietas consortia pectora poenae
Dedit: et ut timido possis ignoscere fratri,
Non hic Aeneas, non, qui defenderet Andron,
Hector erat: per quos decimum durastis in annum
Iamque parabantur captivis vincla lacertis:
Illae tollentes etiamnum libera coelo
Brachia, Bacche pater, fer opem, dixere: tulitque
Muneris auctor opem: si miro perdere more
Ferre vocatur opem. Nec, qua ratione figuram
Perdiderint, potui scire, aut nunc dicere possim.
Summa mali nota est: pennas sumsere, tuaeque
Coniugis in volucrem, niveas, abiere, columbas.
Talibus atque aliis postquam convivia dictis
Implerunt, mensa somnum petiere remota.
Cumque die surgunt, adeuntque oracula Phoebi:
Qui petere antiquam matrem, cognataque iussit
Littora. Prosequitur rex, et dat munus ituris;
Anchisae sceptrum, chlamydem, pharetramque nepoti,
Cratera Aeneae; quem quondam miserat illi
Hospes ab Aoniis Therses Ismenius oris.
Miserat hunc illi Therses, fabricaverat Alcon
Myleus; et longo caelaverat argumento.
Vrbs erat: et septem posses ostendere portas:
Hae pro nomine erant, et, quae foret illa, docebant.
Ante urbem exequiae, tumulique, ignesque, rogique,
Effusaeque comas, et apertae pectora matres
Significant luctum. Nymphae quoque flere videntur;
Siccatosque queri fontes. Sine frondibus arbos
Nuda riget: rodunt arentia saxa capellae.
Ecce facit mediis natas Orione Thebis,
Hanc non femineum iugulo dare pectus aperto,

Illam, demisso per fortia vulnera telo
Pro populo cecidisse suo; pulchrisque per urbem
Funeribus ferri, celebrique in parte cremari.
Tum de virginea geminos exire favilla,
Ne genus intereat, iuvenes, quos fama Coronas
Nominat, et cineri materno ducere pompam.
Hactenus antiquo signis fulgentibus aere
Summus inaurato crater erat asper acantho.
Nec leviora datis Troiani dona remittunt:
Dantque sacerdoti, custodem turis, acerram;
Dant pateram, claramque auro gemmisque coronam.
Inde recordati, Teucros a sanguine Teucri
Ducere principium, Creten tenuere, locique
Ferre diu nequiere Iovem: centumque relictis
Vrbibus, Ausonios optant contingere portus.
Saevit hiems, iactatque viros: Strophadumque receptos
Portubus infidis exterruit ales Aëllo.
Et iam Dulichios portus, Ithacamque, Samenque,
Neritiasque domos, regnum fallacis Vlyxei,
Praeter erant vecti: certatam lite Deorum
Ambraciam, versique vident sub imagine saxum
Iudicis, Actiaco quae nunc ab Apolline nota est,
Vocalemque sua terram Dodonida quercu,
Chaoniosque sinus: ubi nati rege Molosso
Impia subiectis fugere incendia pennis.
Proxima Phaeacum felicibus obsita pomis
Rura petunt. Epiros ab his, regnataque vati
Buthrotos Phrygio, simulataque Troia tenentur.
Inde futurorum certi, quae cuncta fideli
Priamides Helenus monitu praedixerat, intrant
Sicaniam. Tribus haec excurrit in aequora linguis:
E quibus imbriferos obversa Pachynos ad Austros:
Mollibus expositum Zephyris Lilybaeon: at Arcton
Aequoris expertem spectat Boreanque Peloros.

Durior annosa quercu; fallacior undis;
Lentior et salicis virgis, et vitibus albis;
His immobilior scopulis; violentior amne;
Laudato pavone superbior; acrior igni;
Asperior tribulis; foeta truculentior ursa;
Surdior aequoribus; calcato immitior hydro:
Et, quod praecipue vellem tibi demere possem,
Non tantum cervo, claris latratibus acto,
Verum etiam ventis, volucrique fugacior aura.
At, bene si noris, pigeat fugisse: morasque
Ipsa tuas damnes, et me retinere labores.
Sunt mihi, pars montis, vivo pendentia saxo
Antra; quibus nec Sol medio sentitur in aestu,
Nec sentitur hiems: sunt poma gravantia ramo
Sunt auro similes longis in vitibus uvae:
Sunt et purpureae: tibi et has servamus, et illa
Ipsa tuis manibus, silvestri nata sub umbra,
Mollia fraga leges: ipsa autumnalia corna,
Prunaque, non solum nigro liventia succo,
Verum etiam generosa, novasque imitantia ce
Nec tibi castaneae, me coniuge, nec tibi deeru
Arborei foetus: omnis tibi serviet arbos.
Hoc pecus omne meum est: multae quoque val
bus errant;
Multas silva tegit: multae stabulantur in antri
Nec, si forte roges, possim tibi dicere, quot sin
Pauperis est numerare pecus. De laudibus har
Nil mihi credideris: praesens potes ipsa videre
Vt vix sustineant distentum cruribus uber.
Sunt, foetura minor, tepidis in ovilibus agni:
Sunt quoque, par aetas, aliis in ovilibus hoedi.
Lac mihi semper adest niveum. Pars inde bibe
Servatur: partem liquefacta coagula durant.
Nec tibi deliciae faciles, vulgataque tantum
Munera contingent, damae, leporesque, capraeq
Parve columbarum, demtusve cacumine aidus:

aveni geminos, qui tecum ludere possint,
ater se similes, vix ut dignoscere possis,
illosae catulos in summis montibus ursae.
aveni: et dominae, dixi, servabimus istos.
am modo caeruleo nitidum caput exsere ponto:
am, Galatea, veni: nec munera despice nostra.
erte ego me novi, liquidaeque in imagine vidi
uper aquae; placuitque mihi mea forma videnti.
dspice, sim quantus. Non est hoc corpore maior
upiter in coelo: nam vos narrare soletis
escio quem regnare Iovem. Coma plurima torvos
rominet in vultus, humerosque, ut lucus, obumbrat.
ec mihi quod rigidis horrent densissima setis
orpora, turpe puta. Turpis sine frondibus arbos:
urpis equus, nisi colla iubae flaventia velent.
luma tegit volucres: ovibus sua lana decori est:
arba viros, hirtaeque decent in corpore setae.
num est in media lumen mihi fronte, sed instar
ngentis clypei. Quid? non haec omnia magno
ol videt e coelo? Soli tamen unicus orbis.
dde, quod in vestro genitor meus aequore regnat.
unc tibi do socerum. Tantum miserere, precesque
upplicis exaudi: tibi enim succumbimus uni.
uique Iovem, et coelum sperno, et penetrabile fulmen,
ereï, te vereor: tua fulmine saevior ira est.
tque ego contemtus essem patientior huius;
i fugeres omnes. Sed cur, Cyclope repulso,
cin amas, praefersque meis amplexibus Acin?
le tamen placeatque sibi, placeatque licebit,
uod nollem, Galatea, tibi: modo copia detur,
entiet esse mihi tanto pro corpore vires.
iscera viva traham, divulsaque membra per agros,
erque tuas spargam, sic se tibi misceat, undas.
ror enim, laesusque exaestuat acrius ignis:
umque suis videor translatam viribus Aetnam

Pectore ferre meo: nec tu, Galatea, me
Talia nequidquam questus, nam cuncta
Surgit: et ut taurus, vacca furibundus
Stare nequit, silvaque et notis saltibus
Cum ferus ignares, nec quidquam tale
Me videt atque Acin: Videoque, exclai
Ultima sit, faciam, Veneri concordia v
Tantaque vox, quantam Cyclops iratus
Debuit, illa fuit. Clamore perhorruit A
Ast ego vicino pavefacta sub aequore m
Terga fugae dederat conversa Symaeth
Et, Fer opem, Galatea, precor, mihi: i
rentes,
Dixerat, et vestris periturum admittite
Insequitur Cyclops, partemque e mont
Mittit; et extremus quamvis pervenit a
Angulus e saxo, totum tamen obruit A
At nos, quod solum fieri per fata licebat
Fecimus, ut vires adsumeret Acis avita
Puniceus de mole cruor manabat, et in
Temporis exiguum rubor evanescere c
Fitque color primo turbati fluminis imi
Purgaturque mora. Tum moles fracta
Vivaque per rimas, proceraque surgit
Osque cavum saxi sonat exsultantibus
Miraque res: subito media tenus exstit
Incinctus iuvenis flexis nova cornua ca
Qui, nisi quod maior, quod toto caerul
Acis erat. Sed sic quoque erat tamen Ac
Versus: et antiquum tenuerunt flumin
Desierat Galatea loqui: coetuque so
Discedunt, placidisque natant Nereïde
Scylla redit: neque enim medio se cre
Audet; et aut bibula sine vestibus erra
Aut, ubi lassata est, seductos nacta re
Gurgitis, inclusa sua membra refriger

ce fretum findens alti novus incola ponti,
ıper in Euboica versis Anthedone membris,
aucus adest, visaeque cupidine virginis haeret:
, quaecunque putat fugientem posse morari,
:rba refert: fugit illa tamen, veloxque timore
rvenit in summum positi prope littora montis.
ıte fretum est ingens, apicem collectus in unum,
›nga sine arboribus convexus ad aequora vertex.
›nstitit hic: et tuta loco, monstrumne, Deusne
e sit, ignorans, admiraturque colorem,
ıesariemque, humeros, subiectaque terga tegentem,
timaque excipiat quod tortilis inguina piscis.
:ntit; et innitens, quae stabat proxima, moli,
›n ego prodigium, non sum fera bellua, virgo;
ım Deus, inquit, aquae: nec maius in aequora Proteus
s habet, aut Triton, Athamantiadesve Palaemon.
ıte tamen mortalis eram: sed scilicet altis
editus aequoribus, iam tum exercebar in illis.
am modo ducebam ducentia retia pisces:
unc in mole sedens moderabar arundine linum.
ınt viridi prato confinia littora, quorum
ltera pars undis, pars altera cingitur herbis:
uas neque cornigerae morsu laesere iuvencae:
ec placidae carpsistis oves, hirtaeve capellae.
on apis inde tulit collectos sedula flores:
on data sunt capiti genialia serta: nec unquam
alciferae secuere manus. Ego primus in illo
espite consedi, dum lina madentia sicco.
tque recenserem captivos ordine pisces;
ısuper exposui, quos aut in retia casus,
ut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
es similis fictae: sed quid mihi fingere prodest?
ramine contacto coepit mea praeda moveri,
t mutare latus; terraque, ut in aequore, niti.

Dumque moror, mirorque simul, fugit os
undas
Turba suas: dominumque novum, littus
linquunt.
Obstupui: dubiusque diu, quae causa, re
Num Deus hoc aliquis, num succus feceri
Quae tamen has, inquam, vires habet h
manuque
Pabula decerpsi, decerptaque dente mom
Vix bene combiberant ignotos guttura su
Cum subito trepidare intus praecordia se
Alteriusque rapi naturae pectus amore.
Nec potui restare loco: Repetendaque nu
Terra, vale, dixi: corpusque sub aequóri
Di maris exceptum socio dignantur hono
Vtque mihi quaecunque feram, mortalia
Oceanum, Tethynque rogant. Ego lustro
Et purgante nefas novies mihi carmine di
Pectora fluminibus iubeor supponere cent
Nec mora: diversis lapsi de fontibus amn
Totaque vertuntur supra caput aequora n
Hactenus acta tibi possum memoranda re
Hactenus et memini: nec mens mea caete
Quae postquam rediit; alium me corpore
Ac fueram nuper, nec eundem mente, rec
Hanc ego tum primum viridem ferrugine
Caesariemque meam, quam longa per a
verro,
Ingentesque humeros, et caerula brachia
Cruraque pinnigero curvata novissima pis
Quid tamen haec species, quid Dis placuisse
Quid iuvat esse Deum, si tu non tangeris
Talia dicentem, dicturum plura, reliquit
Scylla Deum. Furit ille, irritatusque rep
Prodigiosa petit Titanidos atria Circes.

P. OVIDII NASONIS
ETAMORPHOSEON
LIBER QVARTVS DECIMVS.

nque Giganteis iniectam faucibus Aetnen,
aque Cyclopum, quid rastra, quid usus aratri,
cia, nec quidquam iunctis debentia bubus,
uerat Euboicus tumidarum cultor aquarum:
uerat et Zanclen, adversaque moenia Rhegi,
ifragumque fretum, gemino quod littore pressum
oniae Siculaeque tenet confinia terrae.
e, manu magna Tyrrhena per aequora lapsus,
biferos adiit colles, atque atria Glaucus
e satae Circes, variarum plena ferarum.
am simul adspexit; dicta acceptaque salute,
a, Dei miserere, precor: nam sola levare
potes hunc, dixit, videar modo dignus, amorem.
anta sit herbarum, Titani, potentia, nulli,
am mihi, cognitius; qui sum mutatus ab illis.
e mei non nota tibi sit caussa furoris;
tore in Italico, Messania moenia contra,
lla mihi visa est. Pudor est promissa, precesque,
nditiasque meas, contemtaque verba referre.
tu, sive aliquid regni est in carmine; carmen
move sacro: sive expugnacior herba est;
re tentatis operosae viribus herbae.
medeare mihi, sanesque haec vulnera mando,
eque nil opus est: partem ferat illa caloris.
Circe, neque enim flammis habet aptius ulla

Talibus ingenium, seu caussa est huius in ipsa,
Seu Venus indicio facit hoc offensa paterno,
Talia verba refert: Melius sequerere volentem,
Optantemque eadem, parilique cupidine captam.
Dignus eras: ultro poteras certeque rogari:
Et, si spem dederis, mihi crede, rogaberis ultro.
Neu dubites, absitque tuae fiducia formae:
En ego, cum Dea sim, nitidi cum filia Solis,
Carmine cum tantum, tantum cum gramine possim
Vt tua sim, voveo. Spernentem sperne: sequenti
Redde vices: unoque duos ulciscere facto.
Talia tentanti, Prius, inquit, in aequore frondes,
Glaucus, et in summis nascentur montibus algae;
Sospite quam Scylla nostri mutentur amores.
Indignata Dea est: et laedere quatenus ipsum
Non poterat, nec vellet amans; irascitur illi,
Quae sibi praelata est: Venerisque offensa repulsa
Protinus horrendis infamia pabula succis
Conterit: et tritis Hecateïa carmina miscet;
Caerulaque induitur velamina: perque ferarum
Agmen adulantum media procedit ab aula:
Oppositamque petens contra Zancleïa saxa
Rhegion ingreditur, ferventes aestibus undas:
In quibus, ut solida, ponit vestigia, ripa;
Summaque decurrit pedibus super aequora siccis.
Parvus erat gurges, curvos sinuatus in arcus,
Grata quies Scyllae: quo se referebat ab aestu
Et maris et coeli, medio cum plurimus orbe
Sol erat, et minimas a vertice fecerat umbras.
Hunc Dea praevitiat, portentiferisque venenis
Inquinat: huic fusos latices radice nocenti
Spargit, et obscurum verborum ambage novorum
Ter novies carmen magico demurmurat ore.
Scylla venit, mediaque tenus descenderat alvo:
Cum sua foedari latrantibus inguina monstris
Adspicit: ac primo non credens corporis illas

Esse sui partes, refugitque, abigitque, timetque
Ora proterva canum. Sed quos fugit, attrahit una.
Et corpus quaerens femorum, crurumque, pedumque,
Cerbereos rictus pro partibus invenit illis.
Statque canum rabies: subiectaque terga ferarum
Inguinibus truncis, uteroque exstante cohaerent.
Flevit amans Glaucus: nimiumque hostiliter usae
Viribus herbarum fugit connubia Circes.
Scylla loco mansit: cumque est data copia primum,
In Circes odium sociis spoliavit Vlixen.
Mox eadem Teucras fuerat mersura carinas,
Ni prius in scopulum, qui nunc quoque saxeus exstat,
Transformata foret: scopulum quoque navita vitat.
Hanc ubi Troianae remis, avidamque Charybdin
Evicere rates: cum iam prope littus adessent
Ausonium, Libycas vento referuntur ad oras.
Excipit Aenean illic animoque, domoque,
Non bene discidium Phrygii latura mariti,
Sidonis: inque pyra sacri sub imagine facta
Incubuit ferro, deceptaque decipit omnes.
Rursus arenosae fugiens nova moenia terrae,
Ad sedemque Erycis fidumque relatus Acesten
Sacrificat, tumulumque sui genitoris honorat.
Quasque rates Iris Iunonia paene cremarat,
Solvit: et Hippotadae regnum, terrasque calenti
Sulfure fumantes, Acheloïadumque relinquit
Sirenum scopulos: orbataque praeside pinus
Inarimen, Prochytenque legit, sterilique locatas
Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas.
Quippe Deûm genitor fraudem, et periuria quondam
Cercopum exosus, gentisque admissa dolosae
In deforme viros animal mutavit: ut idem
Dissimiles homini possent, similesque videri:
Membraque contraxit: naresque a fronte resimas
Contudit, et rugis peraravit anilibus ora.

Totaque velatos flaventi corpora villo
Misit in has sedes. Nec non prius abstulit usum
Verborum et natae dira in periuria linguae.
Posse queri tantum rauco stridore relinquit.
Has ubi praeteriit, et Parthenopeïa dextra
Moenia deseruit, laeva de parte canori
Aeolidae tumulum, et loca feta palustribus ulvis
Littora Cumarum, vivacisque antra Sibyllae
Intrat: et, ut manes adeat per Averna paternos,
Orat. At illa diu vultus tellure moratos
Erexit: tandemque Deo furibunda recepto,
Magna petis, dixit, vir factis maxime, cuius
Dextera per ferrum, pietas spectata per ignes.
Pone tamen, Troiane, metum: potiere petitis,
Elysiasque domos, et regna novissima mundi
Me duce, cognosces, simulacraque cara parentis.
Invia virtuti nulla est via. Dixit: et auro
Fulgentem ramum silva Iunonis Avernae
Monstravit: iussitque suo divellere trunco.
Paruit Aeneas: et formidabilis Orci
Vidit opes, atavosque suos, umbramque senilem
Magnanimi Anchisae: didicit quoque iura locorum,
Quaeque novis essent adeunda pericula bellis.
Inde feretis lassos averso tramite passus,
Cum duce Cumaea fallit sermone laborem.
Dumque iter horrendum per opaca crepuscula carpit,
Seu Dea tu praesens, seu Dis gratissima, dixit:
Numinis instar eris semper mihi: meque fatebor
Muneris esse tui, quae me loca mortis adire,
Quae loca me visae voluisti evadere mortis.
Pro quibus aërias meritis evectus ad auras
Templa tibi statuam, tribuam tibi turis honorem.
Respicit hunc vates, et suspiratibus haustis,
Nec Dea sum, dixit, nec sacri turis honore
Humanum dignare caput. Neu nescius erres;

Lux aeterna mihi, carituraque fine dabatur,
Si mea virginitas Phoebo patuisset amanti.
Dum tamen hanc sperat, dum praecorrumpere donis
Me cupit; Elige, ait, virgo Cumaea, quid optes:
Optatis potiere tuis. Ego pulveris hausti
Ostendens cumulum, quot haberet corpora pulvis,
Tot mihi natales contingere vana rogavi:
Excidit optarem iuvenes quoque protinus annos.
Hos tamen ille mihi dabat, aeternamque iuventam,
Si Venerem paterer. Contemto munere Phoebi
Innuba permaneo. Sed iam felicior aetas
Terga dedit: tremuloque gradu venit aegra senectus,
Quae patienda diu est. Nam iam mihi saecula septem
Acta vides: superest, numeros ut pulveris aequem,
Tercentum messes, tercentum musta videre.
Tempus erit, cum me de tanto corpore parvam
Longa dies faciat, consumtaque membra senecta
Ad minimum redigantur onus. Nec amata videbor,
Nec placuisse Deo. Phoebus quoque forsitan ipse
Vel non agnoscet, vel dilexisse negabit.
Vsque adeo mutata ferar: nullique videnda,
Voce tamen noscar: vocem mihi fata relinquent.
Talia convexum per iter memorante Sibylla,
Sedibus Euboicam Stygiis emergit in urbem
Troïus Aeneas: sacrisque e more litatis,
Littora adit, nondum nutricis habentia nomen.
Hic quoque substiterat post taedia longa laborum
Neritius Macareus, comes experientis Vlixei:
Desertum quondam mediis qui rupibus Aetnae
Noscit Achaemeniden: improvisoque repertum
Vivere miratus, Qui te casusve Deusve
Servat, Achaemenide? cur, inquit, barbara Graium
Prora vehit? petitur vestrae quae terra carinae?
Talia quaerenti iam non hirsutus amictu,
Iam suus, et spinis conserto tegmine nullis,

Fatur Achaemenides: Iterum Polyphemon, et illo:
Adspiciam fluidos humano sanguine rictus;
Hac mihi si potior domus est, Ithaceque, carina;
Si minus Aenean veneror genitore, nec unquam
Esse satis potero, praestem licet omnia, gratus.
Quod loquor et spiro, coelumque et sidera Soli
Respicio, possimne ingratus et immemor esse?
Ille dedit, quod non anima haec Cyclopis in ora
Venit: et ut lumen iam nunc vitale relinquam,
Aut tumulo, aut certe non illa condar in alvo.
Quid mihi tunc animi, nisi si timor abstulit omnem
Sensum animumque, fuit: cum vos petere alta relictus
Aequora prospexi? volui inclamare; sed hosti
Prodere me timui: vestrae quoque clamor Vlixis
Paene rati nocuit. Vidi, cum monte revulso
Immanem scopulum medias permisit in undas.
Vidi iterum, veluti tormenti viribus acta,
Vasta giganteo iaculantem saxa lacerto:
Et, ne deprimeret fluctusve lapisve carinam,
Pertimui; iam me non esse oblitus in illa.
Vt vero fuga vos ab acerba morte removit,
Ille quidem totam fremebundus obambulat Aetnan
Praetentatque manu silvas; et luminis orbus
Rupibus incursat: foedataque brachia tabo
In mare protendens, gentem exsecratur Achivan
Atque ait: O si quis referat mihi casus Vlixen,
Aut aliquem e sociis, in quem mea saeviat ira,
Viscera cuius edam, cuius viventia dextra
Membra mea laniem, cuius mihi sanguis inundet
Guttur, et elisi trepident sub dentibus artus;
Quam nullum aut leve sit damnum mihi lucis ademtae!
Haec, et plura ferox. Me luridus occupat horror
Spectantem vultus etiamnum caede madentes,
Crudelesque manus, et inanem luminis orbem,

embraque, et humano concretam sanguine barbam.
ors erat ante oculos; minimum tamen illa malorum.
t iam prensurum, iamiam mea viscera rebar
sua mersurum: mentique haerebat imago
emporis illius, quo vidi bina meorum
er quater affligi sociorum corpora terrae.
uae super ipse iacens, hirsuti more leonis,
isceraque, et carnes, cumque albis ossa medullis,
manimesque artus avidam condebat in alvum.
e tremor invasit: stabam sine sanguine moestus:
andentemque videns eiectantemque cruentas
re dapes, et frusta mero glomerata vomentem,
alia fingebam misero mihi fata parari.
erque dies multos latitans, omnemque tremiscens
l strepitum, mortemque timens, cupidusque moriri,
lande famem pellens, et mista frondibus herba,
olus, inops, exspes, leto poenaeque relictus,
aud procul adspexi longo post tempore navim:
ravique fugam gestu, ad littusque cucurri:
t movi: Graiumque ratis Troiana recepit.
u quoque pande tuos, comitum gratissime, casus,
t ducis, et turbae, quae tecum credita ponto est.
Aeolon ille refert Tusco regnare profundo;
eolon Hippotaden, cohibentem carcere ventos:
uos bovis inclusos tergo, memorabile munus,
ulichium sumsisse ducem: flatuque secundo
ucibus isse novem, et terram adspexisse petitam:
roxima post nonam cum sese Aurora moveret;
vidia socios, praedaeque cupidine, ductos,
sse ratos aurum, demsisse ligamina ventis:
um quibus isse retro, per quas modo venerat undas,
eoliique ratem portus repetisse tyranni.
ide Lami veterem Laestrygonis, inquit, in urbem

Venimus. Antiphates terra regnabat in illa.
Missus ad hunc ego sum, numero comitante duorum:
Vixque fuga quaesita salus, comitique, mihiqu
Tertius e nobis Laestrygonis impia tinxit
Ora cruore suo: fugientibus instat, et agmen
Concitat Antiphates. Coëunt, et saxa trabesqu
Continuant, merguntque viros, merguntque cari
Vna tamen, quae nos ipsumque vehebat Vlixe
Effugit. Amissa sociorum parte, dolentes,
Multaque conquesti terris allabimur illis,
Quas procul hinc cernis. Procul hinc tibi, cer videnda est
Insula, visa mihi. Tuque, o iustissime Troun
Nate Dea, neque enim finito Marte vocandus
Hostis es, Aenea, moneo, fuge littora Circes.
Nos quoque Circaeo religata in littore pinu
Antiphatae memores, immansuetique Cyclopi
Ire negabamus, et tecta ignota subire.
Sorte sumus lecti: sors me, fidumque Politen,
Eurylochumque simul, nimiique Elpenora vi
Bisque novem socios Circaea ad moenia misit.
Quae simul attigimus, stetimusque in limine t
Mille lupi, mistaeque lupis ursaeque leaeque
Occursu fecere metum: sed nulla timenda,
Nullaque erat nostro factura in corpore vulnu
Quin etiam blandas movere per aëra caudas,
Nostraque adulantes comitant vestigia; donec
Excipiunt famulae, perque atria marmore tec
Ad dominam ducunt. Pulchro sedet illa reces
Sublimis solio, pallamque induta nitentem,
Insuper aurato circumvelatur amictu.
Nereïdes Nymphaeque simul, quae vellera mc
Nulla trahunt digitis, nec fila sequentia ducu
Gramina disponunt, sparsosque sine ordine fl
Secernunt calathis, variasque coloribus herb

sa, quod hae faciunt, opus exigit: ipsa, quis usus,
uoque sit in folio, quae sit concordia mistis,
ovit, et advertens pensas examinat herbas.
aec ubi nos vidit, dicta acceptaque salute,
iffudit vultus, et reddidit omnia votis.
ec mora; misceri tosti iubet hordea grani,
ellaque, vimque meri, cum lacte coagula passo:
uique sub hac lateant furtim dulcedine, succos
liicit. Accipimus sacra data pocula dextra.
uae simul arenti sitientes hausimus ore,
: tetigit summos virga Dea dira capillos;
: pudet, et referam, setis horrescere coepi,
ec iam posse loqui; pro verbis edere raucum
urmur, et in terram toto procumbere vultu:
ique meum sensi pando occallescere rostro;
)lla tumere toris: et qua modo pocula parte
imta mihi fuerant, illa vestigia feci.
imque eadem passis, tantum medicamina possunt!
audor hara: solumque suis caruisse figura
dimus Eurylochum: solus data pocula fugit.
uae nisi vitasset, pecoris pars una manerem
anc quoque setigeri: nec tantae cladis ab illo
ertior ad Circen ultor venisset Vlixes.
icifer huic dederat florem Cyllenius album;
oly vocant Superi: nigra radice tenetur.
utus eo, monitisque simul coelestibus intrat
le domum Circes: et ad insidiosa vocatus
ocula, conantem virga mulcere capillos
epulit; et stricto pavidam deterruit ense.
de fides dextraeque datae: thalamoque receptus,
oniugii dotem, sociorum corpora poscit.
pargimur innocuae succis melioribus herbae,
ercutimurque caput conversae verbere virgae:
erbaque dicuntur dictis contraria verbis.
uo magis illa canit, magis hoc tellure levati
rigimur: setaeque cadunt, bifidosque relinquit

Rima pedes; redeunt humeri: subiecta lacertis
Brachia sunt. Flentem flentes amplectimur illum
Haeremusque ducis collo: nec verba locuti
Vlla priora sumus, quam nos testantia gratos.
Annua nos illic tenuit mora: multaque praesens
Tempore tam longo vidi, multa auribus hausi.
Hoc quoque cum multis, quod clam mihi retulitur
Quatuor e famulis, ad talia sacra paratis.
Cum duce namque meo Circe dum sola moratur
Illa mihi niveo factum de marmore signum
Ostendit iuvenile, gerens in vertice picum,
Aede sacra positum, multisque insigne coronis.
Quis foret, et quare sacra coleretur in aede,
Cur hanc ferret avem, quaerenti et scire volenti
Accipe, ait, Macareu: dominaeque potentia quae.
Hinc quoque disce meae: tu dictis adiice mentem
Picus in Ausoniis, proles Saturnia, terris
Rex fuit, utilium bello studiosus equorum.
Forma viro, quam cernis, erat. Licet ipse decor
Adspicias, fictaque probes ab imagine veram.
Par animus formae: nec adhuc spectasse per annos
Quinquennem poterat Graia quater Elide pugnam
Ille suos Dryadas, Latiis in montibus ortas,
Verterat in vultus: illum fontana petebant
Numina, Naïades, quas Albula, quasque Numici
QuasqueAnienis aquae,cursuque brevissimusAlmo
Narque tulit praeceps,et amoenaeFarfarus umbrae
Quaeque colunt Scythicae regnum nemorale Dianae,
Finitimosque lacus. Spretis tamen omnibus unam
Ille fovet Nymphen, quam quondam in colle Palati
Dicitur ancipiti peperisse Venilia Iano.
Haec, ubi nubilibus primum maturuit annis,
Praeposito cunctis Laurenti tradita Pico est:
Rara quidem facie, sed rarior arte canendi:
Vnde Canens dicta est. Silvas et saxa movere,

ere feras, et flumina longa morari
, volucresque vagas retinere solebat.
m feminea modulatur carmina voce,
tecto Laurentes Picus in agros,
is fixurus apros: tergumque premebat
ii; laevaque hastilia bina ferebat,
n fulvo chlamydem comprensus ab auro.
in silvas et filia Solis easdem:
vas legeret fecundis collibus herbas:
dicta suo, Circaea reliquerat arva.
ul ac iuvenem, virgultis abdita, vidit;
it: cecidere sinu, quas legerat herbas:
que per totas visa est errare medullas.
im valido mentem collegit ab aestu;
eret, fassura fuit. Ne posset adire,
qui fecit, circumfususque satelles.
en effugies, vento rapiare licebit,
me novi; si non evanuit omnis
m virtus, nec me mea carmina fallunt.
: effigiem, nullo cum corpore, falsi
ri: praeterque oculos transcurrere regis
: in densum trabibus nemus ire videri;
qua silva est, et equo loca pervia non sunt.
ra: continuo praedae petit inscius umbram
quique celer fumantia terga relinquit.
: sequens vanam, silva pedes errat in alta.
illa preces; et verba venefica dicit:
ue Deos ignoto carmine adorat,
t et niveae vultum confundere Lunae,
capiti bibulas subtexere nubes.
que cantato densetur carmine coelum,
as exhalat humus; caecisque vagantur
is comites; et abest custodia regi.
cum tempusque, Per o tua lumina, dixit,
a ceperunt, perque hanc, pulcherrime, formam,

Quae facit ut supplex tibi sim Dea, consule nostri
Ignibus, et socerum, qui pervidet omnia, Solem
Accipe, nec durus Titanida despice Circen.
Dixerat. Ille ferox ipsamque precesque repellit:
Et, Quaecunque es, ait, non sum tuus: altera captus
Me tenet, et teneat per longum, comprecor, aevum
Nec Venere externa socialia foedera laedam;
Dum mihi Ianigenam servabunt fata Canentem.
Saepe retentatis precibus Titania frustra,
Non impune feres, neque enim reddere Canenti:
Laesaque quid faciat, quid amans, quid femina, disces
Rebus, ait: sed amans, et laesa, et femina Circe.
Tum bis ad occasum, bis se convertit ad ortus:
Ter iuvenem baculo tetigit: tria carmina dixit.
Ille fugit, sese solito velocius ipse
Currere miratus, pennas in corpore vidit:
Seque novam subito Latiis accedere silvis
Indignatus avem, duro fera robora rostro
Figit, et iratus longis dat vulnera ramis.
Purpureum chlamydis pennae traxere colorem.
Fibula quod fuerat, vestemque momorderat aurum
Pluma fit: et fulvo cervix praecingitur auro.
Nec quidquam antiqui Pico, nisi nomina, restat.
Interea comites, clamato saepe per agros
Nequidquam Pico, nullaque in parte reperto,
Inveniunt Circen, nam iam tenuaverat auras;
Passaque erat nebulas ventis ac sole resolvi,
Criminibusque premunt veris, regemque reposcunt
Vimque ferunt; saevisque parant incessere telis.
Illa nocens spargit virus, succosque veneni:
Et Noctem, Noctisque Deos Ereboque Chaoque
Convocat, et longis Hecaten ululatibus orat.
Exsiluere loco, dictu mirabile, silvae:
Ingemuitque solum, vicinaque palluit arbos;
Sparsaque sanguineis maduerunt pabula guttis;

les visi mugitus edere raucos;
re canes, et humus serpentibus atris
e, et tenues animae volitare silentum.
im monstris vulgus pavet. Illa paventum
enata tetigit mirantia virga.
) attactu variarum monstra ferarum
es veniunt: nulli sua mansit imago.
it occiduus Tartessia littora Phoebus:
ra coniux oculis animoque Canentis
atus erat. Famuli populusque per omnes
unt silvas; atque obvia lumina portant.
s est Nymphae flere, et lacerare capillos,
plangorem; facit haec tamen omnia: sese
, ac Latios errat vesana per agros.
m noctes, totidem redeuntia Solis
viderunt, inopem somnique cibique,
, per valles, qua fors ducebat, euntem.
adspexit fessam luctuque viaque
et in gelida ponentem corpora ripa.
n lacrimis ipso modulata dolore,
sono tenui moerens, fundebat; ut olim
i iam moriens canit exsequialia cygnus.
s extremum tenues liquefacta medullas
inque leves paulatim evanuit auras.
imen signata loco est; quem rite Canentem
de Nymphae veteres dixere Camenae.
ulta mihi longum narrata per annum,
sunt. Resides, et desuetudine tardi
inire fretum, rursus dare vela iubemur,
sque vias, et iter Titania vastum
, et saevi restare pericula ponti.
ii, fateor: nactusque hoc littus adhaesi.
rat Macareus: urnaque Aeneïa nutrix
. marmorea, tumulo breve carmen habebat:
Caieten notae pietatis alumnus,
o ereptam, quo debuit igne, cremavit.

Solvitur herboso religatus ab aggere funis:
Et procul insidias infamataeque relinquunt
Tecta Deae: lucosque petunt, ubi nubilus umbra
In mare cum flava prorumpit Tibris arena.
Faunigenaeque domo potitur nataque Latini;
Non sine Marte tamen. Bellum cum gente feroc
Suscipitur; pactaque furit pro coniuge Turnus.
Concurrit Latio Tyrrhenia tota: diuque
Ardua sollicitis victoria quaeritur armis.
Auget uterque suas externo robore vires:
Et multi Rutulos, multi Troiana tuentur
Castra: neque Aeneas Evandri ad limina frustra
At Venulus magnam profugi Diomedis ad urbem
Venerat. Ille quidem sub Iapyge maxima Daun
Moenia condiderat, dotaliaque arva tenebat.
Sed Venulus Turni postquam mandata peregit,
Auxiliumque petit; vires Aetolius heros
Excusat: nec se soceri committere pugnae
Velle sui populos: nec, quos e gente suorum
Armet, habere viros. Neve haec commenta puteti
Admonitu quamquam luctus renovantur amaro,
Perpetiar memorare tamen. Postquam alta cremata est
Ilion, et Danaas paverunt Pergama flammas;
Naryciusque heros, a virgine, virgine rapta,
Quam meruit solus poenam, digessit in omnes;
Spargimur, et ventis inimica per aequora rapti,
Fulmina, noctem, imbres, iram coelique, marisq
Perpetimur Danai, cumulumque Capharea clad
Neve morer referens tristes ex ordine casus;
Graecia tum potuit Priamo quoque flenda vider
Me tamen armiferae servatum cura Minervae
Fluctibus eripuit. Patriis sed rursus ab agris
Pellor: et antiquo memores de vulnere poenas
Exigit alma Venus: tantosque per alta labores
Aequora sustinui, tantos terrestribus armis,

felices sint illi saepe vocati,
mmunis hiems, importunusque Caphareus
.quis: vellemque horum pars una fuissem.
am passi comites belloque fretoque,
ıt, finemque rogant erroris. At Acmon
s ingenio, tum vero et cladibus asper,
perest, quod iam patientia vestra recuset
iri? dixit. Quid habet Cytherea, quod ultra,
ıta, faciat? nam dum peiora timentur,
ota locus: sors autem ubi pessima rerum,
ibus timor est, securaque summa malorum.
psa, licet; licet, ut facit; oderit omnes
mede viros; odium tamen illius omnes
us, et magno stat magna potentia nobis.
invitam Venerem Pleuronius Acmon
at verbis: veteremque resuscitat iram.
acent paucis. Numeri maioris amici
corripimus: cui respondere paranti
iter, vocisque via est tenuata: comaeque
ıs abeunt: plumis nova colla teguntur,
ıue, et tergum: maiores brachia pennas
ıt, cubitique leves sinuantur in alas.
ıedum digitos pars occupat: oraque cornu
ı rigent, finemque in acumine ponunt.
·cus, hunc ldas, et cum Rhetenore Nycteus,
irantur Abas: et dum mirantur, eandem
ıt faciem: numerusque ex agmine maior
t, et remos plausis circumsonat alis.
rum quae sit subitarum forma requiris;
ygnorum, sic albis proxima cygnis.
idem has sedes, et Iapygis arida Dauni
ıer teneo, minima cum parte meorum.
nus Oenides. Venulus Calydonia regna,
ısque sinus, Messapiaque arva relinquit.
.s antra videt, quae, multa nubila silva,
ıs guttis manantia, semicaper Pan

Nunc tenet; at quodam tenuerunt tempore Nymphae.
Appulus has illa pastor regione fugatas
Terruit, et primo subita formidine movit:
Mox, ubi mens redlit, et contemsere sequentem;
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has pastor, saltuque imitatus agresti
Addidit obscoenis convicia rustica dictis:
Nec prius obticuit, quam guttura condidit arbor.
Arbore enim succoque licet cognoscere mores.
Quippe notam linguae baccis oleaster amaris
Exhibet: asperitas verborum cessit in illas.
Hinc ubi legati rediere, negata ferentes
Arma Aetola sibi, Rutuli sine viribus illis
Bella instructa gerunt: multumque ab utraque cruoris
Parte datur. Fert ecce avidas in pinea Turnus
Texta faces: ignesque timent, quibus unda pepercit.
Iamque picem, et ceras, alimentaque caetera flammae
Mulciber urebat, perque altum ad carbasa malum
Ibat, et incurvae fumabant transtra carinae:
Cum memor has pinus Idaeo vertice caesas
Sancta Deûm genetrix, tinnitibus aëra pulsi
Aeris, et inflati complevit murmure buxi:
Perque leves domitis invecta leonibus auras,
Irrita sacrilega iactas incendia dextra,
Turne, ait. Eripiam; nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes et membra meorum.
Intonuit dicente Dea; tonitrumque secuti
Cum saliente graves ceciderunt grandine nimbi:
Aëraque, et subitis tumidum concursibus aequor
Astraei turbant, et eunt in proelia, fratres.
E quibus alma parens unius viribus usa,
Stuppea praerumpit Phrygiae retinacula classis:
Fert ue rates pronas, imoque sub aequore mergit.

Robore mollito, lignoque in corpora verso,
In capitum faciem puppes mutantur aduncae:
In digitos abeunt, et crura natantia, remi:
Quodque prius fuerat, latus est: mediisque carina
Subdita navigiis, spinae mutatur in usum.
Lina comae molles, antennae brachia fiunt.
Caerulus, ut fuerat, color est. Quasque ante timebant,
Illas virgineis exercent lusibus undas
Naides aequoreae: durisque in montibus ortae
Molle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
Non tamen oblitae, quam multa pericula saevo
Pertulerint pelago, iactatis saepe carinis
Supposuere manus: nisi si qua vehebat Achivos.
Cladis adhuc Phrygiae memores, odere Pelasgos:
Neritiaeque ratis viderunt fragmina laetis
Vultibus: et laetae videre rigescere puppim
Cautibus Alcinoi, saxumque increscere ligno.
Spes erat, in Nymphas animata classe marinas
Posse metu monstri Rutulum desistere bello.
Perstat, habetque Deos pars utraque, quique, Deorum
Instar, habent animos. Nec iam dotalia regna,
Nec soceri sceptrum, nec te, Lavinia virgo,
Sed vicisse petunt: deponendique pudore
Bella gerunt. Tandemque Venus victricia nati
Arma videt, Turnusque cadit; cadit Ardea, Turno
Sospite, dicta potens. Quam postquam barbarus ignis
Abstulit, et tepida latuerunt tecta favilla;
Congerie e media tum primum cognita praepes
Subvolat: et cineres plausis everberat alis.
Et sonus, et macies, et pallor, et omnia, captam
Quae deceant urbem, nomen quoque mansit in illa
Vrbis: et ipsa suis deplangitur Ardea pennis.
Iamque Deos omnes, ipsamque Aeneïa virtus

Iunonem veteres finire coëgerat iras:
Cum, bene fundatis opibus crescentis Iüli,
Tempestivus erat coelo Cythereïus heros;
Ambieratque Venus Superos: colloque parent
Circumfusa sui, Nunquam mihi, dixerat, ullo
Tempore dure pater, nunc sis mitissimus oro;
Aeneaeque meo, qui te de sanguine nostro
Fecit avum, quamvis parvum, des, optime, nun
Dum modo des aliquod. Satis est inamabile reg
Adspexisse semel, Stygios semel isse per amn
Assensere Dei: nec coniux regia vultus
Immotos tenuit; placatoque annuit ore.
Tum pater, Estis, ait, coelesti munere digni;
Quaeque petis, pro quoque petis. Cape, gna
quod optas.
Fatus erat. Gaudet, gratesque agit illa parent
Perque leves auras iunctis invecta columbis
Littus adit Laurens, ubi tectus arundine serpi
In freta flumineis vicina Numicius undis.
Hunc iubet Aeneae, quaecumque obnoxia mor
Abluere; et tacito deferre sub aequora cursu.
Corniger exsequitur Veneris mandata, suisqu
Quidquid in Aenea fuerat mortale, repurgat,
Et respergit aquis. Pars optima restitit illi.
Lustratum genetrix divino corpus odore
Vnxit, et ambrosia cum dulci nectare mista
Contigit os, fecitque Deum; quem turba Quir
Nuncupat Indigetem; temploque arisque rece
Inde sub Ascanii ditione binominis Alba
Resque Latina fuit: succedit Silvius illi:
Quo satus, antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum sceptro: clarum subit Alba Latin
Epitos ex illo. Post hunc Capetusque, Capysq
Sed Capys ante fuit. Regnum Tiberinus ab ill
Cepit; et in Tusci demersus fluminis undis
Nomina fecit aquae. De quo Remulusque, feroc

Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
Fulmineo periit, imitator fulminis, ictu.
Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
Tradit Aventino: qui, quo regnarat, eodem
Monte iacet positus, tribuitque vocabula monti.
Iamque Palatinae summam Proca gentis habebat.
Rege sub hoc Pomona fuit: qua nulla Latinas
Inter Hamadryadas coluit sollertius hortos,
Nec fuit arborei studiosior altera foetus:
Vnde tenet nomen. Non silvas illa, nec amnes;
Rus amat, et ramos felicia poma ferentes.
Nec iaculo gravis est, sed adunca dextera falce:
Qua modo luxuriem premit, et spatiantia passim
Brachia compescit: fissa modo cortice virgam
Inserit, et succos alieno praestat alumno.
Nec patitur sentire sitim: bibulaeque recurvas
Radicis fibras labentibus irrigat undis.
Hic amor, hoc studium; Veneris quoque nulla cupido.
Vim tamen agrestum metuens, pomaria claudit
Intus: et accessus prohibet, refugitque viriles.
Quid non et Satyri, saltatibus apta iuventus,
Fecere, et pinu praecincti cornua Panes,
Silvanusque, suis semper iuvenilior annis,
Quique Deus fures vel falce, vel inguine terret,
Vt poterentur ea? sed enim superabat amando
Hos quoque Vertumnus: nec erat felicior illis.
O quoties habitu duri messoris aristas
Corbe tulit; verique fuit messoris imago!
Tempora saepe gerens foeno religata recenti,
Desectum poterat gramen versasse videri.
Saepe manu stimulos rigida portabat, ut illum
Iurares fessos modo disiunxisse iuvencos.
Falce data frondator erat, vitisque putator.
Induerat scalas, lecturum poma putares.
Miles erat gladio, piscator arundine sumta,

Denique per multas aditum sibi saepe figuras
Reperit, ut caperet spectatae gaudia formae.
Ille etiam picta redimitus tempora mitra,
Innitens baculo, positis ad tempora canis,
Assimulavit anum, cultosque intravit in hortos;
Pomaque mirata est: Tantoque potentior, inquit,
Paucaque laudatae dedit oscula; qualia numquam
Vera dedisset anus: glebaque incurva resedit,
Suspiciens pandos autumni pondere ramos.
Vlmus erat contra spatiosa tumentibus uvis:
Quam socia postquam pariter cum vite probavit,
At si staret, ait, caelebs sine palmite truncus,
Nil praeter frondes, quare peteretur, haberet.
Haec quoque, quae iuncta vitis requiescit in ulmo,
Si non nupta foret, terrae acclinata iaceret.
Tu tamen exemplo non tangeris arboris huius;
Concubitusque fugis, nec te coniungere curas.
Atque utinam velles! Helene non pluribus esset
Sollicitata procis: nec quae Lapitheïa movit
Proelia, nec coniux timidis audacis Vlixei.
Nunc quoque, cum fugias averserisque petentes,
Mille proci cupiunt; et Semideique, Deique,
Et quaecunque tenent Albanos numina montes.
Sed tu, si sapies, si te bene iungere, anumque
Hanc audire voles, quae te plus omnibus illis,
Plus quam credis, amo, vulgares reiice taedas:
Vertumnumque tori socium tibi selige: pro quo
Me quoque pignus habe. Neque enim sibi notior ille est,
Quam mihi: nec toto passim vagus errat in orbe.
Haec loca sola colit: nec, uti pars magna procorum,
Quam modo vidit, amat. Tu primus, et ultimus illi
Ardor eris; solique suos tibi devovet annos.
Adde, quod est iuvenis, quod naturale decoris
Munus habet: formasque apte fingetur in omnes:
Et, quod erit iussus iubeas licet omnia, fiet.

Quid? quod amatis idem? quod, quae tibi poma coluntur,
Primus habet, lactaque tenet tua munera dextra?
Sed neque iam foetus desiderat arbore demtos,
Nec, quas hortus alit, cum succis mitibus herbas;
Nec quidquam, nisi te. Miserere ardentis: et ipsum,
Qui petit, ore meo praesentem crede precari:
Vltoresque Deos, et pectora dura perosam
Idalien, memoremque time Rhamnusidis iram.
Quoque magis timeas, etenim mihi multa vetustas
Scire dedit, referam tota notissima Cypro
Facta, quibus flecti facile et mitescere possis.
Viderat a veteris generosam sanguine Teucri
Iphis Anaxareten, humili de stirpe creatus;
Viderat, et totis perceperat ossibus aestum.
Luctatusque diu, postquam ratione furorem
Vincere non potuit, supplex ad limina venit:
Et modo nutrici miserum confessus amorem,
Ne sibi dura foret, per spes oravit alumnae.
Et modo de multis blanditus cuique ministris,
Sollicita petiit propensum voce favorem.
Saepe ferenda dedit blandis sua verba tabellis:
Interdum madidas lacrimarum rore coronas
Postibus intendit, posuitque in limine duro
Molle latus, tristique serae convicia fecit.
Surdior illa freto surgente, cadentibus Hoedis,
Durior et ferro, quod Noricus excoquit ignis,
Et saxo, quod adhuc viva radice tenetur;
Spernit, et irridet; factisque immitibus addit
Verba superba ferox: et spe quoque fraudat amantem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis, et ante fores haec verba novissima dixit:
Vincis, Anaxarete: neque erunt tibi taedia tandem
Vlla ferenda mei. Laetos molire triumphos,
Et Paeana voca, nitidaque incingere lauro.

Vincis enim, moriorque libens: age, ferrea, gaude.
Certe aliquid laudare mei cogeris, eritque,
Quo tibi sim gratus, meritumque fatebere nostrum.
Non tamen ante tui curam cessisse memento,
Quam vitam; geminaque simul mihi luce carendum.
Nec tibi Fama mei ventura est nuntia leti;
Ipse ego, ne dubites, adero: praesensque videbor;
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
Si tamen, o Superi, mortalia fata videtis,
Este mei memores, nihil ultra lingua precari
Sustinet, et longo facite ut memoremur in aevo:
Et, quae demsistis vitae, date tempora famae.
Dixit: et ad postes, ornatos saepe coronis,
Humentes oculos, et pallida brachia tendens,
Cum foribus laquei religaret vincula summi;
Haec tibi serta placent, crudelis et impia? dixit.
Inseruitque caput, sed tum quoque versus ad illam:
Atque onus infelix elisa fauce pependit.
Icta pedum motu trepidantum ut multa gementem
Visa dedisse sonum est, adapertaque ianua factum
Prodidit; exclamant famuli: frustraque levatum,
Nam pater occiderat, referunt ad limina matris.
Accipit illa sinu, complexaque frigida nati
Membra sui, postquam miserorum verba parentum
Edidit, et matrum miserarum facta peregit;
Funera ducebat mediam lacrimosa per urbem,
Luridaque arsuro portabat membra feretro.
Forte viae vicina domus, qua flebilis ibat
Pompa, fuit: duraeque sonus plangoris ad aures
Venit Anaxaretes: quam iam Deus ultor agebat.
Mota tamen, Videamus, ait, miserabile funus;
Et patulis iniit tectum sublime fenestris.
Vixque bene impositum lecto prospexerat Iphin
Deriguere oculi, calidusque e corpore sanguis,
Inducto pallore, fugit: conataque retro
Ferre pedes, haesit: conata avertere vultus,

Hoc quoque non potuit: paulatimque occupat artus,
Quod fuit in duro iam pridem pectore, saxum.
Neve ea ficta putes, dominae sub imagine signum
Servat adhuc Salamis: Veneris quoque nomine templum
Prospicientis habet. Quorum memor, o mea, lentos
Pone, precor, fastus, et amanti iungere, Nymphe.
Sic tibi nec vernum nascentia frigus adurat
Poma, nec excutiant rapidi florentia venti.
Haec ubi nequidquam formas Deus aptus in omnes
Edidit, in iuvenem rediit, et anilia demit
Instrumenta sibi: talisque apparuit illi,
Qualis ubi oppositas nitidissima Solis imago
Evicit nubes, nullaque obstante reluxit.
Vimque parat: sed vi non est opus; inque figura
Capta Dei Nymphe est: et mutua vulnera sentit.
Proximus Ausonias iniusti miles Amulî
Rexit opes: Numitorque senex amissa nepotum
Munere regna capit: festisque Palilibus urbis
Moenia conduntur. Tatiusque, patresque Sabini
Bella gerunt: arcisque via Tarpeia reclusa
Digna animam poena congestis exuit armis.
Inde sati Curibus, tacitorum more luporum,
Ore premunt voces: et corpora victa sopore
Invadunt, portasque petunt, quas obiice firma
Clauserat Iliades. Vnam tamen ipsa recludit,
Nec strepitum verso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portae cecidisse repagula sensit:
Et clausura fuit; nisi quod rescindere numquam
Dîs licet acta Deûm. Iano loca iuncta tenebant
Naides Ausoniae, gelido rorantia fonte:
Has rogat auxilium: nec Nymphae iusta petentem
Sustinuere Deam: venasque et flumina fontis
Elicuere sui. Nondum tamen invia Iani
Ora patentis erant, neque iter praecluserat unda.
Lurida supponunt fecundo sulfura fonti,

Incenduntque cavas fumante bitumine venas.
Viribus his aliisque vapor penetravit ad ima
Fontis: et Alpino modo quae certare rigori
Audebatis aquae, non ceditis ignibus ipsis.
Flammifera gemini fumant adspergine postes:
Portaque, nequidquam rigidis permissa Sabinis,
Fonte fuit praestructa novo; dum Martius arma
Indueret miles. Quae postquam Romulus ultro
Obtulit, et strata est tellus Romana Sabinis
Corporibus, strata estque suis; generique cruorem
Sanguine cum soceri permiscuit impius ensis:
Pace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
Decertare, placet; Tatiumque accedere regno.
Occiderat Tatius, populisque aequata duobus,
Romule, iura dabas: posita cum cassida Mavors
Talibus adfatur Divumque hominumque parentem:
Tempus adest, genitor, quoniam fundamine magno
Res Romana valet, nec praeside pendet ab uno,
Praemia, quae promissa mihi dignoque nepoti,
Solvere, et ablatum terris imponere coelo.
Tu mihi concilio quondam praesente Deorum,
Nam memoro, memorique animo pia verba notavi,
Vnus erit, quem tu tolles in caerula coeli,
Dixisti: rata sit verborum summa tuorum.
Annuit Omnipotens, et nubibus aëra caecis
Occuluit, tonitruque et fulgure terruit Vrbem.
Quae sibi promissae sensit data signa rapinae,
Innixusque hastae, pressos temone cruento
Impavidus conscendit equos Gradivus, et ictu
Verberis increpuit: pronumque per aëra lapsus
Constitit in summo nemorosi colle Palati:
Reddentemque suo iam regia iura Quiriti
Abstulit Iliaden. Corpus mortale per auras
Dilapsum tenues: ceu lata plumbea funda
Missa solet medio glans intabescere coelo.
Pulchra subit facies, et pulvinaribus altis

Dignior, et qualis trabeati forma Quirini.
Flebat, ut amissum coniux, cum regia Iuno
Irin ad Hersiliam descendere limite curvo
Imperat, et vacuae sua sic mandata referre:
O et de Latia, o et de gente Sabina
Praecipuum, matrona, decus; dignissima tanti
Ante fuisse viri, coniux nunc esse Quirini;
Siste tuos fletus: et, si tibi cura videndi
Coniugis est, duce me lucum pete, colle Quirino
Qui viret, et templum Romani regis obumbrat.
Paret, et in terram pictos delapsa per arcus,
Hersiliam iussis compellat vocibus Iris.
Illa verecundo vix tollens lumina vultu,
O Dea, namque mihi, nec quae sis dicere promtum est;
Et liquet esse Deam, duc, o duc, inquit: et offer
Coniugis ora mihi: quae si modo posse videre
Fata semel dederint, coelum accepisse fatebor.
Nec mora, Romuleos cum virgine Thaumantea
Ingreditur colles. Ibi sidus ab aethere lapsum
Decidit in terras: a cuius lumine flagrans
Hersiliae crinis cum sidere cessit in auras.
Hanc manibus notis Romanae conditor urbis
Excipit, et priscum pariter cum corpore nomen
Mutat, Horamque vocat; quae nunc Dea iuncta Quirino est.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER DECIMVS QVINTVS.

Quaeritur interea, qui tantae pondera molis
Sustineat, tantoque queat succedere regi.
Destinat imperio clarum praenuntia veri
Fama Numam. Non ille satis cognosse Sabinae
Gentis habet ritus: animo maiora capaci
Concipit, et quae sit rerum natura requirit.
Huius amor curae, patria Curibusque relictis,
Fecit, ut Herculei penetraret ad hospitis urbem.
Graia quis Italicis auctor posuisset in oris
Moenia quaerenti, sic e senioribus unus
Retulit indigenis, veteris non inscius aevi:
Dives ab Oceano bubus Iove natus Iberis
Littora felici tenuisse Lacinia cursu
Fertur, et, armento teneras errante per herbas,
Ipse domum magni nec inhospita tecta Crotonis
Intrasse, et requie longum relevasse laborem;
Atque ita discedens, Aevo, dixisse, nepotum
Hic locus urbis erit; promissaque vera fuerunt.
Nam fuit Argolico generatus Alemone quidam
Myscelos, illius Dis acceptissimus aevi.
Hunc super incumbens pressum gravitate soporis
Claviger alloquitur: Patrias, age, desere sedes:
I, pete diversi lapidosas Aesaris undas.
Et, nisi paruerit, multa ac metuenda minatur.

Post ea discedunt pariter somnusque Deusque.
Surgit Alemonides, tacitaque recentia mente
Visa refert, pugnatque diu sententia secum.
Numen abire iubet: prohibent discedere leges:
Poenaque mors posita est patriam mutare volenti.
Candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,
Et caput extulerat densissima sidereum nox:
Visus adesse idem Deus est, eademque monere;
Et, nisi paruerit, plura et graviora minari.
Pertimuit, patriumque simul transferre parabat
In sedes penetrale novas; fit murmur in urbe,
Spretarumque agitur legum reus: utque peracta est
Caussa prior, crimenque patet sine teste probatum,
Squalidus ad Superos tollens reus ora manusque,
O cui ius coeli bis sex fecere labores,
Fer precor, inquit, opem: nam tu mihi criminis auctor.
Mos erat antiquus, niveis atrisque lapillis,
His damnare reos, illis absolvere culpae.
Nunc quoque sic lata est sententia tristis; et omnis
Calculus immitem demittitur ater in urnam.
Quae simul effudit numerandos versa lapillos;
Omnibus e nigro color est mutatus in album:
Candidaque Herculeo sententia munere facta
Solvit Alemoniden. Grates agit ille parenti
Amphitryoniadae: ventisque faventibus aequor
Navigat Ionium, Lacedaemoniumque Tarentum
Praeterit, et Sybarin, Salentinumque Neaethum:
Thurinosque sinus, Temesenque, et Iäpygis arva.
Vixque pererratis, quae spectant littora, terris
Invenit Aesarei fatalia fluminis ora:
Nec procul hinc tumulum, sub quo sacrata Crotonis
Ossa tegebat humus: iussaque ibi moenia terra
Condidit, et nomen tumulati traxit in urbem.
Talia constabat certa primordia fama
Esse loci, positaeque Italis in finibus urbis.

Vir fuit hic, ortu Samius: sed fugerat una
Et Samon, et dominos; odioque tyrannidis exsul
Sponte erat. Isque, licet coeli regione remotos,
Mente Deos adiit: et, quae natura negabat
Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.
Cumque animo, et vigili perspexerat omnia cura,
In medium discenda dabat: coetumque silentum,
Dictaque mirantum, magni primordia mundi,
Et rerum caussas, et quid natura, docebat:
Quid Deus: unde nives, quae fulminis esset origo:
Iupiter, an venti, discussa nube, tonarent:
Quid quateret terras; qua sidera lege mearent,
Et quodcunque latet. Primusque animalia mensis
Arcuit imponi: primus quoque talibus ora
Docta quidem solvit, sed non et credita verbis:
Parcite, mortales, dapibus temerare nefandis
Corpora: sunt fruges, sunt deducentia ramos
Pondere poma suo, tumidaeque in vitibus uvae:
Sunt herbae dulces: sunt, quae mitescere flamma,
Mollirique queant. Nec vobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia florem.
Prodiga divitias, alimentaque mitia tellus
Suggerit: atque epulas sine caede et sanguine praebet.
Carne ferae sedant ieiunia, nec tamen omnes.
Quippè equus, et pecudes, armentaque gramine vivunt.
At quibus ingenium est immansuetumque ferumque,
Armeniaeque tigres, iracundique leones,
Cumque lupis ursi, dapibus cum sanguine gaudent.
Heu quantum scelus est, in viscera viscera condi,
Congestoque avidum pinguescere corpore corpus;
Alteriusque animantem animantis vivere leto!
Scilicet in tantis opibus, quas, optima matrum,
Terra parit, nil te nisi tristia mandere saevo

ulnera dente iuvat, ritusque referre Cyclopum?
ec, nisi perdideris alium, placare voracis
t male morati poteris ieiunia ventris?
t vetus illa aetas, cui fecimus Aurea nomen,
oetibus arboreis, et, quas humus educat, herbis
ortunata fuit, nec polluit ora cruore.
unc et aves tutas movere per aëra pennas;
t lepus impavidus mediis erravit in agris:
ec sua credulitas piscem suspenderat hamo:
uncta sine insidiis, nullamque timentia fraudem,
lenaque pacis erant. Postquam non utilis auctor
ictibus invidit, quisquis fuit ille virorum,
orporeasque dapes avidam demersit in alvum;
ecit iter sceleri: primaque e caede ferarum
caluisse putem maculatum sanguine ferrum:
lque satis fuerat: nostrumque petentia letum
orpora missa neci salva pietate fatemur:
ed quam danda neci, tam non epulanda fuerunt.
ongius inde nefas abiit, et prima putatur
ostia sus meruisse mori, quia semina pando
ruerit rostro, spemque interceperit anni.
ite caper morsa Bacchi mactandus ad aras
ucitur ultoris. Nocuit sua culpa duobus.
uid meruistis, oves, placidum pecus, inquetuendos
atum homines, pleno quae fertis in ubere nectar?
ollia quae nobis vestras velamina lanas
aebetis, vitaque magis, quam morte iuvatis.
uid meruere boves, animal sine fraude dolisque,
nocuum, simplex, natum tolerare labores?
mmemor est demum, nec frugum munere dignus,
i potuit curvi demto modo pondere aratri
ricolam mactare suum: qui trita labore
la, quibus toties durum renovaverat arvum,
ot dederat messes, percussit colla securi.
ec satis est, quod tale nefas committitur: ipsos
scripsere Deos sceleri, numenque supernum

Caede laboriferi credunt gaudere iuvenci.
Victima labe carens, et praestantissima form
Nam placuisse nocet, vittis praesignis et aur
Sistitur ante aras, auditque ignara precante
Imponique suae videt inter cornua fronti,
Quas coluit, fruges; percussaque sanguine o
Inficit in liquida praevisos forsitan unda.
Protinus ereptas viventi pectore fibras
Inspiciunt, mentesque Deûm scrutantur in i
Vnde fames homini vetitorum tanta ciborum
Audetis vesci, genus o mortale? quod, oro,
Ne facite, et monitis animos advertite nostri
Cumque boum dabitis caesorum membra pal
Mandere vos vestros scite et sentite colono
Et quoniam Deus ora movet, sequar ora mov
Rite Deum; Delphosque meos, ipsumque rec
Aethera, et augustae reserabo oracula ment
Magna, nec ingeniis evestigata priorum,
Quaeque diu latuere, canam. Iuvat ire per a
Astra: iuvat, terris et inerti sede relictis,
Nube vehi, validique humeris insistere Atlan
Palantesque animos passim, ac rationis eger
Despectare procul, trepidosque, obitumqu
mentes
Sic exhortari, seriemque evolvere fati.
O genus attonitum gelidae formidine mor
Quid Styga, quid tenebras, quid nomina v
timetis,
Materiem vatum, falsique piacula mundi?
Corpora sive rogus flamma, seu tabe vetusta
Abstulerit, mala posse pati non ulla putetis.
Morte carent animae: semperque, priore re
Sede, novis domibus habitant, vivuntque rec
Ipse ego, nam memini, Troiani tempore bell
Panthoïdes Euphorbus eram, cui pectore quo
Sedit in adverso gravis hasta minoris Atrida

Cognovi clypeum, laevae gestamina nostra,
Nuper Abanteïs templo Iunonis in Argis.
Omnia mutantur: nihil interit. Errat, et illinc
Huc venit, hinc illuc, et quoslibet occupat artus
Spiritus: eque feris humana in corpora transit,
Inque feras noster, nec tempore deperit ullo.
Vtque novis facilis signatur cera figuris,
Nec manet, ut fuerat, nec formas servat easdem,
Sed tamen ipsa eadem est: animam sic semper eandem
Esse, sed in varias doceo migrare figuras.
Ergo, ne pietas sit victa cupidine ventris,
Parcite, vaticinor, cognatas caede nefanda
Exturbare animas: nec sanguine sanguis alatur.
Et quoniam magno feror aequore, plenaque ventis
Vela dedi: nihil est toto quod perstet in orbe.
Cuncta fluunt, omnisque vagans formatur imago.
Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu,
Non secus ac flumen. Neque enim consistere flumen,
Nec levis hora potest: sed ut unda impellitur unda,
Vrgeturque prior veniente, urgetque priorem:
Tempora sic fugiunt pariter, pariterque sequuntur:
Et nova sunt semper: nam quod fuit ante, relictum est,
Fitque, quod haud fuerat, momentaque cuncta novantur.
Cernis et emersas in lucem tendere noctes,
Et iubar hoc nitidum nigrae succedere nocti.
Nec color est idem coelo, cum lassa quiete
Cuncta iacent media, cumque albo Lucifer exit
Clarus equo: rursumque alius, cum praevia luci
Tradendum Phoebo Pallantias inficit orbem.
Ipse Dei clypeus, terra cum tollitur ima,
Mane rubet, terraque, rubet, cum conditur ima:
Candidus in summo est. Melior natura quod illic
Aetheris est, terraeque procul contagia vitat.

Nec par, aut eadem nocturnae forma Diana
Esse potest unquam: semperque hodierna seq
Si crescit, minor est; maior, si contrahit or
Quid? non in species succedere quatuor ann
Adspicis, aetatis peragentem imitamina nos
Nam tener, et lactens, puerique simillimus
Vere novo est. Tunc herba nitens, et roboris
Turget, et insolida est; et spe delectat agre
Omnia tum florent; florumque coloribus alt
Ridet ager: neque adhuc virtus in frondibus ul
Transit in Aestatem post Ver, robustior Ani
Fitque valens iuvenis: neque enim robustio
Vlla, nec uberior: nec, quae magis aestuet, u
Excipit Autumnus, posito fervore iuventae
Maturus, mitisque, inter iuvenemque senem
Temperie medius, sparsis per tempora canh
Inde senilis Hiems tremulo venit horrida pa
Aut spoliata suos, aut, quos habet, alba cap
Nostra quoque ipsorum semper, requieque sin
Corpora vertuntur: nec quod fuimusve, sur
Cras erimus. Fuit illa dies, qua semina tant
Spesque hominum primae materna habitav
alvo,
Artifices Natura manus admovit: et angi
Corpora visceribus distentae condita matris
Noluit, eque domo vacuas emisit in auras.
Editus in lucem iacuit sine viribus infans:
Mox quadrupes, rituque tulit sua membra fer
Paulatimque tremens, et nondum poplite fir
Constitit, adiutis aliquo conamine nervis.
Inde valens veloxque fuit: spatiumque iuver
Transit, et, emensis medii quoque temporis
Labitur occiduae per iter declive senectae.
Subruit haec aevi demoliturque prioris
Robora: fletque Milon senior, cum spectat i
Illos, qui fuerant solidorum mole tororum

Herculeis similes, fluidos pendere lacertos.
Flet quoque, ut in speculo rugas adspexit aniles,
Tyndaris: et secum, cur sit bis rapta, requirit.
Tempus edax rerum, tuque invidiosa vetustas,
Omnia destruitis, vitiataque dentibus aevi
Paulatim lenta consumitis omnia morte.
Haec quoque non perstant, quae nos Elementa vocamus:
Quasque vices peragant, animos adhibete, docebo.
Quatuor aeternus genitalia corpora mundus
Continet: ex illis duo sunt onerosa, suoque
Pondere in inferius, tellus atque unda, feruntur:
Et totidem gravitate carent: nulloque premente
Alta petunt, aër, atque aëre purior ignis.
Quae quamquam spatio distant, tamen omnia fiunt
Ex ipsis, et in ipsa cadunt: resolutaque tellus
In liquidas rorescit aquas: tenuatus in auras
Aëraque humor abit: demto quoque pondere, rursus
In superos aër tenuissimus emicat ignes.
Inde retro redeunt, idemque retexitur ordo.
Ignis enim densum spissatus in aëra transit;
Hic in aquas: tellus glomerata cogitur unda.
Nec species sua cuique manet: rerumque novatrix
Ex aliis alias reparat Natura figuras.
Nec perit in tanto quidquam, mihi credite, mundo,
Sed variat, faciemque novat: nascique vocatur,
Incipere esse aliud, quam quod fuit ante; morique,
Desinere illud idem, cum sint huc forsitan illa,
Haec translata illuc; summa tamen omnia constant.
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim. Sic ad ferrum venistis ab auro,
Saecula: sic toties versa est Fortuna locorum.
Vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus,
Esse fretum, vidi factas ex aequore terras:
Et procul a pelago conchae iacuere marinae:
Et vetus inventa est in montibus ancora summis.

Quodque fuit campus, vallem decursus aquarum
Fecit: et eluvie mons est deductus in aequor.
Eque paludosa siccis humus aret arenis:
Quaeque sitim tulerant, stagnata paludibus humant.
Hic fontes Natura novos emisit, at illic
Clausit, et antiqui tam multa tremoribus orbis
Flumina prosiliunt, aut excaecata residunt.
Sic ubi terreno Lycus est epotus hiatu,
Exsistit procul hinc, alioque renascitur ore.
Sic modo combibitur, tecto modo gurgite lapsus
Redditur Argolicis ingens Erasinus in arvis.
Et Mysum capitisque sui, ripaeque prioris
Poenituisse ferunt, alia nunc ire, Caicum.
Nec non Sicanias volvens Amenanus arenas
Nunc fluit, interdum suppressis fontibus aret.
Ante bibebatur, nunc, quas contingere nolis,
Fundit Anigros aquas: postquam, nisi vatibus omen
Eripienda fides, illic lavere Bimembres
Vulnera, clavigeri quae fecerat Herculis arcus.
Quid? non et Scythicis Hypanis de montibus ortus
Qui fuerat dulcis, salibus vitiatur amaris?
Fluctibus ambitae fuerant Antissa, Pharosque,
Et Phoenissa Tyros: quarum nunc insula nulla est
Leucada continuam veteres habuere coloni:
Nunc freta circuëunt. Zancle quoque iuncta fuisse
Dicitur Italiae: donec confinia pontus
Abstulit, et media tellurem repulit unda.
Si quaeras Helicen et Burin, Achaïdas urbes,
Invenies sub aquis: et adhuc ostendere nautae
Inclinata solent cum moenibus oppida mersis.
Est prope Pittheam tumulus Troezena, sine ulli
Arduus arboribus, quondam planissima campi
Area, nunc tumulus: nam, res horrenda relatu,
Vis fera ventorum, caecis inclusa cavernis,
Exspirare aliqua cupiens, luctataque frustra

beriore frui coelo, cum carcere rima
illa foret toto, nec pervia flatibus esset:
ctentam tumefecit humum: ceu spiritus oris
ndere vesicam solet, aut derepta bicorni
rga capro. Tumor ille loci permansit; et alti
llis habet speciem, longoque induruit aevo.
rima cum subeant, audita aut cognita vobis,
uca super referam. Quid? non et lympha figuras
tque capitque novas? medio tua, corniger Ammon,
da die gelida est: ortuque obituque calescit.
motis Athamantis aquis accendere lignum
rratur, minimos cum Luna recessit in orbes.
men habent Cicones, quod potum saxea reddit
cera, quod tactis inducit marmora rebus.
this, et huic Sybaris nostris conterminus arvis,
ctro similes faciunt auroque capillos.
odque magis mirum, sunt qui non corpora tantum,
rum animos etiam valeant mutare, liquores.
i non audita est obscoenae Salmacis undae?
thiopesque lacus? quos si quis faucibus hausit,
t furit, aut mirum patitur gravitate soporem.
torio quicunque sitim de fonte levarit,
ia fugit, gaudetque meris abstemius undis:
a vis est in aqua calido contraria vino:
e, quod indigenae memorant, Amythaone natus,
oetidas attonitas postquam per carmen et herbas
ipuit furiis, purgamina mentis in illas
sit aquas: odiumque meri permansit in undis.
iic fluit effectu dispar Lyncestius amnis,
iem quicunque parum moderato gutture traxit,
iud aliter titubat, quam si mera vina bibisset.
t locus Arcadiae, Pheneon dixere priores,
abiguis suspectus aquis. Quas nocte timeto:
ete nocent potae: sine noxa luce bibuntur.

Sic alias, aliasque lacus et flumina vires
Concipiunt. Tempusque fuit, quo navit in undis,
Nunc sedet Ortygie. Timuit concursibus Argo
Vndarum sparsas Symplegadas elisarum;
Quae nunc immotae perstant, ventisque resistunt
Nec, quae sulfureis ardet fornacibus, Aetne
Ignea semper erit: neque enim fuit ignea semper.
Nam sive est animal Tellus, et vivit, habetque
Spiramenta, locis flammam exhalantia multis,
Spirandi mutare vias, quotiesque movetur,
Has finire potest, illas aperire cavernas:
Sive leves imis venti cohibentur in antris;
Saxaque cum saxis, et habentem semina flammae
Materiem iactant, ea concipit ictibus ignem;
Antra relinquentur sedatis frigida ventis:
Sive bitumineae rapiunt incendia vires,
Luteave exiguis ardescunt sulfura fumis;
Nempe ubi terra cibos, alimentaque pinguia flammae
Non dabit, absumtis per longum viribus aevum,
Naturaeque suum nutrimen deerit edaci;
Non feret illa famem, desertaque deseret ignes.
Esse viros fama est in Hyperborea Pallene:
Qui soleant levibus velari corpora plumis;
Cum Tritoniacam novies subiere paludem.
Haud equidem credo, sparsae quoque membra veneno
Exercere artes Scythides memorantur easdem.
Si qua fides rebus tamen est addenda probatis,
Nonne vides, quaecunque mora fluidove calore
Corpora tabuerint, in parva animalia verti?
I quoque, delectos mactatos obrue tauros;
Cognita res usu, de putri viscere passim
Florilegae nascuntur apes, quae more parentum
Rura colunt, operique favent, in spemque laborant
Pressus humo bellator equus crabronis origo est.

a littoreo si demas brachia cancro,
supponas terrae: de parte sepulta
s exibit, caudaque minabitur unca.
e solent canis frondes intexere filis
s tineae, res observata colonis,
nutant cum papilione figuram.
limus habet virides generantia ranas,
rat truncas pedibus, mox apta natando
at: utque eadem sint longis saltibus apta,
or partes superat mensura priores.
ulus partu, quem reddidit ursa recenti,
e viva caro est: lambendo mater in artus
et in formam, quantam capit ipsa, reducit.
ides, quos cera tegit sexangula, foetus
arum apium sine membris corpora nasci,
que pedes, serasque assumere pennas?
volucrem, quae cauda sidera portat,
umque Iovis, Cythereïadasque columbas,
s omne avium, mediis e partibus ovi
t fieri, fieri quis posse putaret?
i, cum clauso putrefacta est spina sepulchro,
credant humanas angue medullas.
men ex aliis ducunt primordia rebus:
, quae reparet, seque ipsa reseminet, ales;
Phoenica vocant. Non fruge, neque herbis,
is lacrimis, et succo vivit amomi.
oi quinque suae complevit saecula vitae,
ramis, tremulaeve cacumine palmae,
us et pando nidum sibi construit ore.
ul ac casias, et nardi lenis aristas,
que cum fulva substravit cinnama myrrha;
r imponit, finitque in odoribus aevum.
runt, totidem qui vivere debeat annos,
e de patrio parvum Phoenica renasci.
dit huic aetas vires, onerique ferendo est;
ibus nidi ramos levat arboris altae,

Fertque pius cunasque suas, patriumque sepulchrum,
Perque leves auras Hyperionis urbe potitus,
Ante fores sacras Hyperionis aede reponit.
Si tamen est aliquid mirae novitatis in istis;
Alternare vices, et quae modo femina tergo
Passa marem est, nunc esse marem miremur hyaenam.
Id quoque, quod ventis animal nutritur et aura
Protinus assimulat tactu quoscumque colores.
Victa racemifero lyncas dedit India Baccho:
E quibus, ut memorant, quidquid vesica remisit
Vertitur in lapides, et congelat aëre tacto.
Sic et curalium, quo primum contigit auras
Tempore, durescit: mollis fuit herba sub undis
Deseret ante dies, et in alto Phoebus anhelos
Aequore tinget equos, quam consequar omnia dictis
In species translata novas. Sic tempore verti
Cernimus, atque illas assumere robora gentes;
Concidere has. Sic magna fuit censuque virisque
Perque decem potuit tantum dare sanguinis annos
Nunc humilis veteres tantummodo Troia ruinas
Et pro divitiis tumulos ostendit avorum.
Clara fuit Sparte: magnae viguere Mycenae:
Nec non Cecropiae; nec non Amphionis arces.
Vile solum Sparte est: altae cecidere Mycenae:
Oedipodioniae quid sunt, nisi fabula, Thebae?
Quid Pandioniae restant, nisi nomen, Athenae?
Nunc quoque Dardaniam fama est consurgere Romam:
Appenninigenae quae proxima Thybridis undis
Mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
Haec igitur formam crescendo mutat, et olim
Immensi caput orbis erit. Sic dicere vates,
Faticinasque ferunt sortes: quantumque recordi
Priamides Helenus flenti, dubioque salutis,

ixerat Aeneae, cum res Troiana labaret:
ıte dea, si nota satis praesagia nostrae
entis habes; non tota cadet, te sospite, Troia.
amma tibi ferrumque dabunt iter. Ibis, et una
:rgama rapta feres, donec Troiaeque tibique
tternum patrio contingat amicius arvum.
·bem et iam cerno Phrygios debere nepotes,
ıanta nec est, nec erit, nec visa prioribus annis.
ınc alii proceres per saecula longa potentem,
d dominam rerum de sanguine natus Iüli
ficiet. Quo, cum tellus erit usa, fruentur
itheriae sedes, coelumque erit exitus illi.
ıec Helenum cecinisse Penatigero Aeneae,
ente memor refero, cognataque moenia laetor
·escere; et utiliter Phrygibus vicisse Pelasgos.
ɜ tamen oblitis ad metam tendere longe
ıapatiemur equis; coelum, et quodcunque sub
illo est,
ımutat formas, tellusque, et quidquid in illa est.
ɔs quoque pars mundi, quoniam non corpora
solum,
ɜrum etiam volucres animae sumus, inque ferinas
ɔssumus ire domos, pecudumque in pectora condi,
ɔrpora, quae possint animas habuisse parentum,
ıt fratrum, aut aliquo iunctorum foedere nobis,
ıt hominum certe, tuta esse et honesta sinamus:
ɜve Thyesteis cumulemur viscera mensis,
ıam male consuescit, quam se parat ille cruori
ıpius humano, vituli qui guttura cultro
ımpit, et immotas praebet mugitibus aures!
ıt qui vagitus similes puerilibus haedum
lentem iugulare potest; aut alite vesci,
ıi dedit ipse cibos! quantum est, quod desit in istis
ı plenum facinus! quo transitus inde paratur!
os aret, aut mortem senioribus imputet annis:
orriferum contra Boream ovis arma ministret:

Vbera dent saturae manibus pressanda capellae,
Retia cum pedicis, laqueosque, artesque dolosas
Tollite: nec volucrem viscata fallite virga:
Nec formidatis cervos includite pinnis:
Nec celate cibis uncos fallacibus hamos.
Perdite, si qua nocent, verum haec quoque perdite tantum.
Ora vacent epulis: alimentaque congrua carpant.
Talibus atque aliis instructo pectore dictis
In patriam remeasse ferunt, ultroque petitum
Accepisse Numam populi Latialis habenas:
Coniuge qui felix Nympha, ducibusque Camenis,
Sacrificos docuit ritus, gentemque, feroci
Assuetam bello, pacis traduxit ad artes.
Quem, postquam senior regnumque, aevumque peregit,
Exstinctum Latiaeque nurus, populusque, Patresque,
Deflevere Numam: nam coniux, urbe relicta,
Vallis Aricinae densis latet abdita silvis.
Sacraque Oresteae gemitu, questuque Dianae
Impedit. Ah, quoties Nymphae nemorisque, lacusque,
Ne faceret, monuere; et consolantia verba
Dixere! ah, quoties flenti Theseïus heros,
Siste modum, dixit: neque enim fortuna querendo
Sola tua est: similes aliorum respice casus:
Mitius ista feres. Vtinamque exempla dolentem,
Non mea te possent relevare! sed et mea possunt
Fando aliquem Hippolytum vestras, puto, contigit aures,
Credulitate patris, sceleratae fraude novercae,
Occubuisse neci. Mirabere, vixque probabo:
Sed tamen ille ego sum. Me Pasiphaeïa quondam
Tentatum frustra, patrium temerasse cubile
[Quod voluit, finxit voluisse: et crimine verso,]

Indiciine metu magis, offensane repulsae,
Arguit: immeritumque pater proiecit ab urbe,
Hostilique caput prece detestatur euntis.
Pittheam profugo curru Troezena petebam;
Iamque Corinthiaci carpebam littora ponti,
Cum mare surrexit, cumulusque immanis aquarum
In montis speciem curvari, et crescere visus,
Et dare mugitus, summoque cacumine findi.
Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis,
Pectoribusque tenus molles erectus in auras,
Naribus, et patulo partem maris evomit ore.
Corda pavent comitum: mihi mens interrita mansit,
Exsiliis contenta suis, cum colla feroces
Ad freta convertunt, arrectisque auribus horrent
Quadrupedes, monstrique metu turbantur, et altis
Praecipitant currum scopulis. Ego ducere vana
Frena manu, spumis albentibus oblita, luctor:
Et retro lentas tendo resupinus habenas.
Nec vires tamen has rabies superasset equorum,
Nî rota, perpetuum qua circumvertitur axem,
Stipitis occursu fracta ac disiecta fuisset.
Excutior curru: lorisque tenentibus artus
Viscera viva trahi, nervos in stirpe teneri,
Membra rapi partim, partim reprensa relinqui,
Ossa gravem dare fracta sonum, fessamque videres
Exhalari animam, nullasque in corpore partes,
Noscere quas posses: unumque erat omnia vulnus.
Num potes, aut audes cladi componere nostrae,
Nympha, tuam? vidi quoque luce carentia regna,
Et lacerum fovi Phlegethontide corpus in unda.
Nec, nisi Apollineae valido medicamine prolis,
Reddita vita foret. Quam postquam fortibus herbis
Atque ope Paeonia, Dite indignante, recepi;
Tum mihi, ne praesens augerem muneris huius
Invidiam, densas obiecit Cynthia nubes:
Vtque forem tutus, possemque impune videri,

Addidit aetatem: nec cognoscenda reliquit
Ora mihi: Cretenque diu dubitavit habendam
Traderet, an Delon. Delo Cretaque relictis
Hic posuit, nomenque simul, quod possit equorum
Admonuisse, iubet deponere: Quique fuisti
Hippolytus, dixit, nunc idem Virbius esto.
Hoc nemus inde colo, de Diique minoribus unus
Numine sub dominae lateo, atque accensor illi.
Non tamen Egeriae luctus aliena levare
Damna valent, montisque iacens radicibus imis
Liquitur in lacrimas: donec, pietate dolentis
Mota, soror Phoebi gelidum de corpore fontem
Fecit; et aeternas artus tenuavit in undas.
At Nymphas tetigit nova res: et Amazone natus
Haud aliter stupuit; quam cum Tyrrhenus arator
Fatalem glebam mediis adspexit in arvis,
Sponte sua primum, nulloque agitante, moveri:
Sumere mox hominis, terraeque amittere formam;
Oraque venturis aperire recentia fatis.
Indigenae dixere Tagen: qui primus Etruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros.
Vtque Palatinis haerentem collibus olim
Cum subito vidit frondescere Romulus hastam,
Quae radice nova, non ferro stabat adacto:
Et iam non telum, sed lenti viminis arbor
Non exspectatas dabat admirantibus umbras.
Aut sua fluminea cum vidit Cipus in unda
Cornua, vidit enim, falsamque in imagine credens
Esse fidem, digitis ad frontem saepe relatis,
Quae vidit, tetigit: nec iam sua lumina damnans
Restitit, ut victor domito remeabat ab hoste:
Ad coelumque oculos, et eodem brachia tollens,
Quidquid, ait, Superi, monstro portenditur isto,
Seu laetum est, patriae laetum, populoque Quirini;
Sive minax, mihi sit: viridique e cespide factas
Placat odoratis herbosas ignibus aras,

Vinaque dat pateris, mactatarumque bidentum,
Quid sibi significent, trepidantia consulit exta.
Quae simul inspexit Tyrrhenae gentis haruspex,
Magna quidem rerum molimina vidit in illis;
Non manifesta tamen. Cum vero sustulit acre
A pecudis fibris ad Cipi cornua lumen:
Rex, ait, o salve: tibi enim, tibi, Cipe, tuisque
Hic locus, et Latiae parebunt cornibus arces.
Tu modo rumpe moram, portasque intrare patentes
Appropera: sic fata iubent. Namque Vrbe receptus
Rex eris, et sceptro tutus potiere perenni.
Retulit ille pedem, torvamque a moenibus Vrbis
Avertens faciem, Procul, ah! procul omina, dixit,
Talia Dî pellant, multoque ego iustius aevum
Exsul agam, quam me videant Capitolia regem.
Dixit: et extemplo populumque gravemque Senatum
Convocat: ante tamen pacali cornua lauro
Velat, et aggeribus factis a milite forti
Insistit, priscoque Deos e more precatus,
Est, ait, hic unus, quem vos ni pellitis urbe,
Rex erit. Is qui sit, signo, non nomine, dicam.
Cornua fronte gerit, quem vobis indicat augur,
Si Romam intrarit, famularia iura daturum.
Ille quidem potuit portas irrumpere apertas:
Sed nos obstitimus: quamvis coniunctior illo
Nemo mihi est. Vos urbe virum prohibete, Quirites;
Vel, si dignus erit, gravibus vincite catenis:
Aut finite metum fatalis morte tyranni.
Qualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus,
Murmura pinetis fiunt; aut qualia fluctus
Aequorei faciunt, si quis procul audiat illos;
Tale sonat populus. Sed per confusa frementis
Verba tamen vulgi vox eminet una, Quis ille?
Et spectant frontes, praedictaque cornua quaerunt.
Rursus ad hos Cipus, Quem poscitis, inquit, habetis:

Et demta capiti, populo prohibente, corona
Exhibuit gemino praesignia tempora cornu.
Demisere oculos omnes, gemitumque dedere:
Atque illud meritis clarum, quis credere possit!
Inviti videre caput: nec honore carere
Vlterius passi, festam imposuere coronam.
At proceres, quoniam muros intrare vereris,
Ruris honorati tantum tibi, Cipe, dedere,
Quantum depresso subiectis bubus aratro
Complecti posses ad finem Solis ab ortu.
Cornuaque aeratis, miram referentia formam,
Postibus insculpunt, longum mansura per aevum.
Pandite nunc, Musae, praesentia numina vatum,
Scitis enim, nec vos fallit spatiosa vetustas,
Vnde Coroniden circumflua Thybridis alveo
Insula Romuleae sacris adsciverit urbis.
Dira lues quondam Latias vitiaverat auras,
Pallidaque exsangui squalebant corpora tabo:
Funeribus fessi postquam mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum;
Auxilium coeleste petunt: mediamque tenentes
Orbis humum Delphos adeunt, oracula Phoebi:
Vtque salutifera miseris succurrere rebus
Sorte velit, tantaeque urbis mala finiat, orant.
Et locus, et laurus, et, quas habet illa, pharetrae,
Intremuere simul: cortinaque reddidit imo
Hanc adyto vocem, pavefactaque pectora movit:
Quod petis hinc, propiore loco, Romane, petisses;
Et pete nunc propiore loco: nec Apolline vobis,
Qui minuat luctus, opus est, sed Apolline nato.
Ite bonis avibus, prolemque arcessite nostram.
Iussa Dei prudens postquam accepere Senatus,
Quam colat, explorant, iuvenis Phoebeïus urbem,
Quique petant ventis Epidauria littora mittunt.
Quae simul incurva missi tetigere carina,
Concilium Graiosque patres adiere, darentque,

Oravere, Deum, qui praesens funera gentis
Finiat Ausoniae: certas ita dicere sortes.
Dissidet, et variat sententia: parsque negandum
Non putat auxilium; multi renuere, suamque
Non emittere opem, nec numina tradere suadent.
Dum dubitant, seram pepulere crepuscula lucem:
Vmbraque telluris tenebras induxerat orbi:
Cum Deus in somnis opifer consistere visus
Ante tuum, Romane, torum; sed qualis in aede
Esse solet: baculumque tenens agreste sinistra,
Caesariem longae dextra deducere barbae,
Et placido tales emittere pectore voces:
Pone metus, veniam, simulacraque nostra relinquam.
Hunc modo serpentem, baculum qui nexibus ambit,
Perspice, et usque nota visu, ut cognoscere possis.
Vertar in hunc: sed maior ero, tantusque videbor,
In quantum verti coelestia corpora debent.
Extemplo cum voce Deus, cum voce Deoque
Somnus abit: somnique fugam lux alma secuta est.
Postera sidereos Aurora fugaverat ignes:
Incerti quid agant proceres ad templa petiti
Conveniunt operosa Dei: quaque ipse morari
Sede velit, signis coelestibus indicet, orant.
Vix bene desierant; cum cristis aureus altis
In serpente Deus praenuntia sibila misit:
Adventuque suo signumque, arasque, foresque,
Marmoreumque solum, fastigiaque aurea movit:
Pectoribusque tenus media sublimis in aede
Constitit, atque oculos circumtulit igne micantes.
Territa turba pavet: cognovit numina castos
Evinctus vitta crines albente sacerdos:
Et, Deus en, Deus en, linguisque animisque favete,
Quisquis ades, dixit. Sis, o pulcherrime, visus
Vtiliter: populosque iuves tua sacra colentes.
Quisquis adest, iussum venerantur numen, et omnes

Verba sacerdotis referunt geminata, piumque
Aeneadae praestant et mente et voce favorem.
Annuit his: motisque Deus rata pignora cristis,
Ter repetita dedit vibrata sibila lingua.
Tum gradibus nitidis delabitur, oraque retro
Flectit, et antiquas abiturus respicit aras:
Assuetasque domos, habitataque templa salutat.
Inde per iniectis adopertam floribus ingens
Serpit humum, flectitque sinus, mediamque per urbem
Tendit ad incurvo munitos aggere portus.
Restitit hic, agmenque suum, turbaeque sequentis
Officium placido visus dimittere vultu,
Corpus in Ausonia posuit rate. Numinis illa
Sensit onus: pressaque Dei gravitate carina
Aeneadae gaudent, caesoque in littore tauro
Torta coronatae solvunt retinacula puppis.
Impulerat levis aura ratem. Deus eminet alte:
Impositaque premens puppim cervice recurvam
Caeruleas despectat aquas: modicisque per aequor
Ionium Zephyris sexto Pallantidos ortu
Italiam tenuit, praeterque Lacinia templo
Nobilitata Deae Scylaceaque littora fertur.
Linquit Iäpygiam, laevaque Amphissia remis
Saxa fugit: dextra praerupta Ceraunia parte,
Romechiumque legit, Caulonaque, Naryciamque.
Evincitque fretum, Siculique angusta Pelori,
Hippotadaeque domos regis, Temesesque metalla,
Leucosiamque petit, tepidique rosaria Paesti.
Inde legit Capreas, promontoriumque Minervae,
Et Surrentino generosos palmite colles,
Herculeamque urbem, Stabiasque, et in otia natam
Parthenopen, et ab hac Cumaeae templa Sibyllae.
Hinc calidi fontes, lentisciferumque tenentur
Liternum, multamque trahens sub gurgite arenam
Vulturnus, niveisque frequens Sinuessa columbis:

nturnaeque graves, et quam tumulavit alumnus,
tiphataeque domos, Trachasque obsessa palude,
tellus Circaea, et spissi littoris Antium.
ıc ubi veliferam nautae advertere carinam,
per enim iam pontus erat, Deus explicat orbes,
rque sinus crebros et magna volumina labens,
mpla parentis init, flavum tangentia littus.
quore pacato patrias Epidaurius aras
nquit, et hospitio iuncti sibi nominis usus,
ttoream tractu squamae crepitantis arenam
lcat, et, innixus moderamine navis, in alta
ppe caput posuit: donec Castrumque, sacrasque
vini sedes, Tiberinaque ad ostia venit.
ıc omnes populi passim, matrumque patrumque
via turba ruit; quaeque ignes, Troica, servant,
esta, tuos: laetoque Deum clamore salutant.
ıaque per adversas navis cita ducitur undas,
ıra super ripas, aris ex ordine factis,
ırte ab utraque sonant: et odorant aëra fumis:
taque coniectos incalfacit hostia cultros.
mque, caput rerum, Romanam intraverat urbem;
igitur serpens, summoque acclinia malo
lla movet, sedesque sibi circumspicit aptas.
inditur in geminas partes circumfluus amnis:
sula nomen habet: laterumque a parte duorum
ırrigit aequales media tellure lacertos.
ıc se de Latia pinu Phoebeius anguis
ntulit, et finem, specie coëleste resumta,
ıctibus imposuit, venitque salutifer Vrbi.
Hic tamen accessit delubris advena nostris:
ıesar in Vrbe sua Deus est, quem Marte, togaque
aecipuum, non bella magis finita triumphis,
sque domi gestae, properataque gloria rerum
sidus vertere novum, stellamque comantem,
ıam sua progenies. Neque enim de Caesaris actis
ılum maius opus, quam quod pater exstitit huius.

Scilicet aequoreos plus est domuisse Brita
Perque papyriferi septemflua flumina Nili
Victrices egisse rates: Numidasque rebelles
Claypheumque lubam, Mithridateisque tum
Nominibus Pontum, populo adiecisse Quiri
Et multos meruisse, aliquos egisse triumph
Quam tantum genuisse virum, quo praesid
Humano generi, Superi, cavistis abunde!
Ne foret hic igitur mortali semine cretus,
Ille Deus faciendus erat. Quod ut aurea vidit
Aeneae genetrix, vidit quoque triste parari
Pontifici letum, et coniurata arma moveri.
Palluit, et cunctis, ut cuique erat obvia, Divis
Adspice, dicebat, quanta mihi mole parentur
Insidiae: quantaque caput cum fraude petatur
Quod de Dardanio solum mihi restat Iulo.
Solane semper ero iustis exercita curis?
Quam modo Tydidae Calydonia vulneret hast
Nunc male defensae confundant moenia Troi
Quae videam natum longis erroribus actum,
Iactarique freto, sedesque intrare silentum,
Bellaque cum Turno gerere, aut, si vera fate
Cum Iunone magis. Quid nunc antiqua record
Damna mei generis? timor hic meminisse prio
Non sinit: in me acui sceleratos cernitis ense
Quos prohibete, precor, facinusque repellite: n
Caede sacerdotis flammas exstinguite Vestae.
Talia nequidquam toto Venus anxia coelo
Verba iacit, Superosque movet: qui rumpere quamquam
Ferrea non possunt veterum decreta Sororum,
Signa tamen luctus dant haud incerta futuri.
Arma ferunt nigras inter crepitantia nubes,
Terribilesque tubas, auditaque cornua coelo
Praemonuisse nefas. Phoebi quoque tristis ima
Lurida sollicitis praebebat lumina terris.

pe faces visae mediis ardere sub astris:
pe inter nimbos guttae cecidere cruentae.
rulus et vultum ferrugine Lucifer atra
rsus erat, sparsi lunares sanguine currus.
stia mille locis Stygius dedit omina bubo:
le locis lacrimavit ebur, cantusque feruntur
liti, sanctis et verba minacia lucis.
tima nulla litat: magnosque instare tumultus
ra monet; caesumque caput reperitur in extis.
ue foro, circumque domos, et templa Deorum
cturnos ululasse canes, umbrasque silentum
avisse ferunt, motamque tremoribus urbem.
n tamen insidias, venturaque vincere fata
emonitus potuere Deûm: strictique feruntur
templum gladii: neque enim locus ullus in Vrbe
facinus, diramque placet, nisi Curia, caedem.
n vero Cytherea manu percussit utraque
ctus: et aetheria molitur condere nube,
a prius infesto Paris est ereptus Atridae,
Diomedeos Aeneas fugerat enses.
libus hanc genitor: Sola insuperabile fatum,
ta, movere paras? intres licet ipsa Sororum
cta trium: cernes illic molimine vasto
aere, et solido rerum tabularia ferro:
ae neque concursum coeli, neque fulminis iram,
c metuunt ullas tuta atque aeterna ruinas.
enies illic inclusa adamante perenni
ta tui generis: legi ipse, animoque notavi:
referam, ne sis etiamnum ignara futuri.
s sua complevit, pro quo, Cytherea, laboras,
mpora, perfectis, quos terrae debuit, annis.
Deus accedat coelo, templisque colatur,
facies, natusque suus; qui nominis heres,
positum feret Vrbis onus, caesique parentis
s in bella suos fortissimus ultor habebit.
us auspiciis obsessae moenia pacem

Victa petent Mutinae: Pharsalia sentiet illum,
Emathiaque iterum madefacti caede Philippi:
Et magnum Siculis nomen superabitur undis:
Romanique ducis coniux Aegyptia, taedae
Non bene fisa, cadet: frustraque erit illa minata,
Servitura suo Capitolia nostra Canopo.
Quid tibi Barbariem, gentes ab utroque iacentes
Oceano, numerem? quodcunque habitabile tellus
Sustinet, huius erit: pontus quoque serviet illi.
Pace data terris, animum ad civilia vertet
Iura suum, legesque feret iustissimus auctor:
Exemploque suo mores reget, inque futuri
Temporis aetatem venturorumque nepotum
Prospiciens, prolem sancta de coniuge natam
Ferre simul, nomenque suum, curasque iubebit.
Nec, nisi cum senior similes aequaverit annos,
Aetherias sedes, cognataque sidera tanget.
Hanc animam interea caeso de corpore raptam
Fac iubar, ut semper Capitolia nostra Forumque
Divus ab excelsa prospectet Iulius aede.
Vix ea fatus erat; media cum sede Senatus
Constitit alma Venus nulli cernenda, suique
Caesaris eripuit membris, nec in aëra solvi
Passa recentem animam, coelestibus intulit astris
Dumque tulit, lumen capere, atque ignescere sensit
Emisitque sinu. Luna volat altius illa,
Flammiferumque trahens spatioso limite crinem
Stella micat, natique videns benefacta, fatetur
Esse suis maiora, et vinci gaudet ab illo.
Hic sua praeferri quamquam vetat acta paternis,
Libera fama tamen, nullisque obnoxia iussis,
Invitum praefert, unaque in parte repugnat.
Sic magni cedit titulis Agamemnonis Atreus:
Aegea sic Theseus, sic Pelea vincit Achilles.
Denique, ut exemplis ipsos aequantibus utar,
Sic et Saturnus minor est Iove. Iupiter arces

Temperat aetherias, et mundi regna triformis:
Terra sub Augusto: pater est et rector uterque.
Di, precor, Aeneae comites, quibus ensis, et ignis
Cesserunt, Dique Indigetes genitorque, Quirine,
Vrbis, et invicti genitor, Gradive, Quirini,
Vestaque Caesareos inter sacrata Penates,
Et cum Caesarea tu, Phoebe domestice, Vesta,
Quique tenes altus Tarpeias Iupiter arces,
Quosque alios vati fas appellare piumque;
Tarda sit illa dies, et nostro serior aevo,
Qua caput Augustum, quem temperat, orbe relicto,
Accedat coelo, faveatque precantibus absens.
Iamque opus exegi, quod nec Iovis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.
Cum volet illa dies, quae nil, nisi corporis huius
Ius habet, incerti spatium mihi finiat aevi;
Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar, nomenque erit indelebile nostrum.
Quaque patet domitis Romana potentia terris,
Ore legar populi, perque omnia saecula fama,
Si quid habent veri vatum praesagia, vivam.

ARGVMENTA.

LIBER I.

Principio Chaos in elementa quatuor distinguitur, quibus cum secarentur singulis incolae, homo ex terra et aqua creatus est. Secutae sunt aetates hominum quatuor. in quarum postrema de Gigantum sanguine nati sunt homines. Qui cum essent impii, Iupiter, quamvis antea Lycaonem in lupum mutarat, generali nihilominus supplicio diluvium inducens, in aquam omnia convertit. Hic soli relinquuntur superstites Deucalion et Pyrrha. qui post redditam terram, iactis post terga lapidibus, humanum repararunt genus. Nam reliqua quidem animalia sponte sua ex humore et calore prodierunt. in his etiam Pytho serpens. quem cum Apollo interemisset, Pythios ludos in rei memoriam instituit: quibus victores esculea corona donabantur. nondum enim extiterat laurus, donec in eam Daphne puella fuit conversa. Quod cum accidisset, tum ad patrem eius Peneum reliquis fluviis, sive congratulandi, sive etiam consolandi, gratia congregatis; solus desideratus est Inachus, quod de filia Ione sollicitus esset, quam Iupiter post stuprum in iuvencam commutarat. Ea cum ab Argo custodiretur, hunc Mercurius, narrata prius Nymphae Syringis in arundinem transformatione, occidit. cuius oculi deinde a Ianone in pavonem collati fuerunt. Tum Io pristina mulieris forma recepta, Epaphum parit.

LIBER II.

Qui cum aliquando Phaëthonti Apollinem, ut falsum ac suppositititium patrem, obiecisset: ille currus Solaris imperium in diem unum a patre in pignus verae stirpis petiit. Quo impetrato, terra ab eo tota accenditur, et inter caetera nigrescunt Aethiopes. Phaethontem deinde fulmine percussum dum lugent sorores, et una cognatus Cycnus; illae in arbores, hic in cycnum mutatur. Tum Iupiter lustrato terrarum orbe, ac pristino vigori restituto, in Callistonem incidit, eamque sumta Dianae forma stupravit. Ob id irata Iuno, Callistonem in ursam convertit: quam postea Arcas filius transfixurus fuerat, nisi utrumque Iupiter inter sidera retulisset. Qua de re cum apud Occanum Iuno conquesta esset, in caelum relata fuit humeris pavonum, qui nuper variati fuerant: sicut et corvus nuper ex albo niger erat redditus, cum Cornicis monitis, quae illi tum suam in cornicem, tum Nyctimenes in noctuam mutationem explicarat, non obtemperasset, sed audacter Coronidis adulterium ad Apollinem detulisset. Eius deinde filio, Aesculapio, cum futura praediceret Ocyroe, in equum ira divina vertitur. Tum Chiron pater Apollinis auxilium frustra invocavit: quod ille iam in Elide pastor factus, aliud ageret, neglectis etiam bubus. Id quod Mercurio furandi occasionem dedit. qui deinde, Batti, is erat solus furti conscius, perfidia se commutando deprehensa, ipsum *in indicem lapidem* convertit. Inde in Atticam ingressus, Herse, Ce-

cropis filia, potitur. Cui dum invidet soror Aglaurus, in saxum obrigescit. Postea Iupiter, cum ipsum boves Agenoris ad litus adverterе iussisset, sumta tauri specie, Europam per mare in Cretam transvexit.

LIBER III.

Heic Agenor Cadmum iubet filium amissam investigare. Quod dum ille facit, e dentibus draconis occisi satis exsuscuntur homines; cum quibus ille deinde Thebas condidit. Huic primum valde luctuosa fuit nepotis Actaeonis in cervum mutati dilaceratio; quamvis Iunoni grata fuerit, quae Semelem pellicem oderat. Ideoque ad ipsam facie Heroes nutricis accedens, mortem illi procuravit. Paullo post Iupiter cum Iunone disputans, utra sit Venus suavior, Tiresiam adhibet arbitrum: quandoquidem sexum utrumque fuerat expertus. Is lata contra Iunonem sententia, ab illa quidem visu privatus, a Iove autem vaticinandi scientiam consecutus est. Primum huius oraculum in Narcisso comprobatum fuit: qui cum puellas omnes, inter quas et Echo praemoris impatientia fuerat in vocem conversa, contemnisset; sui ipsius denique amore contabescens, flos factus est. Penthea tamen vatem Iunne irridebat, quanquam et ipsi vera praedixerat. Nam, cum Bacchi celebrarentur Orgia, ille famulum quendam sacrorum, postquam cautas in pisces fuisse transformatos intellexerat, in vincula coniecit: atque inde fuit a Bacchis discerptus. id quod magnam apud omnes fidem sacris conciliavit.

LIBER IV.

Alcathoe tamen, una cum sororibus, constanter ea contemnebat, sic ut festo die varias ad colum historias illae inter se narrare coeperint partim de moris denigratis, partim de Apolline in Eurynomen verso, ut cum Leucothoe concumberet: quamobrem Clytie zelotypa fuerit in heliotropium mutata: partim etiam de Hermaphrodito et Salmacide nympha, in unum corpus concretis. Quo facto, sorores ipsae in vespertiliones, earumque telae in vitem et pampinos transformatae sunt. Hac re cum Agaue laetaretur, magnus ei dolor oblatus est: cum Ino atque Athamas in mare per infamiam prosilierunt, factique sunt dii marini. Quos dum Thebanae mulieres deplorant pro mortuis, in saxa et volucres commutantur. Cadmus quoque hac calamitate commotus, relictis Thebis, in Illyricam cum uxore profectus est: ubi uterque anguineam formam accepit. Solus ergo restabat de Bacchi contemtoribus Acrisius, avus Persei, qui Gorgonis caput amputavit. E cuius guttis in terram delapsis angues exorti sunt: et Atlantem in montem, virgasque, post Andromedam liberatam, in lapides convertit. Orto deinde in nuptiis tumultu, Phineum cum suis, unaque Proetum et Polydectem, saxeos reddidit.

LIBER V.

Tum Pallas, quae hactenus comes fuerat, ipso relicto in Heliconem se confert, ut Hippocrenen inspiciat. Ibi narrant illi Musae de Pyreneo et Pieridibus in picas conversis, postquam, cantu de variis transformationibus instituto, cum ipsis contendissent.

LIBER VI.

Quo exemplo mota dea, se anum fecit. Itaque inito cum Arachne texendi certamine, postquam utriusque tela varias transformationes repraesentavit, ipsam in aranеam mutavit. Nihil tamen hoc Nioben movit, quo minus, amissis liberis, in saxum obduresceret. Quae quidem cognite, vulgus *Lycios* rusticos in ranas a Diana versos, et

Marsyum ab Apolline excoriatum, in memoriam revocavit. Cumque ad consolandos Thebanos urbes finitimae convenissent, soli defuerunt Athenienses: quoniam a Tereo Rege infestabantur. Qui deinde stuprata Philomela, in upupam transformatus fuit: quemadmodum et Philomela in lusciniam, ac Procne in hirundinem. Quae res Pandioni socero intellecta, mortem attulit. Huic in regnum successit Erechtheus, e cuius filia Orithyia, Boreae Calais procreavit et Zethes: qui in Argonautarum numero quondam fuerant; cum Iason, seminatis serpentis dentibus, e quibus homines armati prodierunt, et draconem sepito, vellus aureum retulit.

LIBER VII.

Is postquam domum cum Medea rediit, Aesoni illa inventutem reddidit. Eandemque Peliae pollicita, praemisso arietis in agnum reformati specimine, dolo eum occidit. Inde per varia loca multis insignis transformationibus delata, post occisos liberos, Aegeo nupsit. Contra hunc postea bellum movit Minos; collectis undique copiis: ut et e Paro. Quam cum Arne quondam prodidisset, in monedulam fuerat conversa. At Aeacus ab Aegeo stetit, et ad eum Myrmidones suos, e formicis ortos, auxilio misit, duce Cephalo: qui olim uxorem suam, mutata sibi forma, in adulterium pellexerat, canemque suum simul cum vulpe in saxa converti viderat.

LIBER VIII.

Minos interim Alcathoen obsidet. qua capta, Nisus in haliaeetum et Scylla in cirin fuere translati. Hinc in Cretam ille reversus est, ubi Minotaurus labyrintho erat inclusus. quem cum Theseus de medio sustulisset, cum Ariadne in patriam rediturus, eam in itinere dereliquit. Tum eam Bacchus assumsit, eiusque coronam inter sidera collocavit. Icarus vero, cum ex insula conaretur post patrem evolare, submersus est: eiusque exsequias celebrantem patrem vidit perdix, e Talo nuper transformata. Theseus interea cum valde celebris iam esset, ad aprum Calydonium, cuius interfectore sublato, sorores eius in Meleagrides aves mutatae sunt, fuit convocatus. Inde ad Acheloum divertitur, et Echinades insulas conspicit, in quas Naiades erant conversae. Quod ita fieri potuisse, Lelex primum Baucidis et Philemonis probat exemplo, qui in arbores fuerint commutati: sicut et domus ipsorum in templum, ac pagus ipse in stagnum. Achelous deinde Proteï et Mestrae transformationes adiicit, ac suas denique, quibus usus quondam fuerat, cum ipsum premeret Hercules, gratia Deianirae.

LIBER IX.

Haec illi postea vestem misit, qua periit, postquam Lichas in scopulum fuit translatus; et in caelum traductus est. Tum Alcmena se ad Iolem contulit: eique Galanthidem in mustelam, et illa vicissim sororem suam in arborem conversam narravit. Interim supervenit ipsis Iolaus, reparata per Heben iuventute. Id quod non posse omnibus contingere, Iupiter Aeaci docet exemplo. Hunc fugiens Miletus, in Asiam discessit, et Byblidem procreavit atque Caunum: cuius illa desiderio tabefacta, in fontem periit. Quae quidem res magis mira cunctis visa fuisset; nisi paullo ante Iphis, ipso nuptiarum die, *virilem sexum* accepisset.

LIBER X.

His porro nuptiis qui interfuerat Hymenaeus; ad Orpheum inde se contulit; sed malo omine, quandoquidem obiit mox Eurydice, et postea secundo. Cum quidem non aliter obstupuit Orpheus, quam qui Cerbero conspecto saxeus est effectus. Postea cum in monte quondam diversas transformationes lyra exprimeret, occurrerunt arbores omnes, et inter caeteras pinus ex Aty, et cupressus o Cyparisso mutata.

LIBER XI.

Hinc Thraciae mulieres cum illum discerpsissent, in arbores mutatae sunt. Tum Bacchus e Thracia recessit, et Midae pro Sileno restituto auri copiam fecit. cuius cum illum poeniteret, in Pactolo lotus, arenas eius aureas reddidit. Postea Phoebus pro iniquo iudicio aures illi asininas tribuit. Quo facto, Troiae moenia, humanam indutus formam, exstruxit. Hanc urbem postquam cepit Hercules, Hesionam Telamoni uxorem dedit: quandoquidem Peleus iam Thetidem post multas eius transformationes duxerat: et ad Ceycem postea profectus, Daedalionem in accipitrem, et lupum in lapidem conversum, partim intellexerat, partim ipse viderat. Accidit deinde, ut Alcyone, marito post naufragium sub Morphei figura secundum quietem conspecto, in avem, sicut et maritus, mutaretur. Quos in aere volantes cum animadvertissent quidam, Aesacum quondam in mergum, qui tum forte aderat, meminere transformatum.

LIBER XII.

Huic tum Priamus pater, tanquam mortuo, funus fecit cum filiis: excepto tamen Paride, qui in Graeciam profectus erat: quemque deinde persecuti Graeci, draconem Aulide lapideum viderunt redditum. Inde Cycnus ab Achille occisus in avem vertitur: cum invulnerabilis fuisset: ut et Caenis olim in Caeneum, postea in avem, commutata. Quod cum narrasset Nestor, Periclymeni quoque transformationes adiunxit.

LIBER XIII.

Neptunus deinde Achilli mortem procurat. De cuius armis Aiax et Vlysses post mortem contendunt. Aiace vero hac de causa mortuo, sanguis eius in hyacinthum vertitur. Capta iam Troia, Hecuba fit canis: cuius fortunam cum dii omnes deplorarent, Aurora sola Memnonem duntaxat, avem iam factum, lugebat. Aeneas porro profugus ad Anium, cuius filiae in columbas erant conversae, aliaque deinceps loca transform ationibus clara, delatus est. In Latium denique ut venit, bellum cum Turno suscepit.

LIBER XIV.

Is per Venulum petens auxilium a Diomede, cuius socii in aves fuerant mutati, repulsum tulit; redeunte Venulo per ea loca, in quibus pastor quondam in olcastrum erat conversus. Postea naves Aeneae in praelio Nymphae fiunt: sicut et Ardea post occisum Turnum, avis: atque Aeneas ipse, Indiges. Successerunt huic Reges alii. Quorum inter caeteros sub Proca floruit Pomona: quam cum amaret Vertumnus, sumta primum anus forma, et Anaxaretes in saxum conversas exemplo usurpato: deinde rursum iuvenis factus, voto potitur. Inde sub Numitore aquae frigidae reduntur calidae. Cui qui successit, Romulus, factus est Quirinus: eiusque uxor, Ora dea.

LIBER IV.
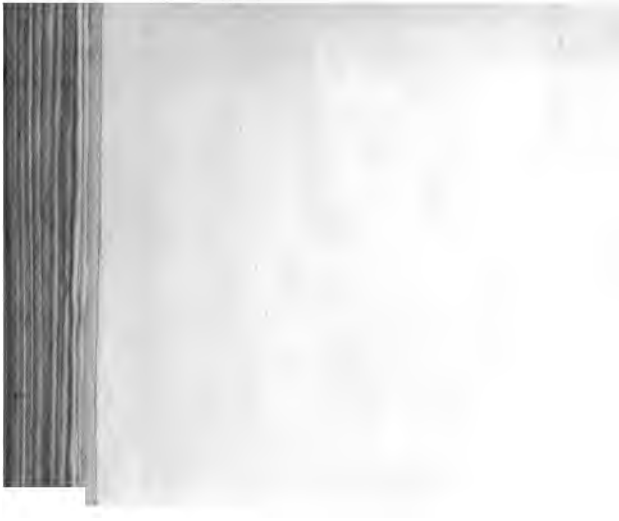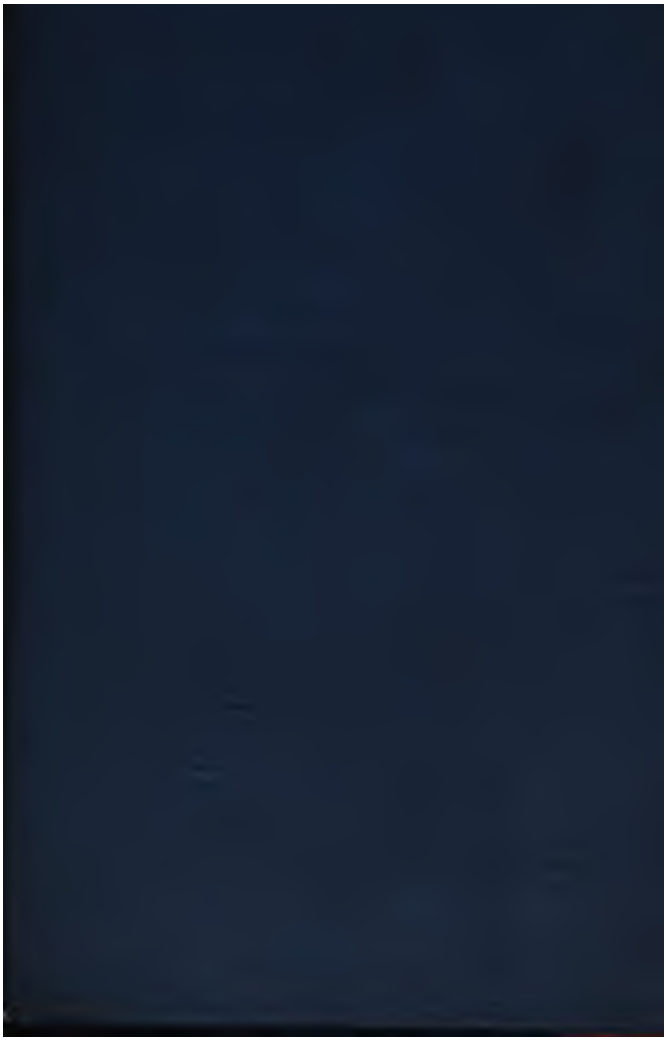
Secutus est Numa: qui cum in origines Cretensis inquireret, calculos quondam in albos fuisse commutatos comperit: et P rum de perpetuis rerum transformationibus disputantem Mortuum deinde Numam defens Aegeria, nec Hippolyti, q ipsi conversiones proponebat, consolationem admittens, in liquescit. Id quod non minus fuit mirandum, quam quod lancea arbor, aut Cippus factus est cornutus. Iulius Caesar in stellam post obitum commutatus fuit.